

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΘΕΣΗ και
ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΕΡΕΥΝΑ
2011**

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR STATE AID CONTROL

Ιούλιος 2012

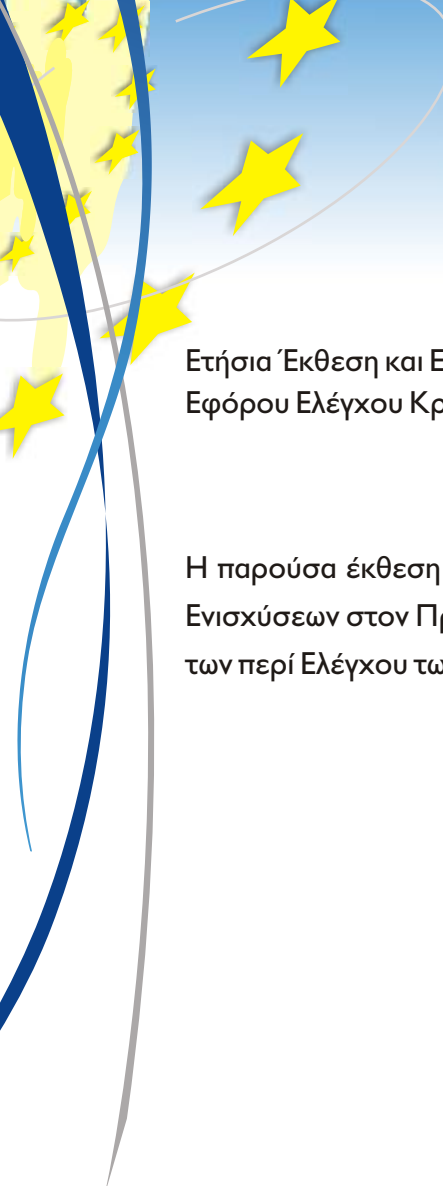
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

**ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ
και
ΕΤΗΣΙΑ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ
2011**

**ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ
ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ**

Ιούλιος 2012

Ετήσια Έκθεση και Ετήσια Στατιστική Έρευνα
Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

Η παρούσα έκθεση και στατιστική έρευνα υποβάλλονται από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009.

Ιούλιος 2012

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

Αρ. Φακ.: 25.07.001.05

Εξοχότατο
Πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας
Λευκωσία

Εξοχότατε,

Έχω την τιμή να υποβάλω την Ετήσια Έκθεσή μου για το έτος 2011 αναφορικά με την άσκηση των αρμοδιοτήτων μου, η οποία συμπεριλαμβάνει στατιστική ανάλυση για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009.

Με εξαιρετική τιμή

(Χρίστος Ανδρέου)

Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων

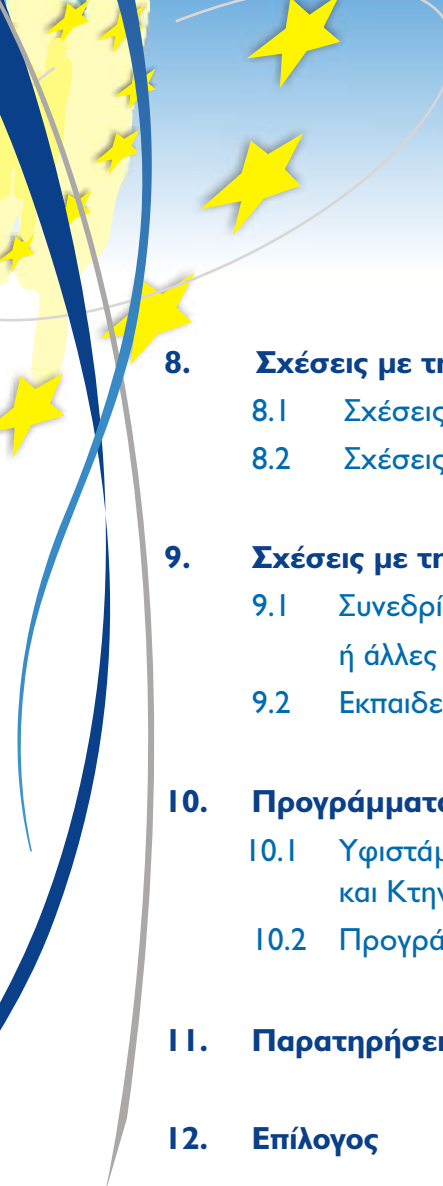
Λευκωσία, 27 Ιουλίου 2012

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΜΕΡΟΣ Α΄ - ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ

1.	Εισαγωγή	11
2.	Το Κοινοτικό Νομοθετικό Πλαίσιο για τις Κρατικές Ενισχύσεις	13
3.	Οι Αρμοδιότητες και ο Ρόλος του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων	16
3.1	Υποχρέωση Κοινοποίησης Προσχεδίων Ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές	16
3.2	Έκδοση Απόφασης ή Γνωμοδότησης από τον Έφορο	17
3.3	Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)	19
3.4	Διαδικασία ελέγχου από τον Έφορο	23
3.5	Κατ' αναλογία εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου	24
3.6	Άλλες αρμοδιότητες	24
4.	Στελέχωση του Γραφείου	25
5.	Πρόσφατες Εξελίξεις στο Κοινοτικό Κεκτημένο για τις Κρατικές Ενισχύσεις	26
6.	Ανάλυση Μέτρων που Υποβλήθηκαν από τις Αρμόδιες Αρχές	31
6.1	Ανάλυση αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το 2011	31
6.2	Ανάλυση γνωμοδοτήσεων που εκδόθηκαν κατά το 2011	47
6.3	Αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Κρατικών Ενισχύσεων που αφορούν την Κύπρο	50
6.4	Αξιολόγηση Κοινοποιηθέντων Μέτρων και Έκδοση Γνωμάτευσης	54
6.5	Διερεύνηση Καταγγελιών	92
7.	Ενημερωτικές και Διαφωτιστικές Δραστηριότητες	105
7.1	Δημοσίευση Άρθρων - Συνεντεύξεις	105
7.2	Έκδοση ενημερωτικών εγκυκλίων	105

8.	Σχέσεις με τη Νομοθετική και την Εκτελεστική Εξουσία	108
8.1	Σχέσεις με τη Νομοθετική Εξουσία	108
8.2	Σχέσεις με την Εκτελεστική Εξουσία	108
9.	Σχέσεις με την Ευρωπαϊκή Ένωση	110
9.1	Συνεδρίες Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις ή άλλες πολυμερείς συναντήσεις	110
9.2	Εκπαιδευτικά και Ενημερωτικά Σεμινάρια	111
10.	Προγράμματα και ατομικές κρατικές ενισχύσεις που βρίσκονταν σε ισχύ	112
10.1	Υφιστάμενα Σχέδια Κρατικών Ενισχύσεων στον Τομέα της Γεωργίας και Κτηνοτροφίας	112
10.2	Προγράμματα Κρατικών Ενισχύσεων στον τομέα της Αλιείας	112
11.	Παρατηρήσεις και Εισηγήσεις από τη Λειτουργία του Γραφείου μου	114
12.	Επίλογος	117

ΜΕΡΟΣ Β' - ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ

1.	Εισαγωγή	121
2.	Κρατικές Ενισχύσεις 2010-2011	122
3.	Βιομηχανία και Υπηρεσίες	133
3.1	Οριζόντιοι στόχοι	133
3.2	Συγκεκριμένοι τομείς	135
4.	Κύπρος και Ευρωπαϊκή Ένωση	140
5.	Τεχνικό Παράρτημα	142

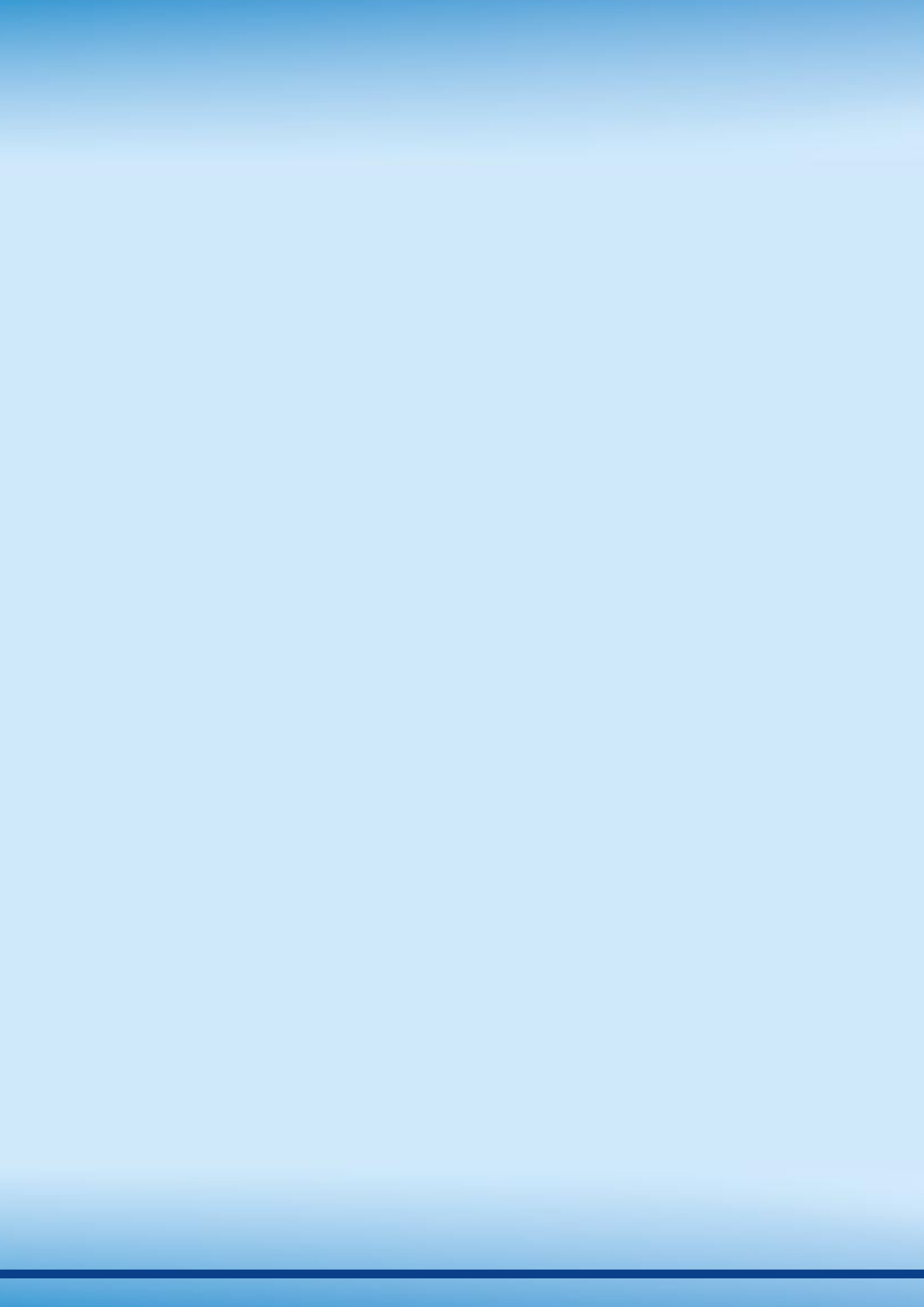
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

149

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

155

The background features a light blue gradient. In the upper right corner, there is a stylized representation of the European Union flag, consisting of a circle of yellow stars on a yellow background. Several thick, curved lines in shades of blue and brown sweep across the page from the top right towards the bottom left, creating a sense of movement and design.

**ΜΕΡΟΣ Α -
ΕΤΗΣΙΑ ΈΚΘΕΣΗ**

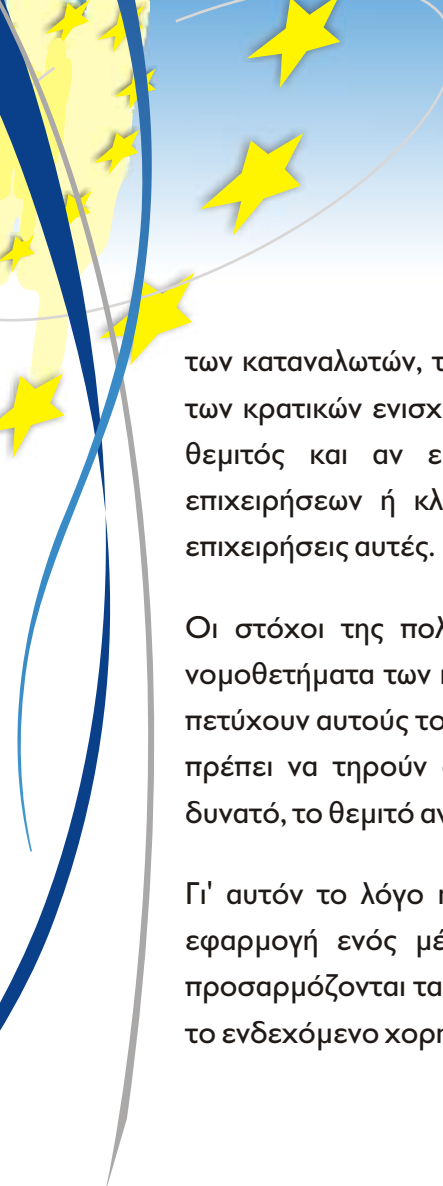
Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η έννοια της κρατικής ενίσχυσης, όπως περιγράφεται στη Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΣΛΕΕ»), έχει ερμηνευθεί από τη νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (εφεξής η «ΕΕ») κατά τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να καλύπτει κάθε οικονομική ενίσχυση των κρατών μελών της ΕΕ προς συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής, η οποία νοθεύει ή απειλεί να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Ο πιο πάνω γενικός ορισμός είναι αρκετά ευρύς με αποτέλεσμα ένα μεγάλο μέρος των μέτρων πολιτικής που λαμβάνουν τα κράτη μέλη να υπόκειται στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και στις σχετικές διαδικασίες που είναι άλλοτε απλές και σύντομες και ενίοτε πολύπλοκες και χρονοβόρες.

Για να τηρηθούν, όμως, σωστά οι υποχρεώσεις των κρατών μελών έναντι του κοινοτικού δικαίου θα πρέπει να είναι ικανά τα ίδια τα κράτη να διακρίνουν τα μέτρα εκείνα που πληρούν τις προϋποθέσεις της κρατικής ενίσχυσης. Αυτό δεν είναι πάντοτε εύκολο καθώς σε αρκετές περιπτώσεις εγείρονται λεπτά νομικά ζητήματα που δεν μπορούν να επιλυθούν από τις ίδιες τις Αρμόδιες Αρχές χορήγησης των ενισχύσεων. Ωστόσο, σ' άλλες περιπτώσεις η εσφαλμένη αντίληψη περί της έννοιας της κρατικής ενίσχυσης, τουλάχιστον στην Κύπρο, οφείλεται σε καθιερωμένες αντιλήψεις που προϋπήρχαν της ένταξης της Κύπρου στην ΕΕ.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί ο τρόπος αντιμετώπισης των κρατικών επιχειρήσεων, είτε αυτές έχουν τη μορφή ημικρατικών οργανισμών είτε επιχειρήσεων ιδιωτικού δικαίου, οι οποίες, όμως, είναι ελεγχόμενες από το κράτος. Δεν έχει ακόμα γίνει πλήρως κατανοητό ότι για το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού οι κρατικές επιχειρήσεις δε συνιστούν τμήμα του κράτους αλλά ξεχωριστές οντότητες οι οποίες, εφόσον ασκούν οικονομικές δραστηριότητες, θα πρέπει να ανταγωνίζονται επί ίσοις όροις τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται ήδη ή επιθυμούν να δραστηριοποιηθούν στις ίδιες αγορές. Το κοινοτικό δίκαιο, ενώ σέβεται την ελευθερία των κρατών να συστήνουν και να συμμετέχουν σε επιχειρήσεις, επιβάλλει τις ίδιες προϋποθέσεις κρατικής ενίσχυσης τόσο προς τις κρατικές όσο και προς τις ιδιωτικές επιχειρήσεις. Από την άλλη πλευρά, όταν το κράτος δε λειτουργεί ως φορέας κρατικής εξουσίας αλλά ως επιχειρηματίας, θα πρέπει να συμπεριφέρεται έναντι των κρατικών επιχειρήσεων όπως ακριβώς και ένας ιδιώτης επιχειρηματίας έναντι της επιχείρησής του.

Επίσης εκφράζεται ακόμα από κάποιες πλευρές η άποψη ότι όταν ένα μέτρο κρατικής χρηματοδότησης επιδιώκει ένα ευρύτερο θεμιτό στόχο πολιτικής, όπως είναι, για παράδειγμα, η παροχή μιας δημόσιας υπηρεσίας, η ανάπτυξη του τουρισμού, η προστασία της ασφάλειας ή

των καταναλωτών, τότε το μέτρο αυτό κατά κάποιο τρόπο απαλλάσσεται από τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ωστόσο, η πραγματικότητα είναι ότι, όταν ο στόχος αυτός, όσο θεμιτός και αν είναι, επιδιώκεται μέσω της οικονομικής ενίσχυσης συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής, τότε τίθεται ζήτημα κρατικής ενίσχυσης προς τις επιχειρήσεις αυτές.

Οι στόχοι της πολιτικής του κράτους έχουν ήδη ενσωματωθεί στα διάφορα κοινοτικά νομοθετήματα των κρατικών ενισχύσεων. Δίδεται, δηλαδή, στα κράτη μέλη η δυνατότητα να πετύχουν αυτούς τους στόχους μέσω μέτρων κρατικών ενισχύσεων, τα οποία, παρά ταύτα, θα πρέπει να τηρούν ορισμένες προϋποθέσεις και όρια που διαφυλάττουν, όσο αυτό είναι δυνατό, το θεμιτό ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά.

Γι' αυτόν το λόγο η συνεργασία των Αρμόδιων Αρχών με το Γραφείο μου πριν από την εφαρμογή ενός μέτρου οικονομικής ενίσχυσης είναι κρίσιμης σημασίας έτσι ώστε να προσαρμόζονται τα μέτρα αυτά στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και να αποτρέπεται το ενδεχόμενο χορήγησης παράνομων ενισχύσεων.

2. ΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Η παράγραφος 1 του Άρθρου 107 της ΣΛΕΕ διαλαμβάνει ότι «ενισχύσεις που χορηγούνται υπό οποιαδήποτε μορφή από τα κράτη ή με κρατικούς πόρους και που νοθεύουν ή απειλούν να νοθεύσουν τον ανταγωνισμό διά της ευνοϊκής μεταχείρισεως ορισμένων επιχειρήσεων ή ορισμένων κλάδων παραγωγής είναι ασυμβίβαστες με την εσωτερική αγορά, κατά το μέτρο που επηρεάζουν τις μεταξύ κρατών μελών συναλλαγές, εκτός αν οι Συνθήκες ορίζουν άλλως».

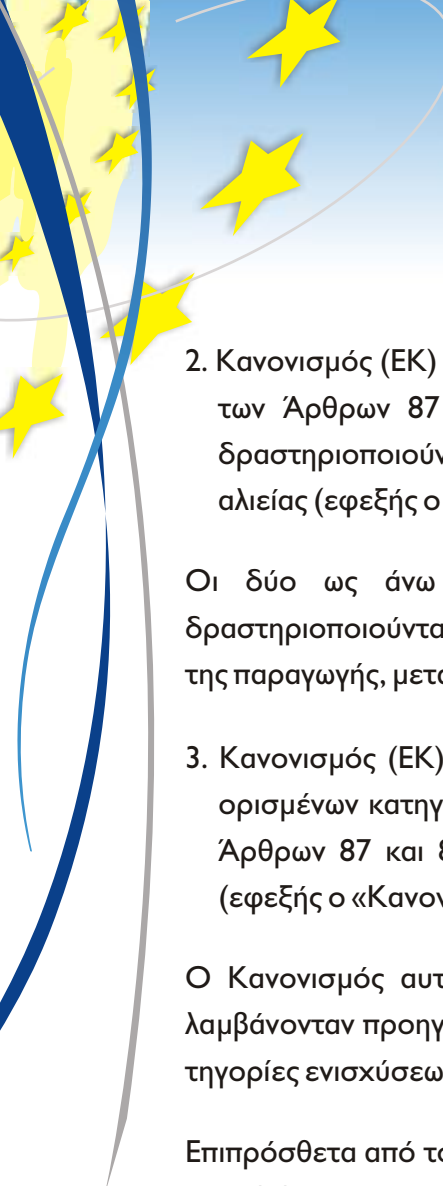
Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή (εφεξής η «Επιτροπή») ασκεί αποτελεσματικό έλεγχο επί των κρατικών ενισχύσεων που χορηγούνται από τις δημόσιες αρχές των κρατών μελών, διότι μόνο μία υπερεθνική και ανεξάρτητη αρχή μπορεί να εκτιμήσει τις επιζήμιες συνέπειες που προκαλεί στη λειτουργία της εσωτερικής αγοράς η ανεξέλεγκτη χορήγηση κρατικών ενισχύσεων από τα κράτη μέλη. Κατά συνέπεια μεριμνά ώστε τα κράτη μέλη να χορηγούν μόνο κρατικές ενισχύσεις που είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά. Γι' αυτό η παράγραφος 3 του Άρθρου 108 της ΣΛΕΕ προβλέπει ότι κάθε νέα ενίσχυση ή καθεστώς ενισχύσεων πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή και να εγκρίνεται από αυτήν προτού εφαρμοσθεί.

Εξαίρεση από τον κανόνα αυτό αποτελούν οι ενισχύσεις που χορηγούνται με βάση τους Απαλλακτικούς Κανονισμούς τους οποίους καταρτίζει η ίδια η Επιτροπή. Σήμερα υπάρχουν τρεις Απαλλακτικοί Κανονισμοί που προβλέπουν την αυτόματη έγκριση διάφορων μέτρων ενίσχυσης και με τον τρόπο αυτό επιτρέπεται στα κράτη μέλη να χορηγούν τις εν λόγω ενισχύσεις χωρίς να τις κοινοποιούν προηγουμένως στην Επιτροπή. Οι Κανονισμοί αυτοί είναι οι εξής:

1. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1857/2006 της Επιτροπής της 15^{ης} Δεκεμβρίου 2006 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης για την Ίδρυση της Ευρωπαϊκής Κοινότητας (εφεξής η «Συνθήκη ΕΚ») στις κρατικές ενισχύσεις προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (εφεξής οι «ΜΜΕ») που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 70/2001 (εφεξής ο «Κανονισμός 1857/2006»)².

¹ Την 1^η Δεκεμβρίου 2009 τα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ. Τα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ και τα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ είναι κατά βάση ταυτόσημα. Στο πλαίσιο της παρούσας Έκθεσης οι παραπομπές στα Άρθρα 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ εκλαμβάνονται ως παραπομπές στα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΕΕ, κατά περίπτωση.

² Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 358 της 16.12.2006, σ. 3.

2. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 736/2008 της Επιτροπής της 22ας Ιουλίου 2008 περί της εφαρμογής των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας (εφεξής ο «Κανονισμός 736/2008»)³.

Οι δύο ως άνω Κανονισμοί αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις προς ΜΜΕ που δραστηριοποιούνται (α) στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων και (β) στους τομείς της παραγωγής, μεταποίησης και εμπορίας προϊόντων αλιείας.

3. Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής της 6^{ης} Αυγούστου 2008 για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ (Γενικός Κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία) (εφεξής ο «Κανονισμός 800/2008»)⁴.

Ο Κανονισμός αυτός ενοποιεί σ' ένα κείμενο και εναρμονίζει τους κανόνες που περιλαμβάνονταν προηγουμένως σε πέντε χωριστούς κανονισμούς, και καλύπτει συνολικά 26 κατηγορίες ενισχύσεων.

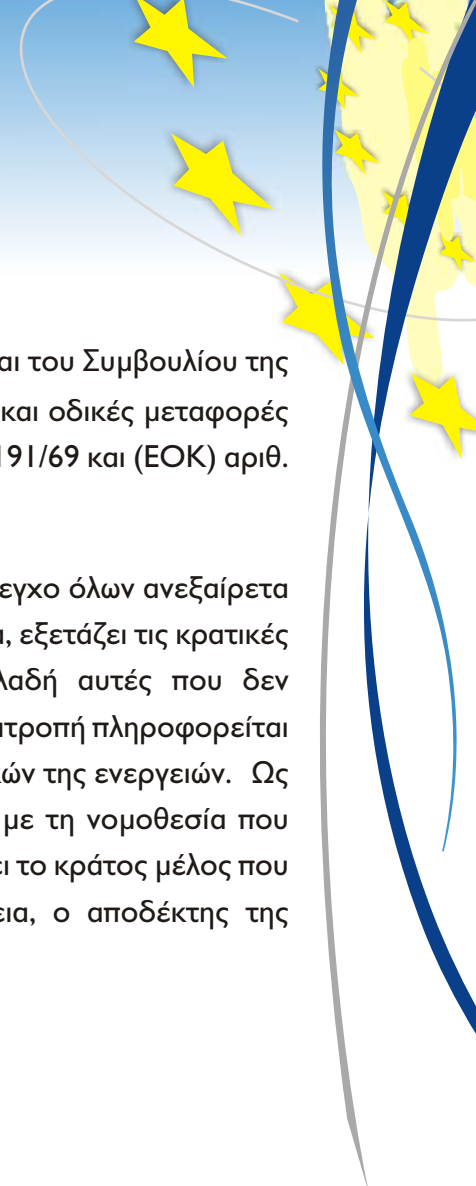
Επιπρόσθετα από τους τρεις πιο πάνω Απαλλακτικούς Κανονισμούς, τα κράτη μέλη μπορούν να εκδίδουν αποφάσεις για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος καθώς επίσης και για κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στον τομέα των μεταφορών σύμφωνα με τα πιο κάτω κοινοτικά νομοθετήματα:

(i) Απόφαση της Επιτροπής της 28^{ης} Νοεμβρίου 2005 για την εφαρμογή του Άρθρου 86, παράγραφος 2, της Συνθήκης ΕΚ στις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας που χορηγούνται σε ορισμένες επιχειρήσεις επιφορτισμένες με τη διαχείριση υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος⁵ (στις 11 Ιανουαρίου 2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης η νέα δέσμη κανόνων της Επιτροπής σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος). Τα νέα νομοθετήματα τέθηκαν σε εφαρμογή την 31η Ιανουαρίου 2012 αντικαθιστώντας την παλαιότερη δέσμη κανόνων που θεσπίστηκε το 2005 και

³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 201 της 30.07.2008, σ. 16.

⁴ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 214 της 09.08.2008, σ. 3.

⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 312 της 29.11.2005, σ. 67.

(ii) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2007 για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70⁶.

Επίσης, η Επιτροπή ασκεί, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, μόνιμο έλεγχο όλων ανεξαιρέτα των υφιστάμενων καθεστώτων ενισχύσεων στα κράτη μέλη. Παράλληλα, εξετάζει τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν εφαρμόσει παράνομα τα κράτη μέλη, δηλαδή αυτές που δεν κοινοποιήθηκαν για έγκριση ή τέθηκαν σε ισχύ προτού εγκριθούν. Η Επιτροπή πληροφορείται την ύπαρξη τέτοιων ενισχύσεων κατόπιν καταγγελιών ή/και κατόπιν δικών της ενεργειών. Ως εκ τούτου, εφόσον διαπιστωθεί ότι μία ενίσχυση δεν είναι συμβατή με τη νομοθεσία που διέπει τις κρατικές ενισχύσεις, η Επιτροπή την απαγορεύει και διατάσσει το κράτος μέλος που διέπραξε την παράβαση να ανακτήσει την ενίσχυση. Κατά συνέπεια, ο αποδέκτης της παράνομης ενίσχυσης υποχρεούται να την επιστρέψει.

⁶ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 315 της 03.12.2007, σ. 1.

3. ΟΙ ΑΡΜΟΔΙΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ

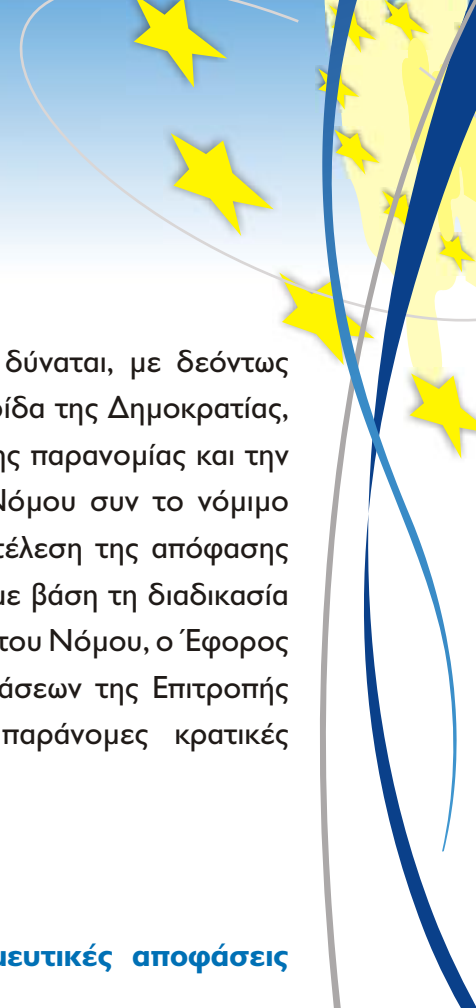
Ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων (εφεξής ο «Έφορος») είναι ανεξάρτητος αξιωματούχος, ο οποίος διορίζεται από το Υπουργικό Συμβούλιο κατόπιν διαβούλευσης με την Κοινοβουλευτική Επιτροπή Εξωτερικών και Ευρωπαϊκών Υποθέσεων, για εξαετή θητεία. Η ανεξαρτησία του θεσμού του Εφόρου διασφαλίζει, μεταξύ άλλων, και την αντικειμενική εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου για τις κρατικές ενισχύσεις.

3.1 Υποχρέωση κοινοποίησης προσχεδίων ενισχύσεων από τις Αρμόδιες Αρχές

Σύμφωνα με τις διατάξεις των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009 (εφεξής ο «Νόμος»), κάθε Αρμόδια Αρχή, πριν από την ολοκλήρωση της διαδικασίας έγκρισης κρατικής ενίσχυσης, έχει υποχρέωση να κοινοποιεί προσχέδιο της εν λόγω ενίσχυσης στον Έφορο για έγκριση ή γνωμοδότηση ανάλογα με την περίπτωση.

Επισημαίνεται εξάλλου ότι, βάσει του εδαφίου (1) του άρθρου 17 του Νόμου, κάθε Αρμόδια Αρχή οφείλει να κοινοποιεί στον Έφορο οποιοδήποτε μέτρο για συμμετοχή του Δημοσίου σε κεφάλαιο επιχείρησης ή παροχή κεφαλαίου προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσο υπό τις ίδιες περιστάσεις ή όρους θα παρείχε το ίδιο κεφάλαιο ιδιώτης επενδυτής. Σε περίπτωση που κριθεί ότι το κράτος ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής τότε δεν τίθεται ζήτημα κρατικής ενίσχυσης.

Κανένα προσχέδιο κρατικής ενίσχυσης δεν τίθεται σε ισχύ χωρίς να έχει εκδοθεί έγκριση ή γνωμοδότηση από τον Έφορο, ανάλογα με την περίπτωση. Σύμφωνα με το άρθρο 18 του Νόμου, σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση του Εφόρου κατόπιν παραπόνου ή ενημέρωσης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ότι μέτρο κρατικής ενίσχυσης που αναφέρεται στην παράγραφο (α) του άρθρου 9 Α (δηλαδή κρατικές ενισχύσεις που σύμφωνα με Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα απαλλάσσονται από την υποχρέωση της κοινοποίησης προς την Επιτροπή που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ) του Νόμου έχει τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία χωρίς την έγκριση του Εφόρου ή αναφορικά με μέτρο που αναφέρεται στην παράγραφο (β) του άρθρου 9 Α (δηλαδή που δεν εμπίπτει στην παράγραφο (α) του άρθρου 9 Α του Νόμου) του Νόμου χωρίς να ληφθεί η γνωμοδότηση του Εφόρου ή χωρίς να έχει κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για έγκριση ή κατά την εφαρμογή μέτρου κρατικής ενίσχυσης έχει γίνει ενέργεια ή παράλειψη που

αντιβαίνει προς τις πρόνοιες του εγκριθέντος μέτρου, ο Έφορος δύναται, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας, να διατάξει την αναστολή εφαρμογής του μέτρου, τον τερματισμό της παρανομίας και την ανάκτηση οποιουδήποτε ποσού έχει ληφθεί κατά παράβαση του Νόμου συν το νόμιμο τόκο. Στην ίδια απόφαση κατονομάζει τον υπεύθυνο φορέα για εκτέλεση της απόφασης ανάκτησης ο οποίος προχωρεί στην εκτέλεση της απόφασης αυτής με βάση τη διαδικασία που προβλέπει το άρθρο 18 Α του Νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 18 Β του Νόμου, ο Έφορος έχει τον εποπτικό έλεγχο για την αποτελεσματική εφαρμογή αποφάσεων της Επιτροπής με τις οποίες διατάσσεται η Δημοκρατία να ανακτήσει τις παράνομες κρατικές ενισχύσεις.

3.2 Έκδοση Απόφασης ή Γνωμοδότησης από τον Έφορο

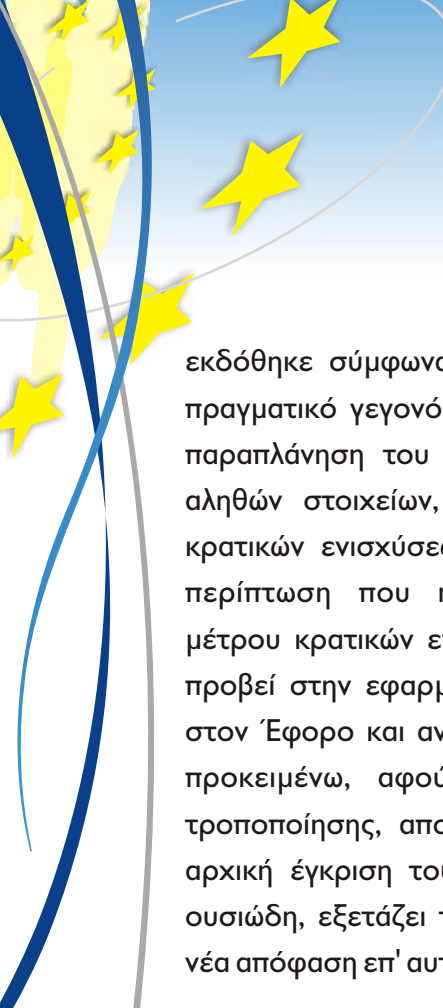
3.2.1 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις (έγκριση, απόρριψη, έγκριση υπό όρους)

Σύμφωνα με το άρθρο 10 του Νόμου, ο Έφορος εκδίδει δεσμευτικές αποφάσεις σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, και οι οποίοι απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Για τις πλείστες των περιπτώσεων αυτών ο Έφορος κοινοποιεί στην Επιτροπή συνοπτικά πληροφοριακά στοιχεία σύμφωνα με τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου της 22ας Μαρτίου 1999 για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ⁷ (εφεξής ο «Κανονισμός 659/1999»).

Γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων, ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία κοινοποίησης του μέτρου κρατικής ενίσχυσης να το αξιολογήσει σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις που εκδίδει η Ευρωπαϊκή Κοινότητα, που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, και να το εγκρίνει, με ή χωρίς όρους, ή να το απορρίψει, με αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας και αποκτά ισχύ από τη δημοσίευσή της σ' αυτή.

Το άρθρο 10 του Νόμου παρέχει επίσης εξουσία στον Έφορο, κατόπιν αιτήματος από την Αρμόδια Αρχή ή αυτεπαγγέλτως, να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει απόφασή του που

⁷ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 083 της 27.03.1999, σ. 1.

εκδόθηκε σύμφωνα με το άρθρο αυτό ή το άρθρο 18 εάν: α) μεταβλήθηκε ουσιώδες πραγματικό γεγονός στο οποίο στηρίχθηκε η απόφασή του, β) η απόφαση οφείλεται σε παραπλάνηση του Εφόρου, με την παροχή ανακριβών πληροφοριών ή την απόκρυψη αληθών στοιχείων, γ) η Αρμόδια Αρχή προχωρήσει στην τροποποίηση του μέτρου κρατικών ενισχύσεων για το οποίο εκδόθηκε η απόφαση. Προβλέπεται επίσης ότι, σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να προχωρήσει σε τροποποίηση μέτρου κρατικών ενισχύσεων που έχει εγκριθεί σύμφωνα με το άρθρο 10, προτού αυτή προβεί στην εφαρμογή τέτοιας τροποποίησης, κοινοποιεί την προτιθέμενη τροποποίηση στον Έφορο και αναμένει την έκδοση απόφασής του αναφορικά με αυτήν. Ο Έφορος εν προκειμένω, αφού λάβει υπόψη τη φύση και την έκταση της κοινοποιηθείσας τροποποίησης, αποφασίζει κατά πόσο θεωρεί την τροποποίηση μη ουσιώδη, οπότε η αρχική έγκριση του μέτρου εξακολουθεί να ισχύει. Αν θεωρήσει την τροποποίηση ως ουσιώδη, εξετάζει το τροποποιηθέν μέτρο ως νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης και εκδίδει νέα απόφαση επ' αυτού.

Διευκρινίζεται ότι η έγκριση των ενισχύσεων αυτών από τον Έφορο δε σημαίνει ότι η Επιτροπή δεν έχει εξουσία να ασκήσει έλεγχο επ' αυτών.

3.2.2 Ενισχύσεις για τις οποίες ο Έφορος εκδίδει γνωμοδοτήσεις

Για όλες τις υπόλοιπες κατηγορίες ενισχύσεων, δηλαδή εξαιρουμένων των ενισχύσεων που χορηγούνται σύμφωνα με τους Κανονισμούς ή Αποφάσεις της Επιτροπής που απαλλάσσουν από την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης που προβλέπει το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, ο Έφορος εκδίδει γνωμοδοτήσεις. Οι γνωμοδοτήσεις αυτές τίθενται ενώπιον του Υπουργικού Συμβουλίου ή της κατά νόμο Δημόσιας Αρχής. Γι' αυτές τις κατηγορίες ενισχύσεων αποστέλλεται, εφόσον ληφθεί ανάλογη απόφαση, κοινοποίηση στην Επιτροπή, την οποία αναλαμβάνει ο Έφορος.

Το άρθρο 11 του Νόμου επιβάλλει στις Αρμόδιες Αρχές, για μέτρα κρατικής ενίσχυσης τα οποία δεν εμπίπτουν στις διατάξεις της παραγράφου (α) του άρθρου 9 Α του Νόμου, προτού τα υποβάλουν για έγκριση στο Υπουργικό Συμβούλιο ή σε άλλη κατά νόμο αρμόδια Δημόσια Αρχή, όπως τα κοινοποιούν στον Έφορο για έκδοση γνωμοδότησης αναφορικά με τη συμβατότητά τους με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Ο Έφορος οφείλει εντός δύο μηνών από την ημερομηνία της ως άνω κοινοποίησης να εκδώσει τη γνωμοδότησή του προς την Αρμόδια Αρχή. Σύμφωνα με το εδάφιο (3) του άρθρου 11 του Νόμου, σε περίπτωση που ο Έφορος ζητήσει οποιαδήποτε επιπρόσθετα στοιχεία ή

διευκρινίσεις η προθεσμία αξιολόγησης δύναται να παραταθεί όπως ορίζεται στο άρθρο 14 του Νόμου, δηλαδή τάσσοντας εύλογη προθεσμία για την υποβολή τους, η οποία σε δικαιολογημένες περιπτώσεις δύναται να παραταθεί. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, το Υπουργικό Συμβούλιο ή οποιαδήποτε κατά νόμο Δημόσια Αρχή δεν εγκρίνει οποιοδήποτε μέτρο κρατικής ενίσχυσης χωρίς να έχει εκδοθεί γνωμοδότηση του Εφόρου, εκτός εάν η προαναφερθείσα προθεσμία παρέλθει.

Δέον να σημειωθεί ότι, παρά την έκδοση γνωμοδότησης από τον Έφορο και τυχόν έγκριση του μέτρου ενίσχυσης από το Υπουργικό Συμβούλιο ή άλλη κατά νόμο Αρμόδια Αρχή, μέτρο κρατικής ενίσχυσης που δε χορηγείται βάσει Απαλλακτικών Κανονισμών δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία, εκτός εάν έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ και εγκριθεί από αυτήν. Ως εκ τούτου τα μέτρα που τίθενται σε εφαρμογή χωρίς την κοινοποίησή τους στην Επιτροπή παραβιάζουν όχι μόνο τη ΣΛΕΕ αλλά και την εθνική νομοθεσία περί ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων.

Σε περίπτωση που η Αρμόδια Αρχή προτίθεται να τροποποιήσει μέτρο κρατικής ενίσχυσης που έχει εγκριθεί από την Επιτροπή, η τροποποίηση του μέτρου κοινοποιείται στον Έφορο για να γνωμοδοτήσει κατά πόσο το τροποποιηθέν μέτρο συνιστά νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης όπως ορίζεται στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 794/2004⁸ και άρα υπόκειται σε υποχρέωση νέας κοινοποίησης στην Επιτροπή ή κατά πόσο αυτό συνάδει με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Εάν βάσει της γνωμοδότησης το τροποποιηθέν μέτρο συνιστά νέο μέτρο ενίσχυσης, αυτό θα πρέπει να κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή προτού τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία.

3.3 Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας (De Minimis)

Η διαδικασία χορήγησης των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας ρυθμίζεται από τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμούς του 2009 (Κ.Δ.Π. 364/2009).

Με τους ως άνω Κανονισμούς καθορίζεται η διαδικασία εφαρμογής δεσμευτικού Κοινοτικού Κεκτημένου στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων και, πιο συγκεκριμένα,

⁸ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής της 21^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του Άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ.

(α) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1998/2006 της Επιτροπής της 15ης Δεκεμβρίου 2006, σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας⁹ (εφεξής ο «Κανονισμός 1998/2006»),

(β) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1535/2007 της Επιτροπής της 20ής Δεκεμβρίου 2007 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας («de minimis») στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων¹⁰ (εφεξής ο «Κανονισμός 1535/2007») και

(γ) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 875/2007 της Επιτροπής της 24ης Ιουλίου 2007 για την εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης ΕΚ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας στον τομέα της αλιείας και για την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1860/2004¹¹ (εφεξής ο «Κανονισμός 875/2007»).

Ο Κανονισμός 1998/2006 ορίζει ότι το σύνολο των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που χορηγούνται σε μία δεδομένη επιχείρηση δεν μπορεί να υπερβαίνει το ποσό των €200.000 σε οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών. Στον τομέα των οδικών μεταφορών το όριο καθορίζεται στις €100.000. Στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων το ποσό αυτό ορίζεται, με βάση τον Κανονισμό 1535/2007, στις €7.500 και στον τομέα της αλιείας, με βάση τον Κανονισμό 875/2007, στις €30.000. Τα εν λόγω ανώτατα όρια ισχύουν ανεξαρτήτως της μορφής της ενίσχυσης ή του επιδιωκόμενου στόχου και εκφράζονται ως επιχορήγηση σε μετρητά. Σ' όλες τις περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ακαθάριστα ποσά, δηλαδή πριν αφαιρεθεί ο τυχόν φόρος ή άλλη επιβάρυνση. Σημειώνεται ότι οι Κανονισμοί 1535/2007 και 875/2007 καθορίζουν εθνικά σωρευτικά όρια για τους τομείς της γεωργίας και της αλιείας, αντίστοιχα, ανά κράτος μέλος. Ως εκ τούτου, το σωρευτικό ποσό που χορηγείται στις διάφορες επιχειρήσεις στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας δεν υπερβαίνει για οποιαδήποτε περίοδο τριών οικονομικών ετών το όριο που καθορίζεται ανά κράτος μέλος στους Κανονισμούς αυτούς.

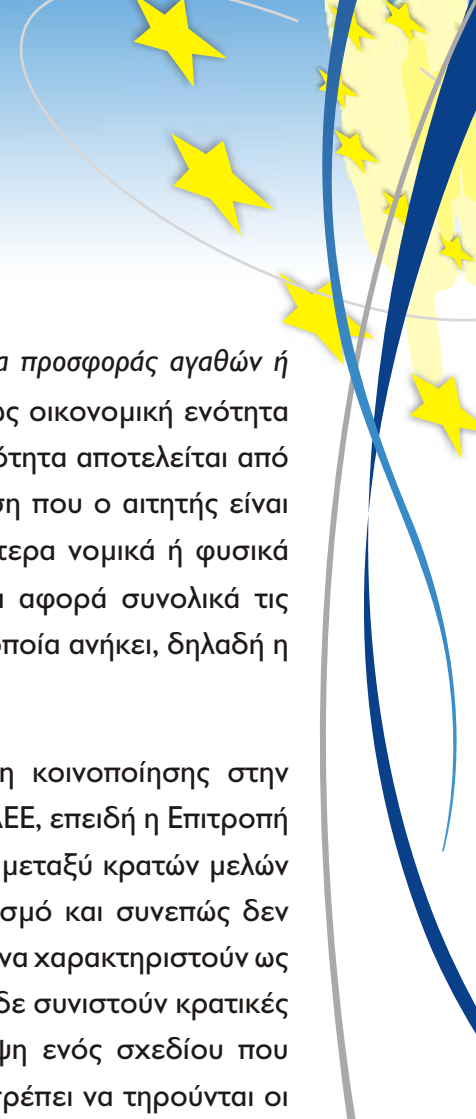
Σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»), το οποίο από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης», «η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησης του»¹². Συνεπώς η έννοια της επιχείρησης προσδίδεται από τον οικονομικό χαρακτήρα των δραστηριοτήτων τις οποίες

⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 379 της 28.12.2006, σ. 5.

¹⁰ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 337 της 21.12.2007, σ. 35.

¹¹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 193 της 25.07.2007, σ. 6.

¹² Απόφαση ΔΕΚ της 19^{ης} Φεβρουαρίου 2002, C 309/99, Συλλογή 2002.

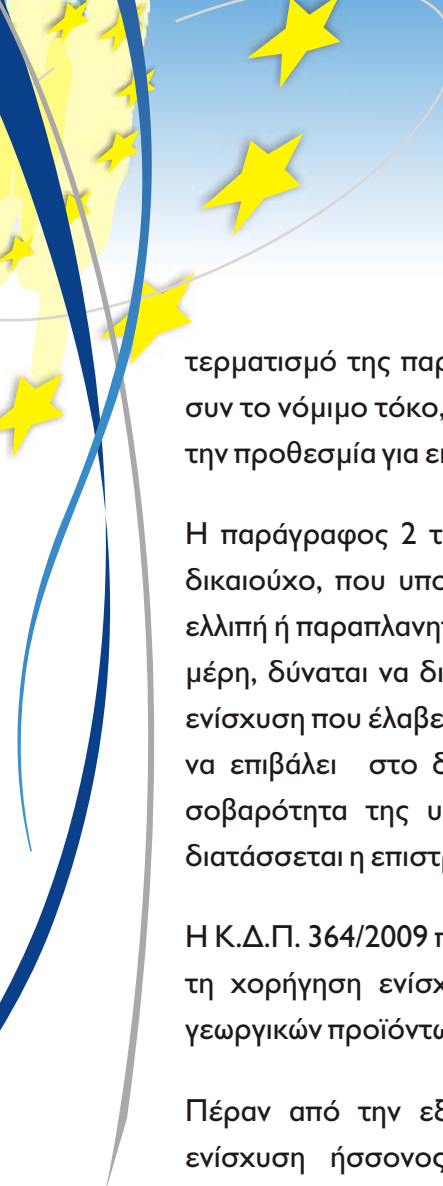
ασκεί. Η οικονομική δραστηριότητα «συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά»¹³. Επίσης, ο όρος «επιχείρηση» νοείται ως οικονομική ενότητα (economic unit) έστω και αν από νομική άποψη η οικονομική αυτή ενότητα αποτελείται από περισσότερα φυσικά ή νομικά πρόσωπα. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση που ο αιτητής είναι μέρος μιας οικονομικής ενότητας η οποία αποτελείται από περισσότερα νομικά ή φυσικά πρόσωπα, το όριο των €200.000 ή €7.500 ή €30.000 θα πρέπει να αφορά συνολικά τις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας που έλαβε η οικονομική ενότητα στην οποία ανήκει, δηλαδή η επιχείρηση.

Οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας εξαιρούνται από την υποχρέωση κοινοποίησης στην Επιτροπή, η οποία απορρέει από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, επειδή η Επιτροπή θεωρεί ότι λόγω του μικρού τους ύψους δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή/και δε στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν πληρούν όλα τα κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ για να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις. Δεδομένου ότι οι ενισχύσεις ήσσονος σημασίας δε συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, ο Έφορος δεν εκδίδει απόφαση για έγκριση ή απόρριψη ενός σχεδίου που παρέχει αποκλειστικά ενισχύσεις αυτού του είδους. Παρά ταύτα θα πρέπει να τηρούνται οι προϋποθέσεις που θέτουν οι ως άνω Κανονισμοί ώστε ένα σχέδιο να μπορεί να εφαρμοστεί ελεύθερα από την Αρμόδια Αρχή και να αποφευχθεί το ενδεχόμενο παραχώρησης ενισχύσεων εκτός του υφιστάμενου κανονιστικού πλαισίου.

Με την Κ.Δ.Π. 364/2009 υιοθετείται το σύστημα της εξασφάλισης από τις Αρμόδιες Αρχές δηλώσεων από τους δικαιούχους πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας. Ο Έφορος έχει ήδη εκδώσει υπόδειγμα γραπτής δήλωσης που δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 6 Νοεμβρίου 2009 (Κ.Δ.Π. 374/2009) και οι Αρμόδιες Αρχές υποχρεούνται να το εξασφαλίζουν από τους δικαιούχους πριν να τους χορηγήσουν οποιαδήποτε ενίσχυση ήσσονος σημασίας. Το υπόδειγμα γραπτής δήλωσης είναι διαθέσιμο ηλεκτρονικά στην ιστοσελίδα του Γραφείου μου (<http://www.publicaid.gov.cy>).

Υπογραμμίζεται ότι, σε περίπτωση που περιέλθει σε γνώση του Εφόρου, κατόπιν παραπόνου ή ενημέρωσης από οποιοδήποτε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ότι Αρμόδια Αρχή έχει χορηγήσει οποιαδήποτε ενίσχυση κατά παράβαση των διατάξεων των Κανονισμών 3 και 5 των προαναφερθέντων εφαρμοστικών κανονισμών ο Έφορος δύναται να ασκήσει οποιαδήποτε από τις εξουσίες που διαθέτει δυνάμει του άρθρου 18 του Νόμου, ήτοι να διατάξει, με δεόντως αιτιολογημένη απόφασή του που δημοσιεύεται στην Επίσημη Εφημερίδα, τον

¹³ Απόφαση ΔΕΚ της 19^{ης} Φεβρουαρίου 2002, C 309/99, Συλλογή 2002.

τερματισμό της παρανομίας και την ανάκτηση οποιουδήποτε ποσού έχει ληφθεί παράνομα συν το νόμιμο τόκο, ο οποίος υπολογίζεται με βάση το επιτόκιο ανάκτησης, καθορίζοντας και την προθεσμία για εκτέλεση της απόφασης αυτής.

Η παράγραφος 2 του Κανονισμού 6 προβλέπει ότι, αν οποιαδήποτε γραπτή δήλωση από δικαιούχο, που υποβάλλεται σύμφωνα με τον Κανονισμό 3, περιέχει ψευδή ή ανακριβή ή ελλιπή ή παραπλανητικά στοιχεία, ο Έφορος, αφού προηγουμένως ακούσει τα ενδιαφερόμενα μέρη, δύναται να διατάξει την Αρμόδια Αρχή να ανακτήσει από τον εν λόγω δικαιούχο την ενίσχυση που έλαβε συνεπεία της υποβολής τέτοιων στοιχείων, συν τους νόμιμους τόκους, και να επιβάλει στο δικαιούχο διοικητικό πρόστιμο που ανέρχεται, λαμβάνοντας υπόψη τη σοβαρότητα της υπόθεσης, μέχρι ποσού ίσου με το σύνολο του ποσού του οποίου διατάσσεται η επιστροφή.

Η Κ.Δ.Π. 364/2009 προβλέπει ειδική πρόσθετη διαδικασία που θα πρέπει να τηρείται πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας στους τομείς της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων και στον τομέα της αλιείας.

Πέραν από την εξασφάλιση της γραπτής δήλωσης, κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί ενίσχυση ήσσονος σημασίας σε οποιαδήποτε επιχείρηση ή σύνολο επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων ή στον τομέα της αλιείας κοινοποιεί για έγκριση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος το ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που προτίθεται να χορηγήσει και τον τομέα στον οποίο θα χορηγηθεί. Επίσης κοινοποιεί στον Έφορο το ποσό της ενίσχυσης ήσσονος σημασίας που προτίθεται να χορηγήσει, τον τομέα στον οποίο θα χορηγηθεί η ενίσχυση και την προμνησθείσα έγκριση του Γενικού Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Ο Έφορος, αφού λάβει τα στοιχεία αυτά, ελέγχει μέσω του Μητρώου Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων ή μέσω του Μητρώου Ενισχύσεων Ήσσονος Σημασίας στον τομέα της αλιείας το εθνικό σωρευτικό ποσό που έχει χορηγηθεί υπό μορφή ενισχύσεων ήσσονος σημασίας στους εν λόγω τομείς σε διάφορες επιχειρήσεις στη Δημοκρατία κατά τη διάρκεια των τριών τελευταίων οικονομικών ετών. Ο Έφορος ενημερώνει γραπτώς, εντός δέκα εργάσιμων ημερών από τη λήψη των στοιχείων, κάθε Αρμόδια Αρχή που προβαίνει σε κοινοποίηση, σχετικά με τα αποτελέσματα του προβλεπόμενου ελέγχου και με βάση τα στοιχεία αυτά πληροφορεί την Αρμόδια Αρχή κατά πόσο δικαιούται να προχωρήσει στη χορήγηση ενίσχυσης του ύψους που έχει κοινοποιήσει. Η Αρμόδια Αρχή υποβάλλει στον Έφορο εντός

πέντε εργάσιμων ημερών από τη χορήγηση της ενίσχυσης επιβεβαίωση της χορήγησης με κοινοποίηση στο Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος.

Διευκρινίζεται ότι η εξουσία του Εφόρου περιορίζεται μόνο στον έλεγχο της τήρησης των εθνικών σωρευτικών ορίων και όχι του ατομικού ορίου του κάθε δικαιούχου.

Τόσο η εξασφάλιση γραπτών δηλώσεων όσο και οι πρόσθετες διαδικασίες για τη χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας στον τομέα της γεωργίας και αλιείας θα πρέπει να ολοκληρώνονται πριν από τη χορήγηση ενίσχυσης ήσσονος σημασίας. Μια ενίσχυση ήσσονος σημασίας πρέπει να θεωρείται ότι χορηγείται κατά το χρόνο παραχώρησης στην οικεία επιχείρηση του έννομου δικαιώματος λήψης της ενίσχυσης σύμφωνα με το εφαρμοστέο νομικό καθεστώς.

3.4 Διαδικασία ελέγχου από τον Έφορο

Όλες οι υπηρεσίες υποχρεούνται, όταν αυτό τους ζητηθεί, να παρέχουν συνδρομή σε κάθε διαδικασία ελέγχου που διατάσσεται από τον Έφορο περιλαμβανομένης και της εξασφάλισης αντιγράφου πάσης φύσεως εγγράφου. Όπως προβλέπει το άρθρο 20 του Νόμου, κατά τη διαδικασία αυτή δεν επιτρέπεται η επίκληση της υποχρέωσης εχεμύθειας εκτός εάν αφορά τις σχέσεις της Δημοκρατίας με άλλα κράτη ή διεθνείς οργανισμούς, την άμυνα ή την ασφάλεια ή την εξωτερική πολιτική της Δημοκρατίας.

Κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου, ο Έφορος δύναται να καλέσει οποιονδήποτε λειτουργό ή άλλο πρόσωπο να δώσει μαρτυρία ή να παράσχει πληροφορία ή να προσαγάγει οποιοδήποτε έγγραφο που κατά τη γνώμη του σχετίζεται με τον έλεγχο που διεξάγει.

Σημειώνεται ότι οι ίδιες πρόνοιες αφορούν επίσης και διαδικασία ελέγχου από την Επιτροπή. Σε περίπτωση που ο Έφορος ή η Επιτροπή διεξάγουν έλεγχο όλες οι υπηρεσίες υποχρεούνται όπως παρέχουν κάθε συνδρομή στη διαδικασία ελέγχου περιλαμβανομένης της παρουσίασης και εξασφάλισης αντιγράφου πάσης φύσεως εγγράφων. Η μη παροχή πληροφοριών χωρίς νόμιμη δικαιολογία τιμωρείται με φυλάκιση που δεν υπερβαίνει τους έξι μήνες ή σε πρόστιμο που δεν υπερβαίνει τις €17.000 ή και στις δύο αυτές ποινές.

3.5 Κατ' αναλογία εφαρμογή του κοινοτικού δικαίου

Το άρθρο 26 του Νόμου προβλέπει ότι σε περίπτωση που ο νόμος ή κανονισμοί ή διατάγματα που εκδίδονται δυνάμει αυτού δε ρυθμίζουν ρητώς κάποιο θέμα, ο Έφορος δύναται να εφαρμόζει κατ' αναλογία τις σχετικές διατάξεις του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

3.6 Άλλες αρμοδιότητες

Σε σχέση με την εφαρμογή των πιο πάνω προνοιών ο Έφορος εξασφαλίζει από τις Αρμόδιες Αρχές εκθέσεις που περιλαμβάνουν στατιστικά στοιχεία για τις παραχωρούμενες κρατικές ενισχύσεις και υποβάλλει στην Επιτροπή οποιαδήποτε στοιχεία που ζητούνται από αυτήν σε σχέση με κρατικές ενισχύσεις που χορηγούνται στη Δημοκρατία.

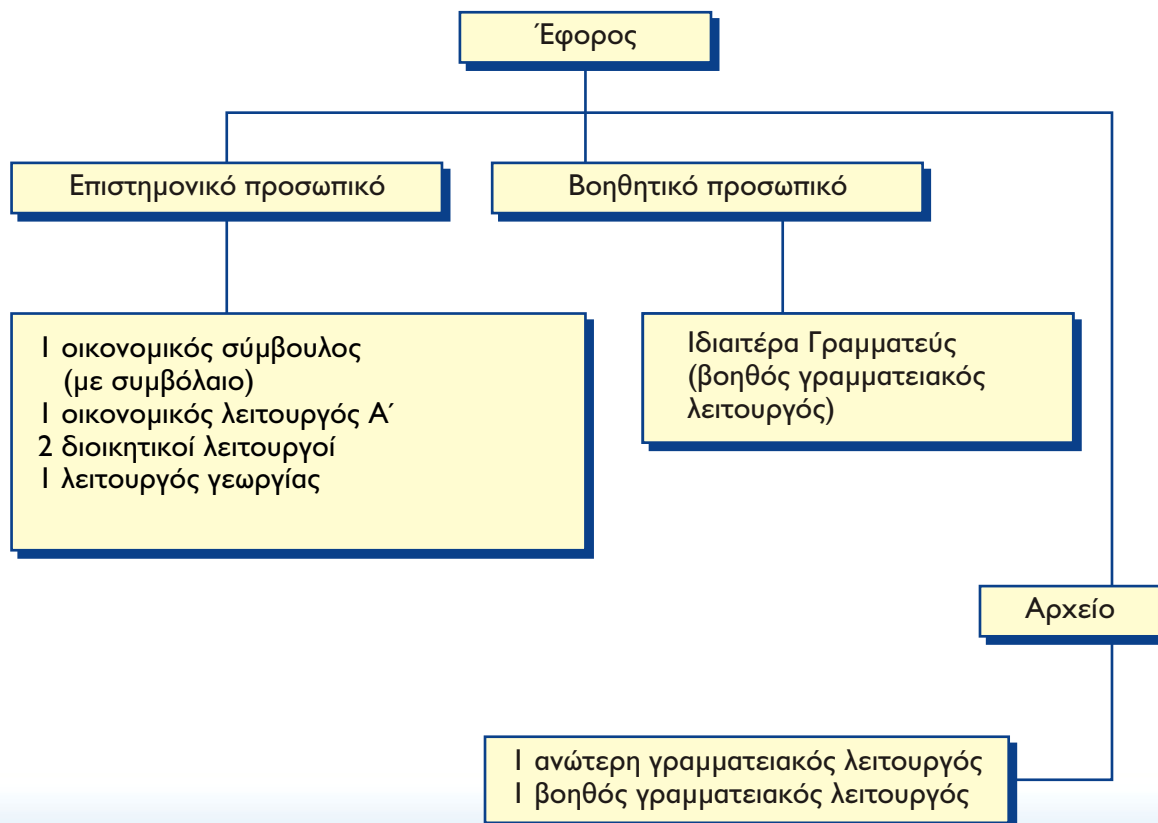
4. ΣΤΕΛΕΧΩΣΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ

Σύμφωνα με το άρθρο 8(3) του Νόμου «*Έφορος υποβοηθείται στο έργο του από αριθμό υπαλλήλων του Υπουργείου Οικονομικών ή άλλων υπαλλήλων που είναι αποσπασμένοι στο Υπουργείο Οικονομικών και που ορίζονται για το σκοπό αυτό από το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Οικονομικών, ή από άλλα πρόσωπα τα οποία προσλαμβάνονται με συμβόλαιο*».

Στο Γραφείο του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων απασχολούνται στις 31.12.2011 συνολικά 9 άτομα. Το επιστημονικό προσωπικό αποτελείτο από 6 άτομα συμπεριλαμβανομένου και του Εφόρου, ενώ τα υπόλοιπα 3 άτομα εκτελούσαν διοικητικά/ γραμματειακά καθήκοντα.

Επιπλέον το Γραφείο συνεργάζεται, όπου τούτο κρίνεται αναγκαίο, με το Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Δημόσιας Διοίκησης του Μάαστριχτ στα πλαίσια διμερούς συμφωνίας.

Σημειώνεται, επίσης, ότι στελέχη του Γραφείου έχουν παρακολουθήσει εκπαιδευτικά προγράμματα και σεμινάρια τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό σχετικά με κανονισμούς και άλλα θέματα που αφορούν τον τομέα των κρατικών ενισχύσεων.

5. ΠΡΟΣΦΑΤΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΟ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΚΕΚΤΗΜΕΝΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Τα ακόλουθα νομοθετήματα τέθηκαν σε ισχύ το 2011:

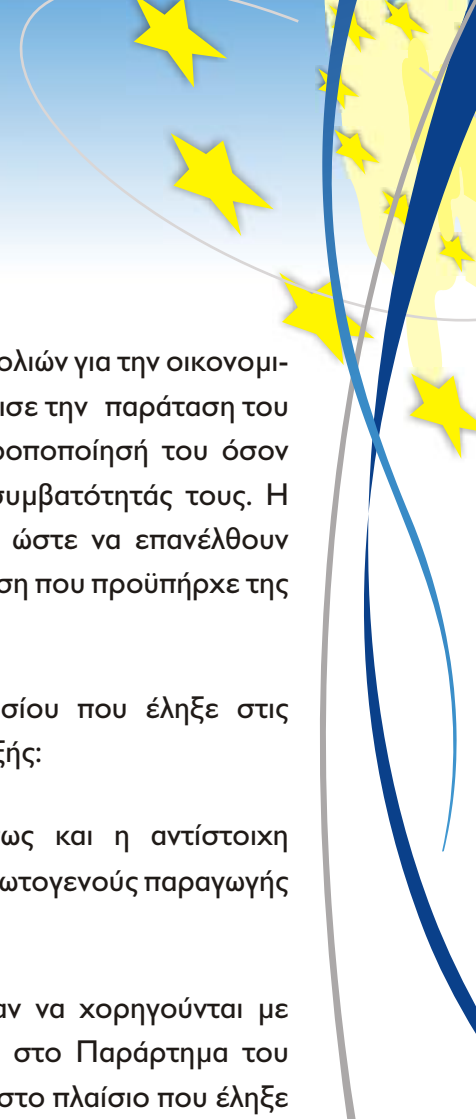
5.1 Ανακοίνωση της Επιτροπής - Προσωρινό πλαίσιο της Ένωσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης¹⁴

Στις 19.01.2009 εκδόθηκε από την Επιτροπή το εν θέματι προσωρινό πλαίσιο¹⁵ με το οποίο παρέσχε τη δυνατότητα στα κράτη μέλη να εφαρμόσουν, κατόπιν έγκρισής της, ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων με καθορισμένες μορφές ενίσχυσης που είχαν ως στόχο τη διευκόλυνση της πρόσβασης των επιχειρήσεων σε χρηματοδότηση και ταυτόχρονα να ενθαρρύνουν τις επιχειρήσεις να συνεχίσουν, υπό τις εξαιρετικές περιστάσεις που δημιουργούσε η χρηματοπιστωτική και οικονομική κρίση, να επενδύουν στο μέλλον.

Τα βασικά χαρακτηριστικά των ενισχύσεων που εμπεριείχοντο στο προσωρινό πλαίσιο ήταν η δυνατότητα χορήγησής τους βάσει συγκεκριμένων καθεστώτων ενισχύσεων (σχεδίων) και όχι ως ενισχύσεων σε μεμονωμένες επιχειρήσεις (ενισχύσεων ad hoc) και η εφαρμογή τους μόνο κατόπιν σχετικής έγκρισής τους από την Επιτροπή. Το προσωρινό πλαίσιο επέτρεπε τη χορήγηση ενισχύσεων σε επιχειρήσεις που κατέστησαν προβληματικές λόγω της παγκόσμιας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης. Οι ενισχύσεις αυτές θα χορηγούνταν για περιορισμένο χρονικό διάστημα, ήτοι μέχρι τις 31.12.2010 ή τις 31.12.2012, ανάλογα με το είδος της ενίσχυσης. Τα ειδικά καθεστώτα ενισχύσεων που εισήγαγε το προσωρινό πλαίσιο αφορούσαν, μεταξύ άλλων, την επιχορήγηση σε μετρητά ύψους μέχρι €500.000 ανά επιχείρηση, στον υπολογισμό του οποίου θα συμπεριλαμβάνονταν οι ενισχύσεις de minimis που έλαβε/ θα λάμβανε η επιχείρηση από την 01.01.2008 μέχρι την 31.12.2010, κρατικές εγγυήσεις δανείων περιορισμένης χρονικής διάρκειας και ποσού οι οποίες θα κάλυπταν μέχρι το 90% του δανείου και συνίσταντο σε έκπτωση από την αγοραία προμήθεια που θα κατέβαλλε ο δανειολήπτης στο κράτος, επιδότηση επιτοκίου δημόσιων ή ιδιωτικών δανείων οποιασδήποτε διάρκειας που θα συνήπτοντο μέχρι το τέλος του 2010 και επιδοτήσεις επιτοκίου επενδυτικών δανείων αναγκαίων για την παραγωγή πράσινων προϊόντων. Το πλαίσιο εκείνο προβλεπόταν να λήξει στις 31.12.2010.

¹⁴ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 6 της 11.01.2011, σ. 5.

¹⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 16 της 22.01.2009, σ. 1.

Ωστόσο, λόγω της μεγάλης αστάθειας των χρηματαγορών και των αμφιβολιών για την οικονομική κατάσταση γενικότερα, η Επιτροπή, με νέα Ανακοίνωσή της, αποφάσισε την παράταση του προσωρινού πλαισίου μέχρι τις 31.12.2011 με ταυτόχρονη, όμως, τροποποίησή του όσον αφορά τις επιτρεπόμενες μορφές ενίσχυσης και τις προϋποθέσεις συμβατότητάς τους. Η παράταση αυτή συνδυάστηκε με συγκεκριμένους περιορισμούς έτσι ώστε να επανέλθουν σταδιακά οι κοινοτικοί κανόνες των κρατικών ενισχύσεων στην κατάσταση που προϋπήρχε της οικονομικής κρίσης.

Οι πιο σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ του προσωρινού πλαισίου που έληξε στις 31.12.2010 και του τροποποιημένου που έληξε στις 31.12.2011 είναι οι εξής:

- Η άμεση επιχορήγηση ύψους €500.000 ανά επιχείρηση, όπως και η αντίστοιχη επιχορήγηση ύψους €15.000 σε κάθε επιχείρηση του τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, καταργήθηκαν.
- Οι εγγυήσεις σε μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να χορηγούνται με έκπτωση 15% επί της προμήθειας ασφαλείας που προβλέπεται στο Παράρτημα του Προσωρινού Πλαισίου αντί της έκπτωσης 25% που προβλεπόταν στο πλαίσιο που έληξε στις 31.12.2010. Οι εγγυήσεις προς μεγάλες επιχειρήσεις θα επιτρέποντο πλέον χωρίς έκπτωση επί της προμήθειας ασφαλείας και επιπρόσθετα θα έπρεπε να καλύπτουν μόνο επενδυτικά δάνεια και όχι δάνεια για κεφάλαια κίνησης.
- Οι επιδοτήσεις επιτοκίου σε μεγάλες επιχειρήσεις θα μπορούσαν να χορηγούνται μόνο επί επενδυτικών δανείων και όχι πλέον και επί δανείων για εξασφάλιση κεφαλαίου κίνησης.
- Οι επιδοτήσεις επιτοκίου για την παραγωγή «πράσινων προϊόντων» μειώθηκε από 50% σε 25% για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και από 25% σε 15% για τις μεγάλες επιχειρήσεις.
- Καμία από τις ως άνω κατηγορίες ενισχύσεων δε θα μπορούσε πλέον να χορηγείται σε προβληματικές επιχειρήσεις ανεξάρτητα από το εάν οι επιχειρήσεις κατέστησαν προβληματικές λόγω της κρίσης.

Οι πιο πάνω κατηγορίες ενισχύσεων θα κρίνονταν συμβατές από την Επιτροπή εφόσον το κράτος μέλος που προέβαινε στην κοινοποίηση του σχετικού μέτρου καταδείκνυε ότι τα μέτρα ήταν απαραίτητα, κατάλληλα και αναλογικά για την άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας του οικείου κράτους και ότι τηρούντο οι προϋποθέσεις που καθορίζονταν στο πλαίσιο.

Η Ανακοίνωση θα εφαρμοζόταν από 01.01.2011 μέχρι 31.12.2011.

5.2 Πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις στη Ναυπηγική Βιομηχανία¹⁶

Το Πλαίσιο καθορίζει τους ειδικούς κανόνες χορήγησης κρατικών ενισχύσεων προς τον τομέα της ναυπηγικής βιομηχανίας. Αποτελεί συνέχεια προηγούμενου Πλαισίου¹⁷ το οποίο έληξε στις 31.12.2011 και ανάγεται στις ιδιαιτερότητες που αναγνωρίζει η Επιτροπή σ' αυτόν τον τομέα δραστηριότητας που τον διακρίνουν από άλλους κλάδους, λόγω του μεγέθους, της αξίας και της πολυπλοκότητας των παραγόμενων μονάδων, καθώς και του γεγονότος ότι τα πρωτότυπά τους, κατά γενικό κανόνα, χρησιμοποιούνται για εμπορικούς σκοπούς. Το Πλαίσιο προβλέπει τη χορήγηση ενισχύσεων περιφερειακού χαρακτήρα για επενδύσεις αναβάθμισης ή εκσυγχρονισμού υφιστάμενων ναυπηγείων και ενισχύσεων καινοτομίας για τη βιομηχανική εφαρμογή καινοτόμων προϊόντων και μεθόδων για τη ναυπήγηση, επισκευή ή μετατροπή πλοίων. Προβλέπει, επίσης, τη χορήγηση ενισχύσεων υπό μορφή πιστωτικών διευκολύνσεων με την υποστήριξη του κράτους για τη ναυπήγηση ή τη μετατροπή πλοίων (εξαγωγικές πιστώσεις).

Το Πλαίσιο θα εφαρμόζεται από 01.01.2012 μέχρι 31.12.2013. Όπως αναφέρεται στο Πλαίσιο, μετά την ημερομηνία αυτή η Επιτροπή προτίθεται να περιλάβει τις διατάξεις του Πλαισίου για τις ενισχύσεις καινοτομίας στο Κοινοτικό Πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις για την Έρευνα και Ανάπτυξη και την Καινοτομία¹⁸ και να ενσωματώσει τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα υπέρ της ναυπηγικής βιομηχανίας στις νέες Κατευθυντήριες Γραμμές για τις ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα που θα ισχύουν μετά το 2013.

5.3 Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή, μετά την 1^η Ιανουαρίου 2012, των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα στήριξης των τραπεζών εντός του πλαισίου της χρηματοπιστωτικής κρίσης¹⁹

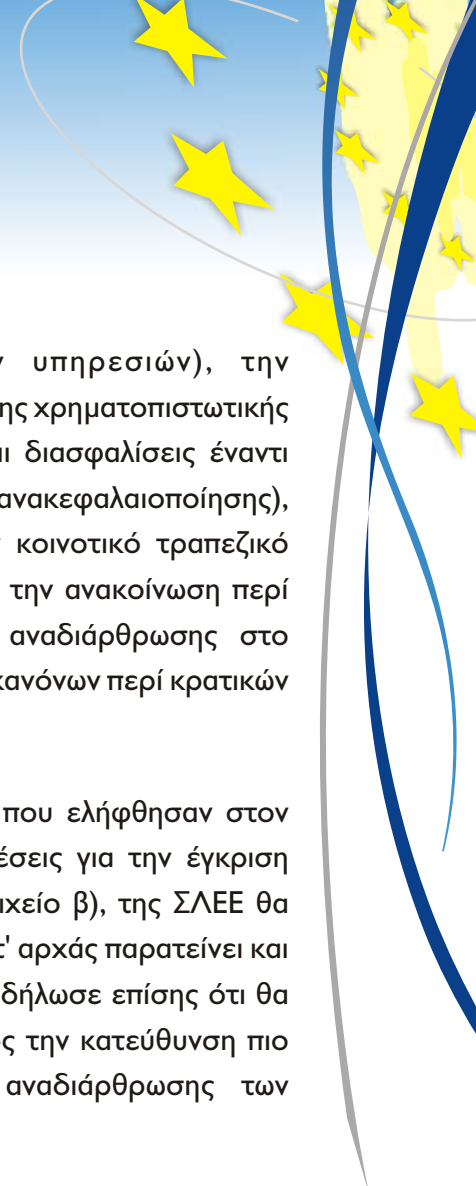
Από τότε που εκδηλώθηκε η παγκόσμια χρηματοπιστωτική κρίση το φθινόπωρο του 2008, η Επιτροπή έχει εκδώσει τέσσερις ανακοινώσεις, οι οποίες παρέχουν αναλυτική καθοδήγηση σχετικά με τα κριτήρια βάσει των οποίων κρίνεται η συμβατότητα των κρατικών μέτρων στήριξης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ που αναφέρεται στην άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας κράτους μέλους. Οι εν λόγω Ανακοινώσεις αφορούν την εφαρμογή των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων στα μέτρα που λήφθηκαν για τους χρηματοπιστωτικούς οργανισμούς στο πλαίσιο της παγκόσμιας

¹⁶ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 364 της 14.12.2011, σ. 9.

¹⁷ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 317 της 30.12.2003, σ. 11.

¹⁸ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 323 της 30.12.2006, σ. 1.

¹⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 356 της 06.12.2011, σ. 7.

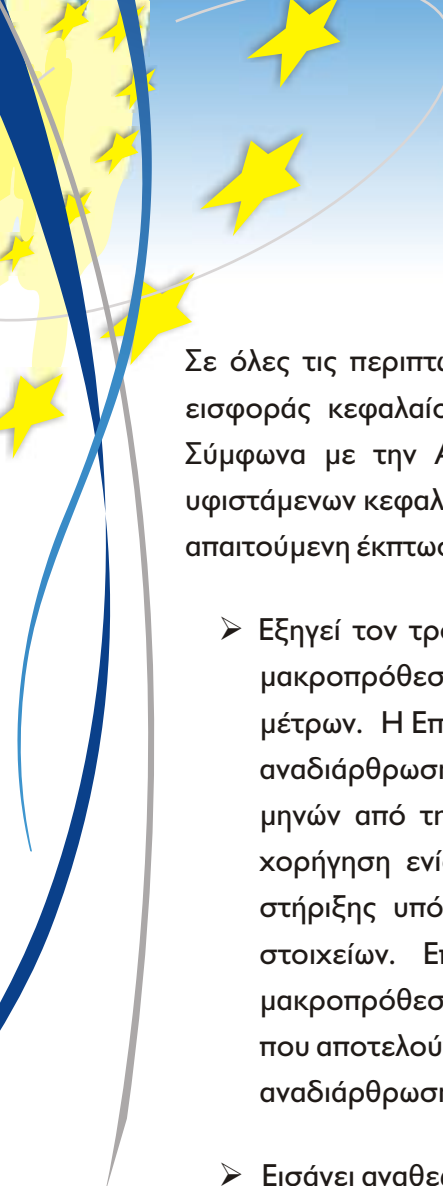

χρηματοπιστωτικής κρίσης (ανακοίνωση περί τραπεζικών υπηρεσιών), την ανακεφαλαιοποίηση των χρηματοπιστωτικών οργανισμών στο πλαίσιο της χρηματοπιστωτικής κρίσης: περιορισμός των ενισχύσεων στο ελάχιστο απαραίτητο και διασφάλισης έναντι αδικαιολόγητων στρεβλώσεων του ανταγωνισμού (ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης), την αντιμετώπιση των απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων στον κοινοτικό τραπεζικό τομέα (ανακοίνωση περί απομειωμένων περιουσιακών στοιχείων) και την ανακοίνωση περί αποκατάστασης της βιωσιμότητας και αξιολόγησης των μέτρων αναδιάρθρωσης στο χρηματοπιστωτικό τομέα στο πλαίσιο της παρούσας κρίσης βάσει των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων (ανακοίνωση περί αναδιάρθρωσης).

Με τη νέα Ανακοίνωσή της η Επιτροπή θεωρεί ότι, παρά τα μέτρα που ελήφθησαν στον τραπεζικό τομέα λόγω της χρηματοπιστωτικής κρίσης, οι προϋποθέσεις για την έγκριση κρατικών ενισχύσεων δυνάμει του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ θα συνεχίσουν να πληρούνται και μετά τη λήξη του 2011. Ως εκ τούτου κατ' αρχάς παρατείνει και μετά τις 31.12.2011 την ισχύ των ως άνω Ανακοινώσεων. Η Επιτροπή δήλωσε επίσης ότι θα παρακολουθεί τις εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα και θα κινηθεί προς την κατεύθυνση πιο μόνιμων κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Η Ανακοίνωση δεν αλλάζει την ουσία και τα βασικά στοιχεία των υφιστάμενων κανόνων αλλά απλώς τους συμπληρώνει και τους επεξηγεί ως προς ορισμένα επιμέρους σημεία. Συγκεκριμένα:

- Συμπληρώνει την Ανακοίνωση περί ανακεφαλαιοποίησης παρέχοντας λεπτομερέστερες κατευθύνσεις για τον τρόπο εξασφάλισης κατάλληλης αμοιβής για τα κεφαλαιακά μέσα μη σταθερής απόδοσης. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση, λόγω των κανονιστικών αλλαγών και του μεταβαλλόμενου περιβάλλοντος στην αγορά, προβλέπεται ότι στο μέλλον ενδέχεται οι κρατικές εισφορές κεφαλαίων να λαμβάνουν συχνότερα τη μορφή μετοχών που έχουν μεταβλητή απόδοση κάτι που δυσκολεύει την άμεση εκ των προτέρων εκτίμηση της απόδοσης των μέσων αυτών. Ως εκ τούτου η Επιτροπή θα εκτιμά την απόδοση των εν λόγω εισφορών κεφαλαίου βάσει της τιμής έκδοσης της μετοχής. Η προεγγραφή σε εισφορές κεφαλαίου θα πρέπει να γίνεται με επαρκή έκπτωση επί της τιμής της μετοχής αμέσως πριν από την εξαγγελία της εισφοράς κεφαλαίου ώστε να υπάρχει εύλογη βεβαιότητα επαρκούς αμοιβής για το κράτος. Για εισηγμένες τράπεζες, η τιμή αναφοράς για τις μετοχές θα πρέπει να είναι η αγοραία τιμή εισηγμένων μετοχών με δικαιώματα ισοδύναμα προς εκείνα που παρέχουν οι εκδιδόμενες μετοχές. Για μη εισηγμένες τράπεζες, τέτοια τιμή δεν υφίσταται και τα κράτη μέλη θα πρέπει να χρησιμοποιούν κατάλληλη προσέγγιση αποτίμησης βάσει της αγοράς.

Σε όλες τις περιπτώσεις, το μέγεθος της έκπτωσης πρέπει να αντανακλά το μέγεθος της εισφοράς κεφαλαίου σε σχέση με τα υφιστάμενα ίδια βασικά κεφάλαια κατηγορίας 1. Σύμφωνα με την Ανακοίνωση, όσο μεγαλύτερη είναι η έλλειψη κεφαλαίων έναντι των υφιστάμενων κεφαλαίων τόσο μεγαλύτερος ο κίνδυνος για το κράτος, και τόσο μεγαλύτερη η απαιτούμενη έκπτωση.

- Εξηγεί τον τρόπο με τον οποίο η Επιτροπή θα προβεί σε αναλογική αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των τραπεζών στο πλαίσιο της δέσμης τραπεζικών μέτρων. Η Επιτροπή θα απαιτεί από τα κράτη μέλη να υποβάλλουν σχέδιο αναδιάρθρωσης ή επικαιροποίηση υφιστάμενου σχεδίου αναδιάρθρωσης εντός έξι μηνών από την ημερομηνία έκδοσης της απόφασής της με την οποία εγκρίνεται η χορήγηση ενίσχυσης αναδιάρθρωσης για οποιανδήποτε τράπεζα τυγχάνει κρατικής στήριξης υπό μορφή ανακεφαλαιοποίησης ή απομείωσης της αξίας περιουσιακών στοιχείων. Επίσης, η Επιτροπή θα προβαίνει σε αναλογική αξιολόγηση της μακροπρόθεσμης βιωσιμότητας των τραπεζών, λαμβάνοντας πλήρως υπόψη στοιχεία που αποτελούν ένδειξη ότι οι τράπεζες είναι βιώσιμες μακροπρόθεσμα χωρίς σημαντική αναδιάρθρωση.
- Εισάγει αναθεωρημένη μέθοδο υπολογισμού που εξασφαλίζει ότι οι πληρωτέες αμοιβές για τη χορήγηση ενισχύσεων επί τραπεζικών υποχρεώσεων είναι επαρκείς για τον περιορισμό της εκάστοτε ενίσχυσης στο ελάχιστο, με σκοπό να διασφαλιστεί ότι η μέθοδος υπολογισμού λαμβάνει υπόψη τη μεγαλύτερη διαφοροποίηση που παρατηρείται τελευταία στα περιθώρια συμβάσεων ανταλλαγής κινδύνου αθέτησης (Credit Default Swap) (εφεξής «CDS») των τραπεζών και στον αντίκτυπο των περιθωρίων CDS του οικείου κράτους μέλους.

6. ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΕΤΡΩΝ ΠΟΥ ΥΠΟΒΛΗΘΗΚΑΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΡΜΟΔΙΕΣ ΑΡΧΕΣ

Εντός του 2011 υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου 18 κοινοποιήσεις προγραμμάτων/ ατομικών κρατικών ενισχύσεων για έκδοση απόφασης ή γνωμοδότησης, ανάλογα με την περίπτωση. Από αυτές εξέδωσα 7 αποφάσεις που αφορούσαν τις 12 κοινοποιήσεις και μία γνωμοδότηση, ενώ οι υπόλοιπες 5 κοινοποιήσεις αξιολογήθηκαν και στάληκε σχετική επιστολή στην οικεία Αρμόδια Αρχή. Στον Πίνακα 1 πιο κάτω φαίνεται ο αριθμός των κοινοποιήσεων και η αντίστοιχη Αρμόδια Αρχή.

Πίνακας 1:

A/A	Αρμόδια Αρχή	Αριθμός Κοινοποιήσεων
1.	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	2
2.	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1
3.	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	10
4.	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	2
5.	Τμήμα Γεωργίας	1
6.	Υπουργείο Οικονομικών	1
7.	Τμήμα Αλιείας και Θαλάσσιων Ερευνών	1
Σύνολο		18

6.1 Ανάλυση αποφάσεων που εκδόθηκαν κατά το 2011

Όπως προαναφέρθηκε, κατά τη διάρκεια του 2011 εξέδωσα συνολικά 7 αποφάσεις για προγράμματα κρατικών ενισχύσεων. Οι τίτλοι των προγραμμάτων παρατίθενται στον Πίνακα 2:

Πίνακας 2:

Αριθμός Απόφασης	Τίτλος Προγράμματος Ενίσχυσης
328	Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας (2011) για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα

Αριθμός Απόφασης	Τίτλος Προγράμματος Ενίσχυσης
329	Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων
330	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων προς ανθοκαλλιεργητές και άλλους για συμμετοχή στην παγκύπρια αγροτική έκθεση και βράβευση φυσικών και νομικών προσώπων
331	Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας Βοοειδών
332	(i) Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων (ii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής (iii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής (iv) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής (v) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής (vi) Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά
333	Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων
334	Έκτακτο Σχέδιο Στήριξης της Απασχόλησης με Εξατομικευμένη Κατάρτιση Ανέργων στις Επιχειρήσεις

6.1.1 Περιγραφή Αποφάσεων

Πιο κάτω παρατίθεται σύντομη περιγραφή των μέτρων στήριξης για τα οποία εξέδωσα απόφαση εντός του 2011. Το πλήρες κείμενο όλων των αποφάσεων, όπως δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας, είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα του Γραφείου μου (<http://www.publicaid.gov.cy>). Επιπρόσθετα, παρατίθενται οι Αρμόδιες Αρχές, που εφαρμόζουν το κάθε πρόγραμμα, από τις οποίες οι ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις μπορούν να εξασφαλίσουν λεπτομερείς πληροφορίες.

i. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 328 Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας (2011) για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα

Είδος απόφασης: Θετική υπό όρους

Αρμόδια Αρχή: Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού

Ημερομηνία έκδοσης: 11.04.2011

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013

Προϋπολογισμός: €75.000.000 (συνολικός προϋπολογισμός του Σχεδίου).

Το Μέτρο αποτελεί τροποποίηση του υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων με τίτλο «Σχέδιο Χορηγιών για Εξοικονόμηση Ενέργειας και Ενθάρρυνση της Χρήσης των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας (2010) για Φυσικά και Νομικά Πρόσωπα καθώς και Φορείς του Δημοσίου που ασκούν οικονομική δραστηριότητα», το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφασή μου με Αριθμό 321 και ημερομηνία 03.08.2010²⁰.

Η Αρμόδια Αρχή επιθυμούσε να επιφέρει τις ακόλουθες τροποποιήσεις στο υφιστάμενο Μέτρο:

- A) Προσθήκη κατηγοριών που προνοούν την παροχή χορηγίας για επενδύσεις για εξοικονόμηση ενέργειας σε υφιστάμενες επιχειρήσεις, όπως αγορά/εγκατάσταση νέου εξοπλισμού για ανάκτηση απορριπτόμενης ενέργειας από ανάκτηση/ανακύκλωση απορριπτόμενων υλικών, προϊόντος ή εργαζόμενου μέσου, αγορά/ένταξη νέων υλικών και εξοπλισμού για μείωση άεργων ενεργειακών καταναλώσεων και απωλειών ενέργειας και νέου εξοπλισμού στην παραγωγή, μεταφορά, διανομή και χρήση ενέργειας·

Επιπλέον, επιθυμούσε όπως αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη και η αντικατάσταση υπαρχόντων υλικών ή/και εξοπλισμού που να αφορούν τις πιο πάνω υποκατηγορίες, η οποία θα καλύπτεται με ενίσχυση ήσσονος σημασίας έντασης 30% με μέγιστο ποσό τα €50.000 ανά μονάδα.

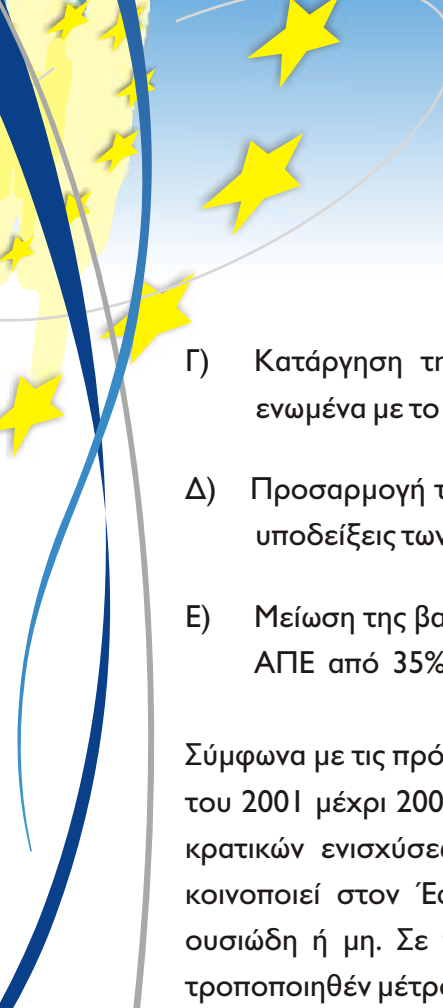
Οι ενισχύσεις για τους δικαιούχους έχουν ως εξής:

- Περιφερειακή ενίσχυση έντασης 15%, 25% ή 30% ανάλογα με το μέγεθος της επιχείρησης (μεγάλη, μεσαία, μικρή επιχείρηση, αντίστοιχα), με μέγιστο ποσό χορηγίας τις €50.000 ανά μονάδα ή·
- Ενίσχυση ήσσονος σημασίας έντασης 30% με μέγιστο ποσό τις €50.000 ανά μονάδα.

- B) Προσθήκη της κατηγορίας συμπαραγωγής ηλεκτρισμού/θερμότητας ή/και ψύξης υψηλής απόδοσης - συμπαραγωγή από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας·

Για την κατηγορία αυτή δεν προβλέπεται οποιαδήποτε επενδυτική ενίσχυση, ο δικαιούχος θα λαμβάνει λειτουργική ενίσχυση ήσσονος σημασίας, όπως όλοι οι δικαιούχοι οι οποίοι παράγουν ηλεκτρική ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας την οποία αγοράζει η Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου σε επιδοτημένες τιμές.

²⁰ Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 4442 της 13.08.2010, σ. 2616.

-
- Γ) Κατάργηση της επιλογής κεφαλαιουχικής ενίσχυσης για φωτοβολταϊκά συστήματα ενωμένα με το δίκτυο²¹
 - Δ) Προσαρμογή των διαδικασιών αδειοδότησης και σύνδεσης στο δίκτυο σύμφωνα με τις υποδείξεις των φορέων αδειοδότησης και σύνδεσης²¹
 - Ε) Μείωση της βαρύτητας του κριτηρίου αξιολόγησης 2 για τις επενδύσεις στον τομέα των ΑΠΕ από 35% σε 25% και αύξηση της βαρύτητας του κριτηρίου 6 από 5% σε 15%.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του άρθρου 10 των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, σε περίπτωση που Αρμόδια Αρχή προτίθεται να τροποποιήσει μέτρο κρατικών ενισχύσεων, προτού αυτή προβεί στην εφαρμογή τέτοιας τροποποίησης, την κοινοποιεί στον Έφορο, ο οποίος αποφασίζει κατά πόσο θεωρεί την τροποποίηση ως ουσιώδη ή μη. Σε περίπτωση που κρίνει ότι η τροποποίηση είναι ουσιώδης εξετάζει το τροποποιηθέν μέτρο ως νέο μέτρο κρατικής ενίσχυσης και εκδίδει νέα απόφαση επ' αυτού.

Το άρθρο 1 (γ) του Κανονισμού 659/1999 προβλέπει ότι οι μεταβολές υφιστάμενων ενισχύσεων αποτελούν νέα ενίσχυση και συνεπώς πρέπει να κοινοποιούνται εκ νέου για έγκριση. Περαιτέρω, σύμφωνα με το άρθρο 4 (1) του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 794/2004 της Επιτροπής της 21^{ης} Απριλίου 2004 σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 659/1999 του Συμβουλίου για τη θέσπιση λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του άρθρου 93 της Συνθήκης ΕΚ²¹, νοείται ως μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης κάθε αλλαγή, πλην των τροποποιήσεων καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα που δεν είναι ικανές να επηρεάσουν την εκτίμηση του συμβιβασισμού του εκάστοτε μέτρου ενίσχυσης με την κοινή αγορά. Η εισαγωγή νέων επιλέξιμων δαπανών (τροποποιήσεις Α και Β πιο πάνω) συνιστά μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης σύμφωνα με τον Κανονισμό 794/2004. Κατά συνέπεια έκρινα ότι υφίσταται μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης σύμφωνα με τις ως άνω πρόνοιες και προχώρησα στην έκδοση νέας Απόφασης.

Με τη νέα Απόφασή μου κατέληξα στα ακόλουθα:

Κατά το μέρος του το οποίο προνοεί ενισχύσεις ήσσονος σημασίας (de minimis) το Μέτρο δε συνιστά κρατική ενίσχυση καθώς δεν πληροί σωρευτικά όλες τις προϋποθέσεις του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

²¹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 140 της 30.04.2004, σ. 1.

Οι σκοπούμενες τροποποιήσεις Γ - Ε πιο πάνω κρίθηκαν ως τροποποιήσεις καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, ήτοι τροποποιήσεις που δεν είναι ικανές να επηρεάσουν την εκτίμηση του συμβιβασίμου του μέτρου ενίσχυσης με την κοινή αγορά. Το υπόλοιπο μέρος του Μέτρου κρίθηκε συμβατό με τον Κανονισμό 800/2008, πλην της πιο κάτω πρόνοιας που ζητήσα όπως προστεθεί σ' αυτό:

- (α) Όσον αφορά ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις, η Αρμόδια Αρχή θα πρέπει, πρόσθετα από τους όρους που ισχύουν για τις ΜΜΕ, να ελέγχει, πριν χορηγήσει τις εν λόγω μεμονωμένες ενισχύσεις, ότι τα έγγραφα που ετοίμασε ο δικαιούχος αποδεικνύουν το χαρακτήρα κινήτρου των ενισχύσεων βάσει ενός ή περισσότερων από τα ακόλουθα κριτήρια:
- (i) Ουσιώδη αύξηση του μεγέθους του προγράμματος ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης.
 - (ii) Ουσιώδη αύξηση του πεδίου εφαρμογής του προγράμματος ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης.
 - (iii) Ουσιώδη αύξηση του συνολικού ποσού που δαπανά ο δικαιούχος για το πρόγραμμα ως αποτέλεσμα της ενίσχυσης.
 - (iv) Ουσιώδη αύξηση της ταχύτητας ολοκλήρωσης του προγράμματος.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση υπό όρους.

ii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 329 Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων

Είδος απόφασης: Θετική υπό όρους

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 24.05.2011

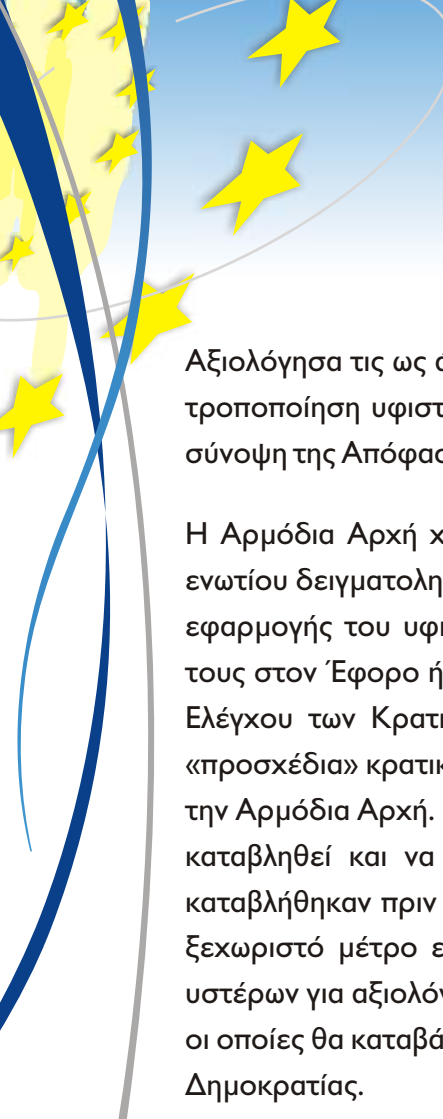
Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2011

Προϋπολογισμός: €2.147.166,78 (συνολικός προϋπολογισμός)

Το νέο Μέτρο είχε ως σκοπό την αντικατάσταση του υφιστάμενου ομότιτλου Μέτρου το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφασή μου με αριθμό 325 και ημερομηνία 08.11.2010²².

Το νέο Μέτρο διέφερε από το εγκεκριμένο μόνο ως προς τις επιλέξιμες δαπάνες καθώς είχε προστεθεί η αγορά και τοποθέτηση ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου. Η προσθήκη νέων επιλέξιμων δαπανών είχε επιφέρει ανάλογη αύξηση στον προϋπολογισμό του Μέτρου.

²² Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 4458 της 08.11.2010, σ. 3912.

Αξιολόγησα τις ως άνω προτιθέμενες τροποποιήσεις με βάση το κανονιστικό πλαίσιο για την τροποποίηση υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων, το οποίο έχω εκτενώς παραθέσει στη σύνοψη της Απόφασης 328 ανωτέρω.

Η Αρμόδια Αρχή χρηματοδοτούσε τις επιλέξιμες δαπάνες για την αγορά και τοποθέτηση ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου από 01.01.2011, δηλαδή από την έναρξη εφαρμογής του υφιστάμενου μέτρου, χωρίς όμως να τηρήσει τη διαδικασία κοινοποίησής τους στον Έφορο ή στην Επιτροπή για έκδοση εγκριτικής απόφασης. Σύμφωνα με τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους του 2001 μέχρι 2009, ο Έφορος αξιολογεί «προσχέδια» κρατικών ενισχύσεων και όχι μέτρα τα οποία έχουν ήδη τεθεί σε εφαρμογή από την Αρμόδια Αρχή. Μόνο η Επιτροπή δύναται να αξιολογήσει ενισχύσεις οι οποίες έχουν ήδη καταβληθεί και να τις εγκρίνει αναδρομικά. Ως εκ τούτου έκρινα ότι όσες ενισχύσεις καταβλήθηκαν πριν από την έκδοση της παρούσας Απόφασης θεωρείται ότι αποτελούν ένα ξεχωριστό μέτρο ενίσχυσης το οποίο θα έπρεπε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή εκ των υστέρων για αξιολόγηση. Ως εκ τούτου, η παρούσα Απόφαση αφορούσε μόνο τις ενισχύσεις οι οποίες θα καταβάλλονταν μετά τη δημοσίευσή της στην Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Οι πρόνοιες του νέου Μέτρου ήταν οι ίδιες με αυτές του υφισταμένου οι οποίες είχαν ήδη κριθεί συμβατές με τον Κανονισμό 1857/2006 με την προειρηθείσα Απόφασή μου. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006, οι ενισχύσεις *«αποζημίωσης των γεωργών για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και φυτών και αντιμετώπισης της προσβολής από επιβλαβείς οργανισμούς στις οποίες υποβλήθηκαν και που αφορούν υγειονομικούς ελέγχους, εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων, φαρμάκων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σφαγή και καταστροφή των ζώων»* συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται της υποχρέωσης προς κοινοποίηση που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Οι προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται είναι: α) η ακαθάριστη ένταση της ενίσχυσης δεν πρέπει να υπερβαίνει το 100% και β) η ενίσχυση να χορηγείται σε είδος μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών και να μην περιλαμβάνει άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς.

Στόχος του νέου Μέτρου, όπως και του υφισταμένου, είναι η αποζημίωση των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου στην Κύπρο. Δικαιούχοι του Μέτρου είναι όλοι οι αιγοπροβατοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Καλύπτει δαπάνες για εργαστηριακές αναλύσεις και σφαγή/θανάτωση ζώων. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών και η έντασή τους θα ανέρχεται στο 100% των ως άνω δαπανών. Τόσο οι δαπάνες που καλύπτει το Μέτρο όσο και η χορήγησή τους υπό

μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών στις οποίες δεν περιλαμβάνονται άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς είναι σύμφωνα με το άρθρο 10 του Κανονισμού 1857/2006. Το ίδιο ισχύει για την ένταση της ενίσχυσης.

Η προσθήκη της αγοράς και τοποθέτησης ενωτίων δειγματοληψίας και ενδοστομαχικών βόλων στις επιλέξιμες δαπάνες δε μετέβαλε το συμπέρασμά μου ότι, δηλαδή, οι πρόνοιες του Μέτρου είναι συμβατές με τον Κανονισμό 1857/2006. Επρόκειτο για δαπάνη που αφορά πρόληψη νόσων ζώων με βάση το άρθρο 10 του Κανονισμού.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση υπό την ως άνω προϋπόθεση εν σχέσει με τις ενισχύσεις που καταβλήθηκαν πριν από την έκδοση της παρούσας Απόφασης.

Όσον αφορά τις ενισχύσεις που καταβλήθηκαν πριν από την έκδοση της παρούσας Απόφασης και δεν καλύπτονταν από το υφιστάμενο Μέτρο, ήτοι τις δαπάνες για την αγορά και τοποθέτηση ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου από 01.01.2011 έως 21.06.2011, κοινοποίησα σχετικό Μέτρο στην Επιτροπή για εκ των υστέρων αξιολόγηση με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Η Επιτροπή με Απόφασή της με αριθμό SA 33289 (2011/NN) και ημερομηνία 09.02.2012 ενέκρινε το Μέτρο αυτό με βάση την παρέκκλιση στο γενικό κανόνα του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων, που προβλέπεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ σύμφωνα με το οποίο δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά οι ενισχύσεις για την προώθηση της ανάπτυξης ορισμένων οικονομικών δραστηριοτήτων ή οικονομικών περιοχών, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους των συναλλαγών κατά τρόπο που θα αντέκειτο προς το κοινό συμφέρον. Για να έχει εφαρμογή η πρόνοια αυτή πρέπει να τηρούνται οι διατάξεις των Κοινοτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για τις Κρατικές Ενισχύσεις στον τομέα της Γεωργίας και της Δασοκομίας 2007 - 2013²³ (εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές 2007 - 2013»). Σύμφωνα με την παράγραφο 133 των Κατευθυντήριων Γραμμών, η Επιτροπή θα κηρύσσει τις κρατικές ενισχύσεις για την καταπολέμηση ζωικών και φυτικών ασθενειών συμβατές με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ, εφόσον πληρούνται όλες οι προϋποθέσεις του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006. Σύμφωνα με την Απόφαση της Επιτροπής, οι πρόνοιες του Μέτρου πληρούν όλες τις προϋποθέσεις του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006.

Υπό το φως των πιο πάνω, η Επιτροπή έκρινε ότι οι ενισχύσεις αυτές είναι συμβατές με την εσωτερική αγορά και ως εκ τούτου μπορούσαν να τύχουν της παρέκκλισης του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ. Ωστόσο στην Απόφασή της η Επιτροπή εξέφρασε τη

²³ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 319 της 27.12.2006, σ. 1.

λύπη της για τη μη κοινοποίηση του Μέτρου στην Επιτροπή προς έγκριση πριν από την έναρξη της εφαρμογής του κατά παράβαση του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

iii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 330 Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων προς ανθοκαλλιεργητές και άλλους για συμμετοχή στην παγκύπρια αγροτική έκθεση και βράβευση φυσικών και νομικών προσώπων.

Είδος απόφασης: Θετική υπό όρους

Αρμόδια Αρχή: Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Ημερομηνία έκδοσης: 25.07.2011

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2013 (αφορά τις αγροτικές εκθέσεις του 2011 και του 2013)

Προϋπολογισμός: €30.000 (συνολικός προϋπολογισμός)

Το Μέτρο εντάσσεται στα πλαίσια της διοργάνωσης από το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος της Παγκύπριας Αγροτικής Έκθεσης και της συνεχούς προσπάθειας αναβάθμισής της και διαλαμβάνει την παραχώρηση ενισχύσεων για συμμετοχή σ' αυτήν ανθοκαλλιεργητών και την απονομή βραβείων σε νικητές διαγωνισμού που θα διεξαχθεί στη διάρκειά της.

Επιλέξιμες δαπάνες και χρηματοδότηση:

- (Α) Χορηγία 100% για το μίσθωμα του εκθεσιακού χώρου, την κατασκευή και εξοπλισμό του περιπτέρου υπό τη μορφή παροχής δωρεάν υπηρεσιών, με ανώτατο όριο τα €1.200 ανά επιχείρηση.
- (Β) Χορηγία για την απονομή βραβείων σε νικητές διαγωνισμού που θα διεξαχθεί στη Γεωργική Έκθεση αξίας μέχρι €250 το καθένα.

Για τις επιλέξιμες δαπάνες της κατηγορίας (Α), δικαιούχοι είναι αποκλειστικά μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της ανθοκαλλιέργειας. Για την επιλέξιμη δαπάνη της κατηγορίας (Β), δικαιούχοι είναι φυσικά ή νομικά πρόσωπα τα οποία αποτελούν μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων.

Μετά από αξιολόγηση του Μέτρου το έκρινα ως συμβατό με τις πρόνοιες του άρθρου 15 του Κανονισμού 1857/2006 σύμφωνα με το οποίο, όσον αφορά τη διοργάνωση και συμμετοχή σε εμπορικές εκθέσεις, είναι επιλέξιμες οι ακόλουθες δαπάνες:

- (i) τα έξοδα συμμετοχής·
- (ii) τα έξοδα μετακίνησης·
- (iii) το κόστος δημοσιεύσεων·
- (iv) το μίσθωμα των εκθεσιακών χώρων·
- (v) συμβολικά βραβεία που απονέμονται στο πλαίσιο διαγωνισμών, μέχρις αξίας €250 ανά βραβείο και νικητή.

Τόσο οι επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου, οι οποίες καλύπτονται μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών χωρίς να παρέχονται άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς, όσο και η απονομή χρηματικού βραβείου είναι στα πλαίσια της ως άνω πρόνοιας του Κανονισμού 1857/2006. Το ίδιο ισχύει και για την ένταση της ενίσχυσης και τα συμβολικά βραβεία που απονέμονται στο πλαίσιο του διαγωνισμού.

Επίσης, το Μέτρο είναι συμβατό με την παράγραφο 4 του άρθρου 15 του Κανονισμού 1857/2006, αφού δεν περιορίζει το δικαίωμα για συμμετοχή στην Αγροτική Έκθεση μόνο των ανθοκαλλιεργητών που ανήκουν σε ομάδα παραγωγών ή άλλη οργάνωση αλλά η συμμετοχή στο διαγωνισμό είναι δυνατή για όλες τις επιχειρήσεις που λαμβάνουν μέρος στην Αγροτική Έκθεση.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση, νοουμένου ότι θα ενσωματωθεί στο Μέτρο ο πιο κάτω όρος:

Θα απαγορεύεται η σώρευση με άλλη κρατική ενίσχυση κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ ή με χρηματοδοτικές συνεισφορές των κρατών μελών ή με χρηματοδοτικές συνεισφορές της Κοινότητας σε σχέση με τις ίδιες επιλέξιμες δαπάνες, εφόσον η σώρευση αυτή έχει ως αποτέλεσμα η ένταση ενίσχυσης να υπερβαίνει το ανώτατο όριο που καθορίζεται στον Κανονισμό.

iv. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 331 Πρόγραμμα Επιτήρησης της Σπογγώδους
Εγκεφαλοπάθειας Βοοειδών

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 01.11.2011

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2012

Προϋπολογισμός: €57.000 (συνολικός προϋπολογισμός)

Στόχος του Μέτρου είναι η εφαρμογή προγράμματος επιτήρησης της σπογγώδους εγκεφαλοπάθειας των βοοειδών, σύμφωνα με τις πρόνοιες της κοινοτικής νομοθεσίας [Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 999/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Μαΐου 2001 για τη θέσπιση κανόνων πρόληψης, καταπολέμησης και εξάλειψης ορισμένων Μεταδοτικών Σπογγωδών Εγκεφαλοπαθειών²⁴ (εφεξής ο «Κανονισμός 999/2001»)].

Το Μέτρο προνοεί την παραχώρηση αποζημιώσεων στους αγελαδοτρόφους για τα ζώα τους που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια και κάλυψη των δαπανών για εργαστηριακές αναλύσεις και θανάτωση και καταστροφή των ζώων.

Δικαιούχοι για να συμμετάσχουν στο Μέτρο είναι αγελαδοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Συγκεκριμένα στα πλαίσια του Μέτρου παρέχονται αποζημιώσεις στους κτηνοτρόφους στις εκμεταλλεύσεις των οποίων διαπιστώνεται υποψία ή επιβεβαιώνεται η παρουσία της νόσου.

Επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης:

- (i) Παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια.
- (ii) Κάλυψη 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων.
- (iii) Κάλυψη 100% των δαπανών για την εργαστηριακή εξέταση των βοοειδών από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.

Κατά την αξιολόγηση του Μέτρου προέβηκα στις εξής διαπιστώσεις:

Το Μέτρο κατά το μέρος του που αφορά καταβολή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση. Η Σπογγώδης Εγκεφαλοπάθεια των Βοοειδών περιλαμβάνεται στις ασθένειες που καλύπτει ο Κανονισμός 999/2001. Ο Κανονισμός αυτός προβλέπει την καταβολή αποζημιώσεων προς τους γεωργούς για τα ζώα τους που κατάσχονται στα πλαίσια προγραμμάτων για τις ασθένειες που περιλαμβάνονται σ' αυτόν. Με βάση Απόφαση της Επιτροπής²⁵, οι αποζημιώσεις αυτές δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση διότι η υποχρέωση καταβολής τους πηγάζει απευθείας από την Κοινοτική Νομοθεσία.

²⁴ Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων L 147 της 31.05.2001, σ. 1.

²⁵ Καθεστώς NN 47/2006 (ex N445/2006) - United Kingdom - Cattle Compensation Scheme: Bovine TB, Brucellosis, BSE and EBL (England).

Σε σχέση με το ύψος των αποζημιώσεων που θα καταβάλλονται, επεσήμανα ότι η Αρμόδια Αρχή οφείλει να φροντίζει ώστε ο τρόπος υπολογισμού της αποζημίωσης να γίνεται σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες συνθήκες της αγοράς ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε υπεραποζημίωση. Η υπεραποζημίωση θα συνιστά καταβολή παράνομης κρατικής ενίσχυσης με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Όσον αφορά το υπόλοιπο μέρος του Μέτρου, δηλαδή την κάλυψη κατά 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων και της εργαστηριακής εξέτασης των βοοειδών από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες, αυτό συνιστά μεν κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, κρίνεται όμως συμβατό με τον Κανονισμό 1857/2006. Οι δαπάνες αυτές κρίθηκε ότι εμπίπτουν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του Κανονισμού 1857/2006, το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις «αποζημίωσης των γεωργών για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και φυτών και αντιμετώπισης της προσβολής από επιβλαβείς οργανισμούς στις οποίες υποβλήθηκαν και που αφορούν υγειονομικούς ελέγχους, εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων, φαρμάκων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σφαγή και καταστροφή των ζώων...» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση.

v. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 332

- (i) Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων
- (ii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής
- (iii) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής
- (iv) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής
- (v) Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής
- (vi) Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά

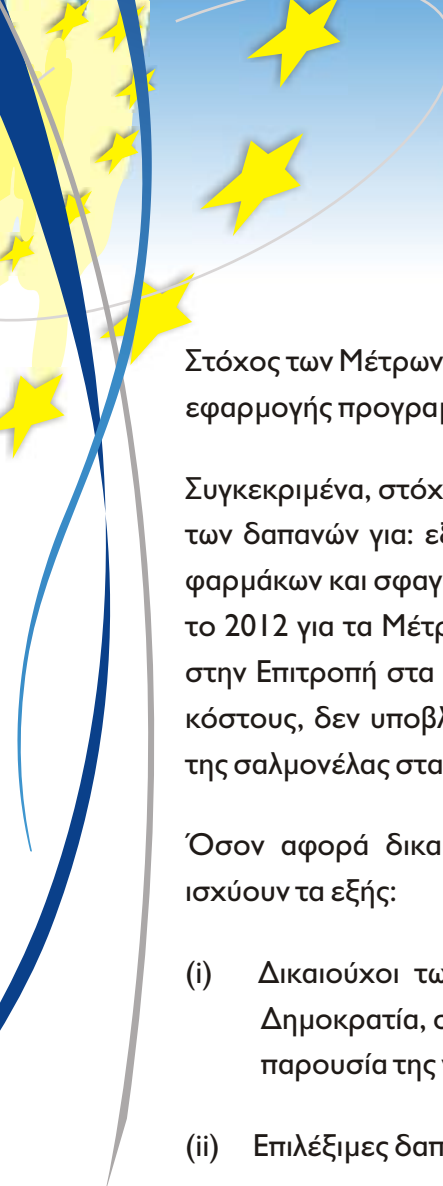
Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 07.11.2011

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2012

Προϋπολογισμός (σύνολο): €960.207

Στόχος των Μέτρων είναι η παραχώρηση αποζημιώσεων στους κτηνοτρόφους στα πλαίσια της εφαρμογής προγραμμάτων πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και πτηνών.

Συγκεκριμένα, στόχος είναι η αντιστάθμιση της απώλειας του ζωικού κεφαλαίου και η κάλυψη των δαπανών για: εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων και φαρμάκων και σφαγή και καταστροφή των ζώων. Όλες οι δαπάνες που έχουν προβλεφθεί για το 2012 για τα Μέτρα, πλην των δαπανών σφαγής και καταστροφής των ζώων, υποβλήθηκαν στην Επιτροπή στα πλαίσια των προγραμμάτων συγχρηματοδότησης. Λόγω του μικρού του κόστους, δεν υποβλήθηκε στην Επιτροπή για συγχρηματοδότηση το «Πρόγραμμα ελέγχου της σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής».

Όσον αφορά δικαιούχους, επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης των Μέτρων ισχύουν τα εξής:

- (i) Δικαιούχοι των Μέτρων είναι κτηνοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία, στις εκμεταλλεύσεις των οποίων διαπιστώνεται υποψία ή επιβεβαιώνεται η παρουσία της νόσου που καλύπτεται από τα Μέτρα.
- (ii) Επιλέξιμες δαπάνες και ένταση της ενίσχυσης:
 - α) Παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100%, ανάλογα με το Μέτρο, της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια ή της αξίας εκποίησης των πτηνών και των αυγών που καταστρέφονται.
 - β) Κάλυψη 100% των δαπανών για τη συλλογή και εργαστηριακή εξέταση των δειγμάτων από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες.
 - γ) Αναφορικά με το πρόγραμμα εκρίζωσης και επιτήρησης βρουκέλωσης βοοειδών και αιγοπροβάτων, κάλυψη 100% των δαπανών σφαγής/θανάτωσης των ζώων και κάλυψη 100% των δαπανών για τη χορήγηση απολυμαντικών στις μολυσμένες ή ύποπτες εκμεταλλεύσεις.

Μετά από αξιολόγηση των Μέτρων έκρινα ότι αυτά συνιστούν μεν κρατική ενίσχυση σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, είναι όμως συμβατά με τον Κανονισμό 1857/2006. Οι υπό στοιχεία β) και γ) ως άνω επιλέξιμες δαπάνες των Μέτρων κρίθηκε ότι εμπίπτουν στο άρθρο 10, παράγραφος 1, του Κανονισμού 1857/2006 το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις «αποζημίωσης των γεωργών για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης νόσων ζώων και φυτών και αντιμετώπισης της προσβολής από επιβλαβείς οργανισμούς στις οποίες υποβλήθηκαν και

που αφορούν υγειονομικούς ελέγχους, εξετάσεις και άλλα μέτρα ανίχνευσης, αγορά και χορήγηση εμβολίων, φαρμάκων και φυτοπροστατευτικών προϊόντων, σφαγή και καταστροφή των ζώων...» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Η ένταση των ενισχύσεων είναι σύμφωνη με τις πρόνοιες της ίδιας παραγράφου του άρθρου 10 του ως άνω Κανονισμού, αφού η ακαθάριστη έντασή τους δεν υπερβαίνει το 100% των δαπανών και χορηγούνται σε είδος μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών και δεν περιλαμβάνουν άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς.

Εν σχέσει με την παροχή αποζημίωσης η οποία αντιστοιχεί στο 100% της εκτιμώμενης αγοραίας αξίας των ζώων που κατάσχονται λόγω του ότι είναι θετικά ή ύποπτα στην ασθένεια ή της αξίας εκποίησης των πτηνών και των αυγών που καταστρέφονται, κρίθηκε ότι εμπίπτει στην παράγραφο 2 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006 το οποίο προβλέπει ότι οι ενισχύσεις «αποζημίωσης των γεωργών για απώλειες που προκλήθηκαν από νόσους ζώων και φυτών ή προσβολή από επιβλαβείς οργανισμούς» συμβιβάζονται με την κοινή αγορά κατά την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο γ), της ΣΛΕΕ και απαλλάσσονται από την υποχρέωση κοινοποίησης που προβλέπεται από το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Στην ίδια παράγραφο προβλέπεται ότι η αποζημίωση πρέπει να υπολογίζεται μόνο σε σχέση με την αγοραία αξία των ζώων που θανατώθηκαν στο πλαίσιο του υποχρεωτικού προγράμματος πρόληψης ή εκκρίωσης της νόσου και η ακαθάριστη ένταση της ενίσχυσης να μην υπερβαίνει το 100%. Παρά το ότι η ένταση των ενισχύσεων της ως άνω επιλέξιμης δαπάνης είναι στα πλαίσια της πρόνοιας αυτής, εντούτοις υπέδειξα ότι κατά τον υπολογισμό της αποζημίωσης η Αρμόδια Αρχή οφείλει να φροντίζει όπως ο υπολογισμός γίνεται με τρόπο ούτως ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε υπεραποζημίωση προς τους κτηνοτρόφους, δηλαδή η ένταση της ενίσχυσης να μην είναι πέραν του 100%.

Επίσης σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006 από το ανώτατο ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση πρέπει να αφαιρούνται:

- (i) τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης· και
- (ii) οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί.

Στο Μέτρο ενσωματώνονται οι πιο πάνω περιορισμοί. Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση.

vi. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 333 Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Κτηνιατρικές Υπηρεσίες

Ημερομηνία έκδοσης: 14.11.2011

Διάρκεια: Μέχρι 31.12.2012

Προϋπολογισμός: €2.454.884 (συνολικός προϋπολογισμός)

Στόχος του Μέτρου είναι η αποζημίωση των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου στην Κύπρο. Η χορήγηση των ενισχύσεων εντάσσεται στο πλαίσιο πολυετούς σχεδίου παρακολούθησης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι όλοι οι αιγοπροβατοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του Μέτρου.

Το Μέτρο καλύπτει δαπάνες για εργαστηριακές αναλύσεις, τη σφαγή/θανάτωση ζώων και την αγορά και τοποθέτηση ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μόνο μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών. Η θανάτωση των ζώων γίνεται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες. Η καταστροφή των πτωμάτων γίνεται στα πλαίσια του Μέτρου «Σχέδιο Συλλογής, Μεταφοράς και Επεξεργασίας Ζωικών Αποβλήτων από την εταιρεία Sigan Management» το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφασή μου με αριθμό 263 και ως εκ τούτου δεν αποτελεί επιλέξιμη δαπάνη στα πλαίσια του παρόντος Μέτρου.

Η ένταση της ενίσχυσης ανέρχεται στο 100% των ως άνω δαπανών. Από το ποσό της ενίσχυσης θα αφαιρείται κάθε ποσό που ενδεχομένως έχει εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτος ασφάλισης, καθώς και κάθε δαπάνη που δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της νόσου, η οποία διαφορετικά θα είχε πραγματοποιηθεί.

Μετά από αξιολόγηση του Μέτρου έκρινα αυτό ως συμβατό με τις πρόνοιες του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006. Τόσο οι δαπάνες που καλύπτει το Μέτρο όσο και η χορήγησή τους υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών στις οποίες δεν περιλαμβάνονται άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς είναι στα πλαίσια της ως άνω πρόνοιας. Το ίδιο ισχύει και για την ένταση της ενίσχυσης. Επίσης σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του Κανονισμού από το ανώτατο ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση πρέπει να αφαιρούνται:

- (i) τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης; και
- (ii) οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί.

Στο Μέτρο ενσωματώνονται οι πιο πάνω περιορισμοί. Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση.

vii. Τίτλος απόφασης:

Απόφαση Αρ. 334 Έκτακτο Σχέδιο Στήριξης της Απασχόλησης με Εξατομικευμένη Κατάρτιση Ανέργων στις Επιχειρήσεις

Είδος απόφασης: Θετική

Αρμόδια Αρχή: Το Σχέδιο αποτελεί σύμπραξη της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού, του Τμήματος Εργασίας, του Κέντρου Παραγωγικότητας Κύπρου και του Ανώτερου Ξενοδοχειακού Ινστιτούτου Κύπρου

Ημερομηνία έκδοσης: 30.11.2011

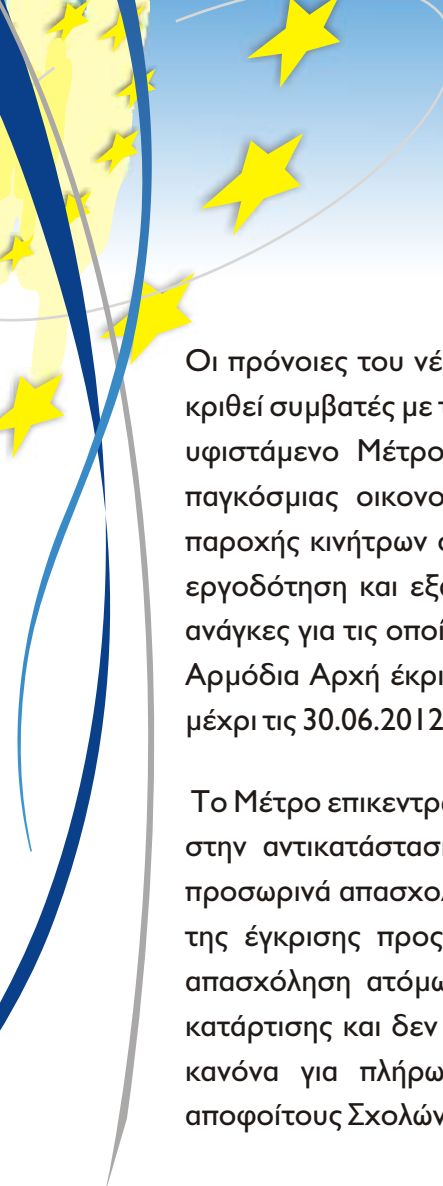
Διάρκεια: Μέχρι 30.06.2012

Προϋπολογισμός: €2.745.000 (συνολικός προϋπολογισμός)

Το Μέτρο είχε ως σκοπό την τροποποίηση του υφιστάμενου Μέρου με τον ίδιο τίτλο το οποίο εγκρίθηκε με την Απόφασή μου με αριθμό 326 και ημερομηνία 16.12.2010²⁶ με την παράταση της ισχύος του μέχρι τις 30.06.2012. Το υφιστάμενο Μέτρο τέθηκε σε ισχύ την 01.01.2011 και θα έληγε στις 31.12.2011.

Αξιολόγησα την ως άνω προτιθέμενη τροποποίηση με βάση το κανονιστικό πλαίσιο για την τροποποίηση υφιστάμενου καθεστώτος ενισχύσεων, το οποίο έχω εκτενώς παραθέσει στη σύνοψη της Απόφασης 328 ανωτέρω. Η παράταση της ισχύος υφιστάμενου και εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων για χρονικό διάστημα έως έξι έτη, με ή χωρίς αύξηση του προϋπολογισμού, συνιστά μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης όπως διευκρινίζεται στο άρθρο 4(2)(β) του Κανονισμού 794/2004. Με βάση την τροποποίηση που επιθυμούσε να επιφέρει στο υφιστάμενο Μέτρο η Αρμόδια Αρχή έκρινε ότι υφίσταται μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης σύμφωνα με τις ως άνω πρόνοιες. Ως εκ τούτου προχώρησα στην έκδοση νέας Απόφασης.

²⁶ Επίσημη Εφημερίδα της Κυπριακής Δημοκρατίας Αρ. 4465 της 23.12.2010, σ. 4172.

Οι πρόνοιες του νέου Μέτρου ήταν οι ίδιες με αυτές του υφισταμένου οι οποίες είχαν ήδη κριθεί συμβατές με τον Κανονισμό 800/2008 με την προειρηθείσα Απόφασή μου. Όπως και το υφιστάμενο Μέτρο, το νέο Μέτρο αποσκοπεί στην αντιμετώπιση των επιπτώσεων της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης στην αγορά εργασίας της Κύπρου μέσω στοχευμένης παροχής κινήτρων σε εργοδότες, με τη μορφή χορηγιών (ενίσχυσης) και καθοδήγησης, για εργοδότηση και εξατομικευμένη κατάρτιση άνεργων ατόμων. Ενόψει του γεγονότος ότι οι ανάγκες για τις οποίες το υφιστάμενο Σχέδιο τέθηκε σε ισχύ εξακολουθούν να υφίστανται, η Αρμόδια Αρχή έκρινε ότι επιβάλλεται η παράταση της ισχύος του για ακόμα έξι μήνες, ήτοι μέχρι τις 30.06.2012.

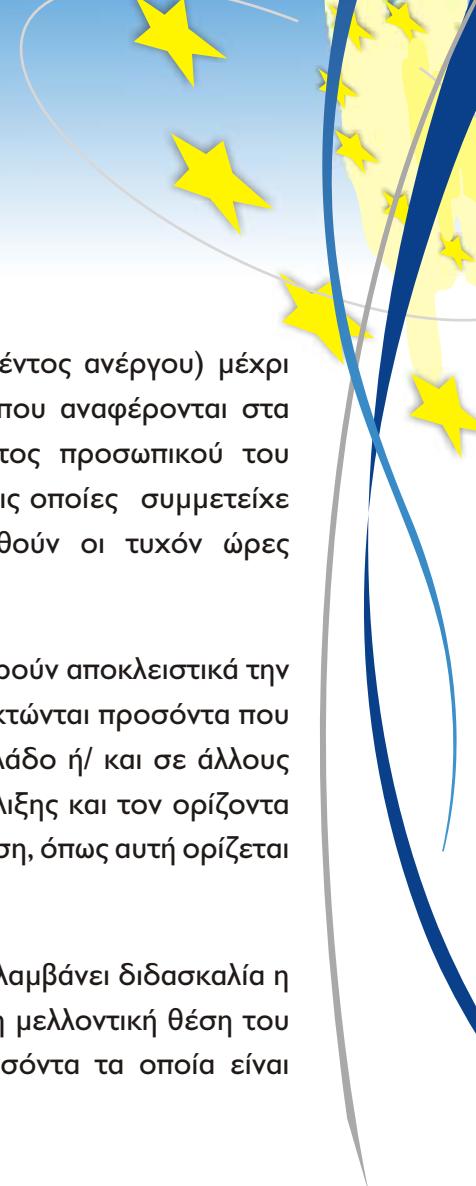
Το Μέτρο επικεντρώνεται στην πλήρωση δηλωμένων κενών θέσεων εργασίας με ανέργους και στην αντικατάσταση με άνεργο δυναμικό από την Κύπρο και άλλες χώρες της ΕΕ του προσωρινά απασχολούμενου αλλοδαπού εργατικού δυναμικού από τρίτες χώρες, με τη λήξη της έγκρισης προς εργοδότες της προσωρινής απασχόλησής του. Προωθεί επίσης την απασχόληση ατόμων που έτυχαν προηγούμενης κατάρτισης μέσω άλλων προγραμμάτων κατάρτισης και δεν κατέστη δυνατή η απασχόλησή τους. Το Μέτρο δεν προσφέρεται κατά κανόνα για πλήρωση κενών θέσεων εργασίας οι οποίες απευθύνονται σε ανέργους αποφοίτους Σχολών Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης.

Τα προγράμματα κατάρτισης που επιχορηγούνται μέσω του Μέτρου καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα εργασιών και θεμάτων σε σχέση με τις υπό πλήρωση θέσεις εργασίας στις επιχειρήσεις/ οργανισμούς. Σύμφωνα με το Μέτρο, για κάθε νεοπροσλαμβανόμενο άνεργο θα καταρτίζεται και θα υλοποιείται εξατομικευμένο πρόγραμμα κατάρτισής του διάρκειας 3 ή 6 μηνών ανάλογα με το εκπαιδευτικό του υπόβαθρο και την προηγούμενη πείρα του σε σχέση με τη θέση εργασίας στην οποία θα τοποθετηθεί.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι εργοδότες που δραστηριοποιούνται σε όλους τους τομείς της οικονομίας. Εξαιρείται από το πεδίο εφαρμογής του Μέτρου η Κυβέρνηση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Επίσης δεν μπορούν να λάβουν ενίσχυση τα αυτοτελώς εργαζόμενα άτομα για συμμετοχή τους σε προγράμματα κατάρτισης στο πλαίσιο του Μέτρου.

Οι επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου είναι:

- (α) Κόστος προσωπικού εκπαιδευτή: Το κόστος προσωπικού του εκπαιδευτή/ υπεύθυνου στελέχους ή συνεργάτη του εργοδότη που καθοδηγεί και επιβλέπει την κατάρτιση του ατόμου.
- (β) Λοιπές τρέχουσες δαπάνες: Το κόστος για υλικά και εφόδια που σχετίζονται άμεσα με το πρόγραμμα κατάρτισης.

-
- (γ) Κόστος προσωπικού του καταρτιζομένου (νεοπροσληφθέντος ανέργου) μέχρι του ποσού των συνολικών λοιπών επιλέξιμων δαπανών που αναφέρονται στα στοιχεία (α) και (β) πιο πάνω. Όσον αφορά το κόστος προσωπικού του καταρτιζομένου, λαμβάνονται υπόψη μόνο οι ώρες κατά τις οποίες συμμετείχε στην κατάρτιση μέσα στην επιχείρηση, αφού αφαιρεθούν οι τυχόν ώρες παραγωγικής εργασίας.

Οι γνώσεις και δεξιότητες που παρέχονται μέσω του Μέτρου δεν αφορούν αποκλειστικά την ενισχυόμενη επιχείρηση/ οργανισμό. Από τους καταρτιζομένους αποκτώνται προσόντα που είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις/ οργανισμούς, στον ίδιο κλάδο ή/ και σε άλλους κλάδους/ τομείς της οικονομίας, που διευρύνουν τις προοπτικές ανέλιξης και τον ορίζοντα απασχόλησής τους. Αφορούν, δηλαδή, γενική επαγγελματική εκπαίδευση, όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 38 του Κανονισμού 800/2008.

Ως «γενική επαγγελματική εκπαίδευση» ορίζεται η εκπαίδευση που περιλαμβάνει διδασκαλία η οποία δεν αφορά αποκλειστικά ή κατά κύριο λόγο την τρέχουσα ή τη μελλοντική θέση του εργαζομένου στην ενισχυόμενη επιχείρηση, αλλά του παρέχει προσόντα τα οποία είναι μεταβιβάσιμα σε άλλες επιχειρήσεις ή άλλους τομείς απασχόλησης.

Οι εντάσεις της ενίσχυσης έχουν ως εξής:

- 60% για μεγάλες επιχειρήσεις,
- 70% για μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις,
- 80% για μικρές επιχειρήσεις.

Η παράταση της ισχύος του υφιστάμενου Μέτρου για έξι μήνες δε μετέβαλλε το συμπέρασμά μου στην ως άνω Απόφασή μου ότι, δηλαδή, οι πρόνοιες του Μέτρου είναι συμβατές με τον Κανονισμό 800/2008.

Ως εκ τούτου εξέδωσα θετική Απόφαση.

6.2 Ανάλυση γνωμοδοτήσεων που εκδόθηκαν κατά το 2011

Βάσει του άρθρου 9Α(β) του Νόμου, ο Έφορος γνωμοδοτεί, σύμφωνα με τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 11, για τη συμβατότητα με τους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων επί όλων των ειδών προσχεδίων κρατικών ενισχύσεων, που δεν εμπίπτουν στο άρθρο 9Α(α).

Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους, εκτός από την έκδοση των 7 αποφάσεων, εξέδωσα, όπως προαναφέρθηκε, μια γνωμοδότηση, για μέτρα κρατικών ενισχύσεων. Προτού εκδώσω

τη γνωμοδότηση έλαβα υπόψη μου τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους του 2001 μέχρι 2009 καθώς και τη νομική βάση που παρατίθεται στον Πίνακα 3 πιο κάτω:

Πίνακας 3:

Αριθμός Γνωμοδότησης	Τίτλος Προγράμματος Ενίσχυσης	Νομική βάση για αξιολόγηση
35	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για τις ζημιές στους τομείς της γεωργοκτηνοτροφίας, ένεκα της έκρηξης στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, στις 11 Ιουλίου 2011	Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ

6.2.1 Περιγραφή Γνωμοδότησης

Πιο κάτω παρατίθενται τα σημαντικότερα στοιχεία της γνωμοδότησης που εξέδωσα εντός του υπό επισκόπηση έτους.

Τίτλος μέτρου:

Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για τις ζημιές στους τομείς της γεωργοκτηνοτροφίας, ένεκα της έκρηξης στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, στις 11 Ιουλίου 2011

Αριθμός/ Είδος γνωμοδότησης: 35 - Θετική

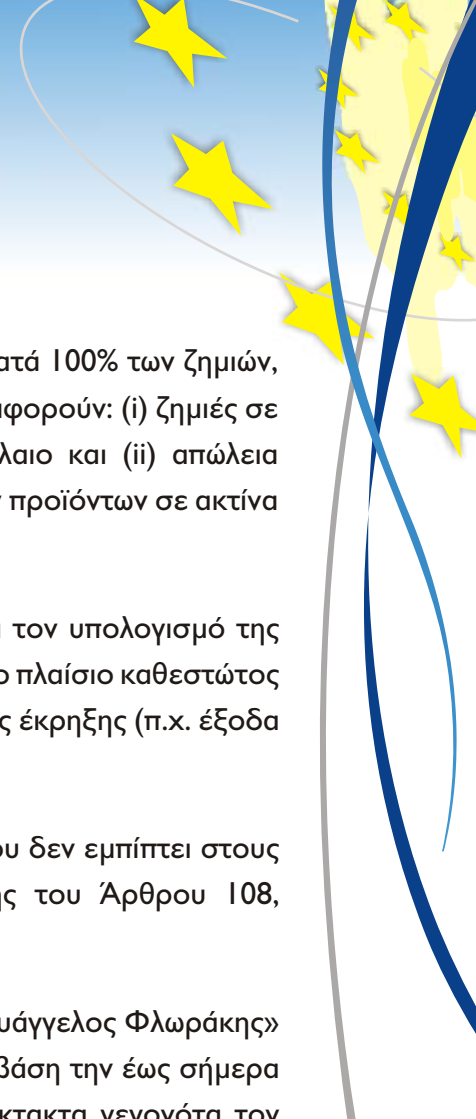
Αρμόδια Αρχή: Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος

Ημερομηνία έκδοσης: 25.11.2011

Προϋπολογισμός: €100.997.

Σκοπός του Μέτρου είναι η καταβολή αποζημιώσεων για το σύνολο της οικονομικής ζημιάς που έχουν υποστεί οι γεωργοκτηνοτρόφοι στην υποδομή και στα προϊόντα τους από την έκρηξη στη Ναυτική Βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί, στις 11 Ιουλίου 2011.

Δικαιούχοι του Μέτρου είναι οι επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής γεωργικών προϊόντων, τα οποία απαριθμούνται στο Παράρτημα Ι της ΣΛΕΕ, και οι οποίοι υπέστησαν ζημιά από την έκρηξη της 11^{ης} Ιουλίου 2011.

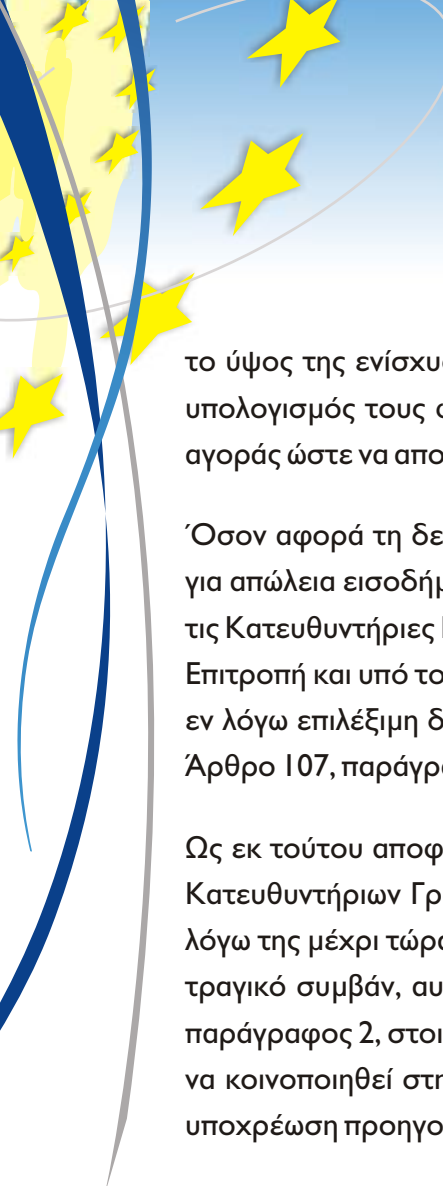
Οι επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου περιλαμβάνουν την αποζημίωση κατά 100% των ζημιών, ένεκα της έκρηξης, στους τομείς της γεωργοκτηνοτροφίας, οι οποίες αφορούν: (i) ζημιές σε υποδομές γεωργοκτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων και φυτικό κεφάλαιο και (ii) απώλεια εισοδήματος ένεκα της δέσμευσης/απόσυρσης γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων σε ακτίνα 3 χιλιομέτρων από τη Ναυτική Βάση.

Η αποζημίωση υπολογίστηκε σε επίπεδο ατομικού δικαιούχου. Κατά τον υπολογισμό της αποζημίωσης αφαιρέθηκε το ποσό που ενδεχομένως θα εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτος ασφάλισης καθώς και οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της έκρηξης (π.χ. έξοδα άρδευσης, συγκομιδής, συσκευασίας, διανομής ηλεκτρικού ρεύματος).

Αξιολόγησα το Μέτρο με βάση το άρθρο 11 του Νόμου ως Μέτρο που δεν εμπίπτει στους Κανονισμούς που απαλλάσσουν από την υποχρέωση κοινοποίησης του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Κατά την εκτίμησή μου, η έκρηξη στη ναυτική βάση «Αντιστράτηγος Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί θα μπορούσε σαφώς να θεωρηθεί ως «έκτακτο γεγονός» με βάση την έως σήμερα πρακτική της Επιτροπής που σε αποφάσεις της έχει θεωρήσει ως έκτακτα γεγονότα τον πόλεμο, τις εσωτερικές αναταραχές και μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα και πυρκαγιές, τα οποία συνεπάγονται εκτεταμένες απώλειες. Λόγω των εγγενών δυσχερειών στην πρόβλεψη συμβάντων του είδους αυτού, η Επιτροπή αξιολογεί τις υποθέσεις που της κοινοποιούνται κατά περίπτωση λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική της στο παρελθόν. Λόγω της φύσης των σχεδιαζόμενων μέτρων, έκρινα ότι είναι δυνατό να ληφθεί υπόψη η παρέκκλιση από το γενικό κανόνα του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων, η οποία προβλέπεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με την οποία οι ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά.

Προϋπόθεση για την εφαρμογή της εξαίρεσης αυτής είναι η τήρηση των προνοιών των Κατευθυντήριων Γραμμών για τις κρατικές ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας και δασοκομίας 2007 - 2013 και ειδικότερα των προνοιών για τις ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα. Έκρινα ότι, ως προς την πρώτη από τις ως άνω επιλέξιμες δαπάνες του Μέτρου, το Μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις αυτές αφού προβλέπει καταβολή των ενισχύσεων σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την επέλευση του συμβάντος και υποβάλλεται στην Επιτροπή εντός τριετίας από την επέλευση του συμβάντος. Περαιτέρω η εκτίμηση των ζημιών και ο καθορισμός του ύψους των αποζημιώσεων πραγματοποιήθηκαν σε σύντομο χρονικό διάστημα μετά την επέλευση του συμβάντος στο Μαρί. Επίσης το Μέτρο πληροί τις προϋποθέσεις των Κατευθυντήριων Γραμμών εν σχέσει με

το ύψος της ενίσχυσης και τον υπολογισμό της σε επίπεδο ατομικού δικαιούχου. Επίσης ο υπολογισμός τους φαίνεται να έχει γίνει σε συνάρτηση με τις συγκεκριμένες συνθήκες της αγοράς ώστε να αποφεύγεται οποιαδήποτε υπεραποζημίωση.

Όσον αφορά τη δεύτερη επιλέξιμη δαπάνη του Μέτρου, ήτοι την καταβολή αποζημιώσεων για απώλεια εισοδήματος, έκρινα πως αυτή εκ πρώτης όψεως δε φαινόταν να καλύπτεται από τις Κατευθυντήριες Γραμμές. Ωστόσο, λόγω της ευρείας διακριτικής ευχέρειας που διαθέτει η Επιτροπή και υπό το φως της μέχρι τώρα πρακτικής της σε παρόμοιες υποθέσεις, έκρινα ότι η εν λόγω επιλέξιμη δαπάνη πολύ πιθανό να θεωρηθεί συμβατή από την Επιτροπή με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ.

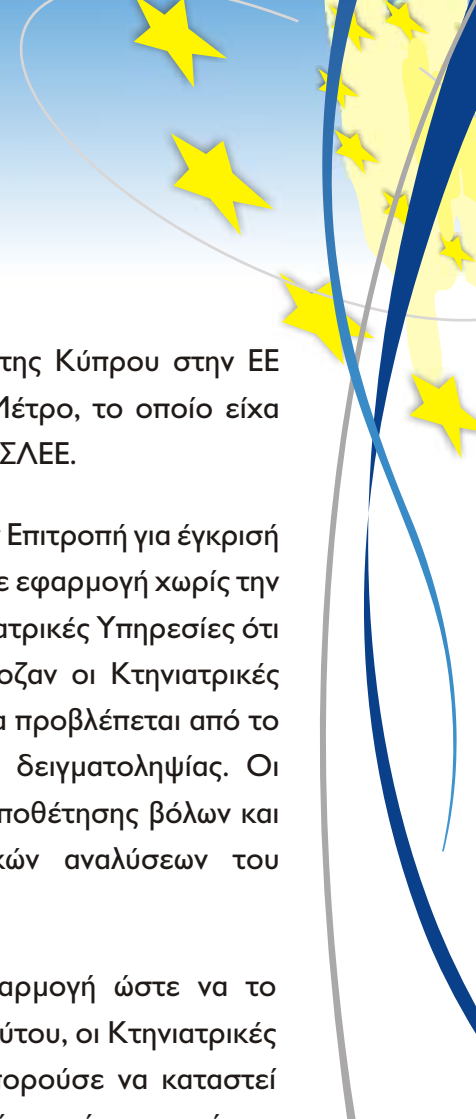
Ως εκ τούτου αποφάσισα ότι το Μέτρο είναι κατά βάση συμβατό με βάση τις πρόνοιες των Κατευθυντήριων Γραμμών, ενώ ως προς τη δεύτερη από τις επιλέξιμες δαπάνες έκρινα ότι, λόγω της μέχρι τώρα πρακτικής της Επιτροπής και της άμεσης σχέσης που παρουσιάζει με το τραγικό συμβάν, αυτή θα θεωρηθεί ως συμβατή κρατική ενίσχυση με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ. Σύμφωνα με τη γνωμοδότησή μου το Μέτρο θα έπρεπε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή προς έγκριση πριν από την εφαρμογή του σύμφωνα με την υποχρέωση προηγούμενης κοινοποίησης του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Υπό το φως της γνωμοδότησής μου και κατόπιν εξουσιοδότησης από το Υπουργικό Συμβούλιο κοινοποίησα το Μέτρο στην Επιτροπή για έγκριση με βάση τον Κανονισμό 659/1999.

6.3 Αποφάσεις Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα Κρατικών Ενισχύσεων που αφορούν την Κύπρο.

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με το άρθρο 11 του Νόμου, μέτρο κρατικής ενίσχυσης που δε χορηγείται βάσει Απαλλακτικών Κανονισμών δεν μπορεί να τεθεί σε ισχύ στη Δημοκρατία, εκτός εάν έχει προηγουμένως κοινοποιηθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με τις διατάξεις του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ και εγκριθεί από αυτήν. Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους η Επιτροπή, με βάση την πρόνοια αυτή, εξέδωσε τις κάτωθι Αποφάσεις που αφορούν την Κύπρο:

1. Κρατική Ενίσχυση αριθ. SA 32001 (2010/NN) - Κύπρος. Ενισχύσεις για τον έλεγχο της τρομώδους νόσου των προβάτων για τα έτη 2007 και 2008 και αλλαγές στις ενισχύσεις για τον έλεγχο της τρομώδους νόσου των προβάτων για τα έτη 2009 και 2010 στο πλαίσιο του εγκεκριμένου καθεστώτος NN 14/10.

Στις 10.06.2011 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 09.06.2011 για το ως άνω Μέτρο, το οποίο είχα κοινοποιήσει στην Επιτροπή με βάση το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

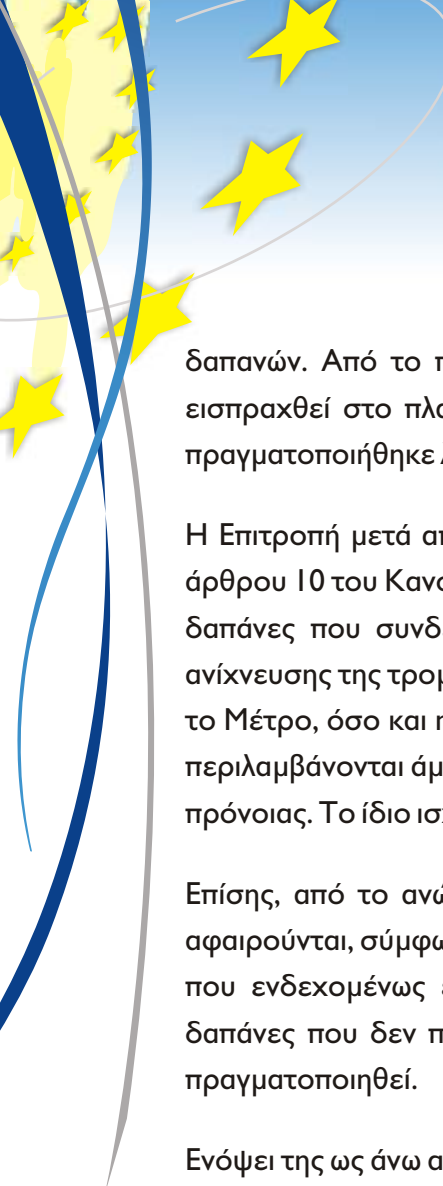
Σημειώνεται κατ' αρχήν ότι η ανάγκη υποβολής του ως άνω Μέρους στην Επιτροπή για έγκρισή του με βάση την ως άνω πρόνοια, δηλαδή ως καθεστώς που είχε τεθεί σε εφαρμογή χωρίς την έγκρισή της, προέκυψε μετά από πληροφόρηση που είχα από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες ότι στα πλαίσια του εγκεκριμένου καθεστώτος ενισχύσεων που εφάρμοζαν οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες για τον έλεγχο της τρομώδους νόσου προέβαιναν, χωρίς να προβλέπεται από το καθεστώς, στην αγορά και τοποθέτηση βόλων καθώς και ενωτίων δειγματοληψίας. Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες περιελάμβαναν τη δαπάνη της αγοράς και τοποθέτησης βόλων και ενωτίων στο κόστος της επιλέξιμης δαπάνης των εργαστηριακών αναλύσεων του εγκεκριμένου καθεστώτος.

Το γεγονός αυτό δε μου είχε κοινοποιηθεί προτού τεθεί σε εφαρμογή ώστε να το αξιολογήσω με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Ως εκ τούτου, οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες χορηγούσαν παράνομη κρατική ενίσχυση η οποία θα μπορούσε να καταστεί συμβατή με το κοινοτικό κεκτημένο μόνο κατόπιν κοινοποίησης και έγκρισής της από την Επιτροπή σύμφωνα με το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Η κοινοποίηση του ως άνω Μέρους στην Επιτροπή αποσκοπούσε στην τροποποίηση του εγκεκριμένου καθεστώτος με την ενσωμάτωση στις επιλέξιμες δαπάνες του της αγοράς και τοποθέτησης ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου και στη μεταβολή της περιόδου εφαρμογής του ώστε να συμπεριληφθούν και τα έτη 2007 και 2008.

Στόχος του Μέρους είναι η αποζημίωση των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες πρόληψης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου στην Κύπρο κατά την περίοδο 2007 - 2010. Η χορήγηση των ενισχύσεων εντάσσεται στο πλαίσιο πολυετούς σχεδίου παρακολούθησης και εκρίζωσης της τρομώδους νόσου το οποίο εγκρίθηκε από την Επιτροπή.

Δικαιούχοι του Μέρους είναι όλοι οι αιγοπροβατοτρόφοι στις περιοχές που ελέγχει η Κυπριακή Δημοκρατία. Οι μεγάλες επιχειρήσεις αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής του Μέρους.

Το Μέτρο καλύπτει δαπάνες για εργαστηριακές αναλύσεις και σφαγή/θανάτωση ζώων. Με τη σκοπούμενη τροποποίηση προστίθεται σ' αυτό η δειγματοληψία για γονοτυπικές αναλύσεις, ήτοι η αγορά και τοποθέτηση ενωτίου δειγματοληψίας και ενδοστομαχικού βόλου, που θα πραγματοποιείται από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες. Οι ενισχύσεις θα χορηγούνται μόνο μέσω επιδοτούμενων υπηρεσιών. Η ένταση της ενίσχυσης ανέρχεται στο 100% των ως άνω

δαπανών. Από το ποσό της ενίσχυσης θα αφαιρείται κάθε ποσό που ενδεχομένως έχει εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτος ασφάλισης, καθώς και κάθε ποσό δαπάνης που δεν πραγματοποιήθηκε λόγω της νόσου, η οποία διαφορετικά θα είχε πραγματοποιηθεί.

Η Επιτροπή μετά από αξιολόγηση του Μέτρου το έκρινε ως συμβατό με τις πρόνοιες του άρθρου 10 του Κανονισμού 1857/2006, ως ενισχύσεις αποζημίωσης των κτηνοτρόφων για τις δαπάνες που συνδέονται με τους υγειονομικούς ελέγχους, τις δοκιμές και άλλα μέτρα ανίχνευσης της τρομώδους νόσου. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τόσο οι δαπάνες που καλύπτει το Μέτρο, όσο και η χορήγησή τους υπό μορφή επιδοτούμενων υπηρεσιών στις οποίες δεν περιλαμβάνονται άμεσες χρηματικές πληρωμές σε παραγωγούς, είναι στα πλαίσια της ως άνω πρόνοιας. Το ίδιο ισχύει για την ένταση της ενίσχυσης.

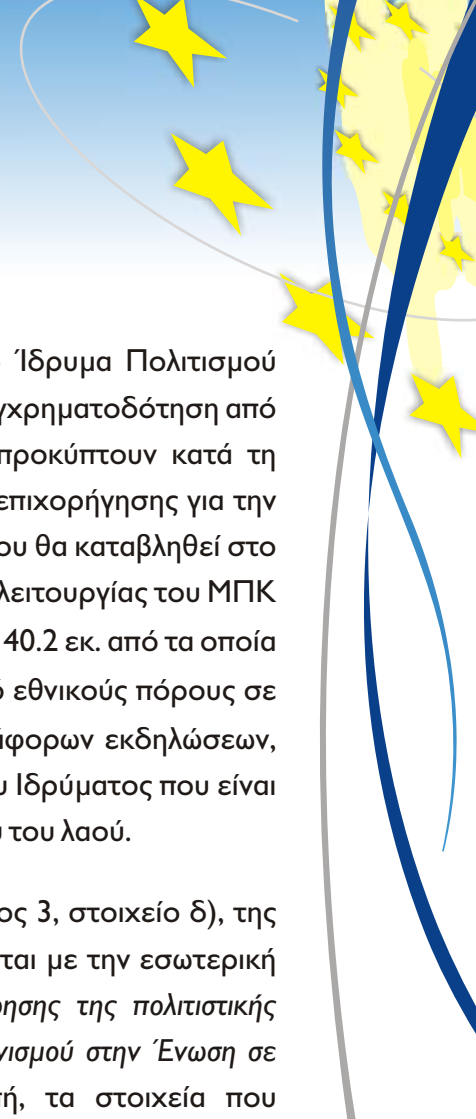
Επίσης, από το ανώτατο ποσό των δαπανών ή ζημιών που είναι επιλέξιμες για ενίσχυση αφαιρούνται, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του άρθρου 10 του ως άνω Κανονισμού, τα ποσά που ενδεχομένως έχουν εισπραχθεί στο πλαίσιο καθεστώτων ασφάλισης καθώς και οι δαπάνες που δεν πραγματοποιήθηκαν λόγω της νόσου, οι οποίες διαφορετικά θα είχαν πραγματοποιηθεί.

Ενόψει της ως άνω αξιολόγησης η Επιτροπή έκρινε το Μέτρο ως συμβατό με την κοινή αγορά. Ωστόσο στην Απόφασή της η Επιτροπή εξέφρασε τη λύπη της για τη μη κοινοποίηση του Μέτρου προς έγκριση πριν από την έναρξη της εφαρμογής του κατά παράβαση του Άρθρου 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

2. Κρατική ενίσχυση αριθ. SA 33241 (2011/N) - Κύπρος - Κρατική στήριξη προς το Μέγαρο Πολιτισμού Κύπρου (ΜΠΚ)

Στις 11.11.2011 μου κοινοποιήθηκε από τη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ Απόφαση της Επιτροπής με ημερομηνία 08.11.2011 για το Μέτρο «Κρατική Στήριξη προς το Μέγαρο Πολιτισμού Κύπρου» (εφεξής το «ΜΠΚ»). Το Μέτρο κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή σύμφωνα με τη γνωμοδότησή μου με αρ. 33 και ημερομηνία 21.07.2010.

Στη γνωμοδότησή μου αυτή έκρινα ότι το Μέτρο αποτελεί «ενίσχυση για την προώθηση του πολιτισμού» με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ και ως εκ τούτου θα έπρεπε να κοινοποιηθεί και εγκριθεί από την Επιτροπή προτού εφαρμοσθεί με βάση την υποχρεωτική διαδικασία που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ. Υπό το φως της γνωμοδότησής μου και κατόπιν εξουσιοδότησης από το Υπουργικό Συμβούλιο κοινοποίησα το Μέτρο στην Επιτροπή για έγκριση με βάση τον Κανονισμό 659/1999, ως κοινοποίηση σχεδίου χορήγησης νέας ενίσχυσης.

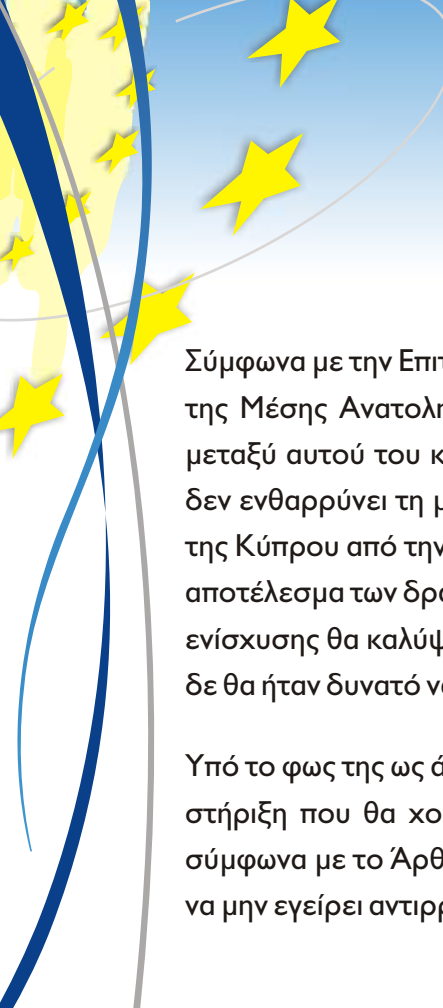

Σκοπός του Μέτρου είναι η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης προς το Ίδρυμα Πολιτισμού Κύπρου (δικαιούχος) για την ανέγερση και λειτουργία του ΜΠΚ με συγχρηματοδότηση από κοινοτικά κονδύλια καθώς και η κάλυψη των ελλειμμάτων που θα προκύπτουν κατά τη λειτουργία του ΜΠΚ. Η ενίσχυση θα χορηγηθεί με τη μορφή άμεσης επιχορήγησης για την ανέγερση του ΜΠΚ και η έντασή της ανέρχεται σε 100% της δαπάνης που θα καταβληθεί στο δικαιούχο. Επιπρόσθετα η επιχορήγηση θα καλύπτει τα ελλείμματα της λειτουργίας του ΜΠΚ για 10 έτη. Ο συνολικός προϋπολογισμός του έργου υπολογίζεται σε €140.2 εκ. από τα οποία η κοινοτική συμμετοχή θα ανέλθει σε €119.1 εκ. και η συμμετοχή από εθνικούς πόρους σε €21.1 εκ. Οι δραστηριότητες του ΜΠΚ αφορούν τη διοργάνωση διάφορων εκδηλώσεων, όπως συναυλιών και παραστάσεων, και ανάγονται στον κύριο στόχο του Ιδρύματος που είναι η εξύψωση του πνευματικού, καλλιτεχνικού και επιστημονικού επιπέδου του λαού.

Η Επιτροπή αξιολόγησε το Μέτρο με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ, σύμφωνα με το οποίο δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά *«οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Ένωση σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον»*. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τις κυπριακές αρχές αποδεικνύουν τον πολιτιστικό χαρακτήρα του προς ενίσχυση έργου το οποίο θα συμβάλει στην ανάπτυξη της πολιτιστικής γνώσης και θα προσφέρει πρόσβαση σε πολιτιστικές, εκπαιδευτικές και ψυχαγωγικές αξίες στο κοινό. Ως εκ τούτου το Μέτρο χαρακτηρίζεται από την Επιτροπή ως ενίσχυση για την προώθηση του πολιτισμού, σύμφωνα με την έννοια του Άρθρου 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ.

Περαιτέρω, η Επιτροπή έκρινε ότι το Μέτρο έχει χαρακτήρα κινήτρου, εφόσον στοχεύει στην παροχή χρηματοδότησης για ένα πολιτιστικό έργο, το οποίο δε θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί υπό συνήθεις όρους αγοράς χωρίς κρατική ενίσχυση. Επίσης, οι πληροφορίες που υποβλήθηκαν από την Κυπριακή Δημοκρατία δείχνουν ότι μόνο οι δαπάνες που είναι ουσιώδεις για την προώθηση και διαφύλαξη του πολιτισμού επιχορηγούνται βάσει του Μέτρου και επιπλέον το Μέτρο δεν προωθεί εμπορικές και κερδοσκοπικές δραστηριότητες που θα ήταν βιώσιμες χωρίς κρατική ενίσχυση. Η ενίσχυση περιορίζεται στην αρχική κατασκευή, στην επένδυση και στη φάση της έναρξης λειτουργίας. Συνεπώς, η χρηματοδοτική συνδρομή του κράτους περιορίζεται στο ελάχιστο δυνατό.

Το λειτουργικό μοντέλο το οποίο έχει προβλέψει το Ίδρυμα Πολιτισμού Κύπρου ελαχιστοποιεί την ανάγκη για κρατική επιχορήγηση αφού μέρος της δαπάνης λειτουργίας θα καλύπτεται από δράσεις του ιδίου, όπως πωλήσεις εισιτηρίων, συνδρομές μελών, μίσθωση χώρων σε τρίτους κλπ.

Σύμφωνα με την Επιτροπή, το ΜΠΚ στοχεύει να προσελκύσει κοινό από τις κοντινές περιοχές της Μέσης Ανατολής και Βόρειας Αφρικής και κατά συνέπεια να λειτουργήσει ως γέφυρα μεταξύ αυτού του κοινού και του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Η γεωγραφική θέση της Κύπρου δεν ενθαρρύνει τη μεταφορά κοινού από άλλα ευρωπαϊκά κράτη μέλη. Λόγω της απόστασης της Κύπρου από την Κεντρική Ευρώπη, η επίπτωση στις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών ως αποτέλεσμα των δραστηριοτήτων του ΜΠΚ αναμένεται να είναι αμελητέα. Επίσης το ποσό της ενίσχυσης θα καλύψει μόνο το κόστος το οποίο το Ίδρυμα Πολιτισμού Κύπρου απέδειξε ότι δε θα ήταν δυνατό να καλύψει από μόνο του.

Υπό το φως της ως άνω ανάλυσης η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η χρηματοδοτική στήριξη που θα χορηγηθεί βάσει του Μέτρου είναι συμβατή προς την εσωτερική αγορά, σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ. Ως εκ τούτου αποφάσισε να μην εγείρει αντιρρήσεις στο κοινοποιηθέν Μέτρο.

6.4 Αξιολόγηση Κοινοποιηθέντων Μέτρων και Έκδοση Γνωμάτευσης

Ένα μεγάλο και σημαντικό μέρος της δουλειάς που επιτελέστηκε στη διάρκεια του 2011 αφορούσε τη μελέτη και αξιολόγηση μέτρων που κοινοποιήθηκαν στο Γραφείο μου από τις Αρμόδιες Αρχές χωρίς να εκδώσω απόφαση ή γνωμοδότηση. Συγκεκριμένα, σε 57 περιπτώσεις οι Αρμόδιες Αρχές έλαβαν γνωμάτευσή μου, όπου παρετίθεντο αναλυτικά οι απόψεις μου κατά πόσο ένα Μέτρο συνιστούσε ή όχι κρατική ενίσχυση. Επιπρόσθετα, σε αρκετές περιπτώσεις υπέβαλα εισηγήσεις σε Αρμόδιες Αρχές για τη διαμόρφωση σχεδίων ούτως ώστε αυτά να καταστούν συμβατά με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις. Επίσης, ένα μέρος των δραστηριοτήτων μου αφορούσε μελέτη και διερεύνηση γραπτών ερωτημάτων των Αρμόδιων Αρχών σχετικά με την ορθή εφαρμογή των εγκεκριμένων μέτρων ενισχύσεων, όπως, λόγου χάριν, κατά πόσο μια αιτήτρια για συμμετοχή σε ένα μέτρο ενίσχυσης επιχείρηση είναι προβληματική, κατά πόσο συνιστά μικρομεσαία επιχείρηση κ.ά.

Από τα 57 Μέτρα, για τα οποία εξέδωσα γνωμάτευση, παρατίθεται πιο κάτω σύντομη περιγραφή των πιο σημαντικών:

6.4.1 Φόρος Ακίνητης Ιδιοκτησίας της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου

Το Υπουργείο Οικονομικών μου ζήτησε όπως γνωματεύσω κατά πόσο τυχόν απαλλαγή της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ) από την καταβολή φόρου επί της ακίνητης ιδιοκτησίας της με βάση το άρθρο 18(δ)(vi) των περί Φορολογίας Ακινήτου Ιδιοκτησίας Νόμων 24/1980 έως 147(Ι)/2004 συνιστά μη συμβατή κρατική ενίσχυση.

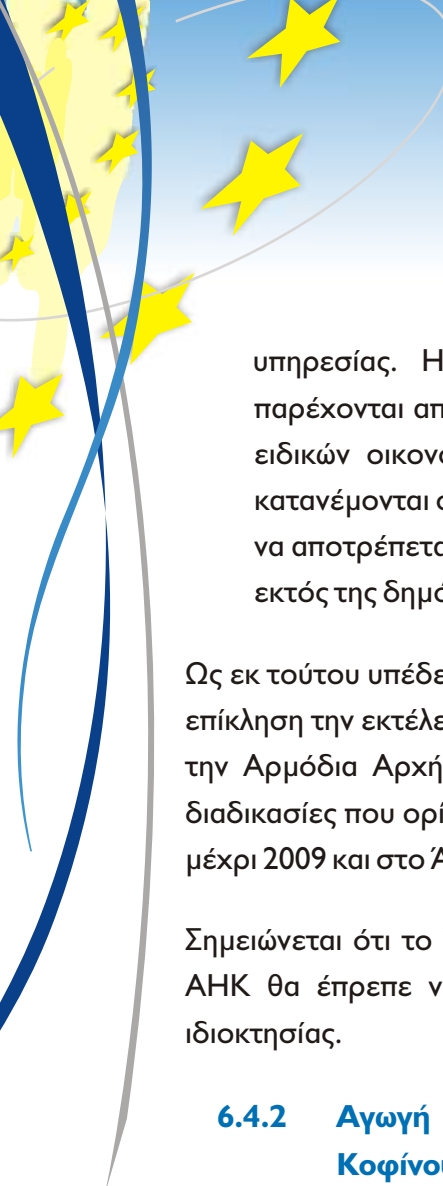
Σύμφωνα με το άρθρο 18(δ)(vi) των ως άνω νόμων, δεν επιβάλλεται ή εισπράττεται φόρος επί ακινήτου ιδιοκτησίας, η οποία ανήκει σε οργανισμό δημόσιας ωφελείας, παρά μόνο κατόπιν εισήγησης του Υπουργού Οικονομικών και απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου και υπό τους όρους τους οποίους θα προβλέπει η απόφαση αυτή. Σύμφωνα με το ίδιο άρθρο, η πρόνοια αυτή δεν εφαρμόζεται επί ακίνητης ιδιοκτησίας, η οποία χρησιμοποιείται για δραστηριότητα που συνίσταται στην προσφορά αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά και η οποία ενδέχεται να ασκείται από ιδιωτικό νομικό πρόσωπο κερδοσκοπικού χαρακτήρα.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι η προϋπάρχουσα της ως άνω ρύθμισης απαλλαγή της ΑΗΚ από το φόρο ακίνητης ιδιοκτησίας κρίθηκε οριστικά στο παρελθόν με Απόφασή²⁷ μου ως παράνομη κρατική ενίσχυση λειτουργικής μορφής, ήτοι ως ενίσχυση που απέβλεπε στο να απαλλάξει την ΑΗΚ από τις φορολογικές δαπάνες που θα έπρεπε να επωμισθεί στα πλαίσια της διαχείρισης των δραστηριοτήτων της και καταργήθηκε με τον πιο πάνω νόμο. Ωστόσο, λόγω της επίκλησης της έννοιας της δημόσιας ωφέλειας με βάση την ως άνω πρόνοια, υπέδειξα ότι οι κρατικές ενισχύσεις για την εκτέλεση δημόσιας υπηρεσίας, ανεξάρτητα από τη μορφή με την οποία παρέχονται, συνιστούν ειδική κατηγορία κρατικών ενισχύσεων οι οποίες μπορούν να παραχωρηθούν μόνο εάν πληρούν όλες τις προϋποθέσεις που τίθενται στο Κοινοτικό Πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις υπό τη μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας²⁸. Οι σημαντικότερες προϋποθέσεις που έθετε το Πλαίσιο κατά το χρόνο εξέτασης του αιτήματος ήταν οι εξής:

- (Α) Σαφής καθορισμός της υπηρεσίας γενικού οικονομικού συμφέροντος από το κράτος και επίσημη ανάθεσή της σε μια επιχείρηση με νόμο, κανονισμό, σύμβαση κλπ. Η ανάθεση της δημόσιας υπηρεσίας δεν πρέπει να συνιστά κατάχρηση της έννοιας αυτής και πρέπει να βρίσκεται μέσα στα πλαίσια της κοινοτικής νομοθεσίας. Θα πρέπει επίσης να προσδιορίζει την ακριβή φύση και τη διάρκεια των υποχρεώσεων δημόσιας υπηρεσίας, τις επιχειρήσεις και τη γεωγραφική περιοχή που αφορά, τη φύση των δικαιωμάτων που χορηγούνται στις επιχειρήσεις, τις παραμέτρους για τον υπολογισμό, τον έλεγχο και την αναθεώρηση της αντιστάθμισης και τους όρους της αποφυγής και της επιστροφής ενδεχόμενης υπέρμετρης αντιστάθμισης.
- (Β) Η ενίσχυση επιτρέπεται μόνο όταν αποτελεί αντιστάθμιση του πρόσθετου κόστους (ήτοι έξοδα - έσοδα + εύλογο κέρδος) που προκύπτει από την εκτέλεση της δημόσιας

²⁷ Απόφαση με αρ. 197 της 17.03.2003. Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας της 28.03.2003, σ. 1346.

²⁸ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 297 της 29.11.2005. Το πλαίσιο όπως ίσχυε κατά το χρόνο εξέτασης του αιτήματος αναθεωρήθηκε με Ανακοίνωση της Επιτροπής με ημερομηνία 11.01.2012 (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 8 της 11.01.2012, σ. 15).

υπηρεσίας. Η ενίσχυση περιλαμβάνει όλα τα οικονομικά πλεονεκτήματα που παρέχονται από το κράτος υπό οποιαδήποτε μορφή. Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη ειδικών οικονομικών λογαριασμών της υπηρεσίας γενικού συμφέροντος, όπου να κατανέμονται όλα τα έσοδα και έξοδα που αντιστοιχούν στην υπηρεσία αυτή, έτσι ώστε να αποτρέπεται η υπεραντιστάθμιση ή/και η διεπιδότηση οικονομικών δραστηριοτήτων εκτός της δημόσιας υπηρεσίας.

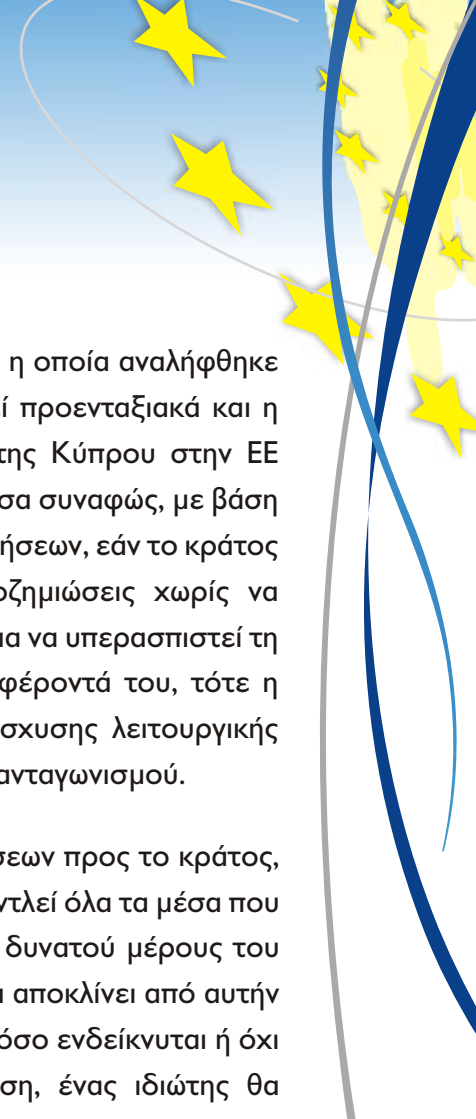
Ως εκ τούτου υπέδειξα ότι καμία φορολογική απαλλαγή ή άλλου είδους κρατική ενίσχυση με επίκληση την εκτέλεση δημόσιας υπηρεσίας δεν μπορεί να δοθεί εάν δεν αποδεικνύεται από την Αρμόδια Αρχή ότι ικανοποιούνται τα ως άνω κριτήρια και δεν τηρηθούν οι πάγιες διαδικασίες που ορίζονται στους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους του 2001 μέχρι 2009 και στο Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ.

Σημειώνεται ότι το Υπουργείο Οικονομικών απέρριψε τελικά το αίτημα και υπέδειξε ότι η ΑΗΚ θα έπρεπε να προχωρήσει με την καταβολή του αναλογούντος φόρου ακίνητης ιδιοκτησίας.

6.4.2 Αγωγή με αρ. 3190/2004, μεταξύ Συμβουλίου Κεντρικού Σφαγείου Κοφίνου ν. Έπαυλη Κομήτης και Κυπριακής Δημοκρατίας

Το Υπουργείο Εσωτερικών μου ζήτησε να γνωματεύσω κατά πόσο ο εξώδικος συμβιβασμός τον οποίο πρότεινε η Νομική Υπηρεσία στην ως άνω Αγωγή, η οποία εκκρεμούσε ενώπιον του Επαρχιακού Δικαστηρίου Λευκωσίας, συνιστούσε ή όχι κρατική ενίσχυση. Συγκεκριμένα, το κράτος είχε συμβατική υποχρέωση να καταβάλει στην εταιρεία «Έπαυλη Κομήτης Λτδ» (εταιρεία) οποιοδήποτε ποσό προέκυπτε μετά από δικαστική απόφαση από την υποχρέωση της εταιρείας προς το Σφαγείο Κοφίνου για την αγορά των αποβλήτων του, σύμφωνα με τη μεταξύ τους σύμβαση ημερομηνίας 16.03.1989. Με την ως άνω Αγωγή το Σφαγείο Κοφίνου αξίωνε από την εταιρεία αποζημιώσεις ύψους €400.000 για τις ποσότητες αποβλήτων και υπολειμμάτων που της παρέδωσε κατά την περίοδο από τον Ιανουάριο του 2001 μέχρι το Δεκέμβριο του 2003. Με βάση τους όρους της σύμβασης, σε περίπτωση που το δικαστήριο επεδίκαζε αποζημιώσεις υπέρ του Σφαγείου Κοφίνου τότε η κυβέρνηση θα ήταν υποχρεωμένη να καταβάλει το αντίστοιχο ποσό στην εταιρεία. Η πρόταση της Νομικής Υπηρεσίας διελάμβανε όπως καταβληθούν από το κράτος €300.000 απευθείας προς το Σφαγείο Κοφίνου ως η πλέον συμφέρουσα επιλογή για το κράτος καθότι υπήρχε σοβαρός κίνδυνος πληρωμής ποσού πέραν των €500.000.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι η ως άνω υποχρέωση του κράτους, η οποία προσομοίαζε με παροχή εγγύησης προς την εταιρεία, δε συνιστούσε παραχώρηση κρατικής ενίσχυσης προς

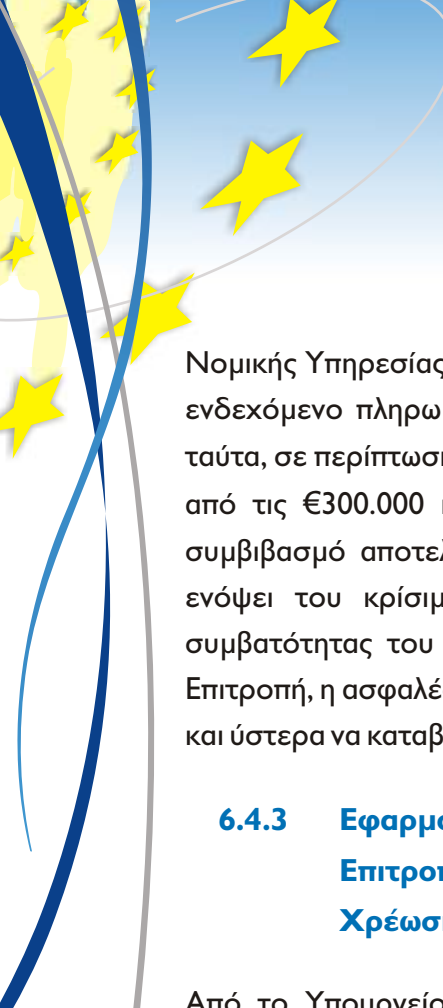

την εταιρεία αφού επρόκειτο για εκπλήρωση συμβατικής υποχρέωσης η οποία αναλήφθηκε προενταξιακά. Η ενίσχυση αυτή θεωρείται ότι είχε ήδη παραχωρηθεί προενταξιακά και η πραγματοποίηση οποιωνδήποτε πληρωμών μετά την προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ αποτελούσε απλή εφαρμογή της προενταξιακής σύμβασης. Όπως τόνισα συναφώς, με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων για τη χορήγηση κρατικών εγγυήσεων, εάν το κράτος υπό την ιδιότητά του ως εγγυητή προχωρήσει να καταβάλει αποζημιώσεις χωρίς να εξαντλήσει όλες τις δυνατότητες που του παρέχει το νομικό σύστημα για να υπερασπιστεί τη θέση του και ενεργήσει με τρόπο ο οποίος αντίκειται προς τα συμφέροντά του, τότε η καταβολή των αποζημιώσεων αποτελεί χορήγηση νέας κρατικής ενίσχυσης λειτουργικής μορφής η οποία ως τέτοια δεν είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού.

Με βάση το κοινοτικό κεκτημένο, στις περιπτώσεις οφειλών επιχειρήσεων προς το κράτος, αυτό πρέπει να συμπεριφέρεται ως «ιδιώτης πιστωτής», δηλαδή να εξαντλεί όλα τα μέσα που διαθέτει, νομικά ή μη, για να επιτύχει την είσπραξη του μεγαλύτερου δυνατού μέρους του ποσού που του οφείλεται. Η συμπεριφορά του κράτους δεν μπορεί να αποκλίνει από αυτήν ενός ιδιώτη που καλείται να αποφασίσει υπό τις ίδιες συνθήκες κατά πόσο ενδείκνυται ή όχι να καταλήξει σε εξώδικο συμβιβασμό. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ένας ιδιώτης θα στάθμιζε τον κίνδυνο που υπάρχει να επωμιστεί μεγαλύτερες οικονομικές απώλειες με την έκβαση της δικαστικής διαδικασίας σε σύγκριση με τις αποζημιώσεις που θα εκαλείτο να καταβάλει άμεσα μέσω του συμβιβασμού. Δηλαδή, η ελαχιστοποίηση της ζημιάς που τυχόν θα υφίστατο ο ίδιος είναι το μοναδικό κριτήριο που θα διαμόρφωνε τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη, ενώ παράγοντες, όπως η κακή οικονομική κατάσταση του αποδέκτη της αποζημίωσης, δε θα διαδραμάτιζαν κανένα απολύτως ρόλο. Λόγω του ότι επρόκειτο για διεξαγωγή νομικών διαδικασιών, υπέδειξα ότι η καθοδήγηση του νομικού συμβούλου του κράτους, δηλαδή της Νομικής Υπηρεσίας, είναι πολύτιμη καθότι διαθέτει την απαραίτητη εμπειρία και τεχνογνωσία για να προστατεύσει τα συμφέροντα του κράτους.

Υπέδειξα στο Υπουργείο Εσωτερικών ότι στην ως άνω πρότασή της η Νομική Υπηρεσία έλαβε υπόψη τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και αυτό δεν μπορούσε παρά να σημαίνει ότι η Νομική Υπηρεσία είναι σε θέση να επιχειρηματολογήσει πειστικά ότι η απευθείας καταβολή του ποσού των €300.000 ταυτίζεται με τη συμπεριφορά ενός ιδιώτη. Σημείωσα ότι, χωρίς μια τέτοια ισχυρή γνωμάτευση από τη Νομική Υπηρεσία, η οποία να μην αφήνει στο κράτος κανένα περιθώριο ελιγμού και να προτρέπει άμεσα προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, θα ήταν ιδιαίτερα δύσκολο για το κράτος να μπορεί να αποδείξει ότι η απευθείας καταβολή του ποσού δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση.

Ωστόσο, στη συνέχεια διαφάνηκε ότι η εταιρεία τελούσε υπό εκκαθάριση. Υπό το φως του νέου αυτού δεδομένου, υπέδειξα ότι, εάν εξακολουθούσε να ισχύει η ως άνω εκτίμηση της

Νομικής Υπηρεσίας, η καταβολή των €300.000 στο Σφαγείο Κοφίνου, για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο πληρωμής μεγαλύτερου ποσού, δε θα αποτελούσε κρατική ενίσχυση. Παρά ταύτα, σε περίπτωση που δεν ήταν ορατός πλέον ο κίνδυνος καταβολής ποσού μεγαλύτερου από τις €300.000 και δημιουργούνταν αμφιβολίες κατά πόσο η απόφαση για εξώδικο συμβιβασμό αποτελούσε πράγματι την πιο συμφέρουσα για το κράτος κατάληξη, τότε, ενόψει του κρίσιμου σταδίου στο οποίο βρισκόταν η διαδικασία αξιολόγησης της συμβατότητας του σχεδίου αναδιάρθρωσης του Σφαγείου Κοφίνου από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η ασφαλέστερη οδός ήταν η αναμονή της έκδοσης της απόφασης του Δικαστηρίου και ύστερα να καταβληθούν στο Σφαγείο Κοφίνου οι όποιες αποζημιώσεις επιδικαστούν.

6.4.3 Εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1794/2006 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 6^{ης} Δεκεμβρίου 2006 για τον Καθορισμό Κοινού Συστήματος Χρέωσης των Αεροναυτιλιακών Υπηρεσιών²⁹

Από το Υπουργείο Οικονομικών ζητήθηκαν οι απόψεις μου σχετικά με εισήγηση του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας για σταδιακή επιβολή του τέλους τερματικής περιοχής στις αεροπορικές εταιρείες. Συγκεκριμένα, το τέλος τερματικής περιοχής ρυθμίζεται με τον πιο πάνω Κανονισμό και αποτελεί μέρος της πολιτικής της Επιτροπής για την καθιέρωση ενός Κοινού Συστήματος Χρέωσης των Αεροναυτιλιακών Υπηρεσιών για όλη την Κοινότητα.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι, με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και τις αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η παροχή αεροναυτιλιακών υπηρεσιών από τα κράτη μέλη, η οποία περιλαμβάνει και τις υπηρεσίες τερματικής περιοχής, αποτελεί δραστηριότητα που συνδέεται άμεσα με την άσκηση δημόσιας εξουσίας και κατά συνέπεια δεν αποτελεί οικονομική δραστηριότητα για σκοπούς των κανόνων του ανταγωνισμού. Ωστόσο, στα πλαίσια της κοινοτικής πολιτικής για δημιουργία του Ενιαίου Ευρωπαϊκού Ουρανού, καθιερώνεται κοινό σύστημα χρέωσης των αεροναυτιλιακών υπηρεσιών για όλη την Κοινότητα. Ο εν επικεφαλίδι Κανονισμός, καθώς και ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 1191/2010 της Επιτροπής της 16^{ης} Δεκεμβρίου 2010 όσον αφορά την τροποποίηση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1794/2006 για τον καθορισμό του κοινού συστήματος χρέωσης των αεροναυτιλιακών υπηρεσιών³⁰, διαλαμβάνουν την επιβολή τελών για την παροχή αεροναυτιλιακών υπηρεσιών σύμφωνα με συγκεκριμένη μέθοδο υπολογισμού.

²⁹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 341 της 07.12.2006, σ. 3.

³⁰ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 333 της 17.12.2010, σ. 6.

Την εισήγηση του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας διαβίβασα στη Γενική Διεύθυνση Κινητικότητας και Μεταφορών της Επιτροπής, ως καθ' ύλην αρμόδιας ν' αποφανθεί επί του θέματος, η οποία δεν έφερε οποιανδήποτε ένσταση στην εφαρμογή της εισήγησης. Ακόμα και αν οι αεροπορικές κινήσεις στους αερολιμένες της Κύπρου υπερβούν τα όρια που θέτει ο Κανονισμός 1794/2006, όπως αυτός τροποποιήθηκε από τον Κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1191/2010, ήτοι τις 50.000 εμπορικές αεροπορικές κινήσεις ετησίως, παρέχεται η ευχέρεια στην Κυπριακή Δημοκρατία της επιχορήγησης των τερματικών υπηρεσιών από τον κρατικό προϋπολογισμό χωρίς να παραβιάζεται το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

Σημειώνεται ότι υπό το φως των πιο πάνω το Υπουργείο Οικονομικών έκανε δεκτό το αίτημα του Τμήματος Πολιτικής Αεροπορίας.

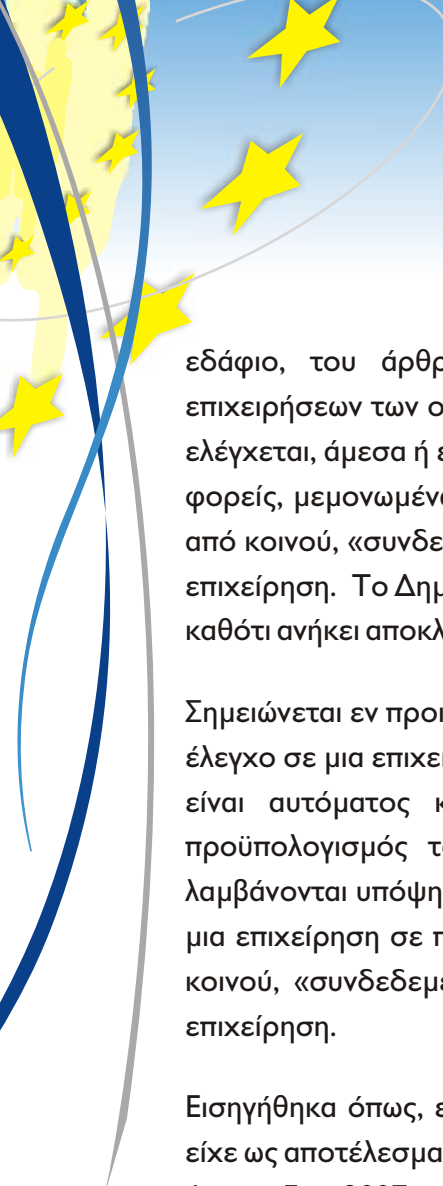
6.4.4 Αίτημα Δήμου Πόλεως Χρυσοχούς στα πλαίσια του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013, Δημιουργία και Εκσυγχρονισμός Μονάδων Μεταποίησης και Εμπορίας Γεωργικών και Δασοκομικών Προϊόντων, Μέτρο 1.6, για την παραχώρηση χορηγίας για την επέκταση και εκσυγχρονισμό του υφιστάμενου δημοτικού σφαγείου.

Το Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού στα πλαίσια εξέτασης του ως άνω αιτήματος μου ζήτησε όπως γνωματεύσω εν σχέσει με πρόνοιες της Σύστασης της Επιτροπής της 6^{ης} Μαΐου 2003 σχετικά με τον ορισμό των πολύ μικρών, των μικρών και των μεσαίων επιχειρήσεων³¹ (εφεξής η «Σύσταση»). Τα ερωτήματα που μου υποβλήθηκαν σχετίζονταν με το μέγεθος της επιχείρησης και την εφαρμογή του κριτηρίου της ανεξαρτησίας αναφορικά με το Δημοτικό Σφαγείο Πόλεως Χρυσοχούς.

Σύμφωνα με το άρθρο 3(4) της Σύστασης «εκτός από τις περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 2 δεύτερο εδάφιο, μια επιχείρηση δεν μπορεί να θεωρηθεί ΜΜΕ, εάν το 25% ή περισσότερο του κεφαλαίου της ή των δικαιωμάτων ψήφου της ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από έναν ή περισσότερους δημόσιους οργανισμούς ή δημόσιους φορείς, μεμονωμένα ή από κοινού».

Ως εκ τούτου, έκρινα ότι το Δημοτικό Σφαγείο Πόλεως Χρυσοχούς, το οποίο ανήκει αποκλειστικά στο Δήμο, ελέγχεται δηλαδή σε ποσοστό 100% από δημόσιο φορέα, αυτόματα αποτελεί μεγάλη επιχείρηση. Οι περιπτώσεις που ορίζονται στην παράγραφο 2, δεύτερο

³¹ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 124 της 20.05.2003, σ. 36.

εδάφιο, του άρθρου 3 της προαναφερθείσας Σύστασης αφορούν τις περιπτώσεις επιχειρήσεων των οποίων άνω του 25% του κεφαλαίου τους ή των δικαιωμάτων ψήφου τους ελέγχεται, άμεσα ή έμμεσα, από έναν ή περισσότερους δημόσιους οργανισμούς ή δημόσιους φορείς, μεμονωμένα ή από κοινού, υπό την προϋπόθεση ότι αυτοί δεν είναι, μεμονωμένα ή από κοινού, «συνδεδεμένοι» κατά την έννοια της παραγράφου 3 της Σύστασης με την οικεία επιχείρηση. Το Δημοτικό Σφαγείο Πόλεως Χρυσοχούς δεν εμπίπτει σε αυτές τις περιπτώσεις καθότι ανήκει αποκλειστικά στο κράτος το οποίο ασκεί απόλυτο έλεγχο.

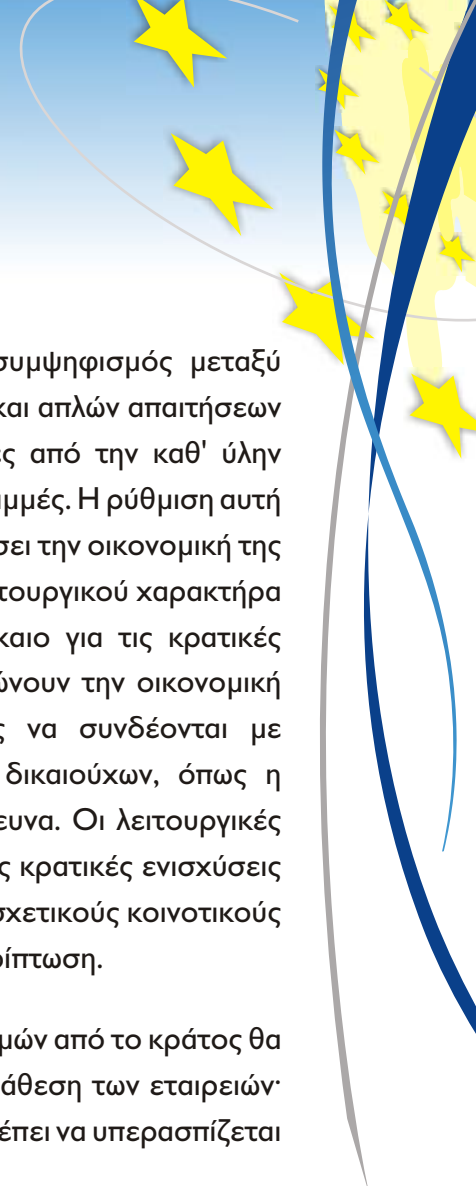
Σημειώνεται εν προκειμένω ότι στις περιπτώσεις όπου ένας δημόσιος φορέας ασκεί απόλυτο έλεγχο σε μια επιχείρηση ο χαρακτηρισμός της ως μεγάλης επιχείρησης με βάση τη Σύσταση είναι αυτόματος και δε λαμβάνεται υπόψη ούτε ο συνολικός πληθυσμός ούτε ο προϋπολογισμός του Δήμου που την ελέγχει. Ο πληθυσμός και ο προϋπολογισμός λαμβάνονται υπόψη μόνο στις περιπτώσεις όπου μια αυτόνομη τοπική αρχή ασκεί έλεγχο σε μια επιχείρηση σε ποσοστό άνω του 25% αλλά η τοπική αρχή δεν είναι, μεμονωμένα ή από κοινού, «συνδεδεμένη» κατά την έννοια της παραγράφου 3 της Σύστασης με την οικεία επιχείρηση.

Εισηγήθηκα όπως, εάν ο χαρακτηρισμός του δημοτικού σφαγείου ως μεγάλης επιχείρησης είχε ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του από το ως άνω Μέτρο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 - 2013, τότε η μόνη διέξοδος για να του καταβληθεί χορηγία για τον εκσυγχρονισμό του είναι η εφαρμογή του Κανονισμού 1998/2006, ήτοι του κανόνα de minimis.

6.4.5 Συμψηφισμός των απαιτήσεων των Κυπριακών Αερογραμμών που προκύπτουν από τις καθυστερήσεις πτήσεων στην περιοχή ελέγχου πτήσεων Λευκωσίας, έναντι των οφειλών της εταιρείας προς το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας.

Από το Υπουργείο Οικονομικών μου ζητήθηκε όπως γνωματεύσω σχετικά με προτιθέμενο συμψηφισμό οφειλών και διεκδικήσεων των Κυπριακών Αερογραμμών από το κράτος που προκύπτουν από καθυστερήσεις πτήσεων της εταιρείας στην περιοχή ελέγχου πτήσεων Λευκωσίας, οι οποίες οφείλονται σε περιορισμούς που επιβάλλονται από το Κέντρο Ελέγχου Εναέριας Κυκλοφορίας Λευκωσίας, με οφειλές των Κυπριακών Αερογραμμών προς το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας από άδειες χρήσης υποστατικών και ανοικτών χώρων.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι, σ' απαντητική επιστολή του προς εμένα, το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων δήλωσε ότι το Υπουργείο και το Τμήμα Πολιτικής Αεροπορίας δεν αποδέχοντο ούτε αναγνώριζαν οποιοσδήποτε οφειλές προς τις Κυπριακές Αερογραμμές ή προς άλλες εταιρείες για θέματα καθυστερήσεων πτήσεων από και προς τα διεθνή αεροδρόμια της Κύπρου.

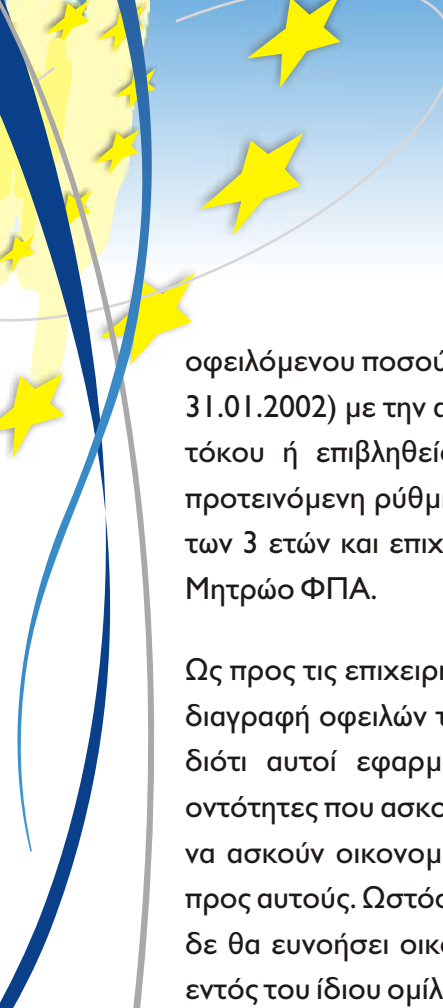
Με βάση την ως άνω θέση, ήταν απόλυτα σαφές ότι ο όποιος συμψηφισμός μεταξύ πραγματικών οφειλών των Κυπριακών Αερογραμμών προς το κράτος και απλών απαιτήσεων της εταιρείας αυτής από το κράτος (μη αναγνωρισμένες ως οφειλές από την καθ' ύλην Αρμόδια Αρχή) συνιστά κρατική ενίσχυση προς τις Κυπριακές Αερογραμμές. Η ρύθμιση αυτή είχε ως στόχο να ενισχύσει τα αποθεματικά της εταιρείας και να βελτιώσει την οικονομική της εικόνα. Ως εκ τούτου, υπέδειξα ότι επρόκειτο καθαρά για ενίσχυση λειτουργικού χαρακτήρα που ως τέτοια απαγορεύεται κατηγορηματικά από το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις. Οι λειτουργικές ενισχύσεις είναι αυτές που απλώς βελτιώνουν την οικονομική κατάσταση ορισμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής χωρίς να συνδέονται με συγκεκριμένες ενέργειες και πρωτοβουλίες από την πλευρά των δικαιούχων, όπως η πραγματοποίηση επενδύσεων, η επαγγελματική εκπαίδευση και η έρευνα. Οι λειτουργικές ενισχύσεις κατά κανόνα απαγορεύονται από το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις εκτός από πολύ ειδικές περιπτώσεις που κατονομάζονται ρητά στους σχετικούς κοινοτικούς κανόνες, οι οποίοι, ωστόσο, δεν έχουν εφαρμογή στην εξεταζόμενη περίπτωση.

Τόνισα συναφώς ότι οι διάφορες απαιτήσεις των Κυπριακών Αερογραμμών από το κράτος θα μπορούσαν να προωθηθούν με τα νόμιμα μέσα που υπάρχουν στη διάθεση των εταιρειών· παρά ταύτα, όταν το κράτος δεν αποδέχεται την ύπαρξη οφειλών, θα πρέπει να υπερασπίζεται τα οικονομικά του συμφέροντα.

Υπό το φως των πιο πάνω κατέληξα ότι, όσον αφορά το σκέλος του συμψηφισμού των οφειλών των Κυπριακών Αερογραμμών προς το κράτος, οι οποίες ξεπερνούν τα €9 εκ., το κράτος θα πρέπει να διεκδικήσει με όλα τα μέσα που διαθέτει την είσπραξη του πιο πάνω ποσού από την εταιρεία, όπως θα έπραττε και ένας ιδιώτης πιστωτής εάν ευρισκόταν στην αντίστοιχη θέση (κριτήριο του ιδιώτη πιστωτή σε οικονομία της αγοράς). Η αδικαιολόγητη και μακροπρόθεσμη ανοχή του κράτους στη μη είσπραξη χρεών από επιχειρήσεις συνιστά κατά κανόνα κρατική ενίσχυση προς αυτές. Ως εκ τούτου, ο εν λόγω συμψηφισμός θα αποτελούσε κρατική ενίσχυση ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού και δεν έπρεπε να πραγματοποιηθεί. Τουναντίον το κράτος θα έπρεπε να προχωρήσει στα ενδεδειγμένα μέτρα με σκοπό την είσπραξη των ποσών που του οφείλονται από τις Κυπριακές Αερογραμμές.

6.4.6 Κριτήρια για διαγραφή ή μείωση πρόσθετης επιβάρυνσης, τόκου ή χρηματικής επιβάρυνσης από τον Έφορο Φόρου Προστιθέμενης Αξίας

Η Υπηρεσία ΦΠΑ μου ζήτησε όπως γνωματεύσω σχετικά με τα κριτήρια που πρότεινε για διαγραφή ή μείωση πρόσθετης χρηματικής επιβάρυνσης, στα οποία θα βασιστεί το πλαίσιο εφαρμογής του περί Φόρου Προστιθέμενης Αξίας (τροποποιητικού) Νόμου του 2010 (Ν.68(Ι)/2010). Ο νόμος αυτός προβλέπει δυνατότητα αποδοχής της πληρωμής του

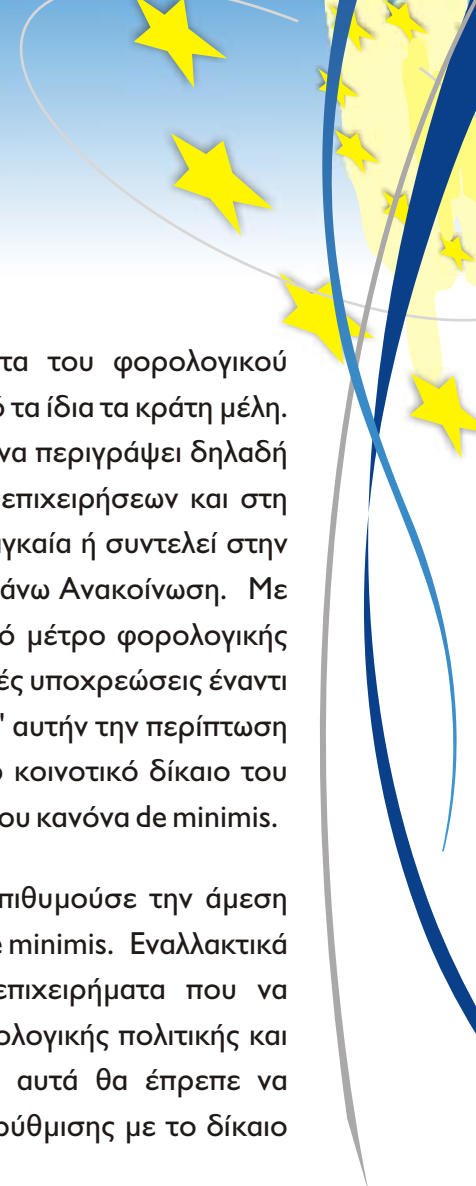
οφειλόμενου ποσού φόρου (βάσει των διατάξεων της περί ΦΠΑ νομοθεσίας που ίσχυε μέχρι 31.01.2002) με την αποδοχή ταυτόχρονα της μείωσης ή/και διαγραφής οποιουδήποτε ποσού τόκου ή επιβληθείσας χρηματικής επιβάρυνσης ή πρόσθετης επιβάρυνσης. Η ως άνω προτεινόμενη ρύθμιση θα αφορούσε επιχειρήσεις που είχαν ήδη κλείσει για περίοδο πέραν των 3 ετών και επιχειρήσεις που συνεχίζουν να εμπορεύονται και είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο ΦΠΑ.

Ως προς τις επιχειρήσεις που είχαν ήδη κλείσει για περίοδο πέραν των 3 ετών υπέδειξα ότι η διαγραφή οφειλών τους δεν εμπίπτει στους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, διότι αυτοί εφαρμόζονται αποκλειστικά σε ενισχύσεις προς επιχειρήσεις, δηλαδή σε οντότητες που ασκούν οικονομική δραστηριότητα. Εφόσον οι οφειλότες σήμερα έχουν πάψει να ασκούν οικονομική δραστηριότητα, δεν τίθεται ζήτημα χορήγησης κρατικής ενίσχυσης προς αυτούς. Ωστόσο επεσήμανα ότι θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι η εφαρμογή της ρύθμισης δε θα ευνοήσει οικονομικά άλλες επιχειρήσεις που σήμερα βρίσκονται σε λειτουργία (π.χ. εντός του ίδιου ομίλου επιχειρήσεων).

Εν σχέσει με το μέρος της μελετώμενης ρύθμισης που αφορά επιχειρήσεις που συνεχίζουν να εμπορεύονται και είναι εγγεγραμμένες στο Μητρώο ΦΠΑ, αυτό άπτεται μιας από τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης κατά το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ που είναι «η ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής», ή αλλιώς η «επιλεκτικότητα». Η εκτίμηση της επιλεκτικότητας γίνεται σε σχέση με άλλες επιχειρήσεις που βρίσκονται σε συγκρίσιμη νομική και πραγματική κατάσταση, η οποία μπορεί να θεωρηθεί ανάλογη ενόψει του στόχου που επιδιώκει το μέτρο. Μέτρα που δεν είναι επιλεκτικά, ήτοι που δεν ευνοούν συγκεκριμένους κλάδους ή κατηγορίες επιχειρήσεων και όπου η Αρμόδια Αρχή δεν έχει διακριτική ευχέρεια στην επιλογή των δικαιούχων, συνιστούν μέτρα γενικής οικονομικής ή φορολογικής πολιτικής. Παρά το γεγονός ότι η προταθείσα ρύθμιση διαφαινόταν οριζόντια ως προς τους κλάδους παραγωγής, ήτοι αφορά έναν πολύ μεγάλο αριθμό δικαιούχων ανεξαρτήτως χαρακτηριστικών (μεγέθους, κύκλου εργασιών κλπ.) και θα εφαρμοζόταν αυτόματα, δηλαδή χωρίς δυνατότητα της Αρμόδιας Αρχής στην επιλογή των δικαιούχων, ωστόσο υφίστατο διαφοροποίηση ανάμεσα στις επιχειρήσεις οι οποίες θα τύγχαναν της παραγραφής ενός μέρους των επιβαρύνσεων και αυτών που εκπληρώνουν ή έχουν εκπληρώσει τις υποχρεώσεις τους σύμφωνα με τη νομοθεσία περί ΦΠΑ.

Σύμφωνα με την «Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στα μέτρα που σχετίζονται με την άμεση φορολογία των επιχειρήσεων»³², είναι δυνατή η

³² Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C 384 της 10.12.1998, σ. 3.

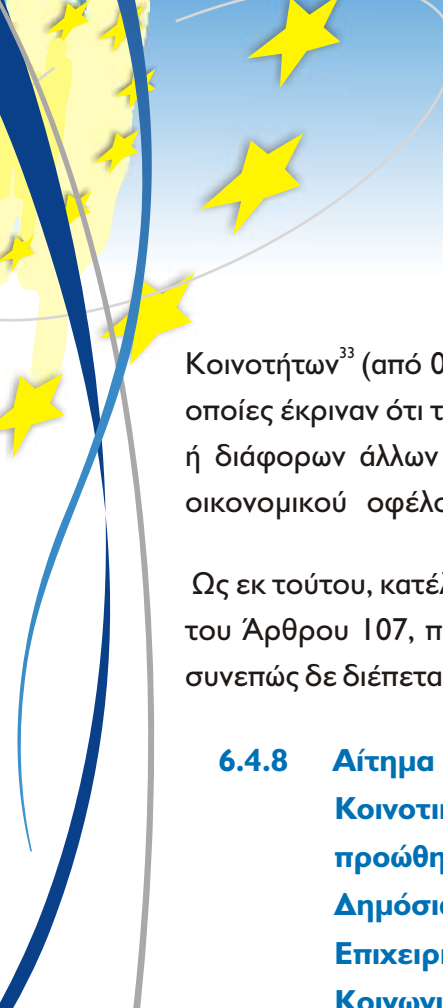
διαφοροποίηση εφόσον είναι αναγκαία για την αποτελεσματικότητα του φορολογικού συστήματος ή συντελεί σ' αυτήν, κάτι που θα πρέπει να αιτιολογείται από τα ίδια τα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου θα έπρεπε η Αρμόδια Αρχή να δικαιολογήσει το μέτρο, να περιγράψει δηλαδή την κατάσταση που έχει δημιουργηθεί όσον αφορά τις οφειλές των επιχειρήσεων και στη συνέχεια να παρουσιάσει τον τρόπο με τον οποίο η ρύθμιση είναι αναγκαία ή συντελεί στην αποτελεσματικότητα του συστήματος επιβολής ΦΠΑ με βάση την ως άνω Ανακοίνωση. Με αυτόν τον τρόπο θα διαφαινόταν εάν η ρύθμιση είναι πράγματι γενικό μέτρο φορολογικής πολιτικής ή απλά ανακουφίζει έναν αριθμό επιχειρήσεων από οικονομικές υποχρεώσεις έναντι του κράτους, κάτι που θα αποτελούσε κρατική ενίσχυση προς αυτές. Σ' αυτήν την περίπτωση θα πρόκειται για λειτουργική ενίσχυση, η οποία είναι ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο του ανταγωνισμού και ο μόνος τρόπος εφαρμογής της θα είναι στα πλαίσια του κανόνα de minimis.

Υπό το φως των πιο πάνω υπέδειξα στην Αρμόδια Αρχή ότι, εάν επιθυμούσε την άμεση εφαρμογή του Μέτρου, αυτό θα ήταν δυνατό στα πλαίσια του κανόνα de minimis. Εναλλακτικά η Υπηρεσία ΦΠΑ θα μπορούσε να προσκομίσει στοιχεία και επιχειρήματα που να καταδεικνύουν ότι η σκοπούμενη ρύθμιση συνιστά γενικό μέτρο φορολογικής πολιτικής και όχι κρατική ενίσχυση σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις. Τα στοιχεία αυτά θα έπρεπε να υποβληθούν στην Επιτροπή προς αξιολόγηση της συμβατότητας της ρύθμισης με το δίκαιο του ανταγωνισμού.

6.4.7 Εξασφάλιση Πιστοποιητικών Συμβατότητας σχετικά με προγράμματα του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού τα οποία συγχρηματοδοτούνται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο για την Προγραμματική Περίοδο 2007-2013.

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού ζήτησε τις απόψεις μου κατά πόσο η υλοποίηση του έργου «Πρόγραμμα Προϋπηρεσιακής Κατάρτισης Υποψήφιων Εκπαιδευτικών Μέσης Εκπαίδευσης», που συγχρηματοδοτείται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο, συνιστά ή όχι κρατική ενίσχυση.

Υπέδειξα κατ' αρχήν ότι όσον αφορά την κατηγορία ενισχύσεων για την επαγγελματική εκπαίδευση, αυτές εμπίπτουν στο πλαίσιο εφαρμογής του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ όταν μέσω της εκπαίδευσης των εργαζομένων τους ευνοούνται συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδοι παραγωγής. Το ως άνω έργο δεν ευνοεί έμμεσα συγκεκριμένες επιχειρήσεις, διότι τα δημόσια σχολεία, ως τμήματα του δημόσιου συστήματος εκπαίδευσης, δε συνιστούν επιχειρήσεις και ως εκ τούτου εξαιρούνται από την εφαρμογή των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Αυτό προκύπτει από αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών

Κοινοτήτων³³ (από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»), οι οποίες έκριναν ότι το κράτος με τη δημιουργία και διατήρηση του εκπαιδευτικού συστήματος ή διάφορων άλλων θεσμών καθαρά κοινωνικού χαρακτήρα δεν αποβλέπει στην επίτευξη οικονομικού οφέλους αλλά στην επιτέλεση του καθήκοντός του έναντι των πολιτών.

Ως εκ τούτου, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το έργο δεν πληροί σωρευτικά όλα τα κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ για να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση και συνεπώς δε διέπεται από τις σχετικές πρόνοιες του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού.

6.4.8 Αίτημα για Παραχώρηση Πιστοποιητικού για τήρηση των Εθνικών και Κοινοτικών Κανόνων που αφορούν τις κρατικές ενισχύσεις με την προώθηση του Έργου «Περαιτέρω Ενίσχυση και Εκσυγχρονισμός της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης» που θα προωθηθεί στα πλαίσια του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή 2007 - 2013»

Το Τμήμα Εργασίας μου υπέβαλε ερώτημα κατά πόσο η υλοποίηση του ως άνω έργου, το οποίο διαλαμβάνει την αναβάθμιση της τεχνικής και διοικητικής ικανότητας της Δημόσιας Υπηρεσίας Απασχόλησης (ΔΥΑ), το σχεδιασμό του τρόπου λειτουργίας των ιδιωτικών γραφείων εξευρέσεως εργασίας, την ενίσχυση των δομών της ΔΥΑ, τα ενοίκια νέων και εκσυγχρονισμένων τοπικών και επαρχιακών γραφείων εργασίας, τις αποσβέσεις εξοπλισμού που αποκτήθηκε την προηγούμενη χρονική περίοδο κ.ά., αντίκειται στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι το πρωταρχικό στοιχείο που πρέπει να εξεταστεί από την πλευρά των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων είναι το κατά πόσο η ΔΥΑ συνιστά επιχείρηση, αφού οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται μόνο ως προς οντότητες που συνιστούν επιχειρήσεις. Σύμφωνα με το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ), «η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής του».³⁴ Η οικονομική δραστηριότητα, σύμφωνα με το ΔΕΚ, «συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά».³⁵ Όπως έχει αναφέρει το ΔΕΚ, θα πρέπει ένας φορέας να θεωρηθεί επιχείρηση «κατά το μέτρο που ασκεί οικονομική δραστηριότητα, έστω

³³ Ενδεικτικά: Απόφαση του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1988, Υπόθεση 263/86 (Rene Humbel), Συλλογή Νομολογίας Ι 1988.

³⁴ Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση ΔΕΚ της 23^{ης} Απριλίου 1991, C 41/90, (Hofner and Elser), Συλλογή Ι 1991.

³⁵ Βλ. υποσημείωση ανωτέρω Hofner and Elser.

και αν η διάθεση των αγαθών ή η παροχή των υπηρεσιών δεν έχει σκοπό το κέρδος, εφόσον με την άσκηση των δραστηριοτήτων αυτών ανταγωνίζεται άλλους επιχειρηματίες που επιδιώκουν τέτοιους σκοπούς»³⁶.

Τόνισα ότι η ύπαρξη ιδιωτικών γραφείων ευρέσεως εργασίας στην Κύπρο, τα οποία λειτουργούν με βάση συγκεκριμένη νομοθεσία, αυτομάτως θέτουν ζήτημα ανταγωνισμού μεταξύ αυτών και των γραφείων εργασίας της ΔΥΑ και κατ' επέκταση χαρακτηρίζουν τη δραστηριότητα αυτή ως οικονομική ανεξάρτητα από την οντότητα η οποία την ασκεί. Όπως έχει κρίνει το ΔΕΚ, το γεγονός ότι η μεσολάβηση προς εύρεση εργασίας ή εργατικού δυναμικού ανατίθεται συνήθως σε δημόσιους φορείς δε μεταβάλλει την οικονομική φύση της μεσολαβήσεως αυτής αφού η μεσολάβηση αυτή δεν ασκείτο πάντοτε και δεν ασκείται κατ' ανάγκη από δημόσιους φορείς³⁷. Ως εκ τούτου κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η ΔΥΑ συνιστά επιχείρηση και υπόκειται στους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού ως προς τις οικονομικές της δραστηριότητες σε αντίθεση με τις υπόλοιπες δραστηριότητες άσκησης πολιτικής ως μέρος του Υπουργείου Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες δεν εμπίπτουν σ' αυτούς τους κανόνες.

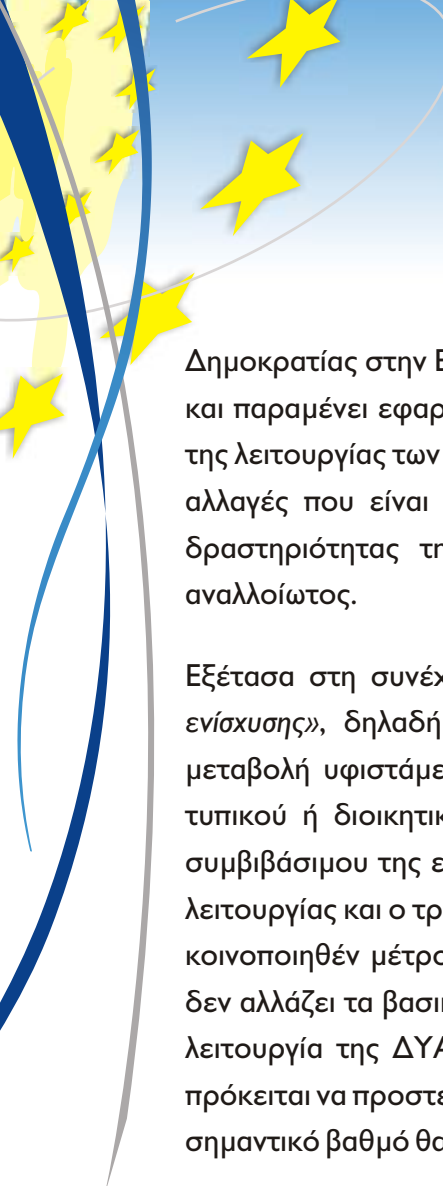
Υπό το φως των πιο πάνω διαπιστώσεων έκρινα ότι η οικονομική ενίσχυση προς τη ΔΥΑ πληροί όλα τα σωρευτικά κριτήρια του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ και ως εκ τούτου συνιστά κρατική ενίσχυση, καθότι χορηγείται με κρατικούς πόρους μέσω του κρατικού προϋπολογισμού³⁸, έχει επιλεκτικό χαρακτήρα καθώς ευνοεί μια συγκεκριμένη επιχείρηση ενός οικονομικού κλάδου και προσφέρει οικονομικό πλεονέκτημα καθώς καλύπτει με κρατικούς πόρους δαπάνες που υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς θα έπρεπε να τις επωμίζεται η ίδια η επιχείρηση. Επιπρόσθετα, η ύπαρξη ιδιωτικών γραφείων ευρέσεως εργασίας στην Κύπρο και στο εξωτερικό, σε συνδυασμό με τη θεσμοθετημένη ελευθερία διακίνησης και διαβίωσης των ευρωπαϊών πολιτών στο εσωτερικό της ΕΕ, δεν μπορούν να αποκλείσουν την ύπαρξη ανταγωνισμού ανάμεσα στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ΕΕ και οι οποίες πλέον μπορούν να προσφέρουν αυτές τις υπηρεσίες σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Συνεπώς, έστω και θεωρητικά, η νόθευση του ανταγωνισμού και ο επηρεασμός των συναλλαγών είναι πιθανός.

Έκρινα περαιτέρω ότι η κάλυψη των δαπανών της ΔΥΑ από το κράτος συνιστά υφιστάμενη ενίσχυση με βάση το Παράρτημα IV, σημείο 3, της Συνθήκης Προσχώρησης της Κυπριακής

³⁶ Απόφαση ΔΕΚ της 10^{ης} Ιανουαρίου 2006, C-222/04 (Cassa di Risparmio di Firenze), Συλλογή 2004.

³⁷ Απόφαση ΔΕΚ της 11^{ης} Δεκεμβρίου 1997, C-55/96 (Job Centre coop. Arl.), Συλλογή 1997.

³⁸ Κρατικοί πόροι επίσης θεωρούνται και οι κοινοτικοί πόροι που βρίσκονται στη διάθεση των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

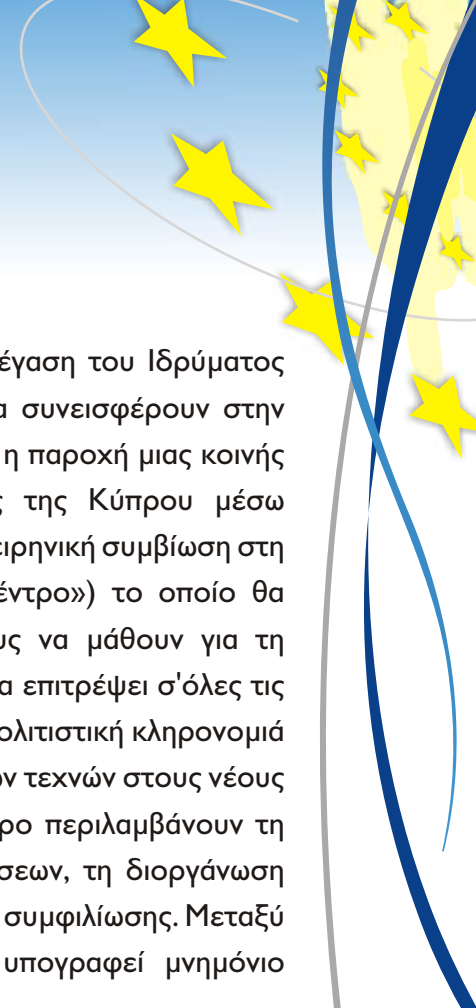
Δημοκρατίας στην ΕΕ, ως καθεστώς ενισχύσεων που τέθηκε σε ισχύ πριν από τις 10.12.1994 και παραμένει εφαρμοστέο μετά την ημερομηνία προσχώρησης. Παρά τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας των γραφείων εργασίας και της ΔΥΑ γενικότερα και τις διοικητικές επιμέρους αλλαγές που είναι φυσικό να έχουν επέλθει μέσα σε διάστημα δεκαετιών, η φύση της δραστηριότητας της ΔΥΑ καθώς και ο τρόπος άσκησης της παραμένει κατά βάση αναλλοίωτος.

Εξέτασα στη συνέχεια το ενδεχόμενο το μέτρο να θεωρηθεί ως «μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης», δηλαδή «νέα ενίσχυση» με βάση το διαδικαστικό Κανονισμό 794/2004. Ως μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης νοείται κάθε αλλαγή πλην των τροποποιήσεων καθαρά τυπικού ή διοικητικού χαρακτήρα, που δεν είναι ικανή να επηρεάσει την εκτίμηση του συμβιβασμού της εκάστοτε ενίσχυσης με την κοινή αγορά. Ωστόσο, οι σκοποί, οι άξονες λειτουργίας και ο τρόπος χρηματοδότησης της ΔΥΑ έχουν ορισθεί εδώ και δεκαετίες, ενώ το κοινοποιηθέν μέτρο, παρότι αυξάνει τη συνολική χρηματοδότηση προς τη ΔΥΑ, εντούτοις δεν αλλάζει τα βασικά στοιχεία της ενίσχυσης ούτε συνοδεύεται από ριζικές μεταβολές στη λειτουργία της ΔΥΑ. Επιπρόσθετα η χρηματοδότηση που προβλέπει το νέο μέτρο δεν πρόκειται να προστεθεί στην υφιστάμενη χρηματοδότηση της ΔΥΑ από το κράτος αλλά σ' ένα σημαντικό βαθμό θα την υποκαταστήσει.

Ως εκ τούτου έκρινα ότι το μέτρο δεν αποτελεί «μεταβολή υφιστάμενης ενίσχυσης», δηλαδή νέα ενίσχυση, αλλά συνέχεια της υφιστάμενης ενίσχυσης, ως αυτή ορίζεται ανωτέρω, η οποία μπορεί να εξακολουθήσει ως έχει χωρίς να παραβιάζει το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις. Υπέδειξα, όμως, ότι με βάση τον Κανονισμό 659/1999 η αξιολόγηση της συμβατότητας των υφιστάμενων ενισχύσεων είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής. Με βάση τον Κανονισμό αυτό, εάν η Επιτροπή εξετάσει μια υφιστάμενη ενίσχυση κατά την περίοδο εφαρμογής της και καταλήξει ότι αυτή δεν είναι συμβιβάσιμη ή δεν είναι πλέον συμβιβάσιμη με την κοινή αγορά, τότε εκδίδει σύσταση με την οποία προτείνει κατάλληλα μέτρα στο οικείο κράτος μέλος. Η σύσταση μπορεί να προτείνει είτε την ουσιαστική τροποποίησή της ή την επιβολή διαδικαστικών όρων ή ακόμα και την κατάργησή της.

6.4.9 Χορηγίες ΕΟΧ και Νορβηγίας 2009 - 2014 - Συμβατότητα Προτάσεων με την Περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νομοθεσία. Πρόταση με τίτλο: Center of Visual Arts and Research.

Το Γραφείο Προγραμματισμού μου υπέβαλε την πρόταση με τίτλο «Center of Visual Arts and Research», η οποία δυνατόν να τύχει χρηματοδότησης από τις Χορηγίες ΕΟΧ και Νορβηγίας 2009 -2014, για αξιολόγηση της συμβατότητάς της με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

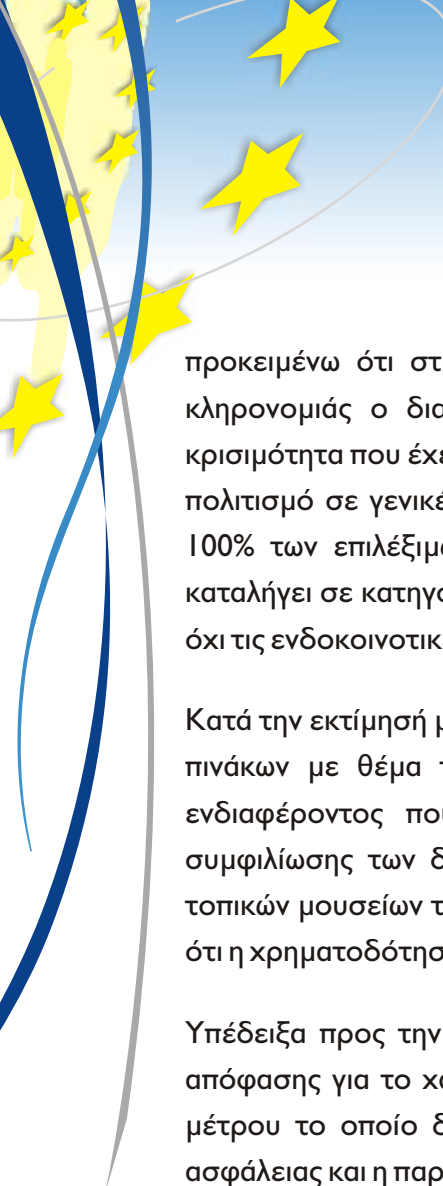

Η ως άνω Πρόταση διαλαμβάνει τη δημιουργία υποδομής για τη στέγαση του Ιδρύματος «Κώστας και Ρίτα Σεβέρη» και την παροχή υπηρεσιών οι οποίες θα συνεισφέρουν στην επίτευξη των σκοπών του Ιδρύματος. Αποστολή του Ιδρύματος είναι η παροχή μιας κοινής πλατφόρμας για την εκμετάλλευση της πολιτιστικής κληρονομιάς της Κύπρου μέσω εικαστικών και δημιουργικών τεχνών και η αύξηση της δυνατότητας για ειρηνική συμβίωση στη νήσο. Το Κέντρο Εικαστικών Τεχνών και Έρευνας (εφεξής το «Κέντρο») το οποίο θα δημιουργηθεί αναμένεται, μεταξύ άλλων, να ενθαρρύνει τους νέους να μάθουν για τη θρησκευτική, την κοινωνική και την πολιτιστική ιστορία της Κύπρου, θα επιτρέψει σ'όλες τις κοινότητες της Κύπρου να κατανοήσουν και να σεβαστούν την κοινή πολιτιστική κληρονομιά της Κύπρου, να προωθήσει τη σημασία των εικαστικών και δημιουργικών τεχνών στους νέους όλης της Κύπρου, κ.ά. Οι υπηρεσίες τις οποίες θα παρέχει το Κέντρο περιλαμβάνουν τη στέγαση μιας μόνιμης συλλογής τέχνης καθώς και περιοδικών εκθέσεων, τη διοργάνωση εκπαιδευτικών συνεδρίων, θεατρικών παραστάσεων και προγραμμάτων συμφιλίωσης. Μεταξύ του Ιδρύματος Κώστα και Ρίτας Σεβέρη και του Κέντρου έχει υπογραφεί μνημόνιο συνεργασίας.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι σύμφωνα με πρόσφατες αποφάσεις της η Επιτροπή³⁹ χαρακτηρίζει πλέον τα μουσεία ως επιχειρήσεις και συνεπώς υποκείμενα στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Η Επιτροπή θεωρεί επίσης ως οικονομικές δραστηριότητες και άλλες δραστηριότητες ενός μουσείου, όπως η διοργάνωση συνεδρίων, θεατρικών παραστάσεων και μουσικών συναυλιών.

Εφόσον οι δραστηριότητες τις οποίες θα ασκεί το Κέντρο το καθιστούν επιχείρηση, προχώρησα σε αξιολόγηση της χρηματοδότησης που θα λάβει με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ. Εν σχέσει με το κριτήριο της απώλειας κρατικών πόρων υπογράμμισα ότι οι πόροι από τις Χορηγίες ΕΟΧ και Νορβηγίας καθίστανται κρατικοί από τη στιγμή που θα καταβληθούν σε λογαριασμό που ελέγχεται από την Κυπριακή Δημοκρατία. Συνεπώς τα μέτρα που συγχρηματοδοτούνται από τις Χορηγίες ΕΟΧ και Νορβηγίας καταλογίζονται στα κράτη μέλη, δηλαδή αποτελούν κρατικούς πόρους. Ιδιαίτερη έμφαση δόθηκε κατά την αξιολόγησή μου στο κριτήριο της νόθευσης του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Επεσήμανα εν πρώτοις την έλλειψη ομοιομορφίας στο σκεπτικό της Επιτροπής για το ζήτημα του επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών από την κρατική χρηματοδότηση των μουσείων. Τόνισα εν

³⁹ State aid No N 293/2008 - Hungary Aid for multifunctional community cultural centres, museums, public libraries, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 66 της 20^{ης} Μαρτίου 2009, σ. 22.

προκειμένω ότι στις ενισχύσεις προς τον πολιτισμό και τη διαφύλαξη της πολιτιστικής κληρονομιάς ο διαχωρισμός της κρατικής από τη μη κρατική ενίσχυση δεν έχει την κρισιμότητα που έχει σε άλλους οικονομικούς κλάδους, διότι οι κρατικές ενισχύσεις προς τον πολιτισμό σε γενικές γραμμές επιτρέπονται και μπορούν να φτάσουν σε ένταση μέχρι και 100% των επιλέξιμων δαπανών. Γι'αυτόν το λόγο η Επιτροπή έχει την ευχέρεια να μην καταλήγει σε κατηγορηματικά συμπεράσματα για το κατά πόσο τα μέτρα αυτά επηρεάζουν ή όχι τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Κατά την εκτίμησή μου, λόγω της εξειδικευμένης θεματολογίας του Κέντρου, δηλαδή έκθεση πινάκων με θέμα την Κύπρο μέσα από τα μάτια ξένων καλλιτεχνών, και του ειδικού ενδιαφέροντος που θα παρουσιάζει τοπικά λόγω της ενασχόλησής του με θέματα συμφιλίωσης των δύο κοινοτήτων, προσομοιάζει αρκετά με τις περιπτώσεις των μικρών τοπικών μουσείων τα οποία, όταν η Επιτροπή τα εξετάζει μεμονωμένα, μπορεί να αποφανθεί ότι η χρηματοδότησή τους δεν έχει κανένα αντίκτυπο στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές.

Υπέδειξα προς την Αρμόδια Αρχή ότι ο μόνος τρόπος εξασφάλισης νομικά δεσμευτικής απόφασης για το χαρακτήρα της επιχορήγησης είναι η κοινοποίησή της στην Επιτροπή ως μέτρου το οποίο δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση αλλά κοινοποιείται για λόγους νομικής ασφάλειας και η παράθεση επιχειρηματολογίας για τον τοπικό χαρακτήρα του Κέντρου.

Νομική βάση για την έγκριση των κρατικών ενισχύσεων πολιτιστικού χαρακτήρα αποτελεί το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ το οποίο προνοεί ότι δύνανται να θεωρηθούν ότι συμβιβάζονται με την εσωτερική αγορά «οι ενισχύσεις για την προώθηση του πολιτισμού και της διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς, εφόσον δεν αλλοιώνουν τους όρους συναλλαγών και ανταγωνισμού στην Ένωση σε βαθμό αντίθετο με το κοινό συμφέρον». Επεσήμανα, ωστόσο, ότι οι ενισχύσεις αυτές δε διέπονται από σαφή και συγκεκριμένα κριτήρια έγκρισης αλλά η Επιτροπή, με την ευρεία διακριτική ευχέρεια που διαθέτει, αξιολογεί τα μέτρα αυτά με βάση τις γενικότερες αρχές, όπως τον πολιτιστικό χαρακτήρα του μέτρου, την αναγκαιότητα της ενίσχυσης και την αναλογικότητά της. Κρίνεται, δηλαδή, εάν η κρατική ενίσχυση είναι αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου πολιτιστικού στόχου και κατά πόσο αυτή δεν υπερβαίνει το αναγκαίο ύψος για την επίτευξη αυτού του στόχου. Ως εκ τούτου, σε περίπτωση κοινοποίησης του μέτρου στην Επιτροπή, η Αρμόδια Αρχή θα έπρεπε να προτάξει επιχειρήματα ότι η πραγματοποίηση του έργου θα είναι αδύνατη χωρίς την κρατική χορηγία, δεδομένων των συνθηκών ιδίως σε μια μικρή πολιτιστική αγορά όπως αυτήν της Κύπρου.

Με βάση τα ενώπιόν μου στοιχεία έκρινα ότι δεν υπάρχει οποιοσδήποτε λόγος να μη θεωρήσει η Επιτροπή το μέτρο συμβατό με το Άρθρο 107, παράγραφος 3, στοιχείο δ), της ΣΛΕΕ και να το εγκρίνει στην ολότητά του και εναπόκειται στην Αρμόδια Αρχή να αποφασίσει

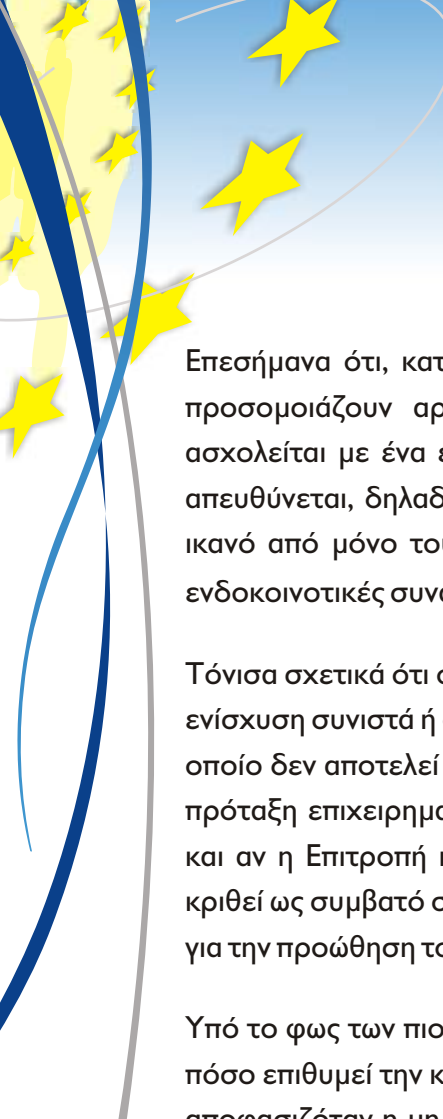
εάν επιθυμούσε για λόγους νομικής ασφάλειας να κοινοποιήσω την πρόταση στην Επιτροπή προς αξιολόγηση.

6.4.10 Χορηγίες ΕΟΧ και Νορβηγίας 2009 - 2014 - Συμβατότητα Προτάσεων με την Περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νομοθεσία. Πρόταση με τίτλο: «Χρηματοδότηση της Βιωσιμότητας του ‘Σπιτιού Συνεργασίας’ στη Νεκρή Ζώνη»

Η πρόταση, η οποία μου υπεβλήθη από το Γραφείο Προγραμματισμού προς αξιολόγηση της συμβατότητάς της με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, αφορά τη διάθεση ποσού ύψους €800.000 για την κάλυψη των λειτουργικών εξόδων για περίοδο 6 ετών καθώς και για επέκταση των δραστηριοτήτων του «Σπιτιού Συνεργασίας». Οι δράσεις του «Σπιτιού Συνεργασίας» περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, τη δημιουργία αρχείου ιστορικών πληροφοριών για θέματα ενδοκοινοτικών σχέσεων και βίας, διεξαγωγή έρευνας σε θέματα κυπριακής ιστορίας, διακοινοτικών σχέσεων κυπριακής τέχνης και λογοτεχνίας, δημιουργία ψηφιακού αρχείου για την κοινωνική, πολιτιστική και πολιτική ιστορία της Κύπρου, δημοσίευση έντυπου υλικού και διοργάνωση ξεναγήσεων, διεξαγωγή έρευνας σε θέματα κυπριακής ιστορίας, διακοινοτικών σχέσεων, κυπριακής τέχνης και λογοτεχνίας, διοργάνωση συμποσίων και διαλέξεων, διοργάνωση μουσικών παραστάσεων, κ.ά.

Κατά την αξιολόγηση του Μέτρου υπέδειξα ότι ορισμένες από τις δραστηριότητες του «Σπιτιού Συνεργασίας», όπως η δημιουργία αρχείου ιστορικών πληροφοριών, δεν είναι οικονομικής φύσης, ήτοι δεν πρόκειται για προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά⁴⁰ και ως εκ τούτου εμπίπτουσες στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων και συνεπώς μπορούν να χρηματοδοτηθούν ελεύθερα. Ωστόσο, αριθμός άλλων αποτελούν οικονομικές δραστηριότητες, όπως, για παράδειγμα, η προβολή ταινιών, η διοργάνωση μουσικών παραστάσεων και η ενοικίαση της αίθουσας συνεδριάσεων. Για τις πλείστες των οικονομικών δραστηριοτήτων υπέδειξα ότι μπορούν να προταχθούν σοβαρά επιχειρήματα ότι αποτελούν δραστηριότητες με τοπικό χαρακτήρα που δεν αποτελούν αντικείμενο ενδοκοινοτικών συναλλαγών και συνεπώς η χρηματοδότησή τους δε συνιστά κρατική ενίσχυση. Παρά ταύτα, δε φαίνεται να ισχύει κάτι τέτοιο για τη διοργάνωση διεθνών συνεδρίων, η οποία αποτελεί οικονομική δραστηριότητα και η χρηματοδότησή της από το κράτος ενδέχεται να επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές και ως εκ τούτου να πληροί όλα τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση. Ενίσχυση της δραστηριότητας αυτής θα ήταν εφικτή μόνο με βάση τον κανόνα de minimis.

⁴⁰ Απόφαση ΔΕΚ της 23^{ης} Απριλίου 1991, C 41/90, (Hofner and Elser), Συλλογή 1991.

Επεσήμανα ότι, κατά την άποψή μου, οι πλείστες εκδηλώσεις του «Σπιτιού Συνεργασίας» προσομοιάζουν αρκετά με αυτές ενός πολιτιστικού/εκπαιδευτικού κέντρου το οποίο ασχολείται με ένα εξειδικευμένο θέμα, ήτοι την ιστορία των δυο κοινοτήτων της Κύπρου, απευθύνεται, δηλαδή, σχεδόν αποκλειστικά στην τοπική κοινότητα και δε φαίνεται να είναι ικανό από μόνο του να προσελκύσει επισκέπτες από το εξωτερικό και δεν επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές⁴¹.

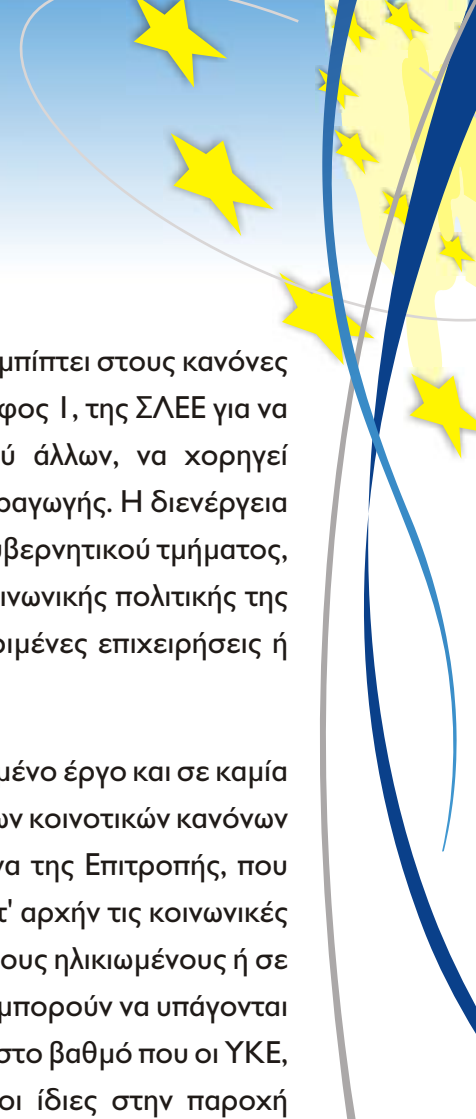
Τόνισα σχετικά ότι ο μόνος τρόπος εξασφάλισης νομικά δεσμευτικής απόφασης κατά πόσο η ενίσχυση συνιστά ή όχι κρατική ενίσχυση είναι η κοινοποίησή της στην Επιτροπή ως μέτρου το οποίο δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση αλλά κοινοποιείται για λόγους νομικής ασφάλειας και η πρόταξη επιχειρηματολογίας για τον τοπικό χαρακτήρα του «Σπιτιού Συνεργασίας». Ακόμα και αν η Επιτροπή καταλήξει ότι πρόκειται για κρατική ενίσχυση, πιθανότατα το μέτρο θα κριθεί ως συμβατό στην ολότητά του με βάση το Άρθρο 107(3) δ) της ΣΛΕΕ, ήτοι ως ενίσχυση για την προώθηση του πολιτισμού και διατήρησης της πολιτιστικής κληρονομιάς.

Υπό το φως των πιο πάνω υπέδειξα ότι εναπόκειται στην Αρμόδια Αρχή να αποφασίσει κατά πόσο επιθυμεί την κοινοποίηση της πρότασης στην Επιτροπή και υπογράμμισα ότι, εάν τελικά αποφασιζόταν η μη κοινοποίησή της στην Επιτροπή, θα ήταν προτιμότερο να αποφευχθεί η χρηματοδότηση διεθνών συνεδρίων ή η ενίσχυση αυτή να παραχωρείται αποκλειστικά ως ενίσχυση ήσσονος σημασίας.

6.4.11 Επιχειρησιακό Πρόγραμμα: «Απασχόληση, Ανθρώπινο Δυναμικό Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή» 2007-13, Ανάπτυξη του Ανθρώπινου Δυναμικού και Προσαρμοστικότητα, Αναβάθμιση της Διοικητικής Ικανότητας του Δημόσιου Τομέα, Αναδιοργάνωση Κύριων Υπηρεσιών Δημόσιας Διοίκησης.

Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) μου ζήτησαν όπως αξιολογήσω τη συμβατότητα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων του έργου «Βελτίωση των Θεσμικών και Διοικητικών Δυνατοτήτων και της Αποτελεσματικότητας των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας» το οποίο θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Το έργο έχει ως απώτερο στόχο την αναδιοργάνωση και τη βελτίωση των διοικητικών δομών των ΥΚΕ και περιλαμβάνει την εκπόνηση μελετών κατόπιν ανάθεσης για την αξιολόγηση του συστήματος οργάνωσης, διοίκησης, λειτουργίας και παρακολούθησης των ΥΚΕ, την αξιολόγηση του μηχανογραφημένου συστήματος και την υλοποίηση υποστηρικτικών δράσεων δημοσιότητας.

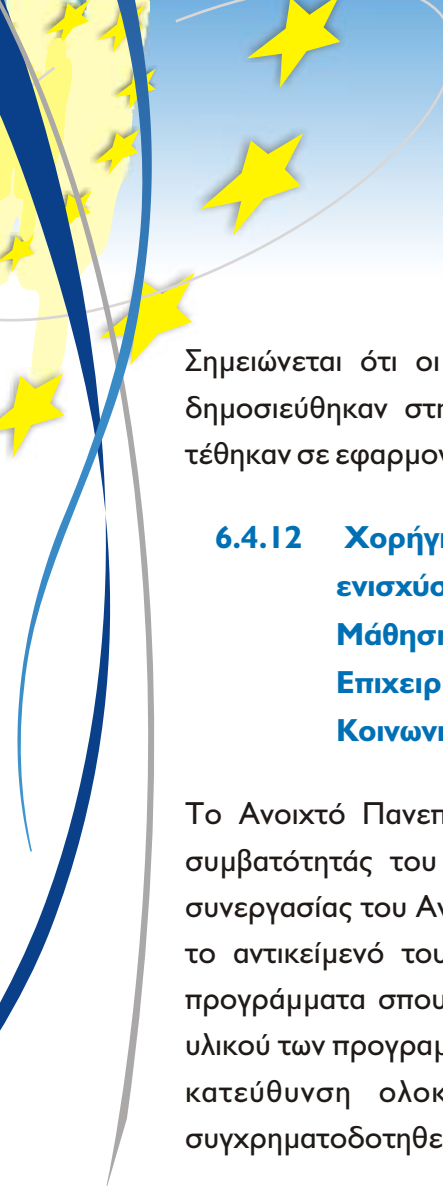
⁴¹ State Aid N 497/2006 Prerov (Czech Republic), 20.12.2006.

Υπέδειξα, εν πρώτοις, ότι η χρηματοδότηση των ως άνω δράσεων δεν εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων καθώς, σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ για να χαρακτηριστεί ένα μέτρο ως κρατική ενίσχυση, θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να χορηγεί οικονομικό πλεονέκτημα σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής. Η διενέργεια απλώς και μόνο μελετών επάνω σε θέματα συνολικής λειτουργίας του κυβερνητικού τμήματος, το οποίο έχει ως αρμοδιότητα το σχεδιασμό και την εφαρμογή της κοινωνικής πολιτικής της Κυπριακής Δημοκρατίας, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι ευνοεί συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής.

Διευκρίνισα, ωστόσο, ότι η θέση αυτή αφορά αποκλειστικά το συγκεκριμένο έργο και σε καμία περίπτωση δεν απαλλάσσει ολοκληρωτικά τις ΥΚΕ από την εφαρμογή των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων. Σημείωσα, επίσης, ότι τα πρόσφατα κείμενα της Επιτροπής, που πραγματεύονται κοινωνικές υπηρεσίες κοινής ωφέλειας, εντάσσουν κατ' αρχήν τις κοινωνικές υπηρεσίες που παρέχονται απευθείας στους πολίτες (π.χ. υπηρεσίες στους ηλικιωμένους ή σε άτομα με αναπηρία) στις οικονομικές δραστηριότητες που, ως τέτοιες, μπορούν να υπάγονται στους κανόνες της εσωτερικής αγοράς και του ανταγωνισμού. Συνεπώς στο βαθμό που οι ΥΚΕ, πέραν από την προφανή άσκηση δημόσιας εξουσίας, εμπλέκονται οι ίδιες στην παροχή τέτοιων υπηρεσιών, θα πρέπει να εξετασθεί κατά πόσο η χρηματοδότησή τους από τον κρατικό προϋπολογισμό είναι συμβατή με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και, αν όχι, με ποιον τρόπο μπορεί αυτή η χρηματοδότηση να καταστεί συμβατή. Το γεγονός ότι μια οικονομική δραστηριότητα υπό τη μορφή προσφοράς κοινωνικών υπηρεσιών προς τους πολίτες ασκείται από το ίδιο το κράτος δεν μπορεί να απαλλάξει ούτε την ασκούμενη δραστηριότητα από τον οικονομικό της χαρακτήρα ούτε το κράτος από την ιδιότητά του ως επιχειρήσης σε σχέση με τη δραστηριότητα αυτή. Κατά συνέπεια θα έπρεπε να γίνει διάκριση ανάμεσα στις δραστηριότητες δημόσιας εξουσίας που ασκούν οι ΥΚΕ και των πιθανών οικονομικών δραστηριοτήτων τους. Εκτός από τις δραστηριότητες των ΥΚΕ θα έπρεπε επίσης να αξιολογηθούν και οι ενισχύσεις που χορηγούν οι ΥΚΕ προς διάφορους φορείς παροχής κοινωνικών υπηρεσιών. Ωστόσο, έκρινα ότι η αξιολόγηση αυτή με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων θα ήταν σκόπιμο να διενεργηθεί κατόπιν της αναθεώρησης του κοινοτικού πλαισίου της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση των υπηρεσιών γενικού οικονομικού συμφέροντος, το οποίο έληξε το Νοέμβριο του 2011 και το οποίο καθορίζει τους ειδικούς κανόνες για την κρατική χρηματοδότηση και των κοινωνικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας.

Συμπερασματικά, έκρινα ότι το κοινοποιηθέν έργο, λόγω των δράσεων που περιλάμβανε και του γενικού του χαρακτήρα, δεν εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Σημειώνεται ότι οι νέοι κανόνες για τις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος δημοσιεύθηκαν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 11.01.2012 και τέθηκαν σε εφαρμογή την 31.01.2012.

6.4.12 Χορήγηση βεβαίωσης για τη συμβατότητα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων του έργου «Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Υλικού Προγραμμάτων Μάθησης εξ αποστάσεως (ηλεκτρονική μάθηση)» που περιλαμβάνεται στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Απασχόληση, Ανθρώπινο Κεφάλαιο και Κοινωνική Συνοχή 2007-2013»

Το Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου μου υπέβαλε το ως άνω έργο για αξιολόγηση της συμβατότητάς του με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Το έργο είναι προϊόν συνεργασίας του Ανοικτού Πανεπιστημίου Κύπρου με 5 άλλα πανεπιστήμια της Κύπρου και το αντικείμενό του εστιάζει στην εκπόνηση εκπαιδευτικού υλικού για εξ αποστάσεως προγράμματα σπουδών. Το υλικό που θα παραχθεί θα αποτελέσει τμήμα του συνολικού υλικού των προγραμμάτων που θα αξιοποιηθεί από τα έξι συνεργαζόμενα πανεπιστήμια στην κατεύθυνση ολοκλήρωσης ξεχωριστών προγραμμάτων σπουδών. Το έργο θα συγχρηματοδοτηθεί από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο.

Υπέδειξα εν πρώτοις ότι οι δαπάνες εκπόνησης εκπαιδευτικού υλικού των πανεπιστημίων συνιστούν βασικές λειτουργικές δαπάνες των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που υπό κανονικές συνθήκες θα έπρεπε να επωμίζονται τα ίδια. Συνεπώς η κάλυψή τους με κοινοτικούς πόρους, οι οποίοι θεωρούνται κρατικοί πόροι όταν βρίσκονται στη διάθεση των κρατών μελών, θέτει κατ' αρχήν ζήτημα κρατικής ενίσχυσης προς τα έξι πανεπιστήμια-δικαιούχους της ενίσχυσης.

Επεσήμανα, ωστόσο, ότι η πρωταρχική προϋπόθεση εφαρμογής των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων είναι η επιχειρηματική ιδιότητα των δικαιούχων. Με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ, το οποίο από 1.12.2009 μετονομάστηκε σε «Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης»), «η έννοια της επιχείρησης καλύπτει κάθε φορέα ο οποίος ασκεί οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τον διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησης του»⁴². Με τη σειρά της η οικονομική δραστηριότητα, σύμφωνα με το ΔΕΚ, «συνίσταται σε κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά»⁴³.

Σε απόφασή του το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με τη φύση των δραστηριοτήτων των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων έκρινε ότι ο όρος «υπηρεσίες» «... δεν

⁴² Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση ΔΕΚ της 23^{ης} Απριλίου 1991, C 41/90, (Hofner and Elser), Συλλογή 1991.

⁴³ Βλ. ως άνω υποσημείωση.

καλύπτει τα μαθήματα που διδάσκονται σε ορισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα που εντάσσονται σε δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα και χρηματοδοτούνται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους... το κράτος, δημιουργώντας και διατηρώντας αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο χρηματοδοτείται, κατά κανόνα, από τον δημόσιο προϋπολογισμό και όχι από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους, δεν αποβλέπει στην άσκηση αμειβόμενων δραστηριοτήτων, αλλά εκπληρώνει την αποστολή του έναντι των πολιτών του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα... Αντιθέτως, ... τα μαθήματα που διδάσκονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία χρηματοδοτούνται κυρίως από ιδιωτικούς πόρους, και μάλιστα κυρίως από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους, αποτελούν «υπηρεσίες», ..., δεδομένου ότι ο σκοπός τον οποίον επιδιώκουν τα εκπαιδευτικά αυτά ιδρύματα έγκειται στην προσφορά υπηρεσίας έναντι αμοιβής...»⁴⁴.

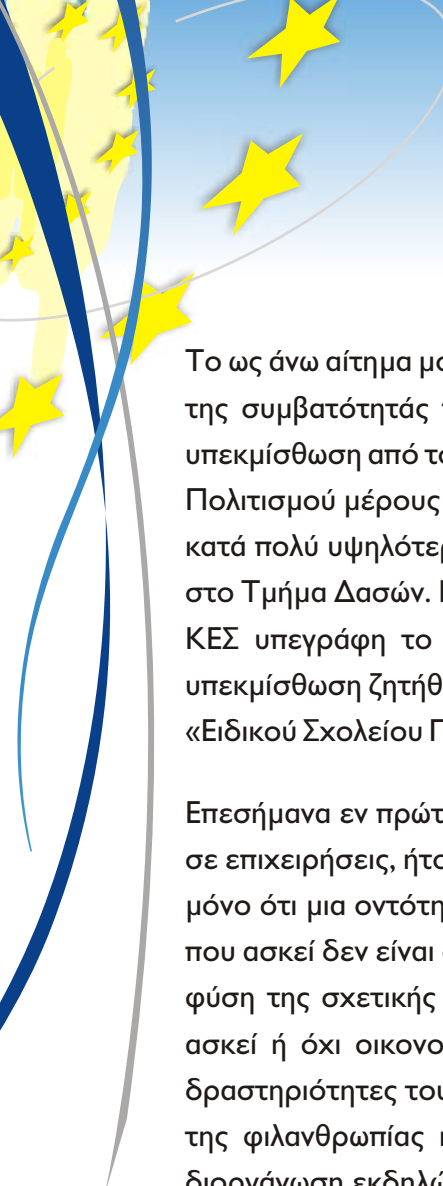
Συνεπώς η νομολογία έχει ήδη κάνει σαφή διάκριση μεταξύ των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων που ανήκουν στο δημόσιο σύστημα παιδείας και που χρηματοδοτούνται κυρίως από τον κρατικό προϋπολογισμό, και των ιδρυμάτων εκτός του συστήματος που λειτουργούν χρηματοδοτούμενα κυρίως από την αμοιβή έναντι των υπηρεσιών που προσφέρουν.

Δεδομένου ότι στο έργο συμμετέχουν πανεπιστημιακά ιδρύματα εκτός του δημόσιου συστήματος παιδείας τα οποία χρηματοδοτούνται κυρίως από τα δίδακτρα των φοιτητών, έκρινα ότι το έργο ενδέχεται να συνιστά κρατική ενίσχυση προς αυτά και θα πρέπει να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για αξιολόγηση της συμβατότητάς του με το δίκαιο του ανταγωνισμού. Υπέδειξα, ωστόσο, ότι εναλλακτικά η Αρμόδια Αρχή θα μπορούσε να περιορίσει το έργο στα τρία κρατικά πανεπιστήμια ώστε αυτό να μη συνιστά κρατική ενίσχυση με αποτέλεσμα να μη χρειάζεται να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή.

Υπενθύμισα, τέλος, ότι με βάση τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους οι φορείς που οφείλουν να κοινοποιήσουν ένα μέτρο ενίσχυσης στον Έφορο είναι οι Αρμόδιες Αρχές χορήγησης μιας ενίσχυσης και όχι οι δικαιούχοι των ενισχύσεων. Συνεπώς ο περαιτέρω χειρισμός του θέματος θα πρέπει να γίνει από την Αρμόδια Αρχή διαχείρισης των πόρων του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου και όχι από το Ανοικτό Πανεπιστήμιο.

6.4.13 Αίτημα Διοικητικού Συμβουλίου Κυπριακού Ερυθρού Σταυρού (ΚΕΣ) για καταβολή ενοικίου για χρήση μέρους των εγκαταστάσεων του κτηρίου του ΚΕΣ για στέγαση του «Ειδικού Σχολείου Παιδικού Αναρρωτηρίου» του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού

⁴⁴ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20^{ης} Μαΐου 2010, C-56/09, Συλλογή 2010. State Aid NN 54/2006 - Czech Republic, 08.11.2006. Commission Staff Working Document - Guide to the Application of European Union Rules on state aid, public procurement and the internal market to services of general economic interest, and in particular to social services of general interest, 07.12.2010. Το κείμενο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

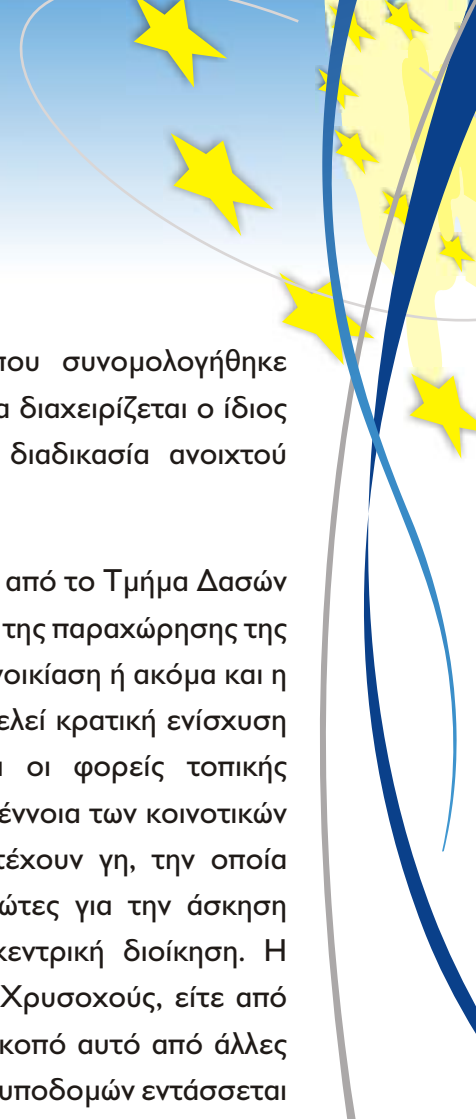
Το ως άνω αίτημα μου υποβλήθηκε από τη Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας για αξιολόγηση της συμβατότητάς του με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Το αίτημα αφορούσε υπεκμίσθωση από τον Κυπριακό Ερυθρό Σταυρό (εφεξής «ΚΕΣ») στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού μέρους κρατικής γης την οποία ο ΚΕΣ ενοικιάζει από το Τμήμα Δασών με ενοίκιο κατά πολύ υψηλότερο σε σχέση με το συμβατικό ονομαστικό ενοίκιο που ο ΚΕΣ καταβάλλει στο Τμήμα Δασών. Η σύμβαση μίσθωσης μεταξύ του Τμήματος Δασών, ως ιδιοκτήτη, και του ΚΕΣ υπεγράφη το 1978 και είναι διάρκειας 33 ετών και επιτρέπει την υπεκμίσθωση. Η υπεκμίσθωση ζητήθηκε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού με σκοπό τη στέγαση του «Ειδικού Σχολείου Παιδικού Αναρρωτηρίου».

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται αποκλειστικά σε επιχειρήσεις, ήτοι σε οντότητες που ασκούν οικονομικές δραστηριότητες. Το γεγονός και μόνο ότι μια οντότητα δεν έχει κερδοσκοπικό σκοπό δε συνεπάγεται ότι οι δραστηριότητες που ασκεί δεν είναι οικονομικής φύσης. Το νομικό καθεστώς της οντότητας δεν επηρεάζει τη φύση της σχετικής δραστηριότητας. Το κατάλληλο κριτήριο είναι εάν η εν λόγω οντότητα ασκεί ή όχι οικονομική δραστηριότητα. Με βάση τα ενώπιόν μου στοιχεία έκρινα ότι οι δραστηριότητες του ΚΕΣ κατά πάσα πιθανότητα εντάσσονται στον τομέα του εθελοντισμού, της φιλανθρωπίας και της κοινωνικής ευημερίας και τα έσοδά του προέρχονται από τη διοργάνωση εκδηλώσεων, από δωρεές και από χορηγίες. Ως εκ τούτου έκρινα ότι ο ΚΕΣ δεν αποτελεί επιχείρηση και μπορεί να λαμβάνει χορηγίες από το κράτος υπό οποιαδήποτε μορφή, όπως, για παράδειγμα, στη συγκεκριμένη περίπτωση, υπό τη μορφή της παραχώρησης γης με ονομαστικό ενοίκιο, για σκοπούς προώθησης του φιλανθρωπικού του έργου.

Σχετικά με το ύψος του ενοικίου το οποίο ο ΚΕΣ ζήτησε από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για υπεκμίσθωση, υπέδειξα ότι, όσον αφορά τον τρόπο που διαχειρίζεται ένας μη κυβερνητικός οργανισμός, όπως ο Ερυθρός Σταυρός, τα περιουσιακά του στοιχεία, ήτοι τη μίσθωση γης που συνήψε με το κράτος, αυτό αποτελεί αποκλειστικά δική του υπόθεση και οπωσδήποτε δεν αφορά τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Περαιτέρω επεσήμανα ότι το κατά πόσο ήταν δικαιολογημένη ή όχι η απαίτηση ενοικίου από το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την υπεκμίσθωση των κτηρίων του ΚΕΣ και ο τρόπος που θα καθοριζόταν το ύψος του μισθώματος είναι θέματα που δεν εμπίπτουν στις αρμοδιότητές μου.

6.4.14 Σύμβαση μίσθωσης ολόκληρου του Κρατικού Δάσους Λίμνης στο Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς

Το Τμήμα Δασών ζήτησε τις απόψεις μου σχετικά με την εκμίσθωση στο Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς ολόκληρου του Κρατικού Δάσους Λίμνης, για την ανακαίνιση και λειτουργία του

υφιστάμενου κατασκηνωτικού χώρου. Στη Σύμβαση Μίσθωσης που συνομολογήθηκε προβλέπεται ότι ο μισθωτής, ήτοι ο Δήμος Πόλεως Χρυσοχούς, δε θα διαχειρίζεται ο ίδιος τον κατασκηνωτικό χώρο αλλά θα τον υπεκμισθώσει, μετά από διαδικασία ανοιχτού διαγωνισμού, σε τρίτο φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

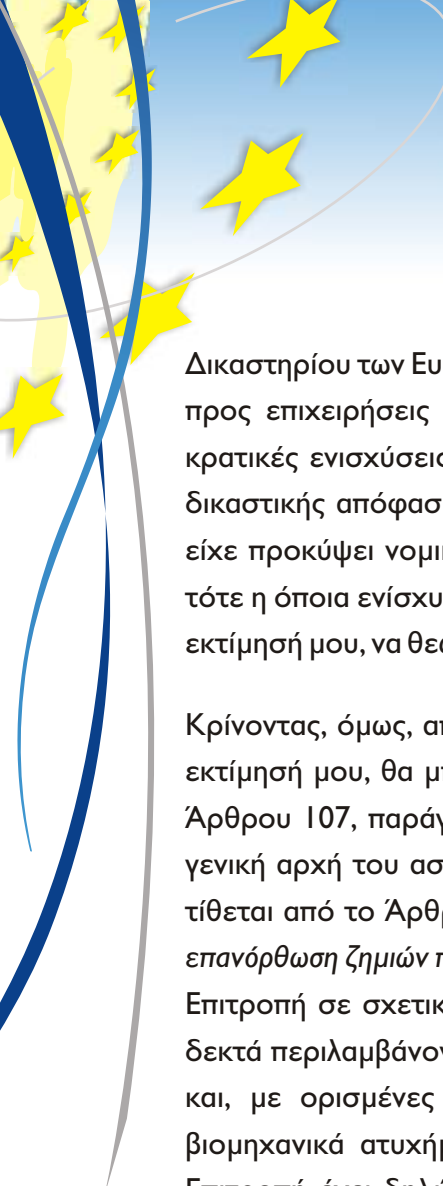
Υπέδειξα κατ' αρχήν ότι το ζήτημα της εκμίσθωσης του ως άνω χώρου από το Τμήμα Δασών προς το Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς είναι τελείως ξεχωριστό από εκείνο της παραχώρησης της διαχείρισης του κατασκηνωτικού χώρου από το Δήμο σε τρίτους. Η ενοικίαση ή ακόμα και η μεταβίβαση γης από ένα φορέα κρατικής εξουσίας σε άλλο δεν αποτελεί κρατική ενίσχυση αλλά εσωτερική υπόθεση του κράτους στο οποίο ανήκουν και οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Οι φορείς αυτοί δεν αποτελούν επιχειρήσεις υπό την έννοια των κοινοτικών κανόνων των κρατικών ενισχύσεων και προφανώς μπορούν να κατέχουν γη, την οποία δύνανται, όπως και η κεντρική διοίκηση, να υπεκμισθώνουν σε ιδιώτες για την άσκηση οικονομικών δραστηριοτήτων, όπως πράττει κατά κανόνα και η κεντρική διοίκηση. Η χρηματοδότηση της αναβάθμισης του χώρου από το Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς, είτε από δικούς του πόρους είτε από πιστώσεις που θα εξασφαλίσει για το σκοπό αυτό από άλλες πηγές, δεν επηρεάζει τα πιο πάνω, αφού η δημιουργία και η αναβάθμιση υποδομών εντάσσεται στα πλαίσια των φυσιολογικών αρμοδιοτήτων του κράτους στο σύνολό του. Ως εκ τούτου η εκμίσθωση του χώρου από το Τμήμα Δασών στο Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς με οποιοδήποτε ενοίκιο (ονομαστικό ή μη) δεν εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Από την άλλη πλευρά, η παραχώρηση της διαχείρισης του κατασκηνωτικού χώρου από το Δήμο Πόλεως Χρυσοχούς σε ιδιώτη μπορεί θεωρητικά να περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, εάν δεν πραγματοποιηθεί με όρους της αγοράς. Εφόσον, όμως, με βάση ρητό όρο της Σύμβασης Μίσθωσης, ο Δήμος θα παραχωρήσει τη διαχείριση μετά από διαδικασία διενέργειας ανοιχτού διαγωνισμού, τότε μπορεί εκ των προτέρων να αποκλειστεί η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στον τελικό διαχειριστή του κατασκηνωτικού χώρου.

6.4.15 Παραχώρηση ενισχύσεων προς την Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου (ΑΗΚ)

Ανάμεσα στα θέματα για τα οποία ζητήθηκαν οι απόψεις μου κατά τη διάρκεια του 2011 ήταν η χορήγηση κρατικής ενίσχυσης προς την ΑΗΚ για την αντιστάθμιση των ζημιών που προκλήθηκαν στον Ηλεκτροπαραγωγό Σταθμό του Βασιλικού λόγω των τραγικών γεγονότων στη Ναυτική Βάση «Ευάγγελος Φλωράκης» στο Μαρί.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι η κρατική αποζημίωση της ΑΗΚ για την αποκατάσταση των εν λόγω ζημιών που υπέστη πληροί όλα τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, ως αυτά παρατίθενται στο Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ. Ωστόσο, με βάση τη νομολογία του

Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ)⁴⁵, οι αποζημιώσεις που καταβάλλει το κράτος προς επιχειρήσεις για ζημιές που έχει προκαλέσει το ίδιο μπορεί να μη θεωρηθούν ως κρατικές ενισχύσεις αρκεί να υπάρχει υποχρέωση καταβολής τους, όπως κατ' εφαρμογήν δικαστικής απόφασης. Εφόσον στη συγκεκριμένη περίπτωση των γεγονότων στο Μαρί δεν είχε προκύψει νομική υποχρέωση του κράτους για καταβολή αποζημίωσης προς την ΑΗΚ, τότε η όποια ενίσχυση θα της χορηγηθεί κατά ίδια βούληση του κράτους θα έπρεπε, κατά την εκτίμησή μου, να θεωρηθεί ως κρατική ενίσχυση.

Κρίνοντας, όμως, από το περιεχόμενο και το σκοπό της εν λόγω ενίσχυσης, αυτή, κατά την εκτίμησή μου, θα μπορούσε να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή προς έγκριση με επίκληση του Άρθρου 107, παράγραφος 2, στοιχείο β), της ΣΛΕΕ, το οποίο αποτελεί παρέκκλιση από τη γενική αρχή του ασυμβίβαστου των κρατικών ενισχύσεων με την εσωτερική αγορά η οποία τίθεται από το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ και αναφέρεται στις «ενισχύσεις για την επανόρθωση ζημιών που προκαλούνται από θεομηνίες ή άλλα έκτακτα γεγονότα». Όπως αναφέρει η Επιτροπή σε σχετικές αποφάσεις της, στα έκτακτα γεγονότα που έχει κάνει μέχρι σήμερα δεκτά περιλαμβάνονται ο πόλεμος, οι εσωτερικές αναταραχές, οι απροειδοποίητες απεργίες και, με ορισμένες επιφυλάξεις και ανάλογα με την έκτασή τους, μείζονα πυρηνικά ή βιομηχανικά ατυχήματα και πυρκαγιές, τα οποία συνεπάγονται εκτεταμένες απώλειες. Η Επιτροπή έχει δηλώσει ότι λόγω των εγγενών δυσχερειών στην πρόβλεψη γεγονότων του είδους αυτού θα αξιολογεί τις υποθέσεις που της κοινοποιούνται κατά περίπτωση λαμβάνοντας υπόψη την πρακτική της στο παρελθόν.

Επεσήμανα ότι το τραγικό συμβάν στο Μαρί θα μπορούσε σαφώς, κατά την εκτίμησή μου, να θεωρηθεί ως «έκτακτο γεγονός», με αποτέλεσμα να είναι δυνατή η ενεργοποίηση του προαναφερθέντος Άρθρου της ΣΛΕΕ. Υπέδειξα, ωστόσο, ότι η Επιτροπή εγκρίνει τις ενισχύσεις μόνο εφόσον αποδειχθεί ότι η αποζημίωση δεν υπεραντισταθμίζει τις ζημιές οι οποίες προκλήθηκαν από το έκτακτο γεγονός, ήτοι επιβάλλεται ακριβής και αξιόπιστος υπολογισμός των ζημιών και η άμεση σχέση μεταξύ της κρατικής αποζημίωσης και του έκτακτου γεγονότος.

Συνέστησα επιπλέον ως εναλλακτική διαδικαστική επιλογή για τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης προς την ΑΗΚ την αξιοποίηση του μηχανισμού που προβλέπεται στο Άρθρο 108, παράγραφος 2, τρίτο εδάφιο, της ΣΛΕΕ, όπου, κατόπιν αιτήσεως κράτους μέλους, το Συμβούλιο μπορεί να αποφασίσει ομοφώνως ότι ενίσχυση που έχει θεσπιστεί ή πρόκειται να

⁴⁵ Απόφαση του ΔΕΚ της 27^{ης} Σεπτεμβρίου 1988, Συνεκδικασθείσες υποθέσεις 106 έως 120/87, Συλλογή Νομολογίας 1988, σ. 5540.

θεσπιστεί από κράτος μέλος θεωρείται συμβιβάσιμη με την εσωτερική αγορά, κατά παρέκκλιση των διατάξεων του Άρθρου 107 της ΣΛΕΕ, εάν εξαιρετικές περιστάσεις δικαιολογούν μια τέτοια απόφαση. Οι αποφάσεις αυτές του Συμβουλίου δε λαμβάνονται με προκαθορισμένα κριτήρια και διάφανους κανόνες, όπως οι αποφάσεις της Επιτροπής, αλλά είναι πολιτικού χαρακτήρα.

Υπογράμμισα, όμως, ότι, οποιαδήποτε από τις δύο προαναφερθείσες εναλλακτικές νομικές βάσεις επιλεγόταν, η έγκριση της ενίσχυσης προϋποθέτει τη σύγκριση των συνολικών ενισχύσεων που θα χορηγηθούν στην ΑΗΚ με το ύψος των ζημιών που προκάλεσε η έκρηξη στο Μαρί. Θα έπρεπε να διασφαλίζεται ότι η ενίσχυση δεν υπερβαίνει τις οικονομικές ζημιές που υπέστη η ΑΗΚ λόγω του έκτακτου γεγονότος αφαιρουμένων των εισπράξεων από ασφαλιστικές εταιρείες. Η μορφή της κρατικής ενίσχυσης (χορηγία, εγγύηση δανείου, διαγραφή οφειλών προς το κράτος) δεν έχει καθοριστική σημασία αρκεί να μπορεί να υπολογιστεί το στοιχείο της κρατικής ενίσχυσης που περιέχεται σε κάθε μέτρο ενίσχυσης. Οι οποιοσδήποτε κρατικές ενισχύσεις προς την ΑΗΚ ένεκα του συμβάντος θα έπρεπε να συνυπολογιστούν και να κοινοποιηθούν στο σύνολό τους προς την Επιτροπή ή το Συμβούλιο ως μια ενιαία ενίσχυση αποζημίωσης προς την ΑΗΚ. Για το λόγο αυτό συνέστησα όπως αντιμετωπιστεί το ζήτημα της αποζημίωσης της ΑΗΚ ολοκληρωμένα και όχι αποσπασματικά.

Με βάση τα ως άνω συνέστησα, εάν η Κυβέρνηση αποφασίσει να παραπέμψει το μέτρο στο Συμβούλιο, αυτό να γίνει ταυτόχρονα με την κοινοποίησή του στην Επιτροπή. Η αίτηση προς το Συμβούλιο αναστέλλει για τρεις μήνες τη διαδικασία της Επιτροπής, αλλά το Συμβούλιο δε δικαιούται να εκδώσει απόφαση όταν έχει ήδη υπάρξει απόφαση της Επιτροπής επί του ίδιου μέτρου.

6.4.16 Πληρωμές σε σχέση με τις Συμβάσεις Παραχώρησης Δημόσιας Υπηρεσίας Εσωτερικών Οδικών Μεταφορών σε Τακτικές Γραμμές

Το Τμήμα Οδικών Μεταφορών μου υπέβαλε διάφορα ερωτήματα που αφορούσαν τις έννοιες του εύλογου κέρδους και της υπεραντιστάθμισης σχετικά με τις πληρωμές προς τις ανάδοχες εταιρείες λεωφορείων στα πλαίσια των συμβάσεων παραχώρησης δημόσιας υπηρεσίας εσωτερικών οδικών μεταφορών σε τακτικές γραμμές.

Το πρώτο ερώτημα αφορούσε το κατά πόσο θα αποτελούσε υπεραντιστάθμιση με βάση τον Κανονισμό 1370/2007⁴⁶, αν τα περιουσιακά στοιχεία που απαιτούνταν για να τηρήσουν οι

⁴⁶ Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1370/2007 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2007 για τις δημόσιες επιβατικές σιδηροδρομικές και οδικές μεταφορές και την κατάργηση των κανονισμών του Συμβουλίου (ΕΟΚ) αριθ. 1191/69 και (ΕΟΚ) αριθ. 1107/70, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 315 της 3^{ης} Δεκεμβρίου 2007, σ. 1.

ανάδοχοι τις υποχρεώσεις τους από τις συμβάσεις, από τα οποία πραγματοποιούσαν το κέρδος στα πλαίσια των συμβάσεων, προέρχονταν από δανεισμό αντί με «ίδια κεφάλαια».

Υπέδειξα κατ' αρχήν ότι η έννοια του εύλογου κέρδους ορίζεται στο Παράρτημα του Κανονισμού 1370/2007 ως «το ποσοστό απόδοσης του κεφαλαίου που θεωρείται σύνηθες για τον τομέα, στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, και στο οποίο συνυπολογίζεται ο κίνδυνος ή η απουσία κινδύνου, για τον φορέα δημόσιας υπηρεσίας λόγω της παρέμβασης της δημόσιας αρχής». Σύμφωνα με το Κοινοτικό Πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις υπό μορφή αντιστάθμισης για την παροχή δημόσιας υπηρεσίας⁴⁷, το οποίο, με βάση αποφάσεις της Επιτροπής⁴⁸ που αφορούν τη διευκρίνιση των εννοιών και όρων του Κανονισμού 1370/2007, εφαρμόζεται εν προκειμένω κατ' αναλογία, ως εύλογο κέρδος «*νοείται ποσοστό απόδοσης ιδίου κεφαλαίου που λαμβάνει υπόψη τον κίνδυνο ή την έλλειψη κινδύνου για την επιχείρηση λόγω της κρατικής παρέμβασης, ιδίως εάν το κράτος παρέχει αποκλειστικά ή ειδικά δικαιώματα*».

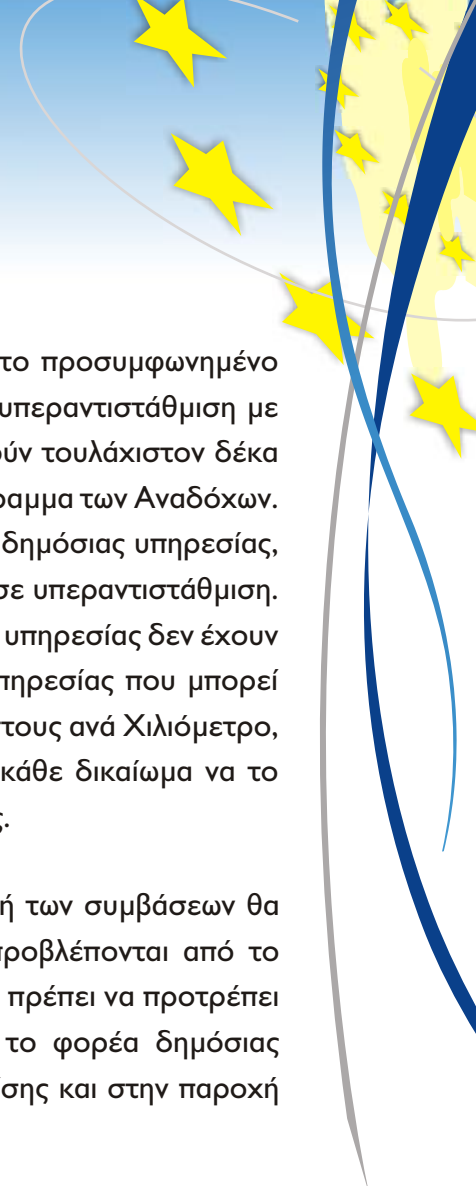
Ως εκ τούτου, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το εύλογο κέρδος για σκοπούς υπολογισμού της οροφής της ετήσιας αποζημίωσης προς τις εταιρείες λεωφορείων θα πρέπει να ερμηνευθεί ως ποσοστό απόδοσης του ιδίου κεφαλαίου, όπως ορίζεται στο Κοινοτικό Πλαίσιο. Η απόδοση ενός ποσοστού κέρδους που υπερβαίνει το λογικό και προκαθορισμένο ποσοστό επί των ιδίων κεφαλαίων θα συνιστά υπεραντιστάθμιση. Υπεραντιστάθμιση είναι η καταβολή ποσού που υπερβαίνει το καθαρό κόστος (έξοδα - έσοδα + εύλογο κέρδος) της δημόσιας υπηρεσίας. Υπέδειξα, ωστόσο, ότι νομικά ασφαλής ερμηνεία του Κανονισμού 1370/2007 μπορεί να δοθεί μόνο από την ίδια την Επιτροπή η οποία επιπλέον έχει τη διακριτική ευχέρεια να δεχθεί για τον υπολογισμό του εύλογου κέρδους να χρησιμοποιηθεί ένας άλλος οικονομικός δείκτης πέραν του ποσοστού επί των ιδίων κεφαλαίων⁴⁹. Για να γίνει όμως αυτό θα πρέπει το κράτος μέλος να κοινοποιήσει την υπόθεση στην Επιτροπή και να εξηγήσει για ποιους λόγους πιστεύει ότι θα πρέπει να χρησιμοποιηθεί μια άλλη μεθοδολογία.

Συνέστησα, συνεπώς, στην Αρμόδια Αρχή όπως, εάν επιθυμούσε να υιοθετήσει μια διαφορετική μεθοδολογία, θα έπρεπε να απευθυνθεί στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής τεκμηριώνοντας την ανάγκη χρήσης μιας άλλης μεθοδολογίας. Ωστόσο, μέχρις ότου εξασφαλιστεί συγκατάθεση της Επιτροπής σε κάτι τέτοιο το εύλογο κέρδος θα πρέπει να υπολογίζεται ως ποσοστό επί των ιδίων κεφαλαίων.

⁴⁷ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 297 της 29.11.2005, σ. 4.

⁴⁸ Απόφαση της Επιτροπής σχετικά με τις συμβάσεις παροχής δημόσιας υπηρεσίας μεταξύ του Υπουργείου Μεταφορών της Δανίας και της Danske Statsbaner.

⁴⁹ Guide to the Application of European Union Rules on state aid, public procurement and the internal market to services of general economic interest, and in particular to social services of general interest, 07.12.2010. Το κείμενο έχει αναρτηθεί στην ιστοσελίδα της Γενικής Διεύθυνσης Ανταγωνισμού της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

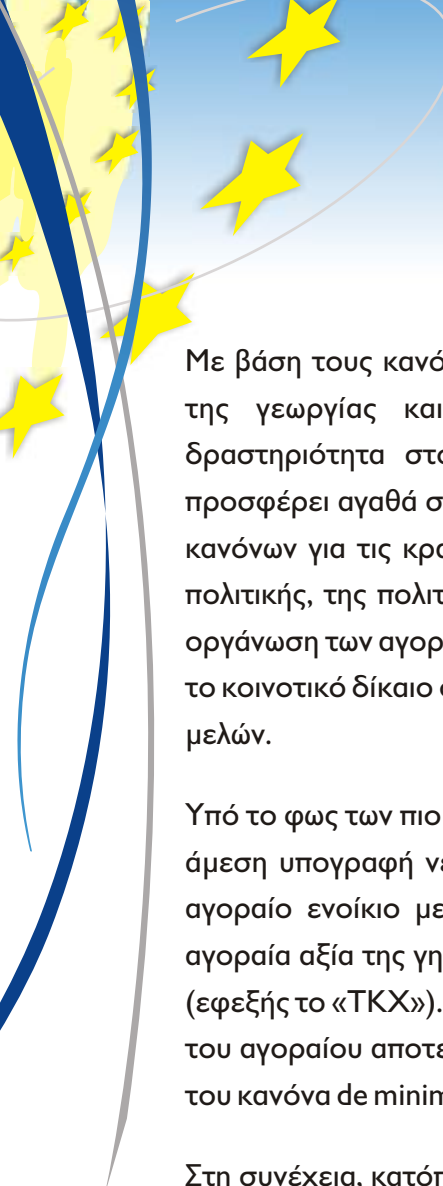
Το δεύτερο ερώτημα αφορούσε το κατά πόσο μπορεί να κριθεί αν το προσυμφωνημένο Κόστος ανά Χιλιόμετρο που προβλέπεται στις συμβάσεις οδηγεί σε υπεραντιστάθμιση με βάση στοιχεία έξι μηνών από την έναρξη των συμβάσεων, που διαρκούν τουλάχιστον δέκα χρόνια και προτού συμπληρωθεί το επενδυτικό και αναπτυξιακό πρόγραμμα των Αναδόχων. Σχετικά με το ερώτημα αυτό επεσήμανα ότι το κόστος εκτέλεσης της δημόσιας υπηρεσίας, εφόσον είναι πραγματικό και επαληθευμένο, δεν μπορεί να οδηγήσει σε υπεραντιστάθμιση. Τόνισα ότι οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων για εκτέλεση δημόσιας υπηρεσίας δεν έχουν θέσει περιορισμούς ως προς το ύψος του κόστους μιας δημόσιας υπηρεσίας που μπορεί έμμεσα να αποζημιώνεται από τα κράτη μέλη. Στην περίπτωση του Κόστους ανά Χιλιόμετρο, που απλώς θέτει ένα ανώτατο όριο κόστους, η Αρμόδια Αρχή έχει κάθε δικαίωμα να το αναθεωρήσει, εφόσον αυτό επιτρέπεται από τη Σύμβαση Παραχώρησης.

Παρά ταύτα, οι χειρισμοί της Αρμόδιας Αρχής επάνω στην εφαρμογή των συμβάσεων θα πρέπει να έχουν ως γνώμονα την επίτευξη των δύο στόχων που προβλέπονται από το Παράρτημα του Κανονισμού 1370/2007, ήτοι η μέθοδος αποζημίωσης πρέπει να προτρέπει στη διατήρηση ή την ανάπτυξη αποτελεσματικής διαχείρισης από το φορέα δημόσιας υπηρεσίας, η οποία να μπορεί να αξιολογηθεί αντικειμενικά, όπως επίσης και στην παροχή υπηρεσιών μεταφοράς επιβατών αρκετά υψηλής ποιότητας.

6.4.17 Καθορισμός ενοικίου κτηνοτροφικών οικοπέδων σε Κτηνοτροφικές Περιοχές, που δημιουργήθηκαν πάνω σε τ/κ περιουσίες - Εφαρμογή του Κανόνα De Minimis

Με Εμπειριστατωμένη Γνώμη μου με Αρ. 2 και ημερομηνία 11.08.2008 με τίτλο «Ενοίκιο Κτηνοτροφικών Περιοχών»⁵⁰ έκρινα ότι θα έπρεπε να επιβληθεί το αγοραίο ενοίκιο σε όλες τις μισθώσεις κτηνοτροφικών οικοπέδων στις κτηνοτροφικές περιοχές που δημιουργήθηκαν είτε σε κρατική είτε σε τουρκοκυπριακή γη ευρισκόμενη υπό τη διαχείριση του Κηδεμόνα Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών (εφεξής ο «Κηδεμόνας»). Η μέχρι τότε καταβολή στο κράτος από μέρους των δικαιούχων, δηλαδή των κτηνοτρόφων που ενοικιάζουν γη στις ως άνω κτηνοτροφικές περιοχές, ενοικίου χαμηλότερου από το αγοραίο συνιστούσε χορήγηση κρατικής ενίσχυσης λειτουργικής μορφής, ήτοι ενίσχυση που απλά βελτιώνει την οικονομική κατάσταση των δικαιούχων επιχειρήσεων χωρίς οι επιχειρήσεις αυτές να αναλαμβάνουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις, η οποία, ως τέτοια, απαγορεύεται από τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Η παράλειψη επιβολής στους δικαιούχους του αγοραίου ενοικίου έκρινα ότι συνιστούσε χορήγηση κρατικής ενίσχυσης υπό τη μορφή επιδοτούμενου ενοικίου που έπρεπε να αρθεί με την άμεση επιβολή του αγοραίου ενοικίου.

⁵⁰ Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας με αριθμό 4291 και ημερομηνία 22.08.2008, σ. 5020.

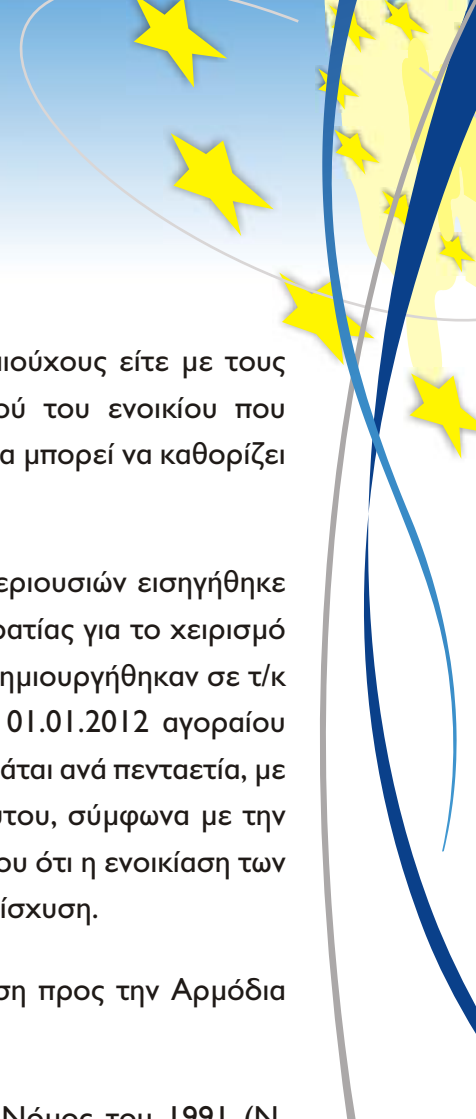

Με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, κάθε δραστηριοποιούμενος στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας αποτελεί επιχείρηση, δηλαδή ασκεί οικονομική δραστηριότητα στον τομέα της πρωτογενούς παραγωγής γεωργικών προϊόντων, ήτοι προσφέρει αγαθά σε δεδομένη αγορά, και ως εκ τούτου εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις. Περαιτέρω, λόγω της ύπαρξης της κοινής γεωργικής πολιτικής, της πολιτικής για την αγροτική ανάπτυξη αλλά και των κανονισμών για την κοινή οργάνωση των αγορών, κάθε ενίσχυση στο γεωργικό τομέα, οσοδήποτε μικρή, θεωρείται από το κοινοτικό δίκαιο ότι νοθεύει τον ανταγωνισμό και επηρεάζει τις συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών.

Υπό το φως των πιο πάνω υπέδειξα ότι οι Αρμόδιες Αρχές θα έπρεπε να προχωρήσουν στην άμεση υπογραφή νέων συμβάσεων για τις μισθώσεις αυτές στις οποίες να επιβάλλεται το αγοραίο ενοίκιο με πρόνοια για αναθεώρησή του ανά πενταετία με βάση την εκάστοτε αγοραία αξία της γης όπως θα υπολογίζεται από το Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας (εφεξής το «ΤΚΧ»). Μοναδική διέξοδο για την ενοικίαση κρατικής γης με ενοίκιο χαμηλότερο του αγοραίου αποτελούσε η παραχώρηση έκπτωσης από το αγοραίο ενοίκιο κατ' εφαρμογή του κανόνα de minimis.

Στη συνέχεια, κατόπιν διαβουλεύσεών μου με τις Αρμόδιες Αρχές συμφωνήθηκε κατ' αρχήν όπως, με απόφαση του Κηδεμόνα, από 01.01.2012 και για περίοδο πέντε χρόνων υπογραφούν παγκύπρια με όλους τους δικαιούχους νέα συμβόλαια με αγοραίο ενοίκιο το οποίο θα έπρεπε να εκτιμηθεί από το ΤΚΧ με δυνατότητα παραχώρησης έκπτωσης από αυτό, το ύψος της οποίας θα αποφασιζόταν από τον Κηδεμόνα, η οποία να λογίζεται ως ενίσχυση de minimis, κάτι το οποίο θα αναφερόταν στις συμβάσεις που θα συνομολογούνταν. Σημειώνεται ότι στις συμβάσεις μίσθωσης κτηνοτροφικών οικοπέδων σε κτηνοτροφικές περιοχές που δημιουργήθηκαν σε κρατική γη, τις οποίες διαχειρίζεται το Τμήμα Γεωργίας, είχε ήδη επιβληθεί το αγοραίο ενοίκιο.

Ωστόσο, κατά το 2011, η Υπηρεσία Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών μου κοινοποίησε εισήγησή της σύμφωνα με την οποία ο Κηδεμόνας έχει τη δυνατότητα καθορισμού ονομαστικού ενοικίου σε τ/κ οικόπεδα που παραχωρούνται σε εκτοπισμένους για γεωργοκτηνοτροφικούς σκοπούς. Την εισήγησή της αυτή υπέβαλε υπό το φως γνωμάτευσης του Γενικού Εισαγγελέα της Δημοκρατίας, η οποία αφορούσε παρεμφερές θέμα εκμίσθωσης τ/κ περιουσιών. Σύμφωνα με τη γνωμάτευση, ο Κηδεμόνας, με βάση τις πρόνοιες του περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών Νόμου του 1991 (Ν.139/91), τίθεται ως υποκατάστατος αντιπρόσωπος του τ/κ ιδιοκτήτη ανάγοντας με τον τρόπο αυτό τις πράξεις του στη σφαίρα του ιδιωτικού δικαίου. Με βάση το συμπέρασμα αυτό, υποδεικνυόταν ότι ο Κηδεμόνας μπορεί, εάν το επιθυμεί, να

επιχειρήσει τη σύναψη νέων συμβάσεων είτε με τους αρχικούς δικαιούχους είτε με τους διαδόχους τους χωρίς να δεσμεύεται από τον τρόπο υπολογισμού του ενοικίου που προβλέπεται στους περί διάθεσης κρατικών γαιών Κανονισμούς, ήτοι να μπορεί να καθορίζει ονομαστικό ενοίκιο σε κάθε περίπτωση που κρίνει ως δικαιολογημένη.

Υπό το φως της γνωμάτευσης αυτής, η Υπηρεσία Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών εισηγήθηκε όπως ζητηθεί νομική συμβουλή από το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας για το χειρισμό του θέματος ενοικίασης οικοπέδων σε κτηνοτροφικές περιοχές που δημιουργήθηκαν σε τ/κ γη πριν αποφασιστεί η προώθηση και εφαρμογή της επιβολής από 01.01.2012 αγοραίου ενοικίου, όπως αυτό θα καθοριστεί από το ΤΚΧ, το οποίο θα επανεκτιμάται ανά πενταετία, με δυνατότητα έκπτωσης επ' αυτού ως ενίσχυσης de minimis. Ως εκ τούτου, σύμφωνα με την Υπηρεσία Διαχείρισης Τ/Κ Περιουσιών, ετίθετο εν αμφιβόλω η θέση μου ότι η ενοικίαση των τ/κ κλήρων σε κτηνοτρόφους με ονομαστικό ενοίκιο συνιστά κρατική ενίσχυση.

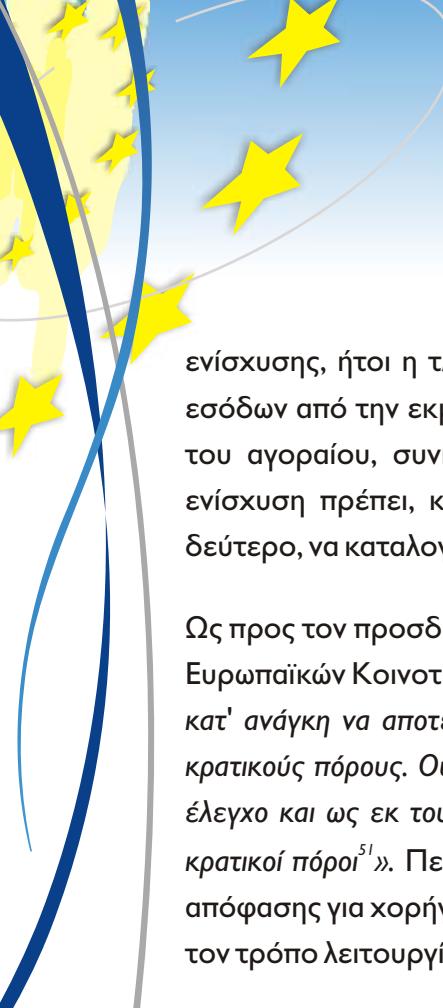
Ενόψει της ως άνω γνωμάτευσης προέβηκα στην κάτωθι γνωμοδότηση προς την Αρμόδια Αρχή.

Σημειώνεται κατ' αρχήν ότι ο περί Τουρκοκυπριακών Περιουσιών Νόμος του 1991 (Ν. 139/91) αναθέτει στον Κηδεμόνα τη διαχείριση τ/κ περιουσιών διαρκούς της έκρυθμης κατάστασης που έχει δημιουργηθεί με την τουρκική εισβολή. Με βάση τις πρόνοιές του, κατά τη διαχείριση των τ/κυπριακών περιουσιών και κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων που του χορηγεί ο ως άνω νόμος, ο Κηδεμόνας θα έχει όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις που θα είχε ο τ/κύπριος ιδιοκτήτης τους. Επίσης, ιδρύεται Ταμείο Τ/Κυπριακών Περιουσιών, το οποίο βρίσκεται υπό τη διαχείριση του Κηδεμόνα και στο οποίο κατατίθενται όλες οι εισπράξεις και από το οποίο διενεργούνται όλες οι πληρωμές σύμφωνα με τις διατάξεις του προαναφερθέντος νόμου.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι, με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, ένα μέτρο συνιστά κρατική ενίσχυση εάν συντρέχουν σωρευτικά οι κάτωθι προϋποθέσεις:

- (α) απώλεια κρατικών πόρων,
- (β) χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος,
- (γ) ευνοϊκή μεταχείριση συγκεκριμένων επιχειρήσεων, και
- (δ) νόθευση του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

Το στοιχείο κρατικής ενίσχυσης, η εξέταση της συνδρομής του οποίου αποκτούσε ιδιαίτερη σημασία στη συγκεκριμένη περίπτωση ώστε να υφίσταται κρατική ενίσχυση, είναι η απώλεια κρατικών πόρων. Θα έπρεπε, δηλαδή, να διευκρινιστεί κατά πόσο το αντικείμενο της

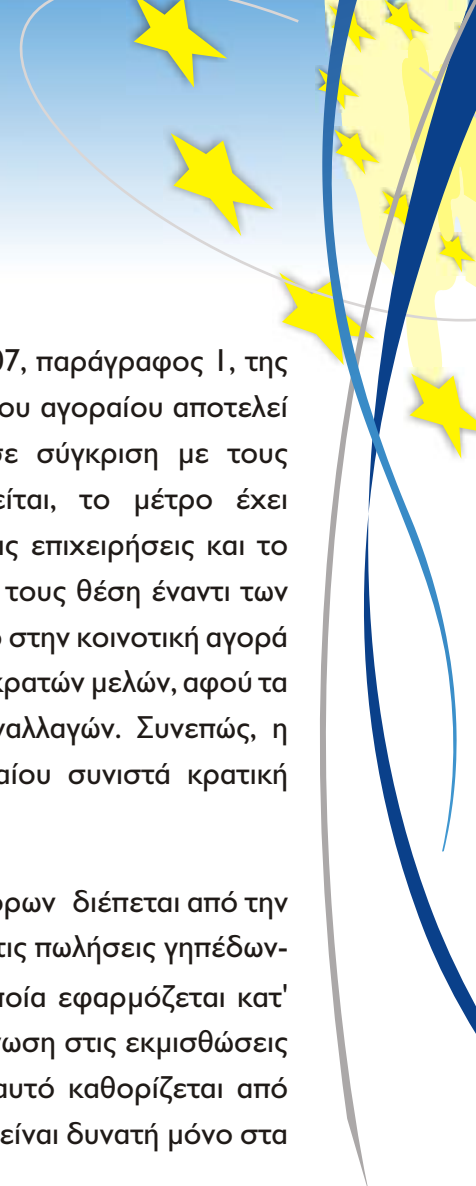
ενίσχυσης, ήτοι η τ/κ γη, αποτελούσε κρατικό πόρο και εν συνεχεία κατά πόσο η απώλεια εσόδων από την εκμετάλλευσή της, δηλαδή η εκμίσθωσή της με ενοίκιο χαμηλότερο του αγοραίου, συνιστά απώλεια κρατικών πόρων. Για να χαρακτηριστεί ένα μέτρο ως κρατική ενίσχυση πρέπει, κατ'αρχάς, να χορηγείται άμεσα ή έμμεσα από κρατικούς πόρους και, δεύτερο, να καταλογίζεται στο δημόσιο.

Ως προς τον προσδιορισμό της έννοιας των κρατικών πόρων, σύμφωνα με το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»), «... οι χρηματοδοτικοί πόροι ενός μέτρου δεν πρέπει κατ' ανάγκη να αποτελούν μόνιμα στοιχεία του ενεργητικού του δημοσίου τομέα για να συνιστούν κρατικούς πόρους. Ουσιαστικά, το γεγονός ότι οι πόροι αυτοί παραμένουν σταθερά υπό τον δημόσιο έλεγχο και ως εκ τούτου στη διάθεση των αρμόδιων εθνικών αρχών αρκεί για να χαρακτηρισθούν κρατικοί πόροι⁵¹». Περαιτέρω, με βάση την ίδια νομολογία, ο καταλογισμός στο Δημόσιο της απόφασης για χορήγηση της ενίσχυσης μπορεί να προκύψει από διάφορα στοιχεία σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του φορέα και το βαθμό ελέγχου που ασκεί το κράτος σε αυτόν.

Υπό το φως της πιο πάνω νομολογίας έκρινα ότι η τ/κ γη, η οποία τίθεται υπό τη διαχείριση του Κηδεμόνα, αποτελεί κρατικό πόρο. Ειδικότερα η γη αυτή παραμένει σταθερά υπό τον έλεγχο του κράτους για όσο χρόνο διαρκεί η έκρυθμη κατάσταση. Το κράτος ασκεί άμεσα έλεγχο επ' αυτής ασκώντας όλα τα δικαιώματα και υποχρεώσεις του τ/κύριου ιδιοκτήτη και έχει αποκλειστική αρμοδιότητα διαχείρισής της. Ο Κηδεμόνας αποτελεί δημόσιο θεσμό ο οποίος ιδρύεται και λειτουργεί με βάση νόμο, ο οποίος του αναθέτει την άσκηση των ως άνω αρμοδιοτήτων. Ως εκ τούτου οι αποφάσεις εν σχέσει με τη διαχείριση της τ/κ περιουσίας καταλογίζονται στο κράτος και συνεπώς η τ/κ γη συνιστά κρατικό πόρο κατά την έννοια αυτή.

Εφόσον η τ/κ περιουσία συνιστά κρατικό πόρο, η διαχείρισή της όταν αφορά άσκηση οικονομικής δραστηριότητας, θα πρέπει να γίνεται με όρους της αγοράς, ήτοι με βάση την αρχή του ιδιώτη επενδυτή, δηλαδή τη σύγκριση της συμπεριφοράς της κρατικής αρχής με αυτήν ενός υποτιθέμενου ιδιώτη επενδυτή, ευρισκόμενου στην ίδια κατάσταση. Συνεπώς η εκμίσθωση της τ/κ γης με ενοίκιο που δεν ανταποκρίνεται στους όρους της αγοράς, δηλαδή χαμηλότερο του αγοραίου, συνιστά απώλεια κρατικών πόρων.

⁵¹ Απόφαση του ΔΕΚ της 16ης Μαΐου 2000, Γαλλία/Ladbroke Racing και Επιτροπής, (C-83/98, Συλλογή 2000, σ. I-3271), σημείο 50 της απόφασης του Πρωτοδικείου της 12ης Δεκεμβρίου 1996, Air France/Επιτροπής (T-358/94, Συλλογή 1996 σ. II-2109), σημείο 67, και συμπεράσματα του Γενικού Εισαγγελέα Jacobs στην υπόθεση C-482/99 Γαλλία/Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. I-4397, σημεία 38 έως 42 και απόφαση C-379/98, Συλλογή 2001, σ. I-02099 της 13ης Μαΐου 2001 (Βλέπετε Απόφαση της Επιτροπής της 28^{ης} Ιανουαρίου 2009 σχετικά με ενίσχυση υπό μορφή ταμείου αντιστάθμισης στο πλαίσιο της αγοράς της ηλεκτρικής ενέργειας που χορηγεί το Λουξεμβούργο (C 43/02), Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 159 της 20.06.2009, σ. 11 η οποία υιοθετεί την υπό αναφορά νομολογία, όπου γίνονται οι σχετικές παραπομπές). Απόφαση του ΔΕΚ της 16^{ης} Μαΐου 2002 στην υπόθεση C-482/99, Συλλογή 2002 σ. I-4397, σημείο 37.

Ως προς τη συνδρομή των υπόλοιπων προϋποθέσεων του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, υπέδειξα ότι η εκμίσθωση της τ/κ γης με ενοίκιο χαμηλότερο του αγοραίου αποτελεί χορήγηση οικονομικού πλεονεκτήματος προς τους δικαιούχους σε σύγκριση με τους υπόλοιπους γεωργοκτηνοτρόφους στους οποίους δεν παραχωρείται, το μέτρο έχει επιλεκτικό χαρακτήρα αφού δε δίδεται γενικά σε όλες ανεξαιρέτα τις επιχειρήσεις και το παρεχόμενο πλεονέκτημα είναι ικανό να βελτιώσει την ανταγωνιστική τους θέση έναντι των κυπρίων και ξένων ανταγωνιστών τους και να νοθεύσει τον ανταγωνισμό στην κοινοτική αγορά σε βαθμό που να επηρεάζει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, αφού τα κτηνοτροφικά προϊόντα αποτελούν αντικείμενο ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Συνεπώς, η εκμίσθωση της τ/κυπριακής γης με ενοίκιο χαμηλότερο του αγοραίου συνιστά κρατική ενίσχυση και μάλιστα λειτουργικής μορφής, ως αυτή ορίζεται ανωτέρω.

Η εκμίσθωση κρατικής γης ώστε να μην υφίσταται απώλεια κρατικών πόρων διέπεται από την Ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με στοιχεία κρατικής ενίσχυσης στις πωλήσεις γηπέδων-οικοπέδων και κτηρίων από τις δημόσιες αρχές⁵² (Ανακοίνωση), η οποία εφαρμόζεται κατ' αναλογία στις υπό εξέταση εκμισθώσεις. Με βάση την ως άνω Ανακοίνωση στις εκμισθώσεις κρατικής γης θα πρέπει να επιβάλλεται το αγοραίο μίσθωμα όπως αυτό καθορίζεται από ανεξάρτητο εκτιμητή. Παραχώρηση έκπτωσης από το αγοραίο ενοίκιο είναι δυνατή μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis.

Υπενθύμισα, ωσαύτως, ότι από 1^η Μαΐου 2004 το κοινοτικό δίκαιο υπερισχύει του εθνικού δικαίου και ότι οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται ανεξάρτητα από το αν οι πράξεις του κράτους εμπίπτουν στη σφαίρα του ιδιωτικού ή του δημόσιου δικαίου, αφού προϋπόθεση για την εφαρμογή τους αποτελεί η απώλεια κρατικών πόρων, ανεξάρτητα από το νομοθετικό πλαίσιο που τη ρυθμίζει.

Υπό το φως της ως άνω ανάλυσης, υπογράμμισα ότι στις νέες συμβάσεις μίσθωσης τ/κ γης που θα συνομολογηθούν από τον Κηδεμόνα θα πρέπει να επιβληθεί αγοραίο μίσθωμα, όπως αυτό θα καθοριστεί από το ΤΚΧ, το οποίο να αναθεωρείται ανά πενταετία με βάση νέα εκτίμηση της αγοραίας αξίας της γης, με δυνατότητα χρήσης του κανόνα de minimis, σε περίπτωση που ο Κηδεμόνας επιθυμεί την καταβολή από τους δικαιούχους γεωργοκτηνοτρόφους ενοικίου χαμηλότερου του αγοραίου.

6.4.18 Διάθεση μετοχών που κατέχει η Κυβέρνηση σε εταιρείες

Το Υπουργείο Οικονομικών ζήτησε τις απόψεις μου σχετικά με τα κριτήρια που έχει θέσει η

⁵² Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων C 209 της 10.07.1997, σ. 3.

Επιτροπή όσον αφορά τη διάθεση σε ιδιώτες μετοχών που έχει στην κατοχή του το κράτος.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι, σύμφωνα με πάγια νομολογία των Δικαστηρίων της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵³, σε συνδυασμό με την πρακτική που ακολουθεί η Επιτροπή σε τέτοιου είδους υποθέσεις, η αγορά ή πώληση μετοχών επιχειρήσεων από το κράτος δεν περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης, αν η συμπεριφορά του κράτους συνάδει με αυτήν ενός ιδιώτη επενδυτή που δραστηριοποιείται σε οικονομία αγοράς (Market Economy Investor Principle).

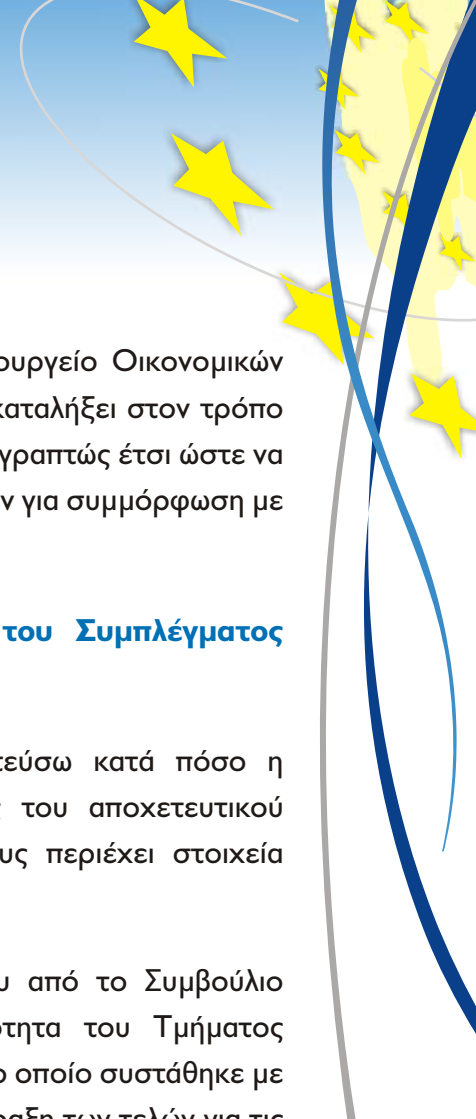
Με βάση πρόσφατη Απόφασή της, η οποία αφορούσε το μέτρο μερικής ιδιωτικοποίησης που εφάρμοσε η Ελλάδα σε σχέση με το καζίνο της Πάρνηθας⁵⁴, η Επιτροπή αποσαφήνισε ότι, όταν η πώληση μετοχών είναι χρηματιστηριακή, γενικά θεωρείται ότι πραγματοποιείται με τους όρους της αγοράς και ότι δεν περιλαμβάνει κάποιο οικονομικό πλεονέκτημα, δηλαδή δε συνιστά κρατική ενίσχυση. Ωστόσο, όταν η πώληση γίνεται με ιδιωτικό συμφωνητικό, μπορεί να υποτεθεί ότι δεν παρέχεται κανένα πλεονέκτημα εάν τηρούνται οι εξής προϋποθέσεις: (α) το μερίδιο πωλείται στο πλαίσιο ανταγωνιστικής δημοπρασίας, η οποία είναι ανοιχτή σε όλους και εξασφαλίζει τη διαφάνεια και τη μη διάκριση, (β) δε συνοδεύεται από όρους μη συνήθεις σε παρόμοιες συναλλαγές μεταξύ ιδιωτών και οι οποίοι θα μπορούσαν πιθανόν να μειώσουν την τιμή πώλησης, (γ) το μερίδιο πωλείται στον πλειοδότη και (δ) παρέχεται στους υποψήφιους αγοραστές αρκετός χρόνος και πληροφορίες ώστε να διενεργήσουν κανονική αποτίμηση των περιουσιακών στοιχείων, η οποία θα αποτελέσει τη βάση της προσφοράς τους.

Η Επιτροπή επεξηγώντας τις προπαρατεθείσες προϋποθέσεις τόνισε ότι γενικότερος σκοπός της αξιολόγησης είναι να κριθεί κατά πόσο ένας παράγοντας δραστηριοποιούμενος σε οικονομία της αγοράς και ευρισκόμενος σε αντίστοιχη θέση με αυτήν του κράτους θα ενεργούσε κατά τον ίδιο τρόπο, ήτοι θα είχε πωλήσει την εταιρεία στην ίδια τιμή. Μη οικονομικής φύσεως σκοπιμότητες, όπως, για παράδειγμα, λόγοι βιομηχανικής πολιτικής, απασχόλησης, περιφερειακής πολιτικής, οι οποίοι δε θα ήταν αποδεκτοί από έναν οικονομικό παράγοντα σε οικονομία της αγοράς, δεν μπορούν να λαμβάνονται υπόψη ως λόγοι για να γίνει δεκτή μια χαμηλότερη τιμή και υποδηλώνουν την ύπαρξη κάποιου πλεονεκτήματος.

Η Επιτροπή καταλήγει ότι, εάν έστω και ένας από τους προαναφερθέντες τέσσερις όρους δεν ικανοποιείται, τότε η υπόθεση θα πρέπει να κοινοποιείται στην Επιτροπή από το κράτος μέλος έτσι ώστε να εξετασθεί για πιθανή περίπτωση κρατικής ενίσχυσης.

⁵³ Βλ. ενδεικτικά: Απόφαση του Πρωτοδικείου (από 01.12.2009 μετονομάστηκε σε «Γενικό Δικαστήριο») της 12^{ης} Δεκεμβρίου 2000, T-296/97 (Alitalia κατά Επιτροπής), Συλλογή 2000 και Απόφαση του Πρωτοδικείου της 29^{ης} Μαρτίου 2007 στην υπόθεση T-366/00 (Scott SA κατά Επιτροπής), Συλλογή 2007.

⁵⁴ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 258 της 04.10.2011, σ. 74 - 82.

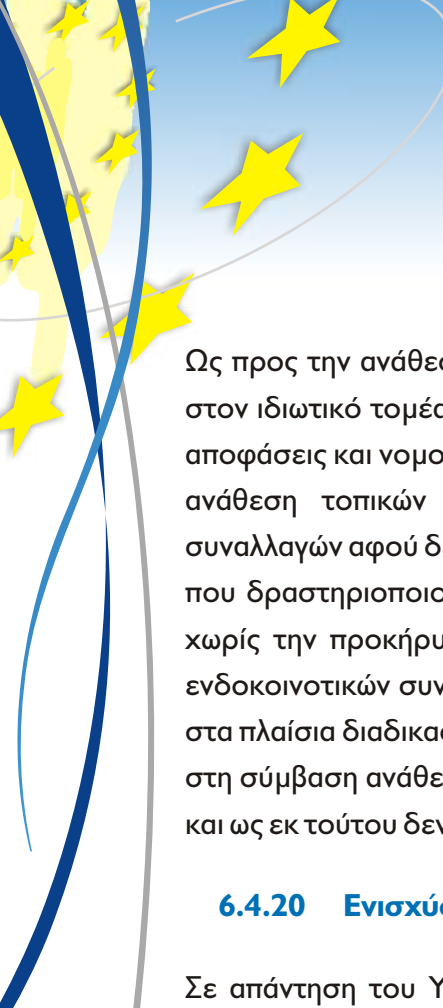
Υπό το φως των πιο πάνω υπέδειξα ότι σε περίπτωση που το Υπουργείο Οικονομικών αποφασίσει τη μερική ή καθολική ιδιωτικοποίηση μιας εταιρείας και καταλήξει στον τρόπο διάθεσης των μετοχών, θα πρέπει εκ των προτέρων να με ενημερώσει γραπτώς έτσι ώστε να εξετασθούν οι ενέργειες οι οποίες πιθανώς θα πρέπει να ακολουθηθούν για συμμόρφωση με το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις.

6.4.19 Χρηματοδότηση του αποχετευτικού συστήματος του Συμπλέγματος Κοκκινόχωριών

Από το Γραφείο Προγραμματισμού μου ζητήθηκε όπως γνωματεύσω κατά πόσο η συγχρηματοδότηση του σχεδιασμού, κατασκευής και λειτουργίας του αποχετευτικού συστήματος Κοκκινόχωριών από κοινοτικούς και κρατικούς πόρους περιέχει στοιχεία κρατικής ενίσχυσης.

Μέχρι την ολοκλήρωσή του και την ανάληψη της λειτουργίας του από το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Κοκκινόχωριών, το έργο θα είναι στην αρμοδιότητα του Τμήματος Αναπτυξέως Υδάτων. Το Συμβούλιο Αποχετεύσεων Κοκκινόχωριών, το οποίο συστάθηκε με Απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου, θα είναι αρμόδιο για την είσπραξη των τελών για τις υπηρεσίες του έργου καθώς και για τις δαπάνες λειτουργίας. Ωστόσο ο σταθμός επεξεργασίας λυμάτων, για μια περίοδο 20 ετών από την έναρξη λειτουργίας του, θα είναι υπό τη διαχείριση του κατασκευαστή του ο οποίος θα επωμίζεται τις δαπάνες λειτουργίας και συντήρησής του.

Κατά την αξιολόγηση του έργου επεσήμανα ότι, κατά τη γνώμη μου, η παροχή οικονομικής ενίσχυσης προς τα Συμβούλια Αποχετεύσεων δε συνιστά κρατική ενίσχυση με βάση το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, αφού δεν πληρούνται το ένα από τα τέσσερα σωρευτικά κριτήρια που η διάταξη αυτή θέτει ώστε να στοιχειοθετείται η ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, ήτοι το κριτήριο της νόθευσης του ανταγωνισμού. Τα Συμβούλια Αποχετεύσεων παρέχουν, με βάση το νομικό καθεστώς που διέπει τη λειτουργία τους, συγκεκριμένες υπηρεσίες σε αποκλειστική βάση και εντός δεδομένης γεωγραφικής περιοχής που βρίσκεται υπό την ευθύνη τους. Η αρμοδιότητα των Συμβουλίων Αποχετεύσεων είναι η κατασκευή, λειτουργία και διαχείριση του δημόσιου αποχετευτικού συστήματος στην περιοχή ευθύνης τους. Συνεπώς ως προς τις υπηρεσίες αυτές δεν υφίσταται ούτε είναι δυνατό να υφίσταται ανταγωνισμός με άλλες επιχειρήσεις, ο οποίος θα μπορούσε υπό εντελώς διαφορετικές συνθήκες να νοθευτεί από την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων. Επίσης, τα Συμβούλια Αποχετεύσεων δεν ασκούν δραστηριότητες σε άλλες χώρες, έτσι ώστε να τεθεί ζήτημα επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών.

Ως προς την ανάθεση της κατασκευής και λειτουργίας του σταθμού επεξεργασίας λυμάτων στον ιδιωτικό τομέα μέσω της διαδικασίας των δημόσιων συμβάσεων υπέδειξα ότι, με βάση αποφάσεις και νομολογία της Επιτροπής και του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, η ανάθεση τοπικών υπηρεσιών κοινής ωφελείας αποτελεί αντικείμενο ενδοκοινοτικών συναλλαγών αφού δεν αποκλείεται να υπάρξει ενδιαφέρον για ανάληψή τους από επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, όταν η ανάθεση αυτή γίνεται χωρίς την προκήρυξη ανοικτού διαγωνισμού, υφίσταται το ενδεχόμενο επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Τόνισα συναφώς ότι, εφόσον η επιλογή του αναδόχου θα γίνει στα πλαίσια διαδικασίας διαγωνισμού και η αμοιβή/τέλη προς τον επιτυχόντα θα καθορίζονται στη σύμβαση ανάθεσης, θεωρείται ότι δεν παρέχεται οποιοδήποτε πλεονέκτημα προς αυτόν και ως εκ τούτου δεν παραχωρείται οποιαδήποτε κρατική ενίσχυση.

6.4.20 Ενισχύσεις προς το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων

Σε απάντηση του Υπουργείου Εσωτερικών σε ερωτηματολόγιο της Επιτροπής σχετικά με κρατικές ενισχύσεις προς πρακτορεία ειδήσεων εντοπίστηκε ότι η Κυβέρνηση καλύπτει, βάσει Απόφασης του Υπουργικού Συμβουλίου του 1999, μόνιμα το ετήσιο κόστος της φωτογραφικής υπηρεσίας που παρέχει το Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων (εφεξής το «ΚΥΠΕ») προς τις εφημερίδες.

Ύστερα από αξιολόγηση της χορηγίας αυτής έκρινα ότι αυτή ικανοποιεί όλα τα κριτήρια που τίθενται από το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ, έτσι ώστε να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση προς τις εφημερίδες μέσω του ΚΥΠΕ. Συγκεκριμένα:

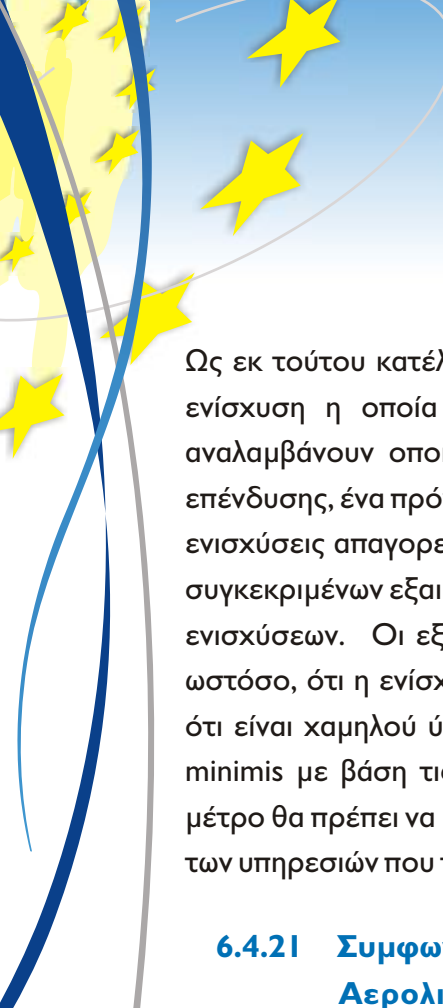
- (α) χορηγείται με κρατικούς πόρους, καθότι η δαπάνη χρηματοδοτείται από τον κρατικό προϋπολογισμό·
- (β) προσδίδει οικονομικό πλεονέκτημα στις εφημερίδες, εφόσον καλύπτει μια πάγια δαπάνη τους, ήτοι την προμήθεια φωτογραφικού υλικού που υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς θα έπρεπε να επωμίζονται οι ίδιες. Με άλλα λόγια, θα έπρεπε οι εφημερίδες να καταβάλλουν προς το ΚΥΠΕ ή προς την οποιανδήποτε άλλη πηγή του υλικού αυτού το αγοραίο αντίτιμο. Αντί αυτού το κράτος αποφάσισε να απαλλάξει τις εφημερίδες από αυτήν τη συνήθη δαπάνη τους, καταβάλλοντας προς το ΚΥΠΕ έναντι των εφημερίδων το σχετικό κόστος. Επεσήμανα εν προκειμένω ότι, με βάση νομολογία του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁵⁵, η έννοια της κρατικής ενίσχυσης δεν

⁵⁵ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 8^{ης} Σεπτεμβρίου 2011, C - 279/08 P, Συλλογή της Νομολογίας 2011.

περιλαμβάνει μόνο τις θετικές παροχές, όπως είναι οι επιδοτήσεις, αλλά και τις παρεμβάσεις οι οποίες, ανεξαρτήτως μορφής, μετριάζουν τις συνήθεις επιβαρύνσεις του προϋπολογισμού μιας επιχείρησης και, ως εκ τούτου, χωρίς να αποτελούν επιδοτήσεις υπό τη στενή έννοια του όρου, έχουν ίδια φύση και όμοια αποτελέσματα, όπως η παροχή προϊόντων ή υπηρεσιών υπό προτιμησιακούς όρους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση παρέχεται με κρατικούς πόρους προς τις εφημερίδες μια υπηρεσία όχι απλώς με προτιμησιακούς όρους αλλά εντελώς δωρεάν⁵⁶

- (γ) καλύπτει μια συγκεκριμένη δαπάνη των επιχειρήσεων που εκδίδουν εφημερίδες και συνεπώς ευνοεί συγκεκριμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής⁵⁶
- (δ) νοθεύει τον ανταγωνισμό σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Σε υποθέσεις κρατικής ενίσχυσης προς εφημερίδες και τον εκδοτικό τομέα γενικότερα⁵⁶ η Επιτροπή αναγνωρίζει ότι, λόγω της γλώσσας στην οποία εκδίδονται τα έντυπα, ο ενδοκοινοτικός ανταγωνισμός μεταξύ των ευρωπαϊκών εφημερίδων είναι ανύπαρκτος ή τουλάχιστον ασθενής. Παρ' όλα αυτά, η Επιτροπή δεν αποκλείει τελικώς τη δυνατότητα επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών, ιδιαίτερα όταν η γλώσσα στην οποία εκδίδονται τα έντυπα χρησιμοποιείται και από έντυπα που εκδίδονται σε άλλα κράτη μέλη, που σημαίνει ότι είναι θεωρητικά δυνατό να υπάρξουν εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών. Στην περίπτωση του ΚΥΠΕ, η γλώσσα στην οποία εκδίδονται οι κυπριακές εφημερίδες είναι η ελληνική και σε ορισμένες περιπτώσεις η αγγλική και επομένως δεν μπορεί να αποκλειστεί ότι, έστω και σ' έναν περιορισμένο βαθμό, υπάρχει ανταγωνισμός μεταξύ των κυπριακών εφημερίδων και εφημερίδων άλλων κρατών μελών που εκδίδονται στην ελληνική ή την αγγλική γλώσσα. Ωσαύτως, οι εφημερίδες δεν κυκλοφορούν πλέον μόνο σε έντυπη μορφή αλλά και μέσω των ιστοσελίδων του διαδικτύου όπου επικρατεί πολύ πιο έντονος διασυνοριακός ανταγωνισμός για την εξασφάλιση διαφημιστικών εσόδων. Στην αγορά αυτή οι εφημερίδες δεν ανταγωνίζονται μόνο μεταξύ τους, αλλά και με άλλα μέσα μαζικής ενημέρωσης (τηλεοπτικά κανάλια, εταιρείες διαδικτύου κ.ά.) που προσφέρουν αντίστοιχες υπηρεσίες. Συνεπώς μία ενίσχυση προς ένα τμήμα αυτών των επιχειρήσεων προκαλεί στρέβλωση του ανταγωνισμού με πιθανές συνέπειες στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Επιπλέον όσον αφορά το μικρό, φαινομενικά, ποσό της ενίσχυσης στον κλάδο των εφημερίδων αλλά και σε κάθε εφημερίδα ξεχωριστά υπογράμμισα ότι δεν μπορεί να επηρεάσει το χαρακτηρισμό ενός μέτρου ως κρατικής ενίσχυσης.

⁵⁶ Ενδεικτικά: Απόφαση της Επιτροπής της 30^{ης} Ιουνίου 2001 σχετικά με τα μέτρα που ανακοίνωσε η Ιταλία υπέρ του εκδοτικού τομέα, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 118, της 03.05.2006, σ. 8-17 και State Aid No 355/05 Slovak Republic, Kalligram s.r.o, Individual aid in favour of a periodical, 23.11.2005.

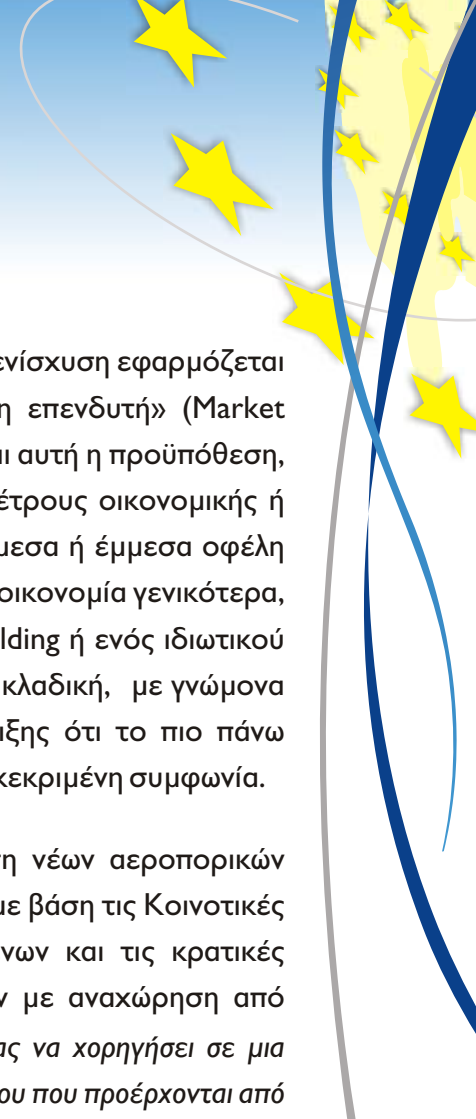
Ως εκ τούτου κατέληξα στο συμπέρασμα ότι το μέτρο συνιστά λειτουργική ενίσχυση, ήτοι ενίσχυση η οποία καλύπτει λειτουργικές ανάγκες των επιχειρήσεων, χωρίς αυτές να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε υποχρέωση, όπως, λόγου χάριν, την πραγματοποίηση μιας επένδυσης, ένα πρόγραμμα έρευνας ή κατάρτισης του προσωπικού τους, κλπ. Οι λειτουργικές ενισχύσεις απαγορεύονται κατά κανόνα από το κοινοτικό δίκαιο για τον ανταγωνισμό εκτός συγκεκριμένων εξαιρέσεων που προβλέπονται ρητά στους κοινοτικούς κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Οι εξαιρέσεις αυτές δεν αφορούν την εν λόγω κρατική ενίσχυση. Υπέδειξα, ωστόσο, ότι η ενίσχυση υπολογιζόμενη ανά επιχείρηση, φαίνεται, εκ του συνολικού ποσού, ότι είναι χαμηλού ύψους και θα μπορούσε να συνεχιστεί μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis με βάση τις πρόνοιες του Κανονισμού 1998/2006· σε διαφορετική περίπτωση το μέτρο θα πρέπει να καταργηθεί άμεσα και οι εφημερίδες να καταβάλλουν το αγοραίο αντίτιμο των υπηρεσιών που τους προσφέρονται από το ΚΥΠΕ.

6.4.21 Συμφωνία Παραχώρησης για την Ανάπτυξη και Διαχείριση των Αερολιμένων Λάρνακας και Πάφου-Σχέδια Κινήτρων προς τις Αεροπορικές Εταιρείες

Το Υπουργείο Συγκοινωνιών και Έργων ζήτησε τα σχόλιά μου επί του Προσχεδίου Εμπορικής Συμφωνίας μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Εταιρείας Hermes Airports Ltd, σύμφωνα με το οποίο η κυβέρνηση, μέσω συνεισφοράς κρατικών πόρων ανά διακινούμενο επιβάτη, θα συμβάλλει στα σχέδια κινήτρων προσέλκυσης επιπρόσθετης επιβατικής κίνησης. Η Εμπορική Συμφωνία διαλαμβάνει την παραχώρηση εκπτώσεων στα αεροναυτιλιακά τέλη προς όλες τις αεροπορικές εταιρείες οι οποίες θα επιτύχουν ορισμένους στόχους που θέτουν τα σχέδια κινήτρων. Το ύψος της έκπτωσης μεταβάλλεται ανάλογα με τον αριθμό των πρόσθετων επιβατών που θα καταφέρουν να μεταφέρουν είτε με την έναρξη νέων πτήσεων είτε με την αύξηση της συχνότητας των υφιστάμενων πτήσεων. Η μεταφορά κρατικών πόρων από το κράτος προς την Εταιρεία Hermes Airports Ltd θα γίνεται με αφαίρεση από το ποσό που λαμβάνει η Κυπριακή Δημοκρατία από τη λειτουργία των αεροδρομίων το οποίο καθορίστηκε στη Συμφωνία Παραχώρησης σε ποσοστό 33% επί των ακαθάριστων εσόδων της.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»)⁵⁷, ένα κρατικό μέτρο, όπως η προαναφερθείσα Εμπορική Συμφωνία, συνιστά κρατική ενίσχυση όταν αποφέρει οικονομικό πλεονέκτημα στις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις, το οποίο δε θα αποκτούσαν οι επιχειρήσεις αυτές υπό κανονικές συνθήκες λειτουργίας της αγοράς. Για να κριθεί κατά πόσο η συμπεριφορά του κράτους

⁵⁷ Απόφαση του ΔΕΚ της 21^{ης} Μαρτίου 1991, C 305/89, Ιταλία κατά Επιτροπής, Συλλογή της Νομολογίας 1991.

αντιστοιχεί στις συνθήκες της αγοράς και συνεπώς δε συνιστά κρατική ενίσχυση εφαρμόζεται κατά την εξέταση της υπόθεσης το λεγόμενο κριτήριο του «ιδιώτη επενδυτή» (Market Economy Investor Principle). Κατά πάγια νομολογία, για να ικανοποιείται αυτή η προϋπόθεση, η συμπεριφορά του κράτους δεν πρέπει να επηρεάζεται από παραμέτρους οικονομικής ή κοινωνικής πολιτικής, δηλαδή δεν πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα άμεσα ή έμμεσα οφέλη που πιθανόν να έχει η ενέργεια του κράτους π.χ. στον τουρισμό ή στην οικονομία γενικότερα, αλλά να αντιστοιχεί προς τη συμπεριφορά μιας ιδιωτικής εταιρείας holding ή ενός ιδιωτικού ομίλου επιχειρήσεων που ακολουθούν διαρθρωτική πολιτική, γενική ή κλαδική, με γνώμονα την προοπτική μακροπρόθεσμης αποδοτικότητας. Η ευθύνη απόδειξης ότι το πιο πάνω κριτήριο πληρούται ανήκει στο ίδιο το κράτος που προβαίνει σε μια συγκεκριμένη συμφωνία.

Δεδομένου ότι η Εμπορική Συμφωνία έχει ως στόχο την προώθηση νέων αεροπορικών δρομολογίων προς και από τα κυπριακά αεροδρόμια, υπενθύμισα ότι, με βάση τις Κοινοτικές Κατευθύνσεις της Επιτροπής για τη χρηματοδότηση των αερολιμένων και τις κρατικές ενισχύσεις σε αεροπορικές εταιρείες για την έναρξη νέων γραμμών με αναχώρηση από περιφερειακούς αερολιμένες⁵⁸ «είναι δυνατόν ένας δημόσιος αερολιμένας να χορηγήσει σε μια αεροπορική εταιρεία χρηματοδοτικά πλεονεκτήματα από τους ίδιους πόρους του που προέρχονται από την οικονομική του δραστηριότητα, τα οποία δεν αποτελούν κρατική ενίσχυση εφόσον αποδείξει ότι ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής, μέσω, παραδείγματος χάριν, επιχειρηματικού σχεδίου όπου αποδεικνύονται οι προοπτικές απόδοσης της οικονομικής δραστηριότητας του αερολιμένα». Η αξιολόγηση της συμβατότητας τέτοιων υποθέσεων με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα της Επιτροπής, η οποία κρίνει κατά πόσο η συμπεριφορά του κράτους αντιστοιχεί στις συνθήκες της αγοράς και συνεπώς δε συνιστά κρατική ενίσχυση. Συνεπώς, ο Έφορος δεν είναι σε θέση να προσφέρει νομική ασφάλεια στο κράτος για την εφαρμογή της Εμπορικής Συμφωνίας καθότι η αρμοδιότητα αυτή ανήκει στην ίδια την Επιτροπή. Υπέδειξα περαιτέρω ότι για τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού τα αεροδρόμια συνιστούν επιχειρήσεις και οι οικονομικές σχέσεις τους με το κράτος ελέγχονται από τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Σημείωσα, ωσαύτως, ότι, κατά την εκτίμησή μου, με βάση τις πρόνοιες της Εμπορικής Συμφωνίας, καταβλήθηκε σοβαρή προσπάθεια το κράτος να λειτουργήσει ως ιδιώτης επενδυτής. Η εκτίμηση των Υπουργείων Οικονομικών και Συγκοινωνιών και Έργων ότι υπήρχε σοβαρό ενδεχόμενο η Hermes να μην παραχωρούσε τις εκπώσεις από μόνη της, σε συνδυασμό με την άποψή τους ότι σε περίπτωση παραχώρησης μικρότερων εκπώσεων υπήρχε σοβαρός κίνδυνος οι αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους να έπαυαν να

⁵⁸ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης C 312, 09.12.2005.

ενδιαφέρονται να συμμετάσχουν στα σχέδια κινήτρων, αποτελούσαν, κατά τη γνώμη μου, κρίσιμες παραμέτρους για την ικανοποίηση του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή, οι οποίες φαίνεται ότι απασχόλησαν το κράτος. Επίσης, η Συμφωνία ικανοποιούσε υπόδειξή μου ότι για την εφαρμογή του κριτηρίου του ιδιώτη επενδυτή η συμπεριφορά του κράτους δεν πρέπει να επηρεάζεται από παραμέτρους οικονομικής ή κοινωνικής πολιτικής αλλά να ενεργεί με γνώμονα τη μεγιστοποίηση των εσόδων του από τα αεροδρόμια.

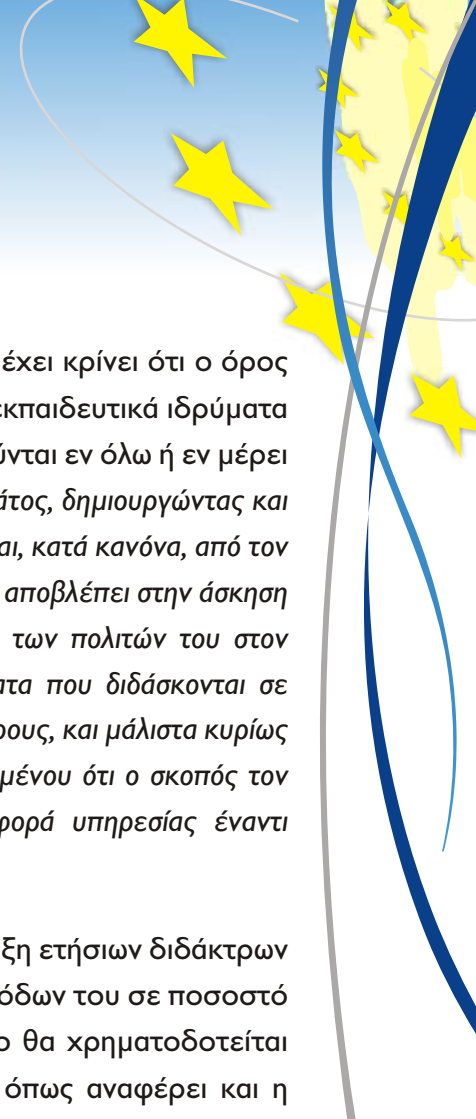
Υπό το φως των πιο πάνω κατέληξα στο συμπέρασμα ότι, εφόσον το κράτος είχε τη θέση ότι κατά το στάδιο των διαπραγματεύσεων με την Hermes επιτεύχθηκε η καλύτερη δυνατή συμφωνία για το ίδιο και παράλληλα διέθετε συγκεκριμένα επιχειρήματα υπέρ της θέσης αυτής, τότε μπορούσε να εφαρμόσει την Εμπορική Συμφωνία αναλαμβάνοντας, βεβαίως, ταυτόχρονα και το ρίσκο ανατροπής μελλοντικά της θέσης αυτής από την Επιτροπή σε περίπτωση που η ίδια κατόπιν αυτεπάγγελτης έρευνας ή καταγγελίας έκρινε ότι δεν πληρούται το κριτήριο του ιδιώτη επενδυτή. Υπογράμμισα, επίσης, ότι νομική ασφάλεια στην εφαρμογή των σχεδίων κινήτρων δύναται να διασφαλιστεί μόνο με την κοινοποίηση και έγκρισή τους από την Επιτροπή.

6.4.22 Ίδρυση και Λειτουργία του Γαλλο-Κυπριακού Σχολείου

Το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού μου ζήτησε όπως γνωμοδοτήσω (α) κατά πόσο η παραχώρηση από το κράτος των κτηριακών εγκαταστάσεων για στέγαση του Γαλλο-Κυπριακού Σχολείου χωρίς ενοίκιο και η ανάληψη από το κράτος υποχρέωσης για τη συντήρησή τους χωρίς χρέωση αποτελούν κρατική ενίσχυση και (β) αν κριθεί ότι αποτελούν κρατική ενίσχυση, κατά πόσο αυτή είναι επιτρεπτή με βάση το κοινοτικό κεκτημένο ή κάτω από ποιους όρους και προϋποθέσεις μπορεί να γίνει επιτρεπτή.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι επρόκειτο σαφώς για μέτρο κάλυψης λειτουργικών δαπανών του ίδιου του Σχολείου και συνεπώς ετίθετο θέμα εξέτασής του με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων. Το γεγονός ότι το Γαλλο-Κυπριακό Σχολείο θα αποτελεί μη κερδοσκοπικό ίδρυμα ιδιωτικού δικαίου δεν επηρεάζει την αξιολόγησή του για σκοπούς εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού. Οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων εφαρμόζονται μόνο σε επιχειρήσεις, δηλαδή στους φορείς εκείνους που ασκούν οικονομική δραστηριότητα ανεξάρτητα από το νομικό καθεστώς που τους διέπει και τον τρόπο χρηματοδότησής τους, ενώ η ιδιότητα της επιχείρησης προσδίδεται αποκλειστικά από τις δραστηριότητες τις οποίες ασκεί, εάν, δηλαδή, αυτές είναι οικονομικές ή όχι. Με τη σειρά της η οικονομική δραστηριότητα συνίσταται, σύμφωνα με το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ»), σε «κάθε δραστηριότητα προσφοράς αγαθών και υπηρεσιών σε δεδομένη αγορά»⁵⁹.

⁵⁹ Απόφαση του ΔΕΚ της 23^{ης} Απριλίου 1991, C 41/90 (Hofner and Elser), Συλλογή 1991.

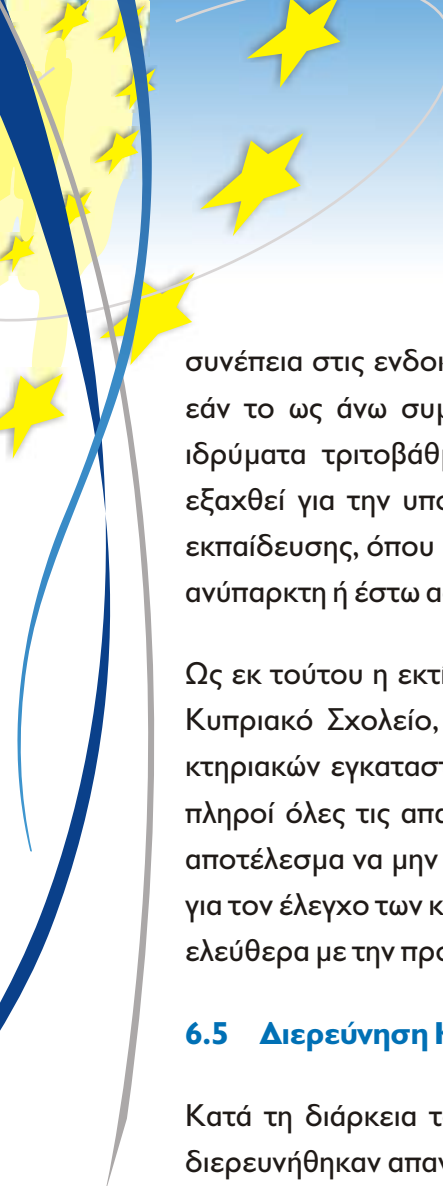
Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης⁶⁰ σε πρόσφατη απόφασή του έχει κρίνει ότι ο όρος «υπηρεσίες» δεν καλύπτει τα μαθήματα που διδάσκονται σε ορισμένα εκπαιδευτικά ιδρύματα που εντάσσονται σε δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα και χρηματοδοτούνται εν όλω ή εν μέρει από δημόσιους πόρους. Το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει ότι «... το κράτος, δημιουργώντας και διατηρώντας αυτό το δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο χρηματοδοτείται, κατά κανόνα, από τον δημόσιο προϋπολογισμό και όχι από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους, δεν αποβλέπει στην άσκηση αμειβόμενων δραστηριοτήτων, αλλά εκπληρώνει την αποστολή του έναντι των πολιτών του στον κοινωνικό, πολιτιστικό και εκπαιδευτικό τομέα... Αντιθέτως, ... τα μαθήματα που διδάσκονται σε εκπαιδευτικά ιδρύματα τα οποία χρηματοδοτούνται κυρίως από ιδιωτικούς πόρους, και μάλιστα κυρίως από τους σπουδαστές ή τους γονείς τους, αποτελούν «υπηρεσίες»..., δεδομένου ότι ο σκοπός τον οποίον επιδιώκουν τα εκπαιδευτικά αυτά ιδρύματα έγκειται στην προσφορά υπηρεσίας έναντι αμοιβής...».

Στην περίπτωση του Γαλλο-Κυπριακού Σχολείου προβλέπεται η είσπραξη ετήσιων διδάκτρων από κάθε μαθητή τα οποία θα καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των εσόδων του σε ποσοστό που θα κυμαίνεται γύρω στο 70%. Κατά συνέπεια το ως άνω σχολείο θα χρηματοδοτείται κυρίως από δίδακτρα και όχι από τον κρατικό προϋπολογισμό και, όπως αναφέρει και η προπαρατεθείσα απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, θα προσφέρει υπηρεσίες έναντι αμοιβής, τούτέστιν θα αποτελεί επιχείρηση υποκείμενη στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Όσον αφορά την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης ή όχι, υπέδειξα ότι από τα τέσσερα σωρευτικά κριτήρια που πρέπει να πληρούνται, αμφισβητούμενο κριτήριο είναι εκείνο της νόθευσης του ανταγωνισμού σε βαθμό επηρεασμού των ενδοκοινοτικών συναλλαγών. Το κριτήριο αυτό προϋποθέτει ότι υφίσταται, έστω και θεωρητικά, ανταγωνισμός μεταξύ αντίστοιχων επιχειρήσεων διαφορετικών κρατών μελών. Εάν αυτό ισχύει, τότε η οποιαδήποτε ενίσχυση προς μια εξ αυτών των επιχειρήσεων δύναται να επηρεάσει τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Το συμπέρασμα, όμως, αυτό θα ήταν μη ρεαλιστικό καθώς τα σχολεία πρωτοβάθμιας και μέσης εκπαίδευσης απευθύνονται σε μια συγκεκριμένη τοπική αγορά, στην οποία είναι φύσει αδύνατο να προσφέρουν υπηρεσίες επιχειρήσεις προερχόμενες από άλλα κράτη μέλη, ήτοι να αναπτυχθούν διασυνοριακές συναλλαγές. Αυτό ενισχύεται από το γεγονός ότι η Κύπρος είναι ένα κράτος γεωγραφικά απομονωμένο από τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ. Σε απόφασή της που αφορούσε κολέγιο τεχνικής εκπαίδευσης στην Τσεχία⁶¹ η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι ενίσχυση προς αυτό δεν αναμενόταν να οδηγούσε φοιτητές από άλλα κράτη μέλη στο να επιλέξουν το κολέγιο και ως εκ τούτου η ενίσχυση δε θα είχε οποιανδήποτε

⁶⁰ Απόφαση του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 20^{ης} Μαΐου 2010, C-56/09, Συλλογή 2010.

⁶¹ State Aid NN 54/2006 - Czech Republic, 08.11.2006.

συνέπεια στις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Υπό το φως της απόφασης αυτής επεσήμανα ότι, εάν το ως άνω συμπέρασμα εξάγεται από την Επιτροπή σε υποθέσεις ενισχύσεων προς ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, τότε θα ηδύνατο με πολύ μεγαλύτερη ευκολία να εξαχθεί για την υπό εξέταση περίπτωση που αφορά ένα ίδρυμα πρωτοβάθμιας και μέσης εκπαίδευσης, όπου η κινητικότητα μαθητών μεταξύ κρατών μελών είναι για προφανείς λόγους ανύπαρκτη ή έστω ασήμαντη.

Ως εκ τούτου η εκτίμησή μου ήταν ότι η οικονομική βοήθεια από το κράτος προς το Γαλλο-Κυπριακό Σχολείο, ανεξάρτητα από τη μορφή που θα έχει (δωρεάν ενοικίαση κρατικών κτηριακών εγκαταστάσεων και κάλυψη από το κράτος των δαπανών συντήρησής τους), δεν πληροί όλες τις απαιτούμενες προϋποθέσεις για να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση με αποτέλεσμα να μην εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της κυπριακής και κοινοτικής νομοθεσίας για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων. Συνεπώς η Αρμόδια Αρχή μπορούσε να προχωρήσει ελεύθερα με την προτεινόμενη οικονομική στήριξη του ως άνω Σχολείου.

6.5 Διερεύνηση Καταγγελιών

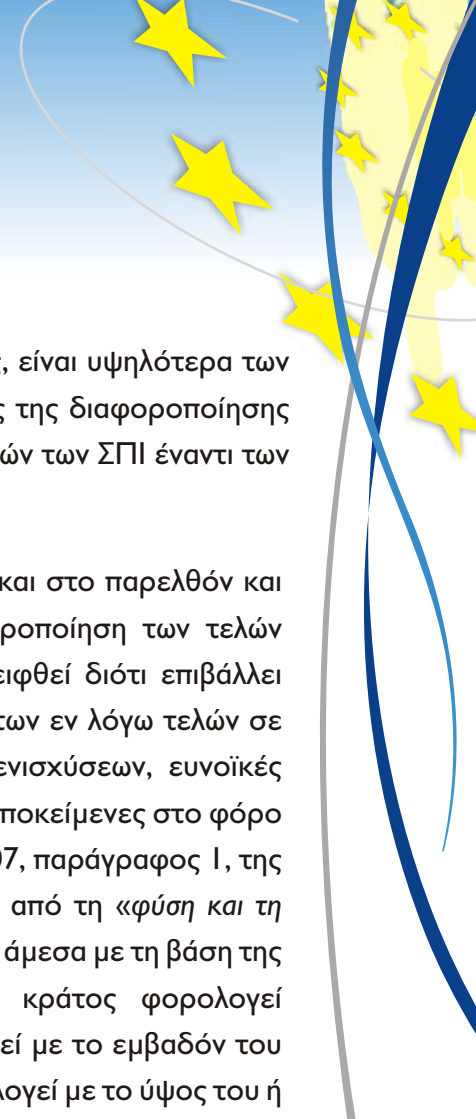
Κατά τη διάρκεια του 2011 υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου 5 καταγγελίες οι οποίες αφού διερευνήθηκαν απαντήθηκαν με επιστολές. Σε άλλες 3 περιπτώσεις υποβλήθηκαν καταγγελίες απευθείας στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής η οποία στη συνέχεια μου ζήτησε με επιστολή της τις απόψεις της Κυπριακής Δημοκρατίας. Οι καταγγελίες αυτές αφορούσαν:

6.5.1 Καταγγελίες που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου

1. Επιβολή Δημοτικών και Κοινοτικών Τελών στις Τράπεζες και στα Συνεργατικά Πιστωτικά Ιδρύματα (ΣΠΙ)

Ο Σύνδεσμος Τραπεζών Κύπρου μου υπέβαλε καταγγελία για κατ' ισχυρισμό παραβίαση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων, ήτοι, παρά τις προγενέστερες προς τούτο υποδείξεις μου, δεν είχε γίνει οποιαδήποτε τροποποίηση των περί Δήμων Νόμων ώστε να εξισώνονται τα ανώτατα όρια του τέλους έκδοσης επαγγελματικής άδειας και του τέλους έκδοσης άδειας επαγγελματικού υποστατικού ανάμεσα στις τράπεζες και τα ΣΠΙ, και, ως εκ τούτου, εξακολουθούσε να υφίσταται η άνιση μεταχείριση μεταξύ των ΣΠΙ και των εμπορικών τραπεζών.

Συγκεκριμένα, τόσο το ανώτατο τέλος για την έκδοση επαγγελματικής άδειας όσο και το ανώτατο τέλος για την έκδοση άδειας επαγγελματικού υποστατικού, όπως αυτά καθορίζονται

στον Πίνακα των περί Δήμων Νόμων, τα οποία αφορούν τις τράπεζες, είναι υψηλότερα των αντίστοιχων τελών που αφορούν τα υποκαταστήματα των ΣΠΙ. Λόγος της διαφοροποίησης των τελών αυτών φαίνεται να ήταν ο πιο περιορισμένος κύκλος εργασιών των ΣΠΙ έναντι των τραπεζών, κατά το χρόνο ψήφισης του Νόμου.

Σημειώνεται κατ' αρχήν ότι η ως άνω καταγγελία μου είχε υποβληθεί και στο παρελθόν και μετά από διερεύνησή της κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η διαφοροποίηση των τελών συνιστούσε κρατική ενίσχυση προς τα ΣΠΙ και θα έπρεπε να εξαλειφθεί διότι επιβάλλει διαφορετικά τέλη σε επιχειρήσεις που βρίσκονται για τους σκοπούς των εν λόγω τελών σε παρεμφερή κατάσταση. Σύμφωνα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, ευνοϊκές παρεκκλίσεις από ένα γενικό κανόνα, με τον οποίο φορολογούνται οι υποκείμενες στο φόρο επιχειρήσεις, πληρούν το κριτήριο της επιλεκτικότητας του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ και συνιστούν κρατικές ενισχύσεις, εκτός εάν δικαιολογούνται από τη «φύση και τη λογική του συστήματος των οικείων επιβαρύνσεων», όπως όταν σχετίζονται άμεσα με τη βάση της σχετικής φορολογίας. Στην προκειμένη περίπτωση, εφόσον το κράτος φορολογεί επαγγελματικά υποστατικά, η φορολογία θα μπορούσε π.χ. να αναλογεί με το εμβαδόν του υποστατικού με τον ίδιο τρόπο που η φορολογία του εισοδήματος αναλογεί με το ύψος του ή η φορολόγηση των οχημάτων με τον κυβισμό τους (αναλογικότητα της φορολογίας). Ως εκ τούτου, η φορολόγηση των υποστατικών αναλόγως του κύκλου εργασιών των επιχειρήσεων, του μετοχικού κεφαλαίου, της νομικής τους μορφής ή της οικονομικής τους δραστηριότητας, όπως ορίζεται στους περί Δήμων Νόμους, συνιστά μη ορθολογική διάκριση που δεν μπορεί να δικαιολογηθεί από την πλευρά των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων.

Με βάση την υπόδειξή μου αυτή, το Υπουργείο Εσωτερικών, ως Αρμόδια Αρχή, θα έπρεπε να αναμορφώσει ριζικά το όλο σύστημα και ζήτησα όπως το νέο σύστημα επιβολής τελών μου κοινοποιηθεί πριν από την ψήφιση του σχετικού νομοσχεδίου για αξιολόγηση με βάση τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων.

Κατόπιν λήψης της νέας καταγγελίας απευθύνθηκα στο Υπουργείο Εσωτερικών το οποίο με ενημέρωσε ότι το Μάιο του 2011 κατέθεσε στη Βουλή των Αντιπροσώπων νέο Νομοσχέδιο με το οποίο τροποποιούνται οι περί Δήμων Νόμοι και καταργούνται, μεταξύ άλλων, οι Πίνακες που αφορούν τα ως άνω ανώτατα όρια τελών. Με επιστολή μου προς το Σύνδεσμο Τραπεζών Κύπρου επεσήμανα ότι, δεδομένου ότι το νέο Νομοσχέδιο καταργεί τα ανώτατα όρια που εμπεριείχαν διάφορων ειδών διακρίσεις μεταξύ επιχειρήσεων, δεν υπήρχε, τουλάχιστον σε εκείνο το στάδιο, κανένα αντικείμενο παρέμβασης από την πλευρά μου. Σύμφωνα με πρόσφατη ενημέρωση που είχα από το Υπουργείο Εσωτερικών το Νομοσχέδιο αυτό εκκρεμεί ακόμη ενώπιον της Βουλής.

2. Επιχορηγήσεις προς τις Κρατικές και Κοινοτικές Στέγες Ηλικιωμένων και Αναπήρων

Το Υπουργείο Οικονομικών μου διεβίβασε καταγγελία του Παγκύπριου Συνδέσμου Ιδιοκτητών Στεγών Ευγηρίας για κατ' ισχυρισμό χορήγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης, ήτοι κρατικές επιχορηγήσεις προς τις κρατικές και κοινοτικές στέγες ηλικιωμένων και αναπήρων χωρίς ανάλογο μέτρο να υφίσταται εν σχέσει με τις ιδιωτικές στέγες.

Επεσήμανα κατ' αρχήν ότι την υπόθεση αυτήν την είχα αξιολογήσει κατά το 2003. Κατά την τότε εκτίμησή μου οι χορηγίες αυτές δεν πληρούσαν όλα τα κριτήρια για να χαρακτηριστούν ως κρατικές ενισχύσεις. Συγκεκριμένα είχα επισημάνει ότι οι ενισχύσεις είτε δεν αφορούν επιχειρήσεις, δηλαδή φορείς που ασκούν οικονομική δραστηριότητα, είτε δεν επηρεάζουν τις ενδοκοινοτικές συναλλαγές. Ωστόσο, λόγω του χρόνου που παρήλθε από την προηγούμενη αξιολόγησή μου κατά τη διάρκεια του οποίου οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και η σχετική νομολογία έχουν εξελιχθεί, έκρινα ότι το θέμα έχρηζε επαναξιολόγησης. Περαιτέρω, κατά το χρόνο εξέτασης της ως άνω καταγγελίας, η Επιτροπή βρισκόταν σε διαδικασία αναθεώρησης των κανόνων για τις ενισχύσεις στις υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος η οποία ολοκληρώθηκε αρχές του 2012.

Υπέδειξα, παρά ταύτα, πως για σκοπούς εφαρμογής των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων θα πρέπει να γίνει διαχωρισμός μεταξύ ενισχύσεων που χορηγούνται στις κρατικές στέγες ηλικιωμένων και αυτών που χορηγούνται στις κοινοτικές στέγες.

Εν σχέσει με τη χρηματοδότηση των κρατικών στεγών ηλικιωμένων από τον κρατικό προϋπολογισμό, έκρινα ότι, ακόμα και αν γίνει δεκτό ότι ικανοποιεί όλα τα κριτήρια για να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση, εντούτοις συνιστά «*υφιστάμενη ενίσχυση*». Πιο συγκεκριμένα, το Παράρτημα IV σημείο 3 της Συνθήκης Προσχώρησης της Κυπριακής Δημοκρατίας στην ΕΕ ορίζει, μεταξύ άλλων, ότι μέτρα ενίσχυσης που τέθηκαν σε εφαρμογή πριν από τις 10.12.1994, ήτοι πριν από την Προσχώρηση και παραμένουν εφαρμοστέα μετά την ημερομηνία αυτή, θεωρούνται υφιστάμενη ενίσχυση κατά την Προσχώρηση. Οι κρατικές στέγες ηλικιωμένων δημιουργήθηκαν τη δεκαετία του 1970, υπάγονται στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και οι δαπάνες τους καλύπτονται σταθερά από τον κρατικό προϋπολογισμό. Τόσο το καθεστώς τους όσο και ο τρόπος λειτουργίας και ο τρόπος χρηματοδότησής τους δεν έχουν μεταβληθεί ουσιαστικά από την εποχή της ίδρυσής τους. Συνεπώς μπορεί να θεωρηθεί ότι η πάγια χρηματοδότησή τους από το κράτος αποτελεί υφιστάμενη ενίσχυση, λόγω του ότι τέθηκε σε ισχύ πριν από τις 10.12.1994 χωρίς τα βασικά της χαρακτηριστικά να έχουν έκτοτε μεταβληθεί. Επομένως η ενίσχυση αυτή, ως υφιστάμενη,

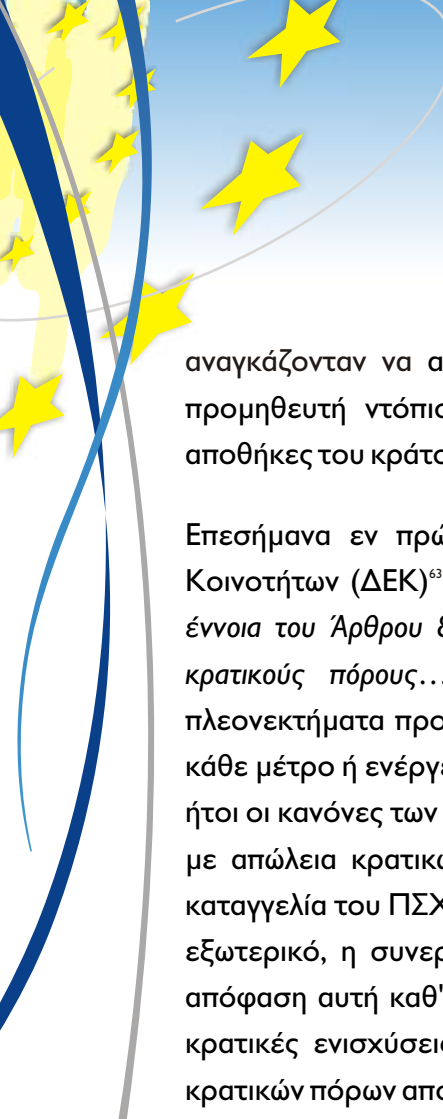
χορηγείται νομίμως. Επεσήμανα, ωστόσο, τη διακριτική ευχέρεια που έχει η Επιτροπή με βάση τον Κανονισμό 659/1999 να εξετάζει υφιστάμενες ενισχύσεις κατά την περίοδο εφαρμογής τους και να αποφασίζει για το συμβιβασμό τους με βάση τους κανόνες του ανταγωνισμού.

Όσον αφορά τις κοινοτικές στέγες, οι οποίες λειτουργούν από οργανώσεις που εγγράφονται ως σωματεία ή ιδρύματα, οι ενισχύσεις προς αυτές, παρότι ξεκίνησαν το 1968, εντούτοις χορηγούνται όχι αυτόματα αλλά βάσει ετήσιου σχεδίου χορηγιών, στο οποίο οι δικαιούχοι υποβάλλουν αιτήσεις προς χρηματοδότηση, οι οποίες αξιολογούνται με διάφορα κριτήρια. Τέτοιου είδους ενισχύσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν πλέον ως υφιστάμενες καθώς συνεχώς μεταβάλλονται τα βασικά χαρακτηριστικά τους, όπως, λόγου χάριν, η βάση καθορισμού της ενίσχυσης ή τα θιγόμενα πρόσωπα⁶². Ως προς το χειρισμό των ενισχύσεων αυτών έκρινα σκόπιμο όπως αντιμετωπισθεί βάσει των νέων κανόνων που θα κατήρτιζε η Επιτροπή για τις ενισχύσεις γενικού οικονομικού συμφέροντος. Στις 11.01.2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ μέρος της νέας δέσμης κανόνων της ΕΕ σχετικά με τις ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις που εκτελούν Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος. Τα νέα νομοθετήματα τέθηκαν σε εφαρμογή στις 31.01.2012. Επιπρόσθετα, στις 26.04.2012 δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ ο Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 360/2012 της Επιτροπής της 25.04.2012 σχετικά με την εφαρμογή των Άρθρων 107 και 108 της ΣΛΕΕ στις ενισχύσεις ήσσονος σημασίας οι οποίες χορηγούνται σε επιχειρήσεις που παρέχουν υπηρεσίες γενικού οικονομικού συμφέροντος, με τον οποίο θα μπορούν να παρέχονται ενισχύσεις χαμηλού ύψους αυτής της κατηγορίας. Στον Κανονισμό αυτό θα μπορούσαν να υπαχθούν οι ενισχύσεις που παραχωρούνται προς τις στέγες ηλικιωμένων με ορισμένες προσαρμογές, εάν αυτό καταστεί αναγκαίο. Ως εκ τούτου, θα επανέλθω σύντομα επί του όλου ζητήματος.

3. Καταγγελία για «τυχόν παράνομη» κρατική επιδότηση: Διευκόλυνση διάθεσης ντόπιου κριθαριού από την Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου (ΕΣΚ).

Ο Παγκύπριος Σύνδεσμος Χοιροτρόφων (ΠΣΧ) μου υπέβαλε προς εξέταση, με βάση τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους, καταγγελία περί ευνοϊκής μεταχείρισης από την ΕΣΚ της Παγκύπριας Οργάνωσης Σιτηροκαλλιεργητών (ΠΟΣ) μέσω της ενοικίασης στην ΠΟΣ αποθηκών της ΕΣΚ με ευνοϊκούς όρους. Σύμφωνα με την καταγγελία, η ΠΟΣ είχε την ευχέρεια να πωλεί ντόπιο κριθάρι σε τιμή άνω του εισαγόμενου ενώ κατά την ίδια χρονική περίοδο η ΕΣΚ δε διέθετε στην αγορά εισαγόμενο κριθάρι, το οποίο ο ΠΣΧ θεωρεί ανώτερης ποιότητας από το ντόπιο. Σύμφωνα με τον ΠΣΧ, με τις ενέργειες της ΕΣΚ, τα μέλη του ΠΣΧ

⁶² Ενδεικτικά: State Aid E 2/2008, (Austria) Financing of ORF, 28.10.2009 και Απόφαση της Επιτροπής της 20^{ης} Ιουλίου 2010 για την ενίσχυση του Ισπανικού ραδιοτηλεοπτικού οργανισμού RTVE, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 1, της 04.01.2011.

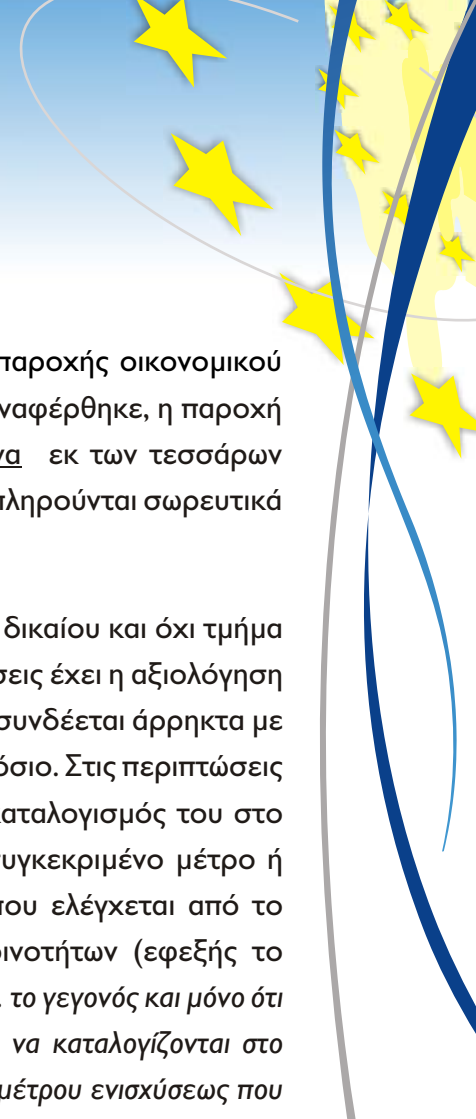
αναγκάζονταν να αγοράζουν ντόπιο κριθάρι και παράλληλα επιδοτούσε επιλεκτικά έναν προμηθευτή ντόπιου κριθαριού, ήτοι την ΠΟΣ, παρέχοντάς του με ευνοϊκούς όρους αποθήκες του κράτους.

Επεσήμανα εν πρώτοις ότι με βάση τη νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (ΔΕΚ)⁶³ «...για να μπορεί ένα πλεονέκτημα να χαρακτηριστεί ως ενίσχυση υπό την έννοια του Άρθρου 87, παράγραφος 1, ΕΚ, πρέπει, πρώτον, να χορηγείται άμεσα ή έμμεσα με κρατικούς πόρους...». Τούτο σημαίνει ότι κρατικές ενισχύσεις αποτελούν μόνο τα πλεονεκτήματα προς επιχειρήσεις που συνεπάγονται απώλεια πόρων για το κράτος και όχι κάθε μέτρο ή ενέργεια του κράτους που ευνοεί οικονομικά μια ή περισσότερες επιχειρήσεις, ήτοι οι κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αφορούν αποκλειστικά τα μέτρα που ισοδυναμούν με απώλεια κρατικών πόρων. Συνεπώς, οι τυχόν ενέργειες της ΕΣΚ οι οποίες, κατά την καταγγελία του ΠΣΧ, ευνόησαν οικονομικά την ΠΟΣ, όπως η μη εισαγωγή κριθαριού από το εξωτερικό, η συνεργασία της ΕΣΚ με την ΠΟΣ για τη διάθεση ντόπιου κριθαριού και η απόφαση αυτή καθ'εαυτή για ενοικίαση των αποθηκών της ΕΣΚ στην ΠΟΣ, δεν αποτελούν κρατικές ενισχύσεις, εφόσον δεν αποδεικνύεται ότι συνεπάγονται απώλεια ή μεταφορά κρατικών πόρων από την ΕΣΚ προς την ΠΟΣ.

Ως προς το μέρος της καταγγελίας που αφορούσε ενοικίαση των αποθηκών της ΕΣΚ προς την ΠΟΣ με ευνοϊκούς όρους, η ΕΣΚ στην απάντησή της παρέθεσε απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου που καθόριζε ότι οι ίδιες χρεώσεις θα ίσχυαν και για όσους άλλους πελάτες της ΕΣΚ αγόραζαν και πλήρωναν ντόπια σιτηρά τα οποία θα διατηρούσαν σε αποθήκες της ΕΣΚ. Επίσης, το αποθηκευτικό τέλος φαινόταν να είχε προκαθοριστεί προ ετών και ως εκ τούτου δεν υπήρξε καμία ειδική μεταχείριση στα πλαίσια της εν λόγω συμφωνίας. Περαιτέρω, η ΕΣΚ διευκρίνισε ότι μέσω των χρεώσεων που επέβαλλε στην ΠΟΣ κάλυπτε τα έξοδά της και ότι οι όποιες συνέπειες από τη διακύμανση των τιμών των σιτηρών βάρυναν την ΠΟΣ και όχι την ΕΣΚ (καθότι τα σιτηρά ανήκαν στην ΠΟΣ ακόμα και όταν βρίσκονταν στις αποθήκες της ΕΣΚ). Υπό το φως των απαντήσεων της ΕΣΚ κατέληξα στο συμπέρασμα ότι δεν αποδεικνυόταν ότι η ΕΣΚ χορήγησε μέσω ιδίων πόρων κάποιο από οικονομικό πλεονέκτημα στην ΠΟΣ, ιδιαίτερα με τη συμφωνία αποθήκευσης των σιτηρών της ΠΟΣ στις εγκαταστάσεις της ΕΣΚ.

Ωστόσο, από συμπληρωματικές πληροφορίες που μου παρασχέθηκαν στη συνέχεια από την ΕΣΚ καταδεικνυόταν ότι πράγματι οι χρεώσεις που επιβλήθηκαν από την ΕΣΚ για την αποθήκευση ντόπιων σιτηρών το 2011 διέφεραν σημαντικά από τις πάγιες χρεώσεις που επιβάλλονται για την αποθήκευση εισαγόμενων σιτηρών. Στο βαθμό που η διαφοροποίηση

⁶³ Απόφαση του ΔΕΚ της 16^{ης} Μαΐου 2002 στην Υπόθεση C - 482/99 (Stardust Marines), Συλλογή Νομολογίας 2002.

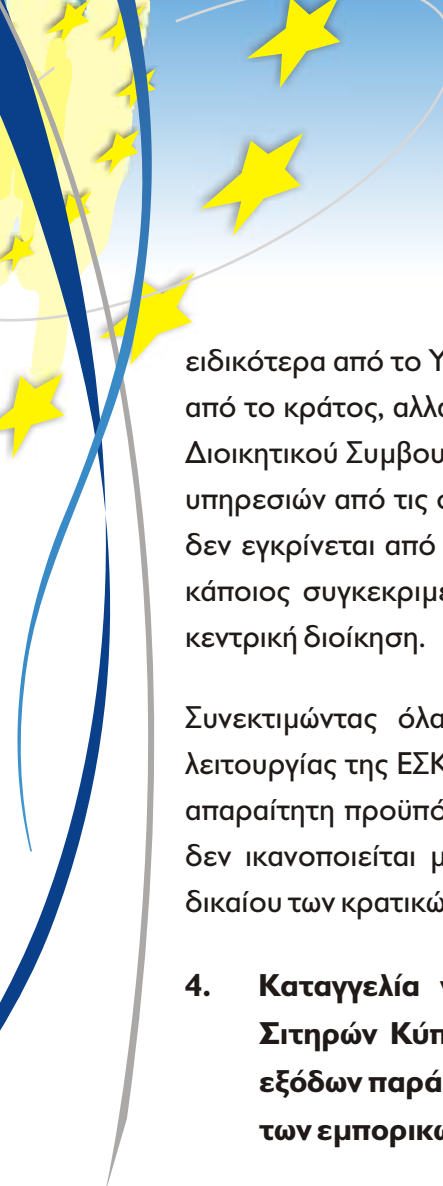

αυτή δεν εξηγείται από λόγους εμπορικής πολιτικής, πρόκειται περί παροχής οικονομικού πλεονεκτήματος προς τους κύριους σιτηροπαραγωγούς. Όπως προαναφέρθηκε, η παροχή οικονομικού πλεονεκτήματος σε συγκεκριμένες επιχειρήσεις είναι ένα εκ των τεσσάρων κριτηρίων που κατά το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ πρέπει να πληρούνται σωρευτικά έτσι ώστε ένα μέτρο να μπορεί να χαρακτηριστεί ως κρατική ενίσχυση.

Δεδομένου ότι η ΕΣΚ αποτελεί ξεχωριστό νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου και όχι τμήμα της κεντρικής διοίκησης, ιδιαίτερο ρόλο σ' αυτού του είδους τις υποθέσεις έχει η αξιολόγηση του κριτηρίου των κρατικών πόρων, καθότι η απώλεια κρατικών πόρων συνδέεται άρρηκτα με τον καταλογισμό του μέτρου που προκαλεί αυτήν την απώλεια στο Δημόσιο. Στις περιπτώσεις που ένα μέτρο λαμβάνεται απευθείας από την κεντρική διοίκηση, ο καταλογισμός του στο κράτος είναι αυταπόδεικτος. Δε συμβαίνει, όμως, το ίδιο όταν ένα συγκεκριμένο μέτρο ή ενέργεια λαμβάνεται από έναν ξεχωριστό φορέα/νομικό πρόσωπο που ελέγχεται από το κράτος. Με βάση νομολογία του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (εφεξής το «ΔΕΚ») η οποία αναλύει το κριτήριο του «καταλογισμού στο Δημόσιο», «... το γεγονός και μόνο ότι μια δημόσια επιχείρηση τελεί υπό τον έλεγχο του Δημοσίου δεν αρκεί για να καταλογίζονται στο Δημόσιο τα μέτρα που λαμβάνει... η δυνατότητα καταλογισμού στο Δημόσιο μέτρου ενισχύσεως που έχει λάβει δημόσια επιχείρηση μπορεί να συναχθεί από ένα σύνολο ενδείξεων που προκύπτουν από τις περιστάσεις της συγκεκριμένης υπόθεσης και το όλο πλαίσιο στο οποίο εντάσσεται η λήψη του μέτρου. ... π.χ. η ένταξη της στις δομές της δημόσιας διοίκησης..., ο βαθμός της εποπτείας που ασκούν οι δημόσιες αρχές επί της διαχείρισεως της επιχειρήσεως ή οποιαδήποτε άλλη ένδειξη από την οποία να συνάγεται στη συγκεκριμένη περίπτωση ότι έχουν εμπλακεί ή ότι είναι απίθανο να μην έχουν εμπλακεί οι δημόσιες αρχές στη λήψη ορισμένου μέτρου...»⁶⁴.

Με βάση την ως άνω προσέγγιση του ΔΕΚ, η ΕΣΚ με διαβεβαίωσε γραπτώς ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε γραπτή ή προφορική παρέμβαση του κράτους προς την κατεύθυνση επηρεασμού του Διοικητικού της Συμβουλίου κατά τη λήψη της προαναφερθείσας απόφασής του. Πρόσθεσε, επίσης, ότι γενικότερα η ΕΣΚ είναι πλήρως ανεξάρτητη από το κράτος κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της σε σχέση με τις συναλλαγές της με επιχειρήσεις ή συνδέσμους επιχειρήσεων. Κατά την ΕΣΚ ουδέποτε είχαν δοθεί από το κράτος, επισήμως ή ανεπισήμως, σχετικές κατευθύνσεις, ούτε και θα μπορούσαν να είχαν δοθεί σύμφωνα με τη νομοθεσία που διέπει τη λειτουργία της ΕΣΚ. Επιπρόσθετα, υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία τα οποία δείχνουν έναν υψηλό βαθμό ανεξαρτησίας της ΕΣΚ. Ο τρόπος λειτουργίας της ΕΣΚ και το νομικό της καθεστώς δείχνουν ότι είναι λειτουργικά αποκομμένη από την κεντρική διοίκηση. Τα μέλη του Διοικητικού της Συμβουλίου διορίζονται μεν από το κράτος και

⁶⁴ Απόφαση του ΔΕΚ της 16^{ης} Μαΐου 2002, C-482/99, Συλλογή της Νομολογίας 2002.

ειδικότερα από το Υπουργικό Συμβούλιο, κάτι που είναι επόμενο σ' ένα φορέα που ελέγχεται από το κράτος, αλλά ως μεμονωμένα άτομα και όχι *ex officio*. Αυτό σημαίνει ότι τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου δε μεταφέρουν αυτομάτως τη βούληση ή την πολιτική των κρατικών υπηρεσιών από τις οποίες ενδεχομένως προέρχονται. Επιπλέον ο προϋπολογισμός της ΕΣΚ δεν εγκρίνεται από τη Βουλή των Αντιπροσώπων ούτε καθορίζεται στη νομοθεσία της ΕΣΚ κάποιος συγκεκριμένος μηχανισμός έγκρισης των μεμονωμένων αποφάσεων της από την κεντρική διοίκηση.

Συνεκτιμώντας όλα τα διαθέσιμα στοιχεία της υπόθεσης και το γενικότερο πλαίσιο λειτουργίας της ΕΣΚ κατέληξα στο συμπέρασμα ότι ο καταλογισμός στο Δημόσιο, που είναι απαραίτητη προϋπόθεση για στοιχειοθέτηση της ύπαρξης κρατικής ενίσχυσης, φαίνεται ότι δεν ικανοποιείται με αποτέλεσμα το μέτρο να μην εμπίπτει στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου των κρατικών ενισχύσεων.

4. Καταγγελία για παρουσίαση στις οικονομικές καταστάσεις της Επιτροπής Σιτηρών Κύπρου (ΕΣΚ) για τα έτη 2005 - 2008 χρηματοδοτικών εσόδων αντί εξόδων παρά την καταβολή τόκων για κυβερνητικά δάνεια και τη χρηματοδότηση των εμπορικών της δραστηριοτήτων

Ιδιώτης έμπορος σιτηρών μου υπέβαλε καταγγελία για ενδεχόμενη παράβαση των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων. Το ερώτημα στο οποίο εστιαζόταν η καταγγελία ήταν η παρουσία στις οικονομικές καταστάσεις της ΕΣΚ για τα έτη 2005-2008 χρηματοδοτικών εσόδων αντί εξόδων παρά την καταβολή τόκων για κυβερνητικά δάνεια και τη χρηματοδότηση των εμπορικών της δραστηριοτήτων. Προς διερεύνηση της καταγγελίας ζήτησα τις οικονομικές καταστάσεις της ΕΣΚ για τα ως άνω έτη.

Μετά από μελέτη τους διαπίστωσα ότι οι χρεωστικοί τόκοι που εμπεριείχοντο στις οικονομικές καταστάσεις αφορούσαν την καταβολή από την ΕΣΚ των τόκων των δυο δανείων που συνήψε με την Κυπριακή Δημοκρατία το 1954 και το 1978 και ο δανεισμός που παρουσιαζόταν σ' αυτές για τα έτη από 31.12.2004 μέχρι 31.12.2007 αφορούσε αποκλειστικά τα δύο αυτά δάνεια. Για την περίοδο αυτή η ΕΣΚ κατέβαλλε μόνο τους τόκους των δανείων χωρίς καταβολή δόσεων επί των αρχικών τους ποσών. Οι πιστωτικοί τόκοι που παρουσιάζονται στους ως άνω λογαριασμούς προέρχονταν από καταθέσεις της ΕΣΚ και κυρίως από χορηγία που της παραχωρήθηκε από το κράτος πριν από την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ. Το ύψος των καταθέσεων αυτών, παρά το ότι μειώνεται με την πάροδο του χρόνου, εντούτοις υπερβαίνει τις συνολικές οφειλές κατά την εξεταζόμενη περίοδο. Ως εκ τούτου στις οικονομικές καταστάσεις της ΕΣΚ παρουσιάζονταν χρηματοδοτικά έσοδα περισσότερα από τα αντίστοιχα χρηματοδοτικά έξοδα.

Δέον να σημειωθεί ότι, μετά από απαίτησή μου, στις 10.01.2008 υπογράφηκε μεταξύ του Υπουργείου Οικονομικών και της ΕΣΚ συμφωνία ενοποίησης των δυο προμνησθέντων δανείων με την οποία προβλέπεται η αποπληρωμή των αρχικών ποσών με τόκο σε 24 εξαμηνιαίες δόσεις. Σύμφωνα με βεβαίωση που είχα από το Υπουργείο Οικονομικών, οι ετήσιες τοκοχρεωλυτικές δόσεις του ενοποιημένου δανείου καταβάλλονται ανελλιπώς, όπως προνοεί η νέα συμφωνία.

Υπό το φως των προπαρατεθέντων κατέληξα στο συμπέρασμα ότι δεν προκύπτει οποιαδήποτε παράβαση των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων.

5. Κάλυψη από το κράτος του κόστους διεξαγωγής δειγματοληψιών και αναλύσεων αιγοπρόβειου και αγελαδινού γάλακτος για σκοπούς εξακρίβωσης της υγιεινής του γάλακτος

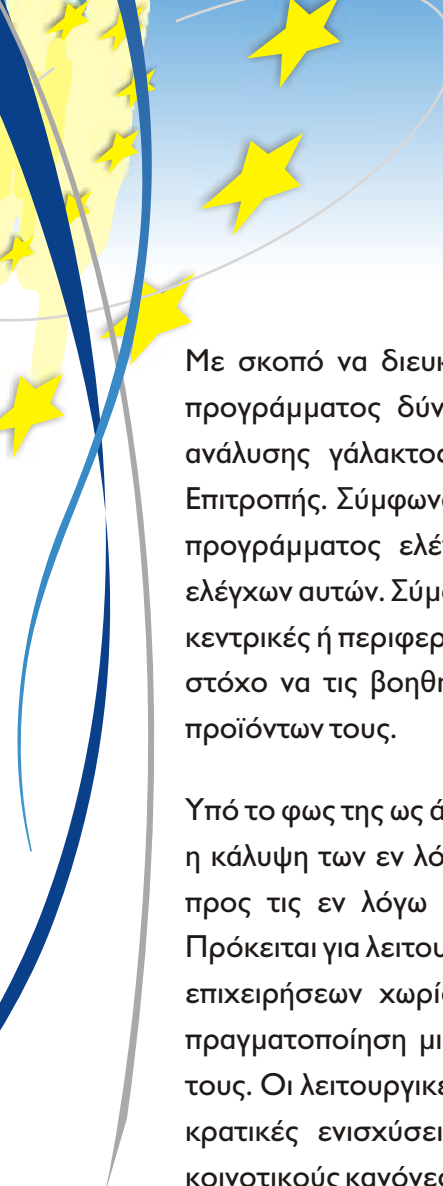
Περίηλθε σε γνώση μου ότι οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες επιχορηγούν το κόστος για τη διεξαγωγή δειγματοληψιών και αναλύσεων αιγοπρόβειου και αγελαδινού γάλακτος για σκοπούς εξακρίβωσης της υγιεινής του γάλακτος.

Έθεσα το θέμα ενώπιον των Κτηνιατρικών Υπηρεσιών επισημαίνοντας ότι, με βάση τον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 852/2004 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 29^{ης} Απριλίου 2004 για την υγιεινή των τροφίμων⁶⁵, οι υπεύθυνοι επιχειρήσεων τροφίμων έχουν την ευθύνη για τη λήψη υγειονομικών μέτρων, όπως δειγματοληψία και ανάλυση, για να διασφαλίζουν ότι τα προϊόντα τους πληρούν τις σχετικές απαιτήσεις υγιεινής που καθορίζονται στον ως άνω Κανονισμό. Όσον αφορά δειγματοληψίες και αναλύσεις για τις οποίες οι κτηνοτρόφοι, ως υπεύθυνοι επιχειρήσεων, έχουν την ευθύνη διεξαγωγής τους, θα πρέπει να επωμίζονται εξ ολοκλήρου και την αντίστοιχη δαπάνη για τη διεκπεραίωσή τους. Η παροχή επιχορηγήσεων από το κράτος υπό τη μορφή διεξαγωγής δειγματοληψιών και αναλύσεων δωρεάν ισοδυναμεί με κάλυψη λειτουργικών δαπανών των επιχειρήσεων, νοουμένου, βέβαια, ότι τις εν λόγω δαπάνες θα έπρεπε, σύμφωνα με την ευρωπαϊκή νομοθεσία, να επωμίζονται οι ίδιοι οι κτηνοτρόφοι.

Οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες διατύπωσαν την άποψη ότι το νωπό γάλα δεν εμπίπτει στον ως άνω Κανονισμό αλλά στον Κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 853/2004⁶⁶ ο οποίος αφορά τις δειγματοληψίες για το νωπό γάλα και προβλέπει ότι αυτές μπορούν να γίνονται στα πλαίσια εθνικού ή περιφερειακού προγράμματος το οποίο εφαρμόζεται στην προκειμένη περίπτωση.

⁶⁵ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 139 της 30.04.2004, σ. 1.

⁶⁶ Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 139 της 30.04.2004, σ. 55.

Με σκοπό να διευκρινισθεί κατά πόσο το κράτος στο πλαίσιο εθνικού ή περιφερειακού προγράμματος δύναται να καλύπτει με ιδίους πόρους τις δαπάνες δειγματοληψίας και ανάλυσης γάλακτος απευθύνθηκα στη Γενική Διεύθυνση Υγείας και Καταναλωτών της Επιτροπής. Σύμφωνα με την απάντησή της, ακόμα και στο πλαίσιο εθνικού ή περιφερειακού προγράμματος ελέγχου, οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να επωμίζονται το κόστος των ελέγχων αυτών. Σύμφωνα με την Επιτροπή, τα προγράμματα αυτά, αν και εποπτεύονται από τις κεντρικές ή περιφερειακές αρχές, εφαρμόζονται προς όφελος των επιχειρήσεων και έχουν ως στόχο να τις βοηθήσουν στον έλεγχο της τήρησης των απαιτούμενων όρων υγιεινής των προϊόντων τους.

Υπό το φως της ως άνω ερμηνείας της Κοινοτικής Νομοθεσίας, κατέληξα στο συμπέρασμα ότι η κάλυψη των εν λόγω δαπανών από τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες συνιστά κρατική ενίσχυση προς τις εν λόγω επιχειρήσεις σύμφωνα με το Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ. Πρόκειται για λειτουργική ενίσχυση, δηλαδή ενίσχυση που καλύπτει λειτουργικές ανάγκες των επιχειρήσεων χωρίς αυτές να αναλαμβάνουν οποιαδήποτε υποχρέωση, όπως π.χ. την πραγματοποίηση μιας επένδυσης, ένα πρόγραμμα έρευνας ή κατάρτισης του προσωπικού τους. Οι λειτουργικές ενισχύσεις απαγορεύονται κατά κανόνα από το κοινοτικό δίκαιο για τις κρατικές ενισχύσεις εκτός συγκεκριμένων εξαιρέσεων που προβλέπονται ρητά στους κοινοτικούς κανόνες. Οι εξαιρέσεις αυτές δεν αφορούν την εξεταζόμενη κρατική ενίσχυση.

Ενόψει των προεκτεθέντων, υπέδειξα προς τις Κτηνιατρικές Υπηρεσίες ότι η κάλυψη της δαπάνης αυτής από το κράτος ήταν δυνατή μόνο στα πλαίσια του κανόνα de minimis. Σε διαφορετική περίπτωση θα έπρεπε να καταργηθεί και οι Κτηνιατρικές Υπηρεσίες να εισπράττουν από τις επιχειρήσεις το πραγματικό κόστος των ελέγχων και αναλύσεων που διενεργούν.

6.5.2. Καταγγελίες που υποβλήθηκαν απευθείας στην αρμόδια Γενική Διεύθυνση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής

1. Καταγγελία για χορήγηση παράνομης κρατικής ενίσχυσης στην Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου (ΕΣΚ) υπό μορφή φοροαπαλλαγών, ήτοι μη υποβολή ελεγμένων οικονομικών καταστάσεων και μη καταβολή του οφειλόμενου φόρου εισοδήματος από την 1^η Μαΐου 2004 και εντεύθεν

Η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής με επιστολή της που αποστάληκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ και μου κοινοποιήθηκε ανέφερε ότι η Επιτροπή έλαβε καταγγελία ότι η ΕΣΚ δεν έχει υποβάλει ελεγμένες οικονομικές καταστάσεις από την 1^η Μαΐου 2004 και εντεύθεν ούτε έχει πληρώσει έκτοτε φόρο

εισοδήματος στο κυπριακό κράτος. Καταγγέλθηκε επίσης ότι οι φορολογικές αρχές της Κύπρου ανέχονται αυτήν την κατάσταση καθώς δε λαμβάνουν μέτρα εναντίον της ΕΣΚ.

Την καταγγελία διαβίβασα στο Υπουργείο Οικονομικών, ως Αρμόδια Αρχή, για υποβολή παρατηρήσεων. Υπενθύμισα ταυτόχρονα στο Υπουργείο Οικονομικών ότι μια από τις διάφορες μορφές κρατικής ενίσχυσης αποτελεί και η συνεχιζόμενη ανοχή του κράτους απέναντι σε μια επιχείρηση που δεν εξοφλεί τις οφειλές της προς αυτό. Σύμφωνα με την Επιτροπή, με την ανοχή από πλευράς του Δημοσίου στην είσπραξη οφειλόμενων προς αυτό ποσών ετεροχρονίζεται η καταβολή των επιβαρύνσεων τις οποίες θα έπρεπε κανονικά να καταβάλει η επιχείρηση εγκαίρως, πράγμα το οποίο παρέχει έτσι στον αποδέκτη μια πηγή λειτουργικού κεφαλαίου⁶⁷. Επεσήμανα, ωσαύτως, ότι τυχόν απαλλαγή της ΕΣΚ από την υποχρέωση καταβολής φόρου εισοδήματος θα συνιστούσε παράνομη κρατική ενίσχυση. Σύμφωνα με τα στοιχεία που τέθηκαν ενώπιόν μου από το Υπουργείο Οικονομικών, η ΕΣΚ είναι υποχρεωμένη με βάση τον περί Φορολογίας Εισοδήματος Νόμο (Ν. 118(Ι)/2002) να καταβάλλει φόρο επί του εισοδήματός της. Μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ, η ΕΣΚ εξακολούθησε να λειτουργεί ως νομικό πρόσωπο δημόσιου δικαίου, αλλά υπό καθεστώς ελεύθερου ανταγωνισμού χωρίς οποιανδήποτε κρατική χορηγία ή στήριξη. Η ΕΣΚ ετοίμασε οικονομικές καταστάσεις από 01.05.2004 μέχρι 31.12.2007 τις οποίες υπέβαλε στο Γενικό Ελεγκτή της Δημοκρατίας για έλεγχο και επιβεβαίωση. Η Ελεγκτική Υπηρεσία τον Ιούνιο του 2011 επιβεβαίωσε και απέστειλε τις οικονομικές καταστάσεις στην ΕΣΚ. Η καθυστέρηση υποβολής των οικονομικών της καταστάσεων στην Ελεγκτική Υπηρεσία οφειλόταν στην καθυστέρηση ξεκαθαρίσματος των οικονομικών εκκρεμοτήτων που προέκυψαν από την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ και τη διαφοροποίηση του καθεστώτος λειτουργίας της ΕΣΚ. Η ΕΣΚ υπέβαλε στη συνέχεια ανάλογες φορολογικές δηλώσεις για τις πιο πάνω περιόδους στην Ελεγκτική Υπηρεσία για επιβεβαίωση και στη συνέχεια θα υποβάλλονταν στο Τμήμα Εσωτερικών Προσόδων για τα περαιτέρω.

Για τα έτη 2008 - 2010 οι οικονομικές καταστάσεις της ΕΣΚ είχαν υποβληθεί στην Ελεγκτική Υπηρεσία για έλεγχο και επιβεβαίωση και θα ακολουθούσε η νενομισμένη διαδικασία υποβολής φορολογικών δηλώσεων. Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία, συμπέρασμα της Αρμόδιας Αρχής ήταν ότι η ΕΣΚ δεν τυγχάνει οποιασδήποτε ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης.

Εν συνεχεία διαβίβασα τη θέση της Αρμόδιας Αρχής στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής για τον περαιτέρω χειρισμό της καταγγελίας.

⁶⁷ Απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 17^{ης} Σεπτεμβρίου 2008, Ολυμπιακή Αεροπορία - Υπηρεσίες, Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης L 222, της 24.08.2010.

2 Ενδεχόμενη κρατική ενίσχυση προς την εταιρεία Microsoft μέσω του Σχεδίου του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού για την επιχορήγηση αγοράς φορητών ηλεκτρονικών υπολογιστών από μαθητές

Η Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής με επιστολή της, η οποία αποστάληκε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ και μου κοινοποιήθηκε, εντόπιζε ενδεχόμενο έμμεσης κρατικής ενίσχυσης προς την εταιρεία Microsoft μέσω του Σχεδίου που εφαρμόζει το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού για την επιχορήγηση της αγοράς καινούργιου φορητού ηλεκτρονικού υπολογιστή από μαθητές που φοιτούν στη Β΄ τάξη Δημόσιων Γυμνασίων και Ιδιωτικών Σχολείων Μέσης Εκπαίδευσης. Η Επιτροπή θεώρησε ότι η προϋπόθεση που τίθεται στο Σχέδιο για την υποχρεωτική συμπερίληψη λογισμικού της Microsoft στους υπολογιστές που επιχορηγούνται ενδέχεται να αποτελεί στοιχείο κρατικής ενίσχυσης που, σύμφωνα με το Άρθρο 108, παράγραφος 3, της ΣΛΕΕ, θα έπρεπε υποχρεωτικά να κοινοποιηθεί στην Επιτροπή προς έγκριση, κάτι το οποίο δε συνέβη. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή ζήτησε τις θέσεις των κυπριακών αρχών επί του όλου ζητήματος.

Έθεσα το θέμα στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, που αποτελεί την Αρμόδια Αρχή για εφαρμογή του Σχεδίου, και ζήτησα όπως μου υποβάλει τις εν προκειμένω θέσεις του έτσι ώστε να τις διαβιβάσω στη συνέχεια στην Επιτροπή.

Στην απάντησή του το Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού επιβεβαίωσε τη συμπερίληψη στις προδιαγραφές των υπολογιστών, η αγορά των οποίων επιχορηγείται μέσω του Σχεδίου, του λειτουργικού συστήματος Windows της εταιρείας Microsoft. Σύμφωνα με την απάντηση, η συμπερίληψη της ως άνω προδιαγραφής έγινε λαμβάνοντας υπόψη ότι στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης υπάρχει πληθώρα εκπαιδευτικών λογισμικών τα οποία είναι συμβατά με το συγκεκριμένο λειτουργικό σύστημα γεγονός που διασφαλίζει την αξιοποίηση των λογισμικών στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές των μαθητών κατά τη διδασκαλία στην τάξη. Επίσης, οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές που υπάρχουν στα σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης διαθέτουν το συγκεκριμένο λειτουργικό σύστημα και, ως εκ τούτου, το να διαθέτουν οι μαθητές προσωπικό ηλεκτρονικό υπολογιστή με λειτουργικό σύστημα που έχει αυτές τις προδιαγραφές συμβάλλει στη γρηγορότερη εξοικείωσή τους με το συγκεκριμένο σύστημα και διευκολύνει τη μεταφορά αρχείων από τον προσωπικό τους ηλεκτρονικό υπολογιστή σε αυτούς των σχολείων. Επιπρόσθετα το λειτουργικό σύστημα των Windows στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές των μαθητών επιτρέπει την επαλήθευση (authentication) των προσωπικών τους στοιχείων και πρόσβασή τους στο σχολικό δίκτυο.

Υπό το φως των ως άνω ήταν η θέση του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού ότι το Σχέδιο

δεν εμπίπτει στους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και ως εκ τούτου δεν είχε κοινοποιηθεί στην Επιτροπή για έγκριση.

Την απάντηση της Αρμόδιας Αρχής απέστειλα στη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού της Επιτροπής για περαιτέρω χειρισμό της υπόθεσης.

3. Καταγγελία σχετικά με τη χορήγηση κρατικής ενίσχυσης στην Επιτροπή Σιτηρών Κύπρου (ΕΣΚ) υπό τη μορφή απαλλαγής από την πληρωμή τέλους προς την Αρχή Λιμένων Κύπρου λόγω χρήσης ιδίων μηχανημάτων

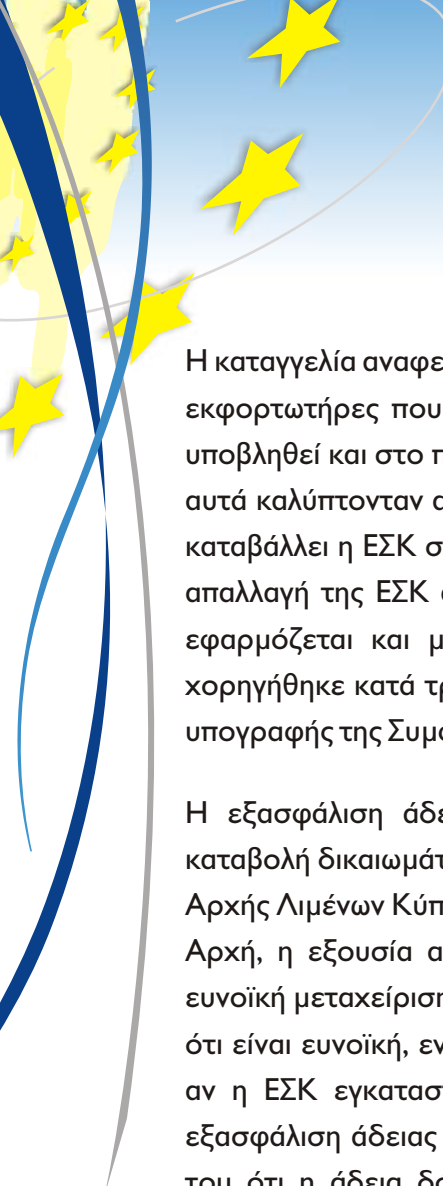
Η Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής μου κοινοποίησε επιστολή που απηύθυνε στη Μόνιμη Αντιπροσωπεία της Κύπρου στην ΕΕ σύμφωνα με την οποία η Επιτροπή έλαβε καταγγελία ότι το κυπριακό κράτος χορηγεί μέσω της Αρχής Λιμένων Κύπρου (ΑΛΚ) κρατική ενίσχυση στην ΕΣΚ υπό τη μορφή απαλλαγής από την πληρωμή τέλους για τη χρησιμοποίηση του δικού της (της ΕΣΚ) εξοπλισμού εκφόρτωσης και των εγκαταστάσεων της στα λιμάνια της Κύπρου. Καταγγέλθηκε επίσης ότι οι συμφωνίες χορήγησης άδειας που υπέγραψαν η ΕΣΚ και η ΑΛΚ περιλαμβάνουν ιδιαίτερα ευνοϊκές διατάξεις για την ΕΣΚ σε σύγκριση με τις συμφωνίες των ανταγωνιστών της. Οι κυπριακές αρχές καλούνταν όπως διαβιβάσουν τις παρατηρήσεις τους για τον έλεγχο της συμβατότητας των εν λόγω μέτρων με τα Άρθρα 107 και 108 της ΣΛΑΕ.

Την καταγγελία έθεσα ενώπιον της ΑΛΚ, ως Αρμόδιας Αρχής, για υποβολή παρατηρήσεων.

Σύμφωνα με τις παρατηρήσεις που ετοίμασε η Αρμόδια Αρχή, μεταξύ της ΑΛΚ, ως αρμόδιας για τη διαχείριση των λιμένων αρχής, και της ΕΣΚ, υπογράφηκε Συμφωνία για παραχώρηση άδειας για χρήση χώρου στο λιμάνι Λεμεσού, με ισχύ από 01.10.1976 και διάρκεια 45 ετών. Η άδεια παραχωρήθηκε για την ανέγερση σιλό για την αποθήκευση και διακίνηση σιτηρών στο λιμάνι της Λεμεσού έναντι ετήσιου δικαιώματος.

Η ΕΣΚ έως το 1980 που υπογράφηκε η Συμφωνία εγκατέστησε εντός του χώρου του λιμανιού Λεμεσού εκφορτωτήρες τους οποίους χρησιμοποιεί χωρίς να καταβάλλει τέλη χρήσης ιδίων μηχανημάτων.

Η ΑΛΚ επιβάλλει τέλη σε όλους όσοι χρησιμοποιούν το μηχανικό εξοπλισμό και τις υπηρεσίες της. Ωστόσο, όσοι χρησιμοποιούν ιδιόκτητα μηχανήματα αντί του εξοπλισμού φορτοεκφόρτωσης της ΑΛΚ καταβάλλουν στην ΑΛΚ ποσό που αντιστοιχεί σε ποσοστό 10% επί των δικαιωμάτων που θα εισέπραττε η ΑΛΚ αν η φορτοεκφόρτωση των φορτίων τους γινόταν με τη χρήση του δικού της εξοπλισμού, ήτοι τέλη χρήσης ιδίων μηχανημάτων.

Η καταγγελία αναφερόταν στη μη καταβολή από την ΕΣΚ των ως άνω τελών αναφορικά με τους εκφορτωτήρες που η ΕΣΚ εγκατέστησε στο λιμάνι Λεμεσού. Η καταγγελία αυτή μου είχε υποβληθεί και στο παρελθόν και κατόπιν διερεύνησής της είχα αποφανθεί ότι τα μηχανήματα αυτά καλύπτονταν από την ως άνω Συμφωνία και περιλαμβάνονταν στο ετήσιο δικαίωμα που καταβάλλει η ΕΣΚ στην ΑΛΚ με βάση τη Συμφωνία. Σύμφωνα με την τότε αξιολόγησή μου, η απαλλαγή της ΕΣΚ από τα τέλη συνιστά υφιστάμενη ενίσχυση που μπορεί να συνεχίσει να εφαρμόζεται και μετά την προσχώρηση της Κύπρου στην ΕΕ. Αυτό γιατί η ενίσχυση χορηγήθηκε κατά τρόπο νομικά δεσμευτικό, με βάση το εθνικό δίκαιο, από την ημερομηνία υπογραφής της Συμφωνίας.

Η εξασφάλιση άδειας για εγκατάσταση φορτοεκφορτωτικού εξοπλισμού καθώς και η καταβολή δικαιωμάτων για τη χρήση τους μέσα σε λιμενική περιοχή ρυθμίζεται από τους περί Αρχής Λιμένων Κύπρου Κανονισμούς. Σύμφωνα με τα στοιχεία που μου παρέθεσε η Αρμόδια Αρχή, η εξουσία αυτή εφαρμόζεται σε όλους ανεξαιρέτα τους δικαιούχους χωρίς καμιά ευνοϊκή μεταχείριση. Μοναδική εξαίρεση αποτελεί η συμφωνία με την ΕΣΚ, η οποία, παρά το ότι είναι ευνοϊκή, εντούτοις συνιστά, όπως προαναφέρθηκε, υφιστάμενη ενίσχυση. Ωστόσο, αν η ΕΣΚ εγκαταστήσει νέα ή αντικαταστήσει υφιστάμενα μηχανήματα, θα απαιτείται η εξασφάλιση άδειας χρήσης και θα επιβάλλεται το τέλος χρήσης ιδίων μηχανημάτων, ενόψει του ότι η άδεια δόθηκε βάσει της Συμφωνίας του 1976 και κάλυπτε μόνο τα πιο πάνω μηχανήματα.

Η απάντηση της Αρμόδιας Αρχής διαμορφώθηκε σε συνεργασία τόσο με το Γραφείο μου όσο και με τη Νομική Υπηρεσία. Τις παρατηρήσεις της Αρμόδιας Αρχής απέστειλα στη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης της Επιτροπής.

7. ΕΝΗΜΕΡΩΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΔΙΑΦΩΤΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Η συστηματική ενημέρωση των Αρμόδιων Αρχών και των επιχειρηματικών συνδέσμων αλλά και όλων των πολιτών σχετικά με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων αποτελεί μία από τις μόνιμες δράσεις του Γραφείου μου.

Μέσα στα πλαίσια αυτά, εκδόθηκαν σχετικές εγκύκλιοι προς τις Αρμόδιες Αρχές, δημοσιεύθηκαν άρθρα στον ημερήσιο τύπο και σε επιστημονικά περιοδικά, ετοιμάστηκαν υπομνήματα και διάφορα σημειώματα επί εξειδικευμένων θεμάτων, ενώ παράλληλα πραγματοποιήθηκαν συναντήσεις τόσο με Αρμόδιες Αρχές για την ετοιμασία νέων σχεδίων, όσο και με άλλους εμπλεκόμενους φορείς.

7.1 Δημοσίευση Άρθρων - Συνεντεύξεις

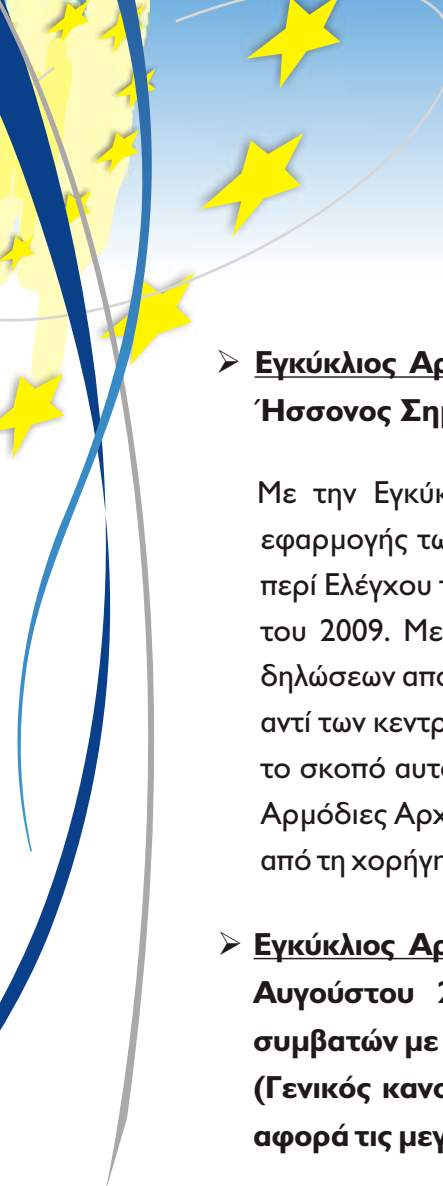
Κατά τη διάρκεια του 2011, στην προσπάθειά μου για καλύτερη ενημέρωση των πολιτών, ετοίμασα άρθρο με τίτλο «The role of State aid in tackling the Global Economic Crisis» το οποίο δημοσιεύτηκε το Μάρτιο στο περιοδικό Accountancy Cyprus.

7.2 Έκδοση ενημερωτικών εγκυκλίων

Κατά τη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους εξέδωσα τις κάτωθι τέσσερις εγκυκλίους με τις οποίες ενημέρωσα τις διάφορες Αρμόδιες Αρχές σχετικά με ζητήματα που άπτονται της εφαρμογής των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων:

- **Εγκύκλιος Αρ. 53 - Προσωρινό Πλαίσιο της Ένωσης για τη λήψη μέτρων κρατικής ενίσχυσης με σκοπό να στηριχθεί η πρόσβαση στη χρηματοδότηση κατά τη διάρκεια της τρέχουσας χρηματοπιστωτικής και οικονομικής κρίσης.**

Με την Εγκύκλιο αυτή ενημερώθηκαν οι Αρμόδιες Αρχές για την παράταση μέχρι το τέλος του 2011 και ταυτόχρονα τροποποίηση του Προσωρινού Πλαισίου, το οποίο θεσπίστηκε για πρώτη φορά στα τέλη του 2008 με σκοπό την εισαγωγή νέων κατηγοριών ενισχύσεων στήριξης της «πραγματικής οικονομίας» κατά τη διάρκεια της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης. Η παράταση της ισχύος του Προσωρινού Πλαισίου κρίθηκε από την Επιτροπή ως αναγκαία λόγω της συνεχιζόμενης αστάθειας στις χρηματοπιστωτικές αγορές και των αμφιβολιών για την οικονομική κατάσταση γενικότερα. Η τροποποίηση αφορά την κατάργηση της άμεσης επιχορήγησης ύψους €500.000 ανά επιχείρηση, και τη μείωση της έντασης των ενισχύσεων στις λοιπές μορφές ενίσχυσης, όπως οι εγγυήσεις και οι επιδοτήσεις επιτοκίου.

-
- **Εγκύκλιος Αρ. 54** - **Οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμοί του 2009 (Κ.Δ.Π. 364/2009).**

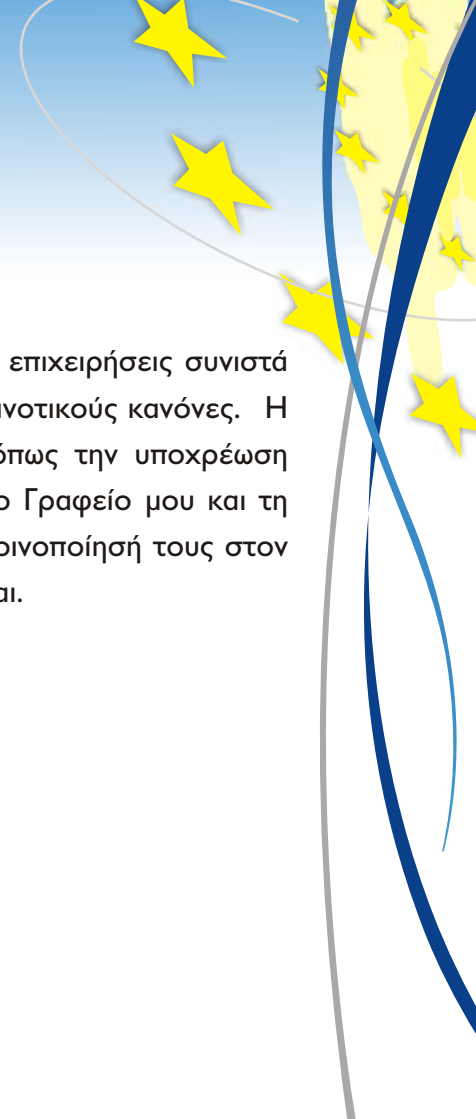
Με την Εγκύκλιο αυτή υπενθύμισα προς όλες τις Αρμόδιες Αρχές τη διαδικασία εφαρμογής των ενισχύσεων ήσσονος σημασίας έτσι όπως αυτές καθορίστηκαν στους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων (Ενισχύσεις Ήσσονος Σημασίας) Κανονισμούς του 2009. Με τους Κανονισμούς αυτούς υιοθετήθηκε το σύστημα της εξασφάλισης δηλώσεων από τους δικαιούχους πριν από τη χορήγηση ενισχύσεων ήσσονος σημασίας αντί των κεντρικών μητρώων ενισχύσεων ήσσονος σημασίας που ίσχυαν μέχρι τότε. Για το σκοπό αυτό εξέδωσα υπόδειγμα γραπτής δήλωσης (Κ.Δ.Π. 374/2009), την οποία οι Αρμόδιες Αρχές υποχρεούνται να εξασφαλίζουν από τις δικαιούχους επιχειρήσεις πριν από τη χορήγηση οποιασδήποτε ενίσχυσης ήσσονος σημασίας.

- **Εγκύκλιος Αρ. 55** - **Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 800/2008 της Επιτροπής, της 6^{ης} Αυγούστου 2008, για την κήρυξη ορισμένων κατηγοριών ενισχύσεων ως συμβατών με την κοινή αγορά κατ' εφαρμογή των Άρθρων 87 και 88 της Συνθήκης (Γενικός κανονισμός απαλλαγής κατά κατηγορία) - Χαρακτήρας κινήτρου όσον αφορά τις μεγάλες επιχειρήσεις.**

Η Εγκύκλιος αυτή επισημαίνει ότι οι ενισχύσεις που χορηγούνται σε μεγάλες επιχειρήσεις βάσει του Κανονισμού 800/2008 θα πρέπει να αποδεικνύεται ότι έχουν χαρακτήρα κινήτρου, δηλαδή ότι οι επιχειρήσεις δε θα αναλάμβαναν την επιχορηγούμενη δραστηριότητα χωρίς τη χορήγηση της ενίσχυσης. Για το σκοπό αυτό κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί ενισχύσεις σε μεγάλες επιχειρήσεις στα πλαίσια του ως άνω Κανονισμού θα πρέπει να εξασφαλίζει εκ των προτέρων από το δικαιούχο ένα εσωτερικό έγγραφο που (α) θα αναλύει τη βιωσιμότητα του ενισχυόμενου σχεδίου ή δραστηριότητας, τόσο με την υπόθεση χορήγησης όσο και χωρίς αυτήν και (β) θα περιλαμβάνει αξιόπιστη ανάλυση που θα αποδεικνύει το χαρακτήρα κινήτρου βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων που συμπεριλαμβάνονται στον Κανονισμό 800/2008.

- **Εγκύκλιος Αρ. 56** - **Τήρηση των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις στη διαδικασία εφαρμογής των επιχειρησιακών προγραμμάτων που συγχρηματοδοτούνται από κοινοτικούς πόρους.**

Με την Εγκύκλιο αυτή επεξήγησα κατ' αρχήν ότι στο πλαίσιο της κοινοτικής νομοθεσίας κρατικοί πόροι ορίζονται οι πόροι που βρίσκονται υπό τον έλεγχο των κρατών μελών ανεξάρτητα από την πηγή τους, δηλαδή τον κρατικό προϋπολογισμό ή τα κοινοτικά ταμεία. Συνεπώς εφόσον κοινοτικοί πόροι καταλήγουν στη διάθεση των Αρμόδιων

Αρχών των κρατών μελών, τότε η περαιτέρω διάθεσή τους σε επιχειρήσεις συνιστά κρατική ενίσχυση που ως τέτοια διέπεται από τους οικείους κοινοτικούς κανόνες. Η Εγκύκλιος κάλυψε επίσης και καθαρά διαδικαστικά θέματα, όπως την υποχρέωση έγκαιρης κοινοποίησης των συγχρηματοδοτούμενων έργων στο Γραφείο μου και τη δεδομένη απαγόρευση εφαρμογής των μέτρων πριν από την κοινοποίησή τους στον Έφορο και την έγκρισή τους από την Επιτροπή όταν αυτό απαιτείται.

8. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

8.1 Σχέσεις με τη Νομοθετική Εξουσία

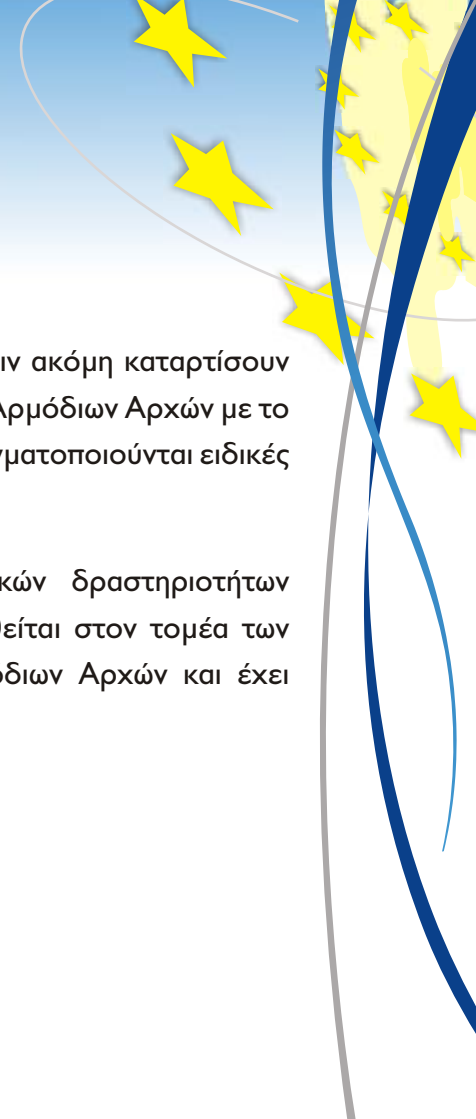
Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους κλήθηκα σε αρκετές περιπτώσεις ενώπιον διάφορων Κοινοβουλευτικών Επιτροπών (π.χ. Εμπορίου και Βιομηχανίας, Οικονομικών και Προϋπολογισμού, Περιβάλλοντος και Παιδείας) για να εκθέσω τις απόψεις μου πάνω σε διάφορα θέματα που εξετάζονταν. Μερικά από τα θέματα που συζητήθηκαν είναι τα ακόλουθα:

- Ενημέρωση της Κοινοβουλευτικής Επιτροπής Παιδείας σχετικά με τη δημιουργία του Μεγάλου Πολιτισμού.
- Οι βιομηχανικές και βιοτεχνικές περιοχές στην ελεύθερη περιοχή Αμμοχώστου και η ανάγκη αναβάθμισης και εκσυγχρονισμού τους - τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι βιοτεχνικές και βιομηχανικές περιοχές της ελεύθερης περιοχής Αμμοχώστου.
- Αποδέσμευση πιστώσεων από τα Άρθρα της Ομάδας 04000 «Μεταβιβάσεις Εσωτερικού - Γραφείο Προγραμματισμού» - Άρθρο 04.143 - Χορηγία στο Κυπριακό Ερευνητικό και Ακαδημαϊκό Ίδρυμα.
- Ο περί της Θέσπισης Συστήματος Εμπορίας Δικαιωμάτων Εκπομπής Αερίων του Θερμοκηπίου Νόμος του 2011.
- Ο περί Εγγύησης της Χρηματοδότησης της Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου (Κυρωτικός) (Αρ. 2) Νόμος του 2011.

Σε τέτοιες περιπτώσεις προσπάθειά μου είναι να υποβάλλω γραπτά υπομνήματα/σημειώματα έτσι ώστε να συμβάλλω τόσο στην ενημέρωση του Νομοθετικού Σώματος όσο και στην πλήρη κατανόηση των κανονισμών για τις κρατικές ενισχύσεις που σχετίζονται με τα υπό εξέταση θέματα.

8.2 Σχέσεις με την Εκτελεστική Εξουσία

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με τα άρθρα 10(1) και 11(1) του Νόμου, οι Αρμόδιες Αρχές είναι υποχρεωμένες να κοινοποιούν προσχέδια μέτρων κρατικών ενισχύσεων στον Έφορο προτού τα θέσουν σε εφαρμογή. Πολλές φορές οι Αρμόδιες Αρχές ζητούν να ενημερωθούν

για τις πρόνοιες του κοινοτικού κεκτημένου σε διάφορους τομείς πριν ακόμη καταρτίσουν σχέδια. Μέσα στα πλαίσια αυτά υπάρχει συστηματική επικοινωνία των Αρμόδιων Αρχών με το Γραφείο μου ενώ σε αρκετές περιπτώσεις, όπου κρίνεται σκόπιμο, πραγματοποιούνται ειδικές συναντήσεις.

Επιπλέον μέσω της διοργάνωσης ενημερωτικών και διαφωτιστικών δραστηριοτήτων αναφορικά με το θεσμό του Εφόρου και την πολιτική που ακολουθείται στον τομέα των κρατικών ενισχύσεων έχει επιτευχθεί σωστή ενημέρωση των Αρμόδιων Αρχών και έχει αναπτυχθεί αγαστή συνεργασία μεταξύ αυτών και του Γραφείου μου.

9. ΣΧΕΣΕΙΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

Το Γραφείο μου ως το εθνικό σημείο επαφής μεταξύ της Επιτροπής και των Αρμόδιων Αρχών είναι σε συνεχή επαφή και συνεργασία κυρίως με τη Γενική Διεύθυνση Ανταγωνισμού, και τη Γενική Διεύθυνση Γεωργίας και Αγροτικής Ανάπτυξης. Μετά την ένταξη της Κύπρου στην ΕΕ το Γραφείο μου εκπροσωπείται ανελλιπώς στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Κρατικές Ενισχύσεις ως κανονικό μέλος με δικαίωμα ψήφου καθώς και στις πολυμερείς συναντήσεις για συζήτηση θεμάτων κρατικών ενισχύσεων. Στις επιτροπές αυτές συζητούνται προσχέδια νέων ή τροποποίηση υφιστάμενων κανονισμών/ πλαισίων/ κατευθυντήριων γραμμών και άλλων νομοθετημάτων που ετοιμάζει η Επιτροπή και γενικότερα γίνεται ανταλλαγή απόψεων σε θέματα τα οποία άπτονται της μελλοντικής πολιτικής της ΕΕ στον τομέα αυτό. Η συστηματική συμμετοχή στη Συμβουλευτική Επιτροπή για τις Κρατικές Ενισχύσεις αλλά και σε άλλες συναντήσεις προσφέρει σημαντικότερες ευκαιρίες για επικοινωνία με την Επιτροπή, ανταλλαγή απόψεων και προβολή των θέσεων της Κυπριακής Δημοκρατίας.

9.1 Συνεδρίες Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις ή άλλες πολυμερείς συναντήσεις.

Στη διάρκεια του υπό επισκόπηση έτους το Γραφείο μου συμμετέσχε στις ακόλουθες συνεδρίες της Συμβουλευτικής Επιτροπής ή σε άλλες πολυμερείς συναντήσεις:

- 9.1.1 Στις 8-9 Μαρτίου 2011 λειτουργοί του Γραφείου μου συμμετέσχον σε εργαστήριο που διοργάνωσε η Επιτροπή στις Βρυξέλλες με τις χώρες μέλη της ΕΕ με σκοπό την έναρξη συζήτησης για αναθεώρηση των Κατευθυντήριων Γραμμών σχετικά με τις κρατικές ενισχύσεις περιφερειακού χαρακτήρα.
- 9.1.2 Πολυμερής συνάντηση εμπειρογνομόνων των κρατών μελών με θέμα: «Δημόσια διαβούλευση και πολυμερής συνάντηση με τα κράτη μέλη για την αξιολόγηση κρατικών ενισχύσεων στον κινηματογράφο και άλλα οπτικοακουστικά μέσα», - Βρυξέλλες, 14 Σεπτεμβρίου 2011. Στη συνάντηση συμμετέσχον εκπρόσωποι του Γραφείου μου και των Πολιτιστικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού.
- 9.1.3 Πολυμερής συνάντηση εμπειρογνομόνων των κρατών μελών καθώς και συνάντηση της Συμβουλευτικής Επιτροπής για τις κρατικές ενισχύσεις με θέμα: «Αναθεώρηση των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων στην αποζημίωση στις Υπηρεσίες Γενικού Οικονομικού Συμφέροντος», Βρυξέλλες, 24 Οκτωβρίου 2011. Στη συνάντηση συμμετέσχε λειτουργός του Γραφείου μου.

9.1.4 Πολυμερής συνάντηση εμπειρογνομόνων των κρατών μελών με θέμα: «Αναθεώρηση των Κοινοτικών Κατευθυντήριων Γραμμών για την εφαρμογή των κανόνων για τις κρατικές ενισχύσεις όσον αφορά την ταχεία ανάπτυξη ευρυζωνικών δικτύων», Βρυξέλλες, 14 Νοεμβρίου 2011. Στη συνάντηση συμμετέσχε εκπρόσωπος του Γραφείου μου.

9.1.5 Στις 15 Νοεμβρίου 2011 λειτουργός του Γραφείου μου συμμετέσχε σε εργαστήριο που διοργάνωσε η Επιτροπή στις Βρυξέλλες με τα κράτη μέλη της ΕΕ αναφορικά με την αναθεώρηση των Κατευθυντήριων Γραμμών όσον αφορά τις Ενισχύσεις Διάσωσης και Αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων.

9.2 Εκπαιδευτικά και Ενημερωτικά Σεμινάρια

Κατά το υπό επισκόπηση έτος το Γραφείο μου συμμετέσχε στα ακόλουθα εκπαιδευτικά και ενημερωτικά σεμινάρια:

9.2.1 Συνέδριο εμπειρογνομόνων για τις κρατικές ενισχύσεις με θέμα «Πρόσφατες εξελίξεις στο κοινοτικό δίκαιο των κρατικών ενισχύσεων 2011», Βρυξέλλες 26 - 27 Μαΐου 2011.

9.2.2 Συνέδριο με θέμα: «Ευρωπαϊκό Δίκαιο Κρατικών Ενισχύσεων», Άμστερνταμ, 2 Δεκεμβρίου 2011.

10. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΠΟΥ ΒΡΙΣΚΟΝΤΑΝ ΣΕ ΙΣΧΥ

Εντός του 2011 ο συνολικός αριθμός προγραμμάτων και ατομικών κρατικών ενισχύσεων που βρίσκονταν σε ισχύ⁶⁸, εξαιρουμένων εκείνων στους τομείς της γεωργίας και της αλιείας, ανερχόταν σε 29⁶⁹. Τονίζεται ότι μερικά από τα προγράμματα αυτά τερματίστηκαν διότι εξέπνευσε η διάρκεια ισχύος του νομικού πλαισίου στο οποίο βασίζονταν και αντικαταστάθηκαν με νέα συμβατά σχέδια ή μετατράπηκαν σε ενισχύσεις de minimis.

10.1 Υφιστάμενα Σχέδια Κρατικών Ενισχύσεων στον Τομέα της Γεωργίας και Κτηνοτροφίας⁷⁰

Προτού περιέλθει στην αρμοδιότητά μου ο έλεγχος των κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και κτηνοτροφίας τον Οκτώβριο του 2005, το Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος, με βάση τις πρόνοιες της Πράξης Προσχώρησης της Κύπρου στην ΕΕ, όπως αυτές διαλαμβάνονται στο Παράρτημα IV, Μέρος 4, κοινοποίησε στις 30.08.2004 στην Επιτροπή 70 υφιστάμενα μέτρα κρατικών ενισχύσεων στον εν λόγω τομέα τα οποία βρίσκονταν σε ισχύ κατά την προενταξιακή περίοδο και μπορούσαν να συνεχίσουν ως είχαν μέχρι τις 30 Απριλίου 2007. Τα περισσότερα από τα προγράμματα αυτά κρίθηκαν ασύμβατα με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων και ως εκ τούτου καταργήθηκαν. Από την ημερομηνία αυτή και εντεύθεν τα σχέδια που δεν είναι συμβατά με το κοινοτικό νομοθετικό πλαίσιο για τις κρατικές ενισχύσεις καταργούνται. Στο τέλος του 2011 βρίσκονταν σε ισχύ 25 προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της Γεωργίας και Κτηνοτροφίας.

10.2 Προγράμματα Κρατικών Ενισχύσεων στον τομέα της Αλιείας

Τα προγράμματα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας έπρεπε να αξιολογηθούν προενταξιακά από τις εθνικές αρχές και ακολούθως να κοινοποιηθούν στην Επιτροπή.

⁶⁸ Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων.

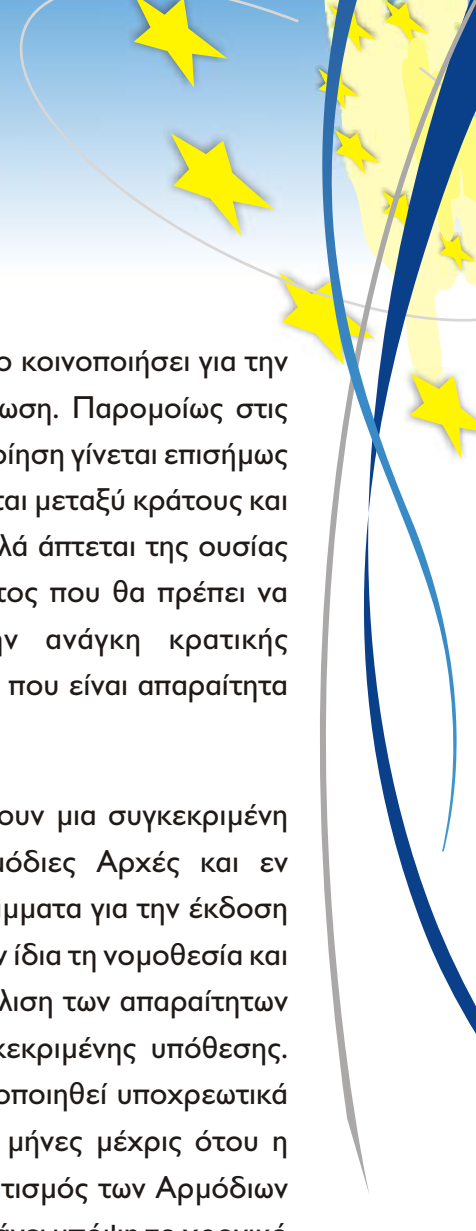
⁶⁹ Κατάλογος με τα μέτρα αυτά επισυνάπτεται ως Παράρτημα I.

⁷⁰ Κατάλογος με τα μέτρα αυτά επισυνάπτεται ως Παράρτημα II.

Σήμερα βρίσκεται σε ισχύ ένα μόνο πρόγραμμα κρατικών ενισχύσεων στον τομέα της αλιείας με τίτλο «Οικονομική Βοήθεια για Παράκτια Αλιεία».

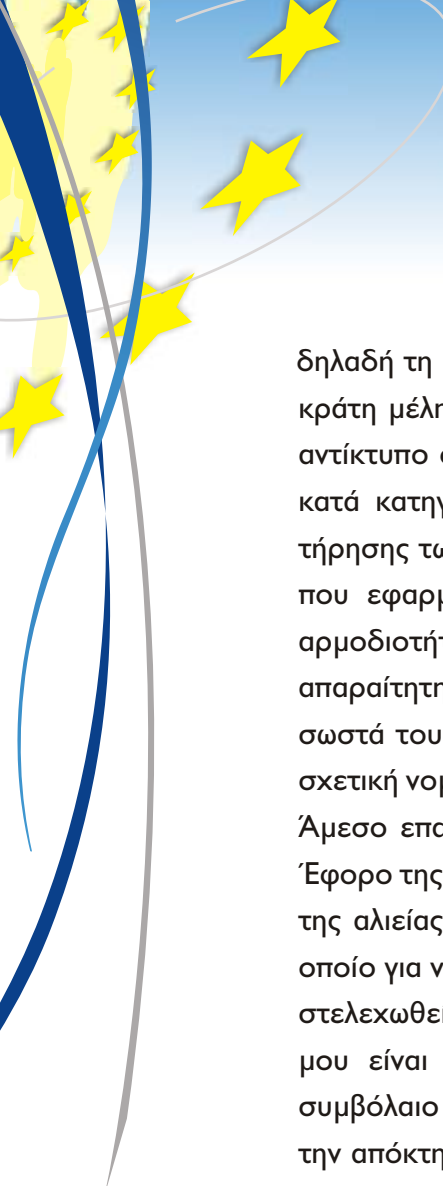
II. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΜΟΥ

- Σύμφωνα με την κοινοτική νομοθεσία για τις κρατικές ενισχύσεις, κρατικοί πόροι θεωρούνται οι πόροι που βρίσκονται υπό τον έλεγχο των κρατών μελών. Η πηγή των κρατικών πόρων, δηλαδή ο κρατικός προϋπολογισμός ή τα κοινοτικά ταμεία, δεν επηρεάζει καθόλου το χαρακτηρισμό των πόρων αυτών ως κρατικών. Οι αποφάσεις της Επιτροπής για μέτρα συγχρηματοδοτούμενα με κοινοτικά κονδύλια εξηγούν ότι, όσον αφορά τα επιχειρησιακά προγράμματα, υπεύθυνες για τη διαχείριση και την εφαρμογή των προγραμμάτων αυτών, συμπεριλαμβανομένης της επιλογής των προτάσεων και των δικαιούχων, όπως επίσης και για την τελική χρηματοδότησή τους, είναι οι αρχές των κρατών μελών. Επομένως οι κοινοτικοί πόροι βρίσκονται στη διάθεση του κράτους και η μεταβίβασή τους σε επιχειρήσεις καταλογίζεται στο κράτος. Με αυτόν τον τρόπο ικανοποιείται το βασικό στοιχείο της κρατικής ενίσχυσης που είναι η μεταβίβαση κρατικών πόρων σε ορισμένες επιχειρήσεις ή κλάδους παραγωγής. Θα ήθελα, επομένως, να επιστήσω την προσοχή σε όλες τις κυπριακές Αρμόδιες Αρχές που εμπλέκονται στην εφαρμογή των μέτρων που συγχρηματοδοτούνται από κοινοτικά κονδύλια καθότι έχουν παρατηρηθεί στο παρελθόν αρκετές περιπτώσεις όπου οι Αρμόδιες Αρχές για διάφορους λόγους κοινοποιούν στο Γραφείο μου μέτρα κρατικών ενισχύσεων στο τελευταίο στάδιο της διαδικασίας ένταξής τους στα επιχειρησιακά προγράμματα. Αυτό έχει προκαλέσει σοβαρές επιπλοκές αφού οι Αρμόδιες Αρχές δεν είχαν λάβει υπόψη τους ότι κάποια μέτρα κρατικής ενίσχυσης είναι πιθανό να συνιστούν ασύμβατες κρατικές ενισχύσεις που θα πρέπει υποχρεωτικά να απορριφθούν ή να τροποποιηθούν (εάν αυτό είναι δυνατό), έτσι ώστε να καταστούν συμβατές με την κοινή αγορά. Είναι αναγκαίο η κοινοποίηση αυτή να γίνεται όσο το δυνατό νωρίτερα καθότι κάποια μέτρα κρατικής ενίσχυσης πρέπει υποχρεωτικά να κοινοποιούνται στην Επιτροπή προς έγκριση ενώ η διαδικασία αξιολόγησης από την Επιτροπή μπορεί να διαρκέσει αρκετούς μήνες.
- Σ' αρκετές περιπτώσεις, ιδίως στο πλαίσιο των συγχρηματοδοτούμενων προγραμμάτων, τα μέτρα μου κοινοποιούνται από τους δικαιούχους των ενισχύσεων και όχι από τις Αρμόδιες Αρχές. Έχει, ωστόσο, τονιστεί κατ' επανάληψη προς όλα τα εμπλεκόμενα μέρη ότι, με βάση τόσο τους περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμους όσο και την κοινοτική νομοθεσία για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων, υπεύθυνη για τη συμμόρφωση με την ουσία αλλά και με τις διαδικασίες των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων είναι αποκλειστικά η Αρμόδια Αρχή χορήγησης της κρατικής ενίσχυσης. Με βάση το πιο πάνω νομικό πλαίσιο η Αρμόδια Αρχή

υποχρεούται, πριν εφαρμόσει ένα μέτρο ενίσχυσης, να μου το κοινοποιήσει για την έκδοση γνωμοδότησης ή απόφασης ανάλογα με την περίπτωση. Παρομοίως στις περιπτώσεις που απαιτείται η έγκριση της Επιτροπής, η κοινοποίηση γίνεται επισήμως από το κράτος μέλος ενώ η αλληλογραφία που ακολουθεί γίνεται μεταξύ κράτους και Επιτροπής. Το θέμα δεν είναι μόνο διαδικαστικό ή τυπικό αλλά άπτεται της ουσίας των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων καθότι είναι το κράτος που θα πρέπει να δικαιολογήσει προς τον Έφορο ή την Επιτροπή την ανάγκη κρατικής χρηματοδότησης μιας πρότασης και να υποβάλει τα στοιχεία που είναι απαραίτητα για την εξέταση της υπόθεσης.

- Οι περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμοι προβλέπουν μια συγκεκριμένη διαδικασία κοινοποίησης μέτρων ενίσχυσης από τις Αρμόδιες Αρχές και εν συνεχεία αξιολόγησής τους από τον Έφορο. Τα χρονοδιαγράμματα για την έκδοση απόφασης ή γνωμοδότησης από τον Έφορο καθορίζονται στην ίδια τη νομοθεσία και είναι τέτοια ώστε να δίδεται επαρκής χρόνος για την εξασφάλιση των απαραίτητων στοιχείων από διάφορες πηγές και για τη μελέτη της συγκεκριμένης υπόθεσης. Επιπλέον στις περιπτώσεις όπου το μέτρο θα πρέπει να κοινοποιηθεί υποχρεωτικά στην Επιτροπή προς έγκριση απαιτούνται συνήθως αρκετοί μήνες μέχρις ότου η Επιτροπή εκδώσει την απόφασή της. Συνεπώς ο προγραμματισμός των Αρμόδιων Αρχών για την εφαρμογή διάφορων μέτρων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την ολοκλήρωση της διαδικασίας αυτής.
- Παρά το γεγονός ότι σε γενικές γραμμές τα Υπουργεία έχουν εκπληρώσει σε ικανοποιητικό βαθμό τις υποχρεώσεις τους έναντι της υφιστάμενης κυπριακής νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις, το ίδιο συμπέρασμα δεν μπορεί να εξαχθεί όσον αφορά τους Δήμους και τις Κοινότητες. Ίσως να μην έχει γίνει σαφές ότι οι Δήμοι και οι Κοινότητες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του κράτους και ότι η διάθεση των πόρων προς όφελος επιχειρήσεων υπόκειται στον έλεγχο της κυπριακής και κοινοτικής νομοθεσίας περί κρατικών ενισχύσεων, όπως ακριβώς συμβαίνει με τους πόρους των Υπουργείων. Θα πρέπει να επισημανθεί ότι κατά τη δεκαετή σχεδόν εφαρμογή των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων, η επαφή τους με το Γραφείο μου ήταν πολύ περιορισμένη, στοιχείο που εγείρει αμφιβολίες για το κατά πόσο οι φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης είναι ενημερωμένοι για τις νομικές τους υποχρεώσεις που προκύπτουν από το Νόμο.
- Η πολιτική της Επιτροπής τα τελευταία χρόνια όσον αφορά τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων έχει ως βασική παράμετρο την αποκέντρωση των αρμοδιοτήτων της,

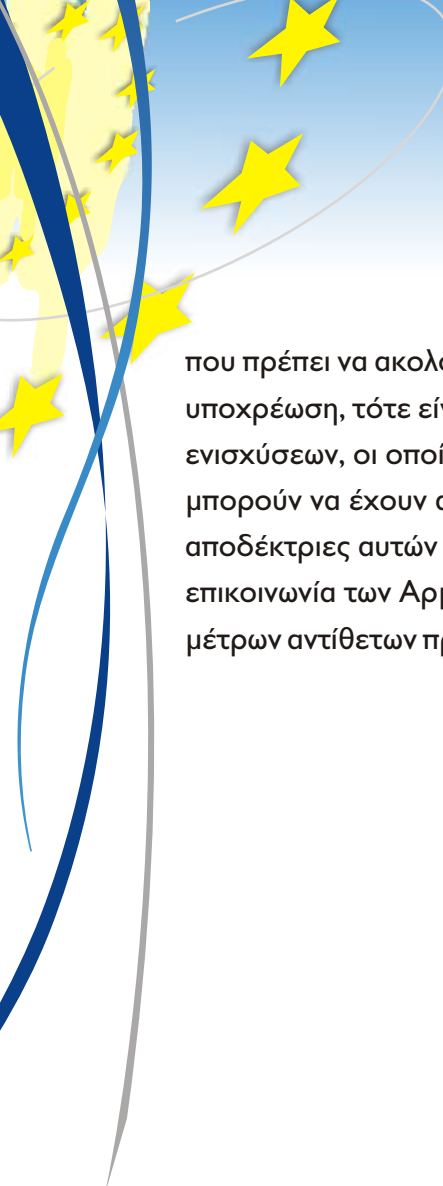
δηλαδή τη μεταφορά ενός σημαντικού μέρους της δραστηριότητάς της στα ίδια τα κράτη μέλη έτσι ώστε η ίδια να επικεντρωθεί στις υποθέσεις που έχουν ιδιαίτερο αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά. Η θέσπιση του Γενικού Κανονισμού Απαλλαγής κατά κατηγορία ανέθεσε στα ίδια τα κράτη μέλη την αποκλειστική ευθύνη της τήρησης των κανόνων των κρατικών ενισχύσεων για ένα μεγάλο μέρος των μέτρων που εφαρμόζουν χωρίς να χρειάζεται η έγκριση της Επιτροπής. Η μεταφορά αρμοδιοτήτων από την Επιτροπή στα κράτη μέλη προϋποθέτει ότι αυτά έχουν την απαραίτητη υποδομή για να αξιολογούν τα μέτρα ενισχύσεων και να εφαρμόζουν σωστά τους κανόνες του ανταγωνισμού. Στην Κυπριακή Δημοκρατία, με βάση τη σχετική νομοθεσία, οι Αποφάσεις για τα πιο πάνω μέτρα εκδίδονται από τον Έφορο. Άμεσο επακόλουθο αυτής της εξέλιξης, σε συνδυασμό με την ανάληψη από τον Έφορο της αρμοδιότητας του ελέγχου των ενισχύσεων στον τομέα της γεωργίας και της αλιείας, είναι η σημαντική αύξηση του όγκου εργασίας του Γραφείου μου, το οποίο για να εξακολουθήσει να αντεπεξέρχεται στις υποχρεώσεις του θα πρέπει να στελεχωθεί με μόνιμο προσωπικό. Επειδή τα άτομα που απασχολούνται στο Γραφείο μου είναι είτε αποσπασμένα από το Υπουργείο Οικονομικών είτε άτομα με συμβόλαιο συγκεκριμένης χρονικής διάρκειας, δημιουργείται πρόβλημα όσον αφορά την απόκτηση εμπειρίας και γνώσης πάνω στο κεφάλαιο των κρατικών ενισχύσεων. Συγκεκριμένα, άτομα τα οποία έχουν απασχοληθεί στο Γραφείο μου με συμβόλαιο αποχώρησαν πριν από τη λήξη της σύμβασης απασχόλησης είτε γιατί δε διασφαλιζόταν η μονιμότητα της εργασίας τους είτε γιατί βρήκαν καλύτερους όρους εργασίας στον ιδιωτικό τομέα. Η απουσία μιας μόνιμης και σταθερής δομής όχι μόνο δυσχεραίνει σημαντικά την εκτέλεση των καθηκόντων μου αλλά και στερεί από τη δημόσια υπηρεσία γενικότερα τη συσσώρευση γνώσης και εμπειρίας επάνω στον τομέα αυτόν ο οποίος θα είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τη μελλοντική λειτουργία κάθε κράτους μέλους της ΕΕ.

12. ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ο θεσμός του Εφόρου Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων και η εφαρμογή της κυπριακής νομοθεσίας για τον έλεγχο των κρατικών ενισχύσεων έχει μέχρι σήμερα επιτελέσει το στόχο του που ήταν η αποτροπή, όσο αυτό είναι δυνατό, των παραβιάσεων του κοινοτικού δικαίου των κρατικών ενισχύσεων. Δεν είναι τυχαίο που η Κύπρος, σε αντίθεση με τα υπόλοιπα κράτη μέλη της ΕΕ, δεν έχει μέχρι σήμερα αποτελέσει αντικείμενο Απόφασης της Επιτροπής για παραβίαση των κανόνων και ανάκτηση της παράνομα παραχωρηθείσας ενίσχυσης. Γι' αυτόν το λόγο το κυπριακό σύστημα ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων παρουσιάζεται και από την ίδια την Επιτροπή ως πρότυπο, το οποίο προτείνεται να ακολουθήσουν και άλλα κράτη μέλη της ΕΕ.

Η ισχυροποίηση των εθνικών αρχών ελέγχου των κρατικών ενισχύσεων και η δημιουργία τους στις χώρες όπου δεν υπάρχουν προς το παρόν είναι μια φυσική απόρροια της εξέλιξης του κοινοτικού δικαίου του ανταγωνισμού τόσο όσον αφορά την ουσία των κανόνων όσο και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται. Η συνεχής προσχώρηση νέων κρατών στην ΕΕ, όπως επίσης και η εμβάθυνση και επέκταση της εσωτερικής αγοράς της ΕΕ σε όλο και περισσότερους οικονομικούς κλάδους που μέχρι πρόσφατα είχαν τοπικό χαρακτήρα, έχει αυξήσει σημαντικά τον όγκο των υποθέσεων κρατικών ενισχύσεων που χειρίζεται η Επιτροπή, πολλές εκ των οποίων είναι επουσιώδεις για την εσωτερική αγορά. Η Επιτροπή, προσπαθώντας να αποκεντρώσει το σύστημα ελέγχου, επεκτείνει συνεχώς τους λεγόμενους Απαλλακτικούς Κανονισμούς βάσει των οποίων τα κράτη μέλη μπορούν να εφαρμόζουν συγκεκριμένα μέτρα κρατικών ενισχύσεων χωρίς την προηγούμενη κοινοποίηση και έγκρισή τους από την Επιτροπή. Με αυτόν τον τρόπο η Επιτροπή θα επικεντρωθεί σε σημαντικές υποθέσεις κρατικών ενισχύσεων που απειλούν να νοθεύσουν ουσιαστικά τον ανταγωνισμό στην εσωτερική αγορά. Ως εκ τούτου ο ρόλος των εθνικών αρχών ελέγχου κρατικών ενισχύσεων αναμένεται να ισχυροποιηθεί τα επόμενα χρόνια καθώς η ύπαρξη εσωτερικών μηχανισμών ελέγχου περιορίζει την πιθανότητα παραβιάσεων του κοινοτικού δικαίου από τα κράτη μέλη.

Ωστόσο, η τήρηση της κοινοτικής νομοθεσίας για τις κρατικές ενισχύσεις δεν εξαρτάται αποκλειστικά από την ύπαρξη και τη σωστή λειτουργία ανεξάρτητων αρχών ελέγχου σε κάθε κράτος μέλος. Είναι προφανές ότι οι ανεξάρτητες αυτές αρχές δεν είναι ικανές να εμποδίσουν εκ των προτέρων τη χορήγηση παράνομων ενισχύσεων από τις εκάστοτε Αρμόδιες Αρχές παρά μόνο να δράσουν κατασταλακτικά, όπως στην περίπτωση της Κύπρου, όπου ο Εφορος δύναται να διατάξει την άρση της παρανομίας. Οι ίδιες οι Αρμόδιες Αρχές είναι αυτές που επίσης οφείλουν να τηρούν τις νομικές τους υποχρεώσεις έναντι της κυπριακής νομοθεσίας, δηλαδή να κοινοποιούν τα μέτρα ενισχύσεων στον Έφορο προτού τα εφαρμόσουν έτσι ώστε να αξιολογηθεί η συμβατότητά τους με τους κανόνες και να υποδειχθεί η ακριβής διαδικασία

που πρέπει να ακολουθηθεί κατά περίπτωση. Εάν οι Αρμόδιες Αρχές δεν τηρήσουν αυτήν την υποχρέωση, τότε είναι σίγουρο ότι θα παρουσιασθούν περιπτώσεις παράνομα χορηγηθεισών ενισχύσεων, οι οποίες, λαμβάνοντας υπόψη τις κυρώσεις που προβλέπει το κοινοτικό δίκαιο, μπορούν να έχουν ανυπολόγιστες συνέπειες κυρίως για τις ίδιες τις επιχειρήσεις που είναι οι αποδέκτριες αυτών των ενισχύσεων. Συνεπώς είναι πρώτιστης σημασίας η συνεχής και στενή επικοινωνία των Αρμόδιων Αρχών με το Γραφείο μου έτσι ώστε να αποφεύγεται η εφαρμογή μέτρων αντίθετων προς τους κοινοτικούς κανόνες του ανταγωνισμού.

The background features a light blue gradient. In the upper right corner, there is a stylized representation of the European Union flag, consisting of a circle of yellow stars on a light yellow background. Several thick, dark blue curved lines sweep across the page from the top right towards the bottom left. A thin, light blue line also curves across the upper portion of the page.

**ΜΕΡΟΣ Β΄ -
ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΈΡΕΥΝΑ
2010-2011**

I. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Όπως προαναφέρθηκε, σύμφωνα με την παράγραφο (ι) του άρθρου 9Α των περί Ελέγχου των Κρατικών Ενισχύσεων Νόμων του 2001 μέχρι 2009, ο Έφορος Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων ετοιμάζει και υποβάλλει στον Πρόεδρο της Δημοκρατίας Ετήσια Στατιστική Έρευνα για την παραχώρηση κρατικών ενισχύσεων. Η παρούσα Έρευνα ετοιμάστηκε με βάση τα στοιχεία και εκθέσεις που μου έχουν υποβληθεί από τις Αρμόδιες Αρχές. Δυνάμει του εδαφίου (2) του άρθρου 17 του Νόμου, κάθε Αρμόδια Αρχή που χορηγεί κρατική ενίσχυση, υπό οποιαδήποτε μορφή, οφείλει να υποβάλλει στον Έφορο ετήσια έκθεση που να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, το συνολικό αριθμό των δικαιούχων και το συνολικό ποσό που παραχωρήθηκε.

Η παρούσα Στατιστική Έρευνα καλύπτει τη χρονική περίοδο από 1^η Ιανουαρίου 2010 μέχρι 31^η Δεκεμβρίου 2011. Κατά συνέπεια μπορεί να γίνει σύγκριση του ύψους και των κατηγοριών των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν μέσα στο 2011 σε σχέση με αυτές που είχαν χορηγηθεί κατά τη διάρκεια του 2010 και να εξαχθούν ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα. Για το έτος 2010 λήφθηκαν αναθεωρημένα στοιχεία τόσο από τις Αρμόδιες Αρχές για τις ενισχύσεις που παραχώρησαν όσο και από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών για ορισμένα στατιστικά μεγέθη (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν, πληθυσμό, προστιθέμενη αξία διάφορων κλάδων της οικονομίας κ.ά.).

Η Έρευνα χωρίζεται σε τρία μέρη. Στο πρώτο μέρος παρουσιάζεται το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων σε σχέση με ορισμένα οικονομικά μεγέθη, το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων κατά τομέα/στόχο, και το σύνολο των κρατικών ενισχύσεων με βάση τη μορφή της ενίσχυσης (επιχορηγήσεις, εγγυήσεις δανείων, φορολογικές απαλλαγές κλπ). Στο δεύτερο μέρος παρουσιάζονται οι κρατικές ενισχύσεις σύμφωνα με την κατηγορία στην οποία εμπίπτουν (οριζόντιοι στόχοι, βιομηχανία, υπηρεσίες κλπ), ενώ στο τρίτο μέρος γίνεται σύγκρισή τους με το επίπεδο των κρατικών ενισχύσεων στην ΕΕ.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την ετοιμασία της Έρευνας περιγράφεται αναλυτικά στο Τεχνικό Παράρτημα και ακολουθεί πιστά την ισχύουσα πρακτική της Επιτροπής, η οποία διενεργεί ετησίως συνολική στατιστική επισκόπηση για τα κράτη μέλη με βάση τα στοιχεία που αυτά της υποβάλλουν.

2. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ 2010 - 2011

Πίνακας 1: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (€)

	2010	2011	% Μεταβολής
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές, εκ των οποίων:	195.238.240	140.928.433	-27,8%
ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας	26.832.172	22.419.823	-16,4%
ενισχύσεις για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας	76.100.000	0	-100,0%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές	17.333.600.000	17.761.400.000	2,5%
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ	1,13%	0,79%	-29,6%
Πληθυσμός	827.700	849.000	2,6%
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις	236	166	-29,6%
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	384.000	386.000	0,5%
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο	508	365	-28,2%
Συνολικές Κυβερνητικές Δαπάνες	8.035.900.000	8.435.400.000	5,0%
% Κρατικών ενισχύσεων ως προς τις Κυβερνητικές Δαπάνες	2,43%	1,67%	-31,2%

Από τον Πίνακα 1 πιο πάνω διαφαίνεται ότι το συνολικό ύψος των κρατικών ενισχύσεων για το έτος 2011 παρουσιάζει μία σημαντική μείωση (27,8%) σε σύγκριση με τις ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν κατά το 2010. Συγκεκριμένα οι συνολικές ενισχύσεις μειώθηκαν από €195,2 εκ. περίπου το 2010 σε €140,9 εκ. το 2011. Η εν λόγω μείωση προήλθε αποκλειστικά από το γεγονός ότι στον όγκο των κρατικών ενισχύσεων για το 2010 συμπεριλαμβάνεται ποσό ύψους €76,1 εκ. ως ενίσχυση για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας. Οι ενισχύσεις για το σκοπό αυτό οφείλονται στην έκδοση των ειδικών κυβερνητικών ομολόγων (ύψους €2,229 δις. εντός του 2009 και €761 εκ. το 2010) τα οποία παραχωρήθηκαν στα πιστωτικά ιδρύματα έναντι επαρκών εξασφαλίσεων και μπορούσαν να τα χρησιμοποιήσουν ως ενέχυρο για δανεισμό τους από την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα. Σύμφωνα με σχετική οδηγία της Επιτροπής, το ύψος της ενίσχυσης που παρέχεται υπό μορφή εγγύησης θα πρέπει να αντιπροσωπεύει κατ' ελάχιστο ποσοστό 10% του εγγυώμενου ποσού ή, στην περίπτωση της

Κύπρου, των εκδοθέντων κυβερνητικών ομολόγων. Κατά συνέπεια, επειδή εντός του 2010 εκδόθηκαν ομόλογα ύψους €761 εκ., λογίζεται ότι παραχωρήθηκε ενίσχυση ύψους €76,1 εκ. Κατά το 2011 δεν εκδόθηκαν οποιαδήποτε νέα ειδικά κυβερνητικά ομόλογα, τουναντίον ορισμένα εξ αυτών επιστράφηκαν και ως εκ τούτου καταργήθηκαν.

Το ύψος των παραχωρούμενων ενισχύσεων σε απόλυτους αριθμούς δεν έχει καθοριστική σημασία. Στη δική της ετήσια στατιστική επισκόπηση η Επιτροπή συγκρίνει το ύψος των κρατικών ενισχύσεων καθώς και την τάση που διαμορφώνεται μεταξύ των κρατών μελών σε σχέση κυρίως με το ΑΕΠ. Όπως διαφαίνεται στον Πίνακα 1, οι συνολικές κρατικές ενισχύσεις στην Κύπρο μειώθηκαν ως ποσοστό επί του ΑΕΠ από 1,13% το 2010 σε 0,79% το 2011. Ως ποσοστό επί του συνόλου των κυβερνητικών δαπανών οι συνολικές ενισχύσεις μειώθηκαν από 2,43% το 2010 σε 1,67% το 2011, ενώ οι κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις (συνολικές ενισχύσεις ως προς τον πληθυσμό) μειώθηκαν από €236 το 2010 σε €166 το 2011. Οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στην οικονομία παρουσίασαν ακριβώς την ίδια τάση, δηλαδή, όπως εμφανίζεται στον Πίνακα 1, μειώθηκαν από €508 το 2010 σε μόλις €365 το 2011.

Στον Πίνακα 2 πιο κάτω παρουσιάζεται το ύψος των κρατικών ενισχύσεων τόσο σε απόλυτους όσο και σε σχετικούς αριθμούς εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας καθώς επίσης και των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας. Η πρακτική αυτή, δηλαδή να εξαιρούνται οι ενισχύσεις που παραχωρούνται στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (οι οποίες παρουσιάζουν μεγάλες διακυμάνσεις αλλά και αισθητές διαφορές μεταξύ των στοιχείων των κρατών μελών) καθώς και των ενισχύσεων εξαιρετικά έκτακτου χαρακτήρα, ακολουθείται και από την Επιτροπή.

Πίνακας 2: Κρατικές ενισχύσεις σε απόλυτους και σχετικούς αριθμούς (€) (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας και των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας)

	2010	2011	% Μεταβολής
Σύνολο κρατικών ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	92.306.068	118.508.610	28,4%
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές	17.333.600.000	17.761.400.000	2,5%
Κρατικές ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ	0,53%	0,67%	25,3%
Πληθυσμός	827.700	849.000	2,6%
Κατά κεφαλή κρατικές ενισχύσεις	112	140	25,2%

	2010	2011	% Μεταβολής
Απασχολούμενο Εργατικό Δυναμικό	384.000	386.000	0,5%
Κρατικές ενισχύσεις ανά εργαζόμενο	240	307	27,7%
Συνολικές Κυβερνητικές Δαπάνες	8.035.900.000	8.435.400.000	5,0%
% Κρατικών ενισχύσεων ως προς τις Κυβερνητικές Δαπάνες	1,15%	1,40%	22,3%

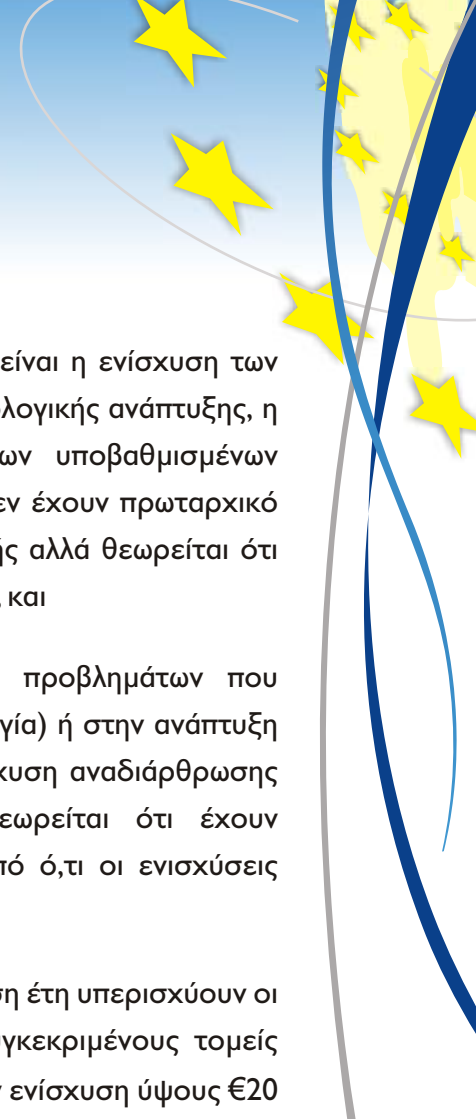
Από τον Πίνακα 2 διαπιστώνεται ότι η αφαίρεση των ενισχύσεων στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας καθώς και των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας διαφοροποιεί σημαντικά τα αποτελέσματα και τις σχετικές συγκρίσεις, αφού ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων αυξάνεται από €92,3 εκ. περίπου το 2010 σε €118,5 εκ. περίπου το 2011 (ποσοστιαία αύξηση 28,4%). Ως ποσοστό επί του ΑΕΠ οι ενισχύσεις αυξάνονται σε 0,67% το 2011 σε σύγκριση με 0,53% το 2010. Η ίδια αυξητική τάση παρουσιάζεται τόσο για τις ενισχύσεις ως προς το σύνολο των κυβερνητικών δαπανών όσο και για τις κατά κεφαλή ενισχύσεις και τις ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στην οικονομία.

Η εν λόγω αύξηση οφείλεται κατά ένα μεγάλο ποσοστό στην ενίσχυση ύψους €20 εκ. που παραχωρήθηκε εντός του 2011 στις Κυπριακές Αερογραμμές, ως αντιστάθμισμα για το κόστος που επωμίστηκαν κατά τα έτη 2004-2010 εξαιτίας της απαγόρευσης που επιβάλλει στην εταιρεία η Τουρκία για χρήση του εναέριου χώρου της. Χωρίς την ενίσχυση αυτή, ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων ως προς το ΑΕΠ θα ανερχόταν σε 0,55%, ήτοι στα ίδια περίπου επίπεδα με το αντίστοιχο ποσοστό για το 2010. Επισημαίνεται ότι κατά το 2012 η ενίσχυση αυτή θα ανέρχεται σε €5 εκ. περίπου.

Ο Πίνακας 3 πιο κάτω παρουσιάζει την κατανομή του συνόλου των κρατικών ενισχύσεων σε δύο μεγάλες κατηγορίες:

Πίνακας 3: Κατανομή ενισχύσεων στις δύο κύριες κατηγορίες (€)

	2010	2011	% Μεταβολής
οριζόντιοι στόχοι	162.145.658	92.094.696	-43,2%
συγκεκριμένοι τομείς	33.092.582	48.833.737	47,6%
Σύνολο	195.238.240	140.928.433	-27,8%

-
- i) τις κρατικές ενισχύσεις που έχουν οριζόντιους στόχους, όπως είναι η ενίσχυση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, η προώθηση της έρευνας και τεχνολογικής ανάπτυξης, η επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων, η ανάπτυξη των υποβαθμισμένων περιφερειών, η προστασία του περιβάλλοντος κ.ά., οι οποίες δεν έχουν πρωταρχικό σκοπό την ενίσχυση κάποιων συγκεκριμένων κλάδων παραγωγής αλλά θεωρείται ότι αντιμετωπίζουν ορισμένες αδυναμίες του μηχανισμού της αγοράς, και
 - ii) τις κρατικές ενισχύσεις που στοχεύουν στην απάμβλυνση προβλημάτων που αντιμετωπίζουν συγκεκριμένοι κλάδοι της οικονομίας (π.χ. γεωργία) ή στην ανάπτυξη ορισμένων κλάδων ή συγκεκριμένων επιχειρήσεων (π.χ. η ενίσχυση αναδιάρθρωσης μιας συγκεκριμένης επιχείρησης). Οι ενισχύσεις αυτές θεωρείται ότι έχουν περισσότερο στρεβλωτικές συνέπειες για τον ανταγωνισμό από ό,τι οι ενισχύσεις οριζόντιων στόχων.

Όπως φαίνεται από τον πιο πάνω Πίνακα, και για τα δύο υπό επισκόπηση έτη υπερισχύουν οι οριζόντιες ενισχύσεις, αν και κατά το 2011 οι ενισχύσεις προς συγκεκριμένους τομείς παρουσίασαν μία σημαντική άνοδο (κατά 47,6%). Αυτό οφείλεται στην ενίσχυση ύψους €20 εκ. προς τις Κυπριακές Αερογραμμές (που ωφελεί συγκεκριμένο τομέα), όπως επεξηγήθηκε πιο πάνω. Θα πρέπει να σημειωθεί, ακόμη, ότι οι ενισχύσεις για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας συγκαταλέγονται στις οριζόντιες ενισχύσεις, αφού σκοπός τους ήταν η συνολική αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, έστω και αν, στην περίπτωση της Κύπρου, επικεντρώθηκε στον τραπεζικό κλάδο.

Όπως είναι λογικό, ο στόχος της Κοινότητας είναι ο αναπροσανατολισμός των ενισχύσεων σε οριζόντιους στόχους αφού, όπως επεξηγήθηκε ανωτέρω, οι οριζόντιες ενισχύσεις έχουν λιγότερο στρεβλωτικά αποτελέσματα στον ανταγωνισμό και μεγαλύτερα κοινωνικά οφέλη. Αξίζει να αναφερθεί ότι, εξαιρουμένων των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, των ενισχύσεων για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας καθώς και της ενίσχυσης προς τις Κυπριακές Αερογραμμές, οι οριζόντιες ενισχύσεις τόσο κατά το 2010 όσο και για το 2011 υπερβαίνουν το 90% του συνόλου. Συνεπώς, η Κύπρος έχει εναρμονιστεί πλήρως με το συγκεκριμένο στόχο της Κοινότητας.

Ο Πίνακας 4 πιο κάτω παρουσιάζει αναλυτικά το συνολικό όγκο των παρασχεθεισών ενισχύσεων ανά οικονομικό κλάδο/στόχο και την αντίστοιχη ποσοστιαία μεταβολή κατά τα δύο υπό εξέταση έτη.

Πίνακας 4: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (€)

	2010	2011	% Μεταβολής
Σύνολο Κρατικών Ενισχύσεων, εκ των οποίων:	195.238.240	140.928.433	-27,8%
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	162.145.658	92.094.696	-43,2%
Πολιτισμός	60.234.896	57.806.708	-4,0%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	92.383	5.165.164	5491,0%
Έρευνα και Ανάπτυξη	1.779.183	624.648	-64,9%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	4.787.831	3.575.812	-25,3%
Κατάρτιση	10.713.046	18.068.283	68,7%
Περιφερειακή ανάπτυξη	8.305.213	6.537.144	-21,3%
Απασχόληση	133.106	316.937	138,1%
Άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας	76.100.000	0	-100,0%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων	320.000	0	-
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	32.772.582	48.833.737	49,0%
Γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία	26.512.172	22.419.823	-15,4%
Μεταφορές	2.416.195	22.576.500	834,4%
Τουρισμός	1.831.279	1.831.279	0,0%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	14.761	14.761	0,0%
Άλλες Υπηρεσίες	1.998.175	1.991.374	-0,3%

Από την κατηγορία των οριζόντιων στόχων κατακόρυφη αύξηση κατέγραψαν οι ενισχύσεις για το περιβάλλον και την εξοικονόμηση ενέργειας αφού από τις €92.383 το 2010 έφτασαν τα €5,2 εκ. περίπου. Επίσης, σημαντική αύξηση παρουσίασαν οι ενισχύσεις για την προώθηση της απασχόλησης (+138,1%), παρά το μικρό τους ύψος, καθώς επίσης και οι ενισχύσεις για την

κατάρτιση των εργαζομένων (+68,7%). Αντίθετα, κατακόρυφη μείωση παρουσιάζουν οι ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη (-64,9%), οι ενισχύσεις προς τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (-25,3%) και οι ενισχύσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη (-21,3%).

Σχετικά με τις ενισχύσεις με στόχο την έρευνα και ανάπτυξη, που αποτελεί ενδεχομένως το σημαντικότερο στόχο της ΕΕ, θα πρέπει να αναφερθεί ότι για αρκετά από τα σχέδια του Ιδρύματος Προώθησης Έρευνας (ΙΠΕ), που είχαν ως αποδέκτες αποκλειστικά τις ΜΜΕ, οι παραχωρηθείσες ενισχύσεις καταχωρήθηκαν στις ενισχύσεις προς όφελος των ΜΜΕ και όχι στις ενισχύσεις για την έρευνα και ανάπτυξη. Εάν δε γινόταν η εν λόγω κατάταξη, τότε οι ενισχύσεις για έρευνα και ανάπτυξη θα ανέρχονταν σε €6,2 εκ. το 2010 και σε €3,8 εκ. περίπου το 2011. Εκτιμάται συναφώς πως το ΙΠΕ χορηγεί κατ' έτος τουλάχιστον ισόποσες ενισχύσεις σε οργανισμούς και ιδρύματα που δε συνιστούν επιχειρήσεις (π.χ. Πανεπιστήμιο Κύπρου, Κρατικό Χημείο, Τμήμα Γεωλογικής Επισκόπησης, Ινστιτούτο Νευρολογίας και Γενετικής κ.ά.) και συνεπώς δε λογίζονται ως κρατικές ενισχύσεις.

Η μεγάλη αύξηση των ενισχύσεων προς όφελος του περιβάλλοντος και της εξοικονόμησης ενέργειας οφείλεται στο γεγονός ότι κατά το 2011 άρχισε η καταβολή των ενισχύσεων για τη λειτουργία των αιολικών πάρκων, κάτι που πιθανότατα θ' αυξηθεί ακόμη περισσότερο κατά τα επόμενα έτη. Σχετικά με τη μεγάλη αύξηση των ενισχύσεων για την προώθηση της κατάρτισης των εργαζομένων, αυτή οφείλεται στη διεύρυνση των προγραμμάτων της Αρχής Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού (ΑνΑΔ) με σκοπό τη συγκράτηση των αυξητικών τάσεων της ανεργίας.

Ο Πίνακας 5 πιο κάτω παρουσιάζει την ίδια κατανομή των ενισχύσεων ανά οικονομικό κλάδο/στόχο ως ποσοστό επί του συνόλου των ενισχύσεων για τα έτη 2010 και 2011.

Πίνακας 5: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο

	2010	2011
(% επί του συνόλου)		
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	83,05%	65,35%
Πολιτισμός	30,85%	41,02%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	0,05%	3,67%
Έρευνα και Ανάπτυξη	0,91%	0,44%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	2,45%	2,54%
Κατάρτιση	5,49%	12,82%

Περιφερειακή ανάπτυξη	4,25%	4,64%
Απασχόληση	0,07%	0,22%
Άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας	38,98%	0,00%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων	0,16%	0,00%
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	16,79%	34,65%
Γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία	13,58%	15,91%
Μεταφορές	1,24%	16,02%
Τουρισμός	0,94%	1,30%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	0,01%	0,01%
Άλλες Υπηρεσίες	1,02%	1,41%

Όπως είναι φυσικό, το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων για το 2010 αφορά τις ενισχύσεις για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας (39% περίπου), ενώ κατά το 2011 το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων αφορά τις ενισχύσεις στον Πολιτισμό. Επίσης, οι ενισχύσεις στον τομέα της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας καταλαμβάνουν ένα σημαντικό μερίδιο και κατά τα δύο υπό επισκόπηση έτη. Επισημαίνεται ότι οι ενισχύσεις στον πρωτογενή τομέα της οικονομίας (γεωργία, κτηνοτροφία και αλιεία), που παραχωρούνται στα πλαίσια του Σχεδίου/Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης, καθώς και οι άμεσες πληρωμές που καταβάλλει ο Κυπριακός Οργανισμός Αγροτικών Πληρωμών σε διάφορες τάξεις παραγωγών, δεν εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης και συνεπώς δεν περιλαμβάνονται στην παρούσα Στατιστική Έρευνα.

Για σκοπούς καλύτερης σύγκρισης, ο πιο κάτω πίνακας παρουσιάζει την ίδια ποσοστιαία κατανομή με εξαίρεση τις ενισχύσεις για την άρση της σοβαρής διαταραχής στην οικονομία καθώς και τις ενισχύσεις στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας.

Πίνακας 6: Κρατικές ενισχύσεις ανά οικονομικό κλάδο/στόχο (εξαιρουμένων των ενισχύσεων για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας και των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας)

	2010	2011
(% επί του συνόλου)		
Οριζόντιοι στόχοι, εκ των οποίων:	93,22%	77,71%
Πολιτισμός	65,26%	48,78%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	0,10%	4,36%
Έρευνα και Ανάπτυξη	1,93%	0,53%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	5,19%	3,02%
Κατάρτιση	11,61%	15,25%
Περιφερειακή ανάπτυξη	9,00%	5,52%
Απασχόληση	0,14%	0,27%
Ενισχύσεις διάσωσης και αναδιάρθρωσης προβληματικών επιχειρήσεων	0,00%	0,00%
Στόχοι που ευνοούν συγκεκριμένους τομείς, εκ των οποίων:	6,78%	22,29%
Μεταφορές	2,62%	19,05%
Τουρισμός	1,98%	1,55%
Παροχή ηλεκτρικού ρεύματος, φυσικού αερίου και νερού	0,02%	0,01%
Άλλες Υπηρεσίες	2,16%	1,68%

Από τον Πίνακα αυτόν, όπως και τα προηγούμενα χρόνια, αίσθηση προκαλεί το ποσοστό των ενισχύσεων υπέρ του Πολιτισμού, τόσο για το έτος 2010, οπότε ανήλθε σε 65,3%, όσο και για το έτος 2011 που έφθασε σε 48,8% περίπου. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι στην εν λόγω κατηγορία συμπεριλαμβάνονται και οι ενισχύσεις προς τα μέσα ενημέρωσης. Κατά συνέπεια το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων υπέρ του Πολιτισμού καταλαμβάνει η ετήσια χορηγία προς το Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου (ΡΙΚ), η οποία, ωστόσο, μειώθηκε από €43 εκ. το 2010 σε €34,5 εκ. το 2011. Σημαντικό μέρος, επίσης, καταλαμβάνει η ετήσια χορηγία προς το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου (ΘΟΚ), η οποία αυξήθηκε από €14,2 εκ. το 2010 σε €20,2 εκ.

το 2011. Η αύξηση της χορηγίας προς το ΘΟΚ αντιστάθμισε σε μεγάλο βαθμό τη μείωση της χορηγίας στο ΡΙΚ. Τόσο η χορηγία προς το ΡΙΚ όσο και εκείνη προς το ΘΟΚ επεξηγούν το μεγάλο μερίδιο που καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις υπέρ του Πολιτισμού στο σύνολο των κρατικών ενισχύσεων στην Κύπρο.

Από τον πιο πάνω πίνακα διαφαίνεται και η μεγάλη αύξηση του μεριδίου των ενισχύσεων στον κλάδο των μεταφορών (από 2,62% το 2010 σε 19,05% το 2011). Αυτό οφείλεται, όπως έχει προαναφερθεί, στην ενίσχυση ύψους €20 εκ. προς τις Κυπριακές Αερογραμμές.

Εάν εξαιρεθεί η εν λόγω ενίσχυση προς τις Κυπριακές Αερογραμμές, τότε τη δεύτερη θέση και για τα δύο υπό επισκόπηση έτη καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις προς όφελος της κατάρτισης των εργαζομένων (11,61% το 2010 και 15,25% το 2011). Οι ενισχύσεις αυτές παραχωρούνται εξ ολοκλήρου από την Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού στα πλαίσια σειράς σχεδίων που εφαρμόζει και τα οποία εγκρίθηκαν από τον Έφορο Ελέγχου Κρατικών Ενισχύσεων.

Αναφορικά με τη μορφή των παρεχόμενων κρατικών ενισχύσεων (Πίνακας 7 πιο κάτω), και κατά τα δύο υπό επισκόπηση έτη υπερτερούν οι ενισχύσεις που χορηγήθηκαν υπό τη μορφή Α (ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη και για τις οποίες το στοιχείο της ενίσχυσης ισούται με την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης). Ωστόσο, κατά το 2010 ένα μεγάλο μέρος των ενισχύσεων χορηγήθηκαν υπό τη μορφή D1A (υπό μορφή εγγύησης) που συνιστά η έκδοση των ειδικών κυβερνητικών ομολόγων που έγινε κατά το εν λόγω έτος.

Πίνακας 7: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης⁷¹ (€)

Μορφή	2010	2011
A1	116.361.110	138.351.933
A2	2.457.130	2.576.500
C1A	0	0
D1A	76.420.000	0
Σύνολο	195.238.240	140.928.433

Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 7 πιο πάνω, οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία Α1 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του προϋπολογισμού) καταλαμβάνουν την πρώτη θέση με

⁷¹ Αναλυτική επεξήγηση των διάφορων «μορφών ενίσχυσης» παρέχεται στο Τεχνικό Παράρτημα.

συντριπτική διαφορά κατά τη διετία 2010 - 2011, αφού οι ενισχύσεις που ανήκουν στην κατηγορία A2 (ενισχύσεις που χορηγούνται μέσω του φορολογικού συστήματος) είναι μόνο €2,5 εκ. περίπου για το 2010 και €2,6 εκ. περίπου το 2011.

Η ποσοστιαία κατανομή των ενισχύσεων κατά μορφή ενίσχυσης παρουσιάζεται στον Πίνακα 8 πιο κάτω.

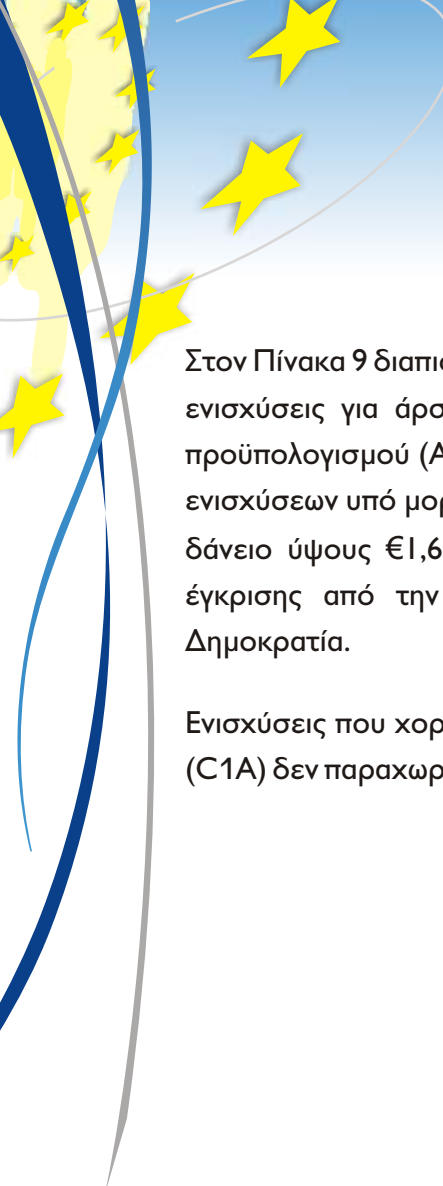
Πίνακας 8: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης ως ποσοστό επί του συνόλου

Μορφή	2010	2011
A1	59,60%	98,17%
A2	1,26%	1,83%
C1A	0,00%	0,00%
D1A	39,14%	0,00%
Σύνολο	100,00%	100,00%

Στον Πίνακα 9 πιο κάτω παρουσιάζεται η ίδια ποσοστιαία κατανομή, εξαιρουμένων των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας (δηλαδή χωρίς να λαμβάνεται υπόψη η έκδοση των ειδικών κυβερνητικών ομολόγων).

Πίνακας 9: Κρατικές ενισχύσεις κατά μορφή ενίσχυσης ως ποσοστό επί του συνόλου, (εξαιρουμένων των ενισχύσεων για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας)

Μορφή	2010	2011
A1	97,67%	98,17%
A2	2,06%	1,83%
C1A	0,00%	0,00%
D1A	0,27%	0,00%
Σύνολο	100,00%	100,00%

Στον Πίνακα 9 διαπιστώνεται ότι η συντριπτική πλειοψηφία των ενισχύσεων, εάν εξαιρεθούν οι ενισχύσεις για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, παραχωρείται μέσω του προϋπολογισμού (A1) τόσο για το 2010 όσο και για το 2011. Το μικρό ποσοστό 0,27% των ενισχύσεων υπό μορφή D1A για το 2010 οφείλεται στην παραχώρηση κρατικής εγγύησης για δάνειο ύψους €1,6 εκ. που συνήψε το Κεντρικό Σφαγείο Κοφίνου, ως αποτέλεσμα της έγκρισης από την Επιτροπή της ενίσχυσης διάσωσης που κοινοποίησε η Κυπριακή Δημοκρατία.

Ενισχύσεις που χορηγούνται από το κράτος σε επιχειρήσεις με τη μορφή ευνοϊκού δανείου (C1A) δεν παραχωρήθηκαν κατά την υπό επισκόπηση διετία.

3. ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

Στην ενότητα αυτήν η ανάλυση επικεντρώνεται στους τομείς της βιομηχανίας και των υπηρεσιών, δηλαδή στο δευτερογενή και τριτογενή τομέα της οικονομίας. Ως εκ τούτου, εξαιρούνται οι τομείς της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας.

3.1 Οριζόντιοι στόχοι

Οι ενισχύσεις που προορίζονταν για οριζόντιους στόχους μειώθηκαν σημαντικά κατά το 2011 σε σχέση με το 2010 (-43,2%). Όπως φαίνεται και από τον Πίνακα 10, αυτό οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στις ενισχύσεις για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, αφού κατά το 2011 δεν εκδόθηκαν οποιαδήποτε νέα ειδικά κυβερνητικά ομόλογα.

Πίνακας 10: Κρατικές ενισχύσεις οριζόντιων στόχων (€)

Οριζόντιοι στόχοι	2010	2011	% Μεταβολής
Πολιτισμός	60.234.896	57.806.708	-4,0%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	92.383	5.165.164	5491,0%
Έρευνα και Ανάπτυξη	1.779.183	624.648	-64,9%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	4.787.831	3.575.812	-25,3%
Κατάρτιση	10.713.046	18.068.283	68,7%
Περιφερειακή ανάπτυξη	8.305.213	6.537.144	-21,3%
Απασχόληση	133.106	316.937	138,1%
Άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας	76.100.000	0	-
Σύνολο Οριζόντιων Στόχων	162.145.658	92.094.696	-43,2%

Σημειώνεται ότι, εάν δε ληφθεί υπόψη η έκδοση των ειδικών κυβερνητικών ομολόγων κατά το 2010, οι οριζόντιες ενισχύσεις αυξήθηκαν κατά 7% περίπου (από €86 εκ. το 2010 σε €92,1 εκ. περίπου το 2011).

Τη μεγαλύτερη αύξηση σε απόλυτους αριθμούς παρουσίασαν οι ενισχύσεις προς όφελος της κατάρτισης των εργαζομένων καθώς και του περιβάλλοντος και της εξοικονόμησης ενέργειας για τους λόγους που προαναφέρθηκαν.

Οι ενισχύσεις υπέρ της Απασχόλησης (που παραχωρούνται στα πλαίσια σχεδίου παροχής κινήτρων σε επιχειρήσεις για πρόσληψη αναπήρων και εργαζομένων σε μειονεκτική θέση) αυξήθηκαν σημαντικά (+138,1%), ωστόσο, παρέμειναν σε πολύ χαμηλά επίπεδα. Παρά ταύτα θα πρέπει να σημειωθεί ότι παρόμοια σχέδια, που βρίσκονται σε ισχύ, παραχωρούνται ως ενισχύσεις ήσσονος σημασίας, οι οποίες δε συμπεριλαμβάνονται στα πιο πάνω στοιχεία.

Όπως έχει προαναφερθεί, ως αποτέλεσμα των προσπαθειών για καταπολέμηση της αυξημένης ανεργίας που παρουσιάζεται στην κυπριακή οικονομία, σημαντική αύξηση σημειώθηκε και στις ενισχύσεις για την επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων.

Η μείωση των ενισχύσεων για την περιφερειακή ανάπτυξη οφείλεται στο γεγονός ότι το σχέδιο του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού που αφορά την τεχνολογική αναβάθμιση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα κατέβαλε το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων κατά το 2010, ως επίσης και το σχέδιο του Κυπριακού Οργανισμού Τουρισμού για την παροχή κινήτρων για εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου.

Πίνακας 11: Μερίδιο οριζόντιων στόχων ως προς το σύνολο των οριζόντιων ενισχύσεων

% ποσοστό οριζόντιων στόχων ως προς το σύνολο	2010	2011	% Μεταβολής
Πολιτισμός	37,15%	62,77%	69,0%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	0,06%	5,61%	9743,8%
Έρευνα και Ανάπτυξη	1,10%	0,68%	-38,2%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	2,95%	3,88%	31,5%
Κατάρτιση	6,61%	19,62%	196,9%
Περιφερειακή ανάπτυξη	5,12%	7,10%	38,6%
Απασχόληση	0,08%	0,34%	319,2%
Άρση σοβαρής διαταραχής της οικονομίας	46,93%	0,00%	-100,0%
Σύνολο	100,00%	100,00%	0,0%

Ο Πίνακας 11 πιο πάνω παρουσιάζει το ποσοστό του κάθε οριζόντιου στόχου ως προς το σύνολο των οριζόντιων ενισχύσεων. Όπως ήταν αναμενόμενο, το μεγαλύτερο μερίδιο για το

2010 καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας (46,93%), ως αποτέλεσμα της έκδοσης των ειδικών κυβερνητικών ομολόγων, ενώ κατά το 2011 το μεγαλύτερο μέρος αποτελούν οι ενισχύσεις προς όφελος του Πολιτισμού (62,77%).

Για σκοπούς πιο αντικειμενικής σύγκρισης, ο Πίνακας 12 πιο κάτω παρουσιάζει την ίδια ποσοστιαία κατανομή, εξαιρουμένων των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας.

Πίνακας 12: Μερίδιο οριζόντιων στόχων ως προς το σύνολο των οριζόντιων ενισχύσεων (εξαιρουμένων των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας)

% ποσοστό οριζόντιων στόχων ως προς το σύνολο	2010	2011	% Μεταβολής
Πολιτισμός	70,00%	62,77%	-10,3%
Περιβάλλον και εξοικονόμηση ενέργειας	0,11%	5,61%	5123,8%
Έρευνα και Ανάπτυξη	2,07%	0,68%	-67,2%
Μικρές και Μεσαίες Επιχειρήσεις (ΜΜΕ)	5,56%	3,88%	-30,2%
Κατάρτιση	12,45%	19,62%	57,6%
Περιφερειακή ανάπτυξη	9,65%	7,10%	-26,5%
Απασχόληση	0,15%	0,34%	122,5%
Σύνολο	100,00%	100,00%	0,0%

Από τον πιο πάνω Πίνακα φαίνεται ότι τόσο κατά το 2010 όσο και κατά το 2011 το μεγαλύτερο μερίδιο των ενισχύσεων ως προς το σύνολο των οριζόντιων στόχων καταλαμβάνουν οι ενισχύσεις υπέρ του Πολιτισμού, παρότι παρουσίασαν μία κάμψη της τάξης του 10,3%. Στη δεύτερη και τρίτη θέση ανάμεσα στους οριζόντιους στόχους κατατάσσονται και για τα δύο υπό εξέταση έτη οι ενισχύσεις για την επαγγελματική κατάρτιση και οι ενισχύσεις για την περιφερειακή ανάπτυξη για τους λόγους που προπαρατέθηκαν.

3.2 Συγκεκριμένοι τομείς

Στην ανάλυση που προβαίνει η Επιτροπή για τις ενισχύσεις προς συγκεκριμένους τομείς συμπεριλαμβάνει και όλες τις ενισχύσεις που, ενώ χορηγούνται στη βάση οριζόντιων κανόνων,

στην πραγματικότητα οι δικαιούχοι των σχεδίων περιορίζονται σε συγκεκριμένους κλάδους της οικονομίας. Για παράδειγμα, το σχέδιο χορηγιών για εμπλουτισμό και αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της Κύπρου εγκρίθηκε με βάση το Γενικό Κανονισμό Απαλλαγής κατά κατηγορία, που περιλαμβάνει όλες τις κατηγορίες των οριζόντιων στόχων. Εντούτοις, το εν λόγω σχέδιο αποτελεί κατά βάση ενίσχυση για τον τομέα του τουρισμού παρά το ότι ταξινομείται στις οριζόντιες ενισχύσεις.

Ενισχύσεις οι οποίες παραχωρούνται στα πλαίσια σχεδίων που δεν κάνουν καμία διάκριση ως προς τον κλάδο (π.χ. τα προγράμματα ενισχύσεων για ενθάρρυνση της επαγγελματικής κατάρτισης που εφαρμόζει η ΑνΑΔ, τα οποία έχουν καθολική εφαρμογή, οι ενισχύσεις εξοικονόμησης ενέργειας κ.ά.) δε συμπεριλαμβάνονται σε οποιοσδήποτε τομεακές ενισχύσεις. Συνεπώς, το πραγματικό ύψος των ενισχύσεων σε έναν κλάδο είναι σαφώς μεγαλύτερο από αυτό που παρουσιάζεται στην πιο κάτω ανάλυση.

Η συγκεκριμένη προσέγγιση της Επιτροπής υιοθετείται στην ανάλυση των τομεακών ενισχύσεων που ακολουθεί.

3.2.1 Μεταποιητική βιομηχανία

Πίνακας 13: Κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία (€)

	2010	2011	% Μεταβολής
Σύνολο ενισχύσεων σε τρέχουσες τιμές	6.768.624	5.729.256	-15,4%
Προστιθέμενη αξία σε τρέχουσες τιμές	1.003.600.000	988.500.000	-1,5%
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,67%	0,58%	-14,1%
Αριθμός εργαζομένων στο μεταποιητικό τομέα	33.800	32.400	-4,1%
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	200	177	-11,7%

Όπως φαίνεται και στον Πίνακα 13 πιο πάνω, οι κρατικές ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία παρουσίασαν μείωση της τάξης του 15,4% το 2011 σε σύγκριση με το 2010. Η μείωση αυτή οφείλεται αποκλειστικά στο γεγονός ότι ο μεγαλύτερος όγκος των ενισχύσεων που προέβλεπε το σχέδιο του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού για την τεχνολογική αναβάθμιση των ΜΜΕ του μεταποιητικού τομέα παραχωρήθηκε εντός του 2010 παρά το 2011 (€5,7 εκ. το 2010 σε σύγκριση με €4,6 εκ. το 2011).

Ως αποτέλεσμα της μείωσης αυτής οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία ως

ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου μειώθηκαν από 0,67% το 2010 σε 0,58% το 2011, ενώ οι ενισχύσεις ανά εργαζόμενο στον κλάδο μειώθηκαν από €200 σε €177. Οι ενισχύσεις προς τη μεταποιητική βιομηχανία, ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου, βρίσκονται σε χαμηλότερα επίπεδα από ό,τι το σύνολο των ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ τόσο κατά το 2010 όσο και για το 2011.

Ωστόσο, επισημαίνονται τα ακόλουθα:

- i) Αρκετά σχέδια του Υπουργείου Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού που έχουν χαρακτηριστεί ως ενισχύσεις de minimis απευθύνονται κυρίως στη μεταποιητική βιομηχανία, και
- ii) Οι κυπριακές μεταποιητικές βιομηχανίες λαμβάνουν και άλλες κρατικές ενισχύσεις από σχέδια που δεν απευθύνονται αποκλειστικά στο συγκεκριμένο κλάδο, όπως π.χ. από τα σχέδια για κατάρτιση που εφαρμόζει η ΑνΑΔ, για έρευνα και ανάπτυξη που εφαρμόζει το ΙΠΕ κ.ά.

Όσον αφορά τη μορφή των παραχωρούμενων ενισχύσεων επισημαίνεται ότι αξιοποιήθηκε εξ ολοκλήρου η μορφή της κατηγορίας Α1 (ενισχύσεις μέσω του προϋπολογισμού) τόσο για το 2010 όσο και για το 2011.

3.2.2 Μεταφορές

Οι ενισχύσεις που είχαν ως αποδέκτη αποκλειστικά τον τομέα των μεταφορών παρουσίασαν μία αλματώδη άνοδο το 2011 σε σχέση με το 2010. Συγκεκριμένα αυτές αυξήθηκαν από €2,4 σε €22,6 εκ. περίπου, ως αποτέλεσμα, όπως έχει προαναφερθεί, της ενίσχυσης ύψους €20 εκ. που χορηγήθηκε στις Κυπριακές Αερογραμμές.

Πίνακας 14: Κρατικές ενισχύσεις στις μεταφορές (€)

	2010	2011	% Μεταβολής
Σύνολο ενισχύσεων	2.416.195	22.576.500	834,4%
Προστιθέμενη αξία	816.800.000	766.100.000	-6,2%
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,30%	2,95%	896,2%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	16.900	16.600	-1,8%
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	143	1.360	851,3%

Το υπόλοιπο μέρος των ενισχύσεων εκπηγάζει αποκλειστικά από το ειδικό σύστημα φορολόγησης τόσο των πλοιοκτητριών εταιρειών όσο και των εταιρειών πλοιοδιαχείρισης, το οποίο είναι ευνοϊκό σε σύγκριση με το κανονικό φορολογικό σύστημα.

Σημειώνεται ότι οι ενισχύσεις προς τις εταιρείες πλοιοδιαχείρισης και τις πλοιοκτήτριες εταιρείες παραχωρούνται υπό τη μορφή A2 (ενίσχυση μέσω του φορολογικού συστήματος).

Το ποσοστό των ενισχύσεων προς τον τομέα των μεταφορών επί της προστιθέμενης αξίας του κλάδου αυξήθηκε σημαντικά από 0,3% το 2010 σε 2,95% το 2011. Το ύψος των ενισχύσεων ανά εργαζόμενο στον κλάδο αυξήθηκε επίσης κατακόρυφα από €143 σε €1.360.

Επισημαίνεται ότι, χωρίς την ενίσχυση ύψους €20 εκ. προς τις Κυπριακές Αερογραμμές, οι ενισχύσεις προς τις μεταφορές θα παρουσίαζαν οριακή μόνο αύξηση (από €2,42 εκ. το 2010 σε €2,58 εκ. το 2011).

3.2.3 Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο

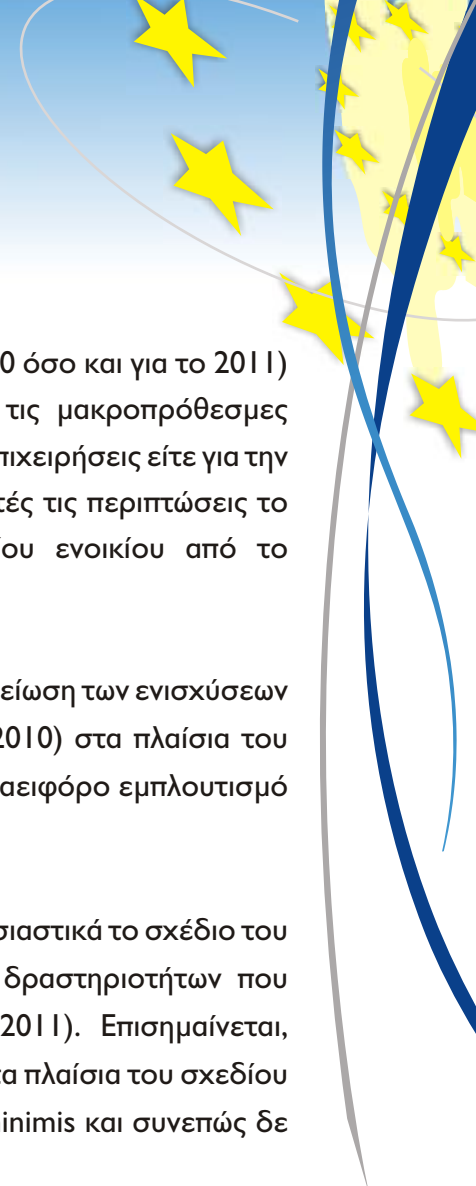
Οι ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο παρουσίασαν μείωση της τάξης του 12,6% το 2011 σε σύγκριση με το 2010. Ως ποσοστό επί της προστιθέμενης αξίας του τομέα, το ύψος των ενισχύσεων προς όφελος του κλάδου μειώθηκε από 0,45% το 2010 σε 0,36% το 2011.

Σημειώνεται ότι ως προστιθέμενη αξία του κλάδου λαμβάνεται η κατηγορία «Ξενοδοχεία και Εστιατόρια» καθότι δεν υπάρχει κανένας ειδικός κλάδος οικονομικής δραστηριότητας που να αφορά ή να αντιπροσωπεύει αποκλειστικά τον τουρισμό⁷².

Πίνακας 15: Ενισχύσεις προς τον τουριστικό κλάδο (€)

	2010	2011	% Μεταβολής
Σύνολο ενισχύσεων	4.372.100	3.823.275	-12,6%
Προστιθέμενη αξία	967.400.000	1.047.900.000	8,3%
% Ενισχύσεων ως προς την προστιθέμενη αξία του τομέα	0,45%	0,36%	-19,3%
Αριθμός εργαζομένων στον κλάδο	34.600	35.700	3,2%
Ενισχύσεις ανά εργαζόμενο σε τρέχουσες τιμές	126	107	-15,2%

⁷² Η ίδια προσέγγιση ακολουθείται και από την Επιτροπή.

Ένα μεγάλο μέρος των ενισχύσεων (€1,83 εκ. περίπου τόσο για το 2010 όσο και για το 2011) που απευθύνεται αποκλειστικά για τον τουρισμό προέρχεται από τις μακροπρόθεσμες εκμισθώσεις κρατικής ή δασικής γης προς συγκεκριμένες τουριστικές επιχειρήσεις είτε για την ανέγερση ξενοδοχείων είτε για άλλους παρεμφερείς σκοπούς. Σ' αυτές τις περιπτώσεις το στοιχείο της ενίσχυσης υπολογίζεται ως η διαφορά του αγοραίου ενοικίου από το καταβαλλόμενο ενοίκιο.

Η μείωση των ενισχύσεων προς όφελος του Τουρισμού οφείλεται στη μείωση των ενισχύσεων που παραχωρήθηκαν (€1,7 εκ. το 2011 σε σύγκριση με €2,2 εκ. το 2010) στα πλαίσια του σχεδίου που εφαρμόζει ο Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού για τον αειφόρο εμπλουτισμό και την αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος.

Το υπόλοιπο μέρος των ενισχύσεων προς τον εν λόγω κλάδο αφορά ουσιαστικά το σχέδιο του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως για ανάπτυξη εναλλακτικών δραστηριοτήτων που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό (€ 0,32 εκ. το 2010 και € 0,29 εκ. το 2011). Επισημαίνεται, ωστόσο, ότι το μεγαλύτερο μέρος των ενισχύσεων που χορηγούνται στα πλαίσια του σχεδίου για ανάπτυξη του αγροτουρισμού παραχωρούνται ως ενισχύσεις de minimis και συνεπώς δε συμπεριλαμβάνονται στα πιο πάνω ποσά.

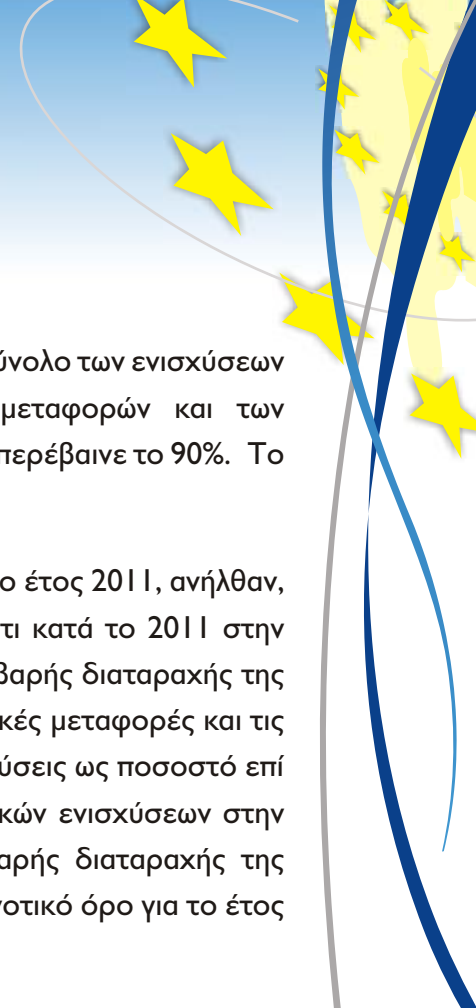
Θα πρέπει να σημειωθεί ότι οι δαπάνες για την ετήσια διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ καθώς και άλλα μέτρα για αύξηση του τουριστικού ρεύματος προς την Κύπρο δεν περιλαμβάνονται στα προπαρατεθέντα ποσά, καθότι τα μέτρα αυτά θεωρούνται γενικά και συνεπώς δεν εμπίπτουν στον ορισμό των κρατικών ενισχύσεων.

4. ΚΥΠΡΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΈΝΩΣΗ

Η πολιτική της ΕΕ για τις κρατικές ενισχύσεις στηρίζεται ουσιαστικά σε δύο βασικούς πυλώνες: (α) στη μείωση των κρατικών ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ και (β) στον αναπροσανατολισμό των κρατικών ενισχύσεων προς οριζόντιους στόχους της Κοινότητας. Οι δύο αυτοί στόχοι έχουν συμπεριληφθεί στη στρατηγική της Λισσαβόνας και αποτελούν πολιτική δέσμευση όλων των κρατών μελών. Για την παρακολούθηση της επίτευξης των στόχων αυτών η Επιτροπή διεξάγει ετήσια στατιστική επισκόπηση για όλα τα κράτη μέλη.

Τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία για τις κρατικές ενισχύσεις στα 27 κράτη μέλη της ΕΕ αφορούν το έτος 2010. Σημειώνεται ότι, κατά το 2010, όπως και κατά τη διετία 2008-2009, πολλά κράτη μέλη της ΕΕ έκαναν χρήση των έκτακτων κανόνων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, με αποτέλεσμα κατά την τελευταία τριετία οι ενισχύσεις σε κοινοτικό επίπεδο να παρουσιάσουν κατακόρυφη αύξηση. Τα κυριότερα συμπεράσματα από την έκθεση του 2010 για την ΕΕ - 27 είναι τα εξής:

- i) Οι συνολικές ενισχύσεις, με εξαίρεση τις ενισχύσεις προς τις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις έκτακτες ενισχύσεις που οφείλονται στην αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης, ανήλθαν σε απόλυτους αριθμούς σε €73,7 δισεκατομμύρια ή σε ποσοστό 0,6% του ΑΕΠ το 2010, σε σύγκριση με €73,2 δισεκατομμύρια ή σε ποσοστό 0,62% του ΑΕΠ το 2009.
- ii) Οι ενισχύσεις που παραχωρήθηκαν στα πλαίσια αντιμετώπισης της οικονομικής κρίσης, εκτός των έκτακτων μέτρων που λήφθηκαν για το χρηματοπιστωτικό κλάδο, ανήλθαν σε €11,8 δισεκατομμύρια κατά το 2010 σε σύγκριση με €21,0 δισεκατομμύρια κατά το 2009.
- iii) Οι συνολικές ενισχύσεις, εξαιρουμένων των τομέων της γεωργίας, κτηνοτροφίας και αλιείας, του τομέα των μεταφορών καθώς και των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, ανήλθαν το 2010 σε απόλυτους αριθμούς σε €61,0 δισεκατομμύρια (€58,1 δισεκατομμύρια το 2009) ή σε ποσοστό 0,5% του ΑΕΠ (0,49% το 2009).
- iv) Οι ενισχύσεις το 2010 (εξαιρουμένων των ενισχύσεων στους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας) που κατανέμονταν σε οριζόντιους στόχους συνιστούσαν το 85% των συνολικών ενισχύσεων (84% το 2009). Σε 18 κράτη μέλη, μεταξύ αυτών και

η Κύπρος, το ποσοστό των οριζόντιων ενισχύσεων ως προς το σύνολο των ενισχύσεων (εξαιρουμένων της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας) υπερέβαινε το 90%. Το 2009 15 κράτη μέλη υπερέβαιναν το ποσοστό αυτό.

Στην Κύπρο, οι παρασχεθείσες ενισχύσεις, ως ποσοστό επί του ΑΕΠ το έτος 2011, ανήλθαν, όπως έχει προαναφερθεί, σε 0,79% (1,13% το 2010). Σημειώνεται ότι κατά το 2011 στην Κύπρο δεν παρασχέθηκαν οποιεσδήποτε ενισχύσεις για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας. Στην ΕΕ-27, με εξαίρεση τις ενισχύσεις στις σιδηροδρομικές μεταφορές και τις ενισχύσεις για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, οι ενισχύσεις ως ποσοστό επί του ΑΕΠ αποτελούσαν το 0,6%. Κατά συνέπεια, το ύψος των κρατικών ενισχύσεων στην Κύπρο το 2011, εξαιρουμένων των ενισχύσεων για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, βρίσκεται σε σαφώς υψηλότερα επίπεδα από το μέσο κοινοτικό όρο για το έτος 2010.

Μια πιο αντικειμενική σύγκριση μπορεί να γίνει εάν εξαιρεθούν οι ενισχύσεις προς τους τομείς της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και οι ενισχύσεις για άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας. Αφού εξαιρεθούν οι εν λόγω ενισχύσεις, ο συνολικός όγκος των ενισχύσεων στην Κύπρο ως ποσοστό του ΑΕΠ αποτελούσε το 0,54% το 2011 σε σύγκριση με 0,50% που ήταν ο μέσος κοινοτικός όρος για το 2010. Δηλαδή, η Κύπρος βρίσκεται οριακά πιο πάνω από το μέσο όρο της ΕΕ -27.

Αναφορικά με τον αναπροσανατολισμό των ενισχύσεων στους οριζόντιους στόχους της Κοινότητας, επισημαίνεται ότι, με απόλυτα συγκρίσιμα στοιχεία, δηλαδή εξαιρουμένων των τομέων της γεωργίας, κτηνοτροφίας, αλιείας, των μεταφορών και των ενισχύσεων για την άρση της σοβαρής διαταραχής της οικονομίας, το ποσοστό των οριζόντιων ενισχύσεων στην Κύπρο ως προς το σύνολο ανέρχεται σε 96% το 2011 σε σύγκριση με 85% που ήταν ο μέσος κοινοτικός όρος για το 2010.

Συμπερασματικά, η Κύπρος βρίσκεται εντός των στόχων της Κοινότητας για περιορισμό των ενισχύσεων ως ποσοστού επί του ΑΕΠ αλλά και για αναπροσανατολισμό τους στους οριζόντιους στόχους.

5. ΤΕΧΝΙΚΟ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Σκοπός του παραρτήματος αυτού είναι η περιγραφή της μεθοδολογίας και των πηγών που χρησιμοποιήθηκαν για τη σύνταξη της παρούσας έρευνας για τις κρατικές ενισχύσεις στην Κύπρο τη διετία 2010-2011, σε σχέση με τα εξής:

- I. Πεδίο της μελέτης/
Εξαιρούμενοι τομείς
- II. Κατηγορίες και μορφές ενισχύσεων
- III. Πηγές δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

I. Πεδίο της μελέτης/ Εξαιρούμενοι τομείς

Η Στατιστική Έρευνα εστιάζεται στις κρατικές ενισχύσεις προς επιχειρήσεις που εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης όπως αυτή προσδιορίζεται στο Άρθρο 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

Για παράδειγμα, τα παρακάτω μέτρα ή τομείς δεν εξετάστηκαν

- Ενισχύσεις αποδέκτες των οποίων δεν είναι επιχειρήσεις

Τα πιο κάτω ενδεικτικά μέτρα, εφόσον δεν αφορούν ενισχύσεις προς επιχειρήσεις, δε συνιστούν κρατική ενίσχυση:

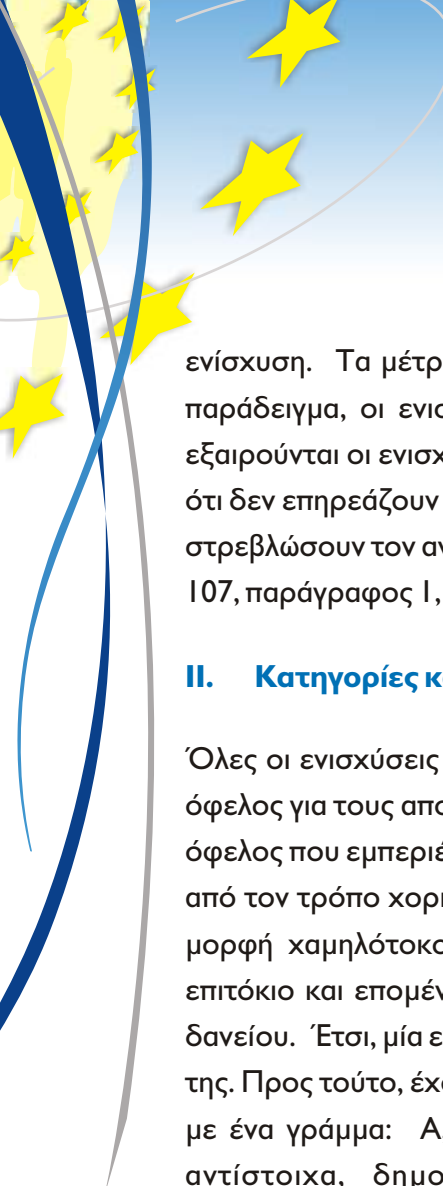
- Ενισχύσεις στα νοικοκυριά
- Ενισχύσεις σε άτομα με ειδικές ανάγκες
- Ενισχύσεις για έργα υποδομής
- Ενισχύσεις σε δημόσια εκπαιδευτικά ιδρύματα.

- Μέτρα γενικού χαρακτήρα και άλλα μέτρα

Στη Στατιστική Έρευνα δεν περιλαμβάνονται γενικά μέτρα εφόσον σ' αυτήν την περίπτωση δεν πληρούται μία από τις προϋποθέσεις για την ύπαρξη κρατικής ενίσχυσης, δηλαδή η επιλεκτική οικονομική ενίσχυση συγκεκριμένων επιχειρήσεων ή κλάδων παραγωγής. Παρόλο που τέτοια μέτρα είναι πιθανό να ταξινομούνται από το κράτος ως ενισχύσεις προς τις κυπριακές επιχειρήσεις, εντούτοις δεν εμπίπτουν στην έννοια της κρατικής ενίσχυσης. Ενδεικτικά αναφέρονται τα πιο κάτω μέτρα:

- ο συντελεστής εταιρικού φόρου που επιβάλλεται στις κυπριακές επιχειρήσεις, ο οποίος είναι χαμηλότερος απ' αυτόν που ισχύει σ' άλλα κράτη μέλη,
 - η ευνοϊκή φορολογία των μερισμάτων που καταβάλλονται στους μετόχους,
 - η ετήσια γενική διαφημιστική εκστρατεία του ΚΟΤ με σκοπό την προσέλκυση τουριστών.
- Ενισχύσεις που δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Δημοκρατίας και των κρατών μελών της ΕΕ

Τα μέτρα που ευνοούν συγκεκριμένες επιχειρήσεις, τα οποία, όμως, δεν επηρεάζουν τις συναλλαγές μεταξύ της Κύπρου και των άλλων κρατών μελών της ΕΕ, δε συνιστούν κρατική

ενίσχυση. Τα μέτρα αυτά θεωρούνται ότι έχουν καθαρά τοπικό χαρακτήρα, όπως είναι, για παράδειγμα, οι ενισχύσεις προς τα μεμονωμένα μηχανουργεία, κομμωτήρια κ.ά. Επίσης, εξαιρούνται οι ενισχύσεις de minimis, οι οποίες, λόγω του πολύ μικρού τους ύψους, θεωρείται ότι δεν επηρεάζουν το εμπόριο μεταξύ κρατών μελών ή/και δε στρεβλώνουν ούτε απειλούν να στρεβλώσουν τον ανταγωνισμό και συνεπώς δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του Άρθρου 107, παράγραφος 1, της ΣΛΕΕ.

II. Κατηγορίες και μορφές των ενισχύσεων

Όλες οι ενισχύσεις αντιπροσωπεύουν δαπάνη ή απώλεια εσόδων για τις δημόσιες αρχές και όφελος για τους αποδέκτες. Ωστόσο, το «στοιχείο ενίσχυσης», δηλαδή το τελικό οικονομικό όφελος που εμπεριέχεται στο μεταβιβαζόμενο ονομαστικό ποσό, εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τον τρόπο χορήγησης της ενίσχυσης. Για παράδειγμα, η ενίσχυση που χορηγείται με τη μορφή χαμηλότοκου δανείου συνίσταται στο όφελος που προέρχεται από το μειωμένο επιτόκιο και επομένως το στοιχείο της ενίσχυσης είναι πολύ χαμηλότερο από το ύψος του δανείου. Έτσι, μία ενίσχυση θα πρέπει να ταξινομείται σε συνάρτηση με τον τρόπο χορήγησής της. Προς τούτο, έχουν προσδιοριστεί τέσσερις κατηγορίες. Κάθε κατηγορία χαρακτηρίζεται με ένα γράμμα: A, B, C ή D, ακολουθούμενο από τους αριθμούς 1 ή 2, που σημαίνουν, αντίστοιχα, δημοσιονομική ενίσχυση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του προϋπολογισμού) και φορολογική ελάφρυνση (δηλ. ενίσχυση χορηγούμενη μέσω του φορολογικού συστήματος). Στο τέλος προστίθεται και το γράμμα A, όταν είναι γνωστό το στοιχείο ενίσχυσης: λόγου χάριν, C1A αναφέρεται στο στοιχείο ενίσχυσης (A) ενός δανείου με μειωμένο επιτόκιο (C1).

I. Κατηγορία A (A1+A2)

Η πρώτη κατηγορία (A) αφορά ενισχύσεις που μεταβιβάζονται εξ ολοκλήρου στον αποδέκτη. Με άλλα λόγια, το στοιχείο ενίσχυσης ισούται προς την κεφαλαιακή αξία της ενίσχυσης. Η πρώτη κατηγορία υποδιαιρείται σε δύο ομάδες, ανάλογα με το εάν η ενίσχυση χορηγείται μέσω του προϋπολογισμού (A1) ή μέσω του φορολογικού συστήματος ή του συστήματος κοινωνικών ασφαλίσεων (A2).

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A 1

- Επιχορηγήσεις,
- Επιδότησεις επιτοκίου που λαμβάνονται απευθείας από τον αποδέκτη,
- Ισοδύναμα επιχορήγησης, π.χ. πώληση ή εκμίσθωση γηπέδων ή ακινήτων του Δημοσίου σε τιμές χαμηλότερες των τιμών της αγοράς.

Ενδεικτικές ενισχύσεις που εμπίπτουν στην κατηγορία A2

- Φορολογικές πιστώσεις
- Φορολογικές εκπτώσεις, απαλλαγές και μειώσεις φορολογικών συντελεστών
- Μείωση των εισφορών κοινωνικής ασφάλισης
- Δασμοφορολογικές απαλλαγές, ελαφρύνσεις.

2. Κατηγορία B1

Η κατηγορία αυτή αναφέρεται στις ενισχύσεις υπό τη μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο επιχειρήσεων. Είναι απαραίτητο να διευκρινίζεται αν η μεταβίβαση οικονομικών πόρων από το Δημόσιο υπό μορφή συμμετοχής στο κεφάλαιο (π.χ. αγορά νέων μετοχών, καταβολή ιδρυτικού κεφαλαίου, αγορά εταιρικών ομολόγων ή μετατροπή τους σε μετοχές κ.ά.) αποτελεί ενίσχυση προς τον αποδέκτη ή απλώς πράξη του Δημοσίου το οποίο εμπλέκεται σε εμπορική δραστηριότητα και ενεργεί ως ιδιώτης επενδυτής υπό κανονικές συνθήκες αγοράς.

3. Κατηγορία C (C1+C2)

Η τρίτη κατηγορία (C) καλύπτει τη μορφή χαμηλότοκου δανείου που χορηγείται από δημόσιες αρχές σε επιχειρήσεις (C1) ή φορολογικής διευκόλυνσης (C2) στις οποίες το στοιχείο ενίσχυσης συνίσταται στους τόκους που εξοικονομούνται από τον αποδέκτη κατά την περίοδο για την οποία το χορηγούμενο κεφάλαιο τίθεται στη διάθεσή του.

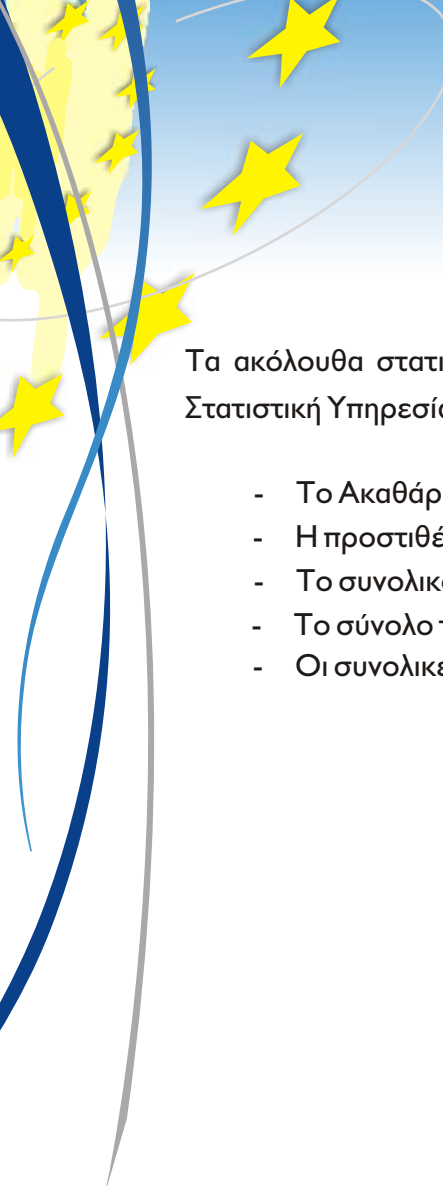
4. Κατηγορία D1

Η τελευταία κατηγορία (D1) καλύπτει τις ενισχύσεις που χορηγούνται υπό τη μορφή κρατικών εγγυήσεων. Το ύψος της ενίσχυσης (D1A) είναι κατά κανόνα πολύ χαμηλότερο από τα ονομαστικά ποσά, δεδομένου ότι αντιστοιχεί στο όφελος που λαμβάνει ο αποδέκτης σε τιμές χαμηλότερες από τις τιμές της αγοράς (π.χ. η εξασφάλιση δανείου με επιτόκιο χαμηλότερο από το επιτόκιο της αγοράς ως αποτέλεσμα μίας κυβερνητικής εγγύησης).

III. Πηγές των δεδομένων και αξιολόγηση του στοιχείου ενίσχυσης

Γενικά, το ύψος των χορηγούμενων ενισχύσεων εκφράζεται σε όρους τρέχουσας δαπάνης (ή πραγματικής απώλειας εσόδων στο πλαίσιο των φορολογικών δαπανών). Όπου απαιτήθηκε, οι ενισχύσεις μετατράπηκαν σε ισοδύναμα επιχορήγησης.

Τα στοιχεία για τη Στατιστική Έρευνα έχουν συλλεγεί με βάση τις ετήσιες αναλυτικές εκθέσεις που υποβλήθηκαν στο Γραφείο μου από τις διάφορες Αρμόδιες Αρχές.

Τα ακόλουθα στατιστικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στην Έρευνα λήφθηκαν από τη Στατιστική Υπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών:

- Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) σε τρέχουσες τιμές
- Η προστιθέμενη αξία του κάθε τομέα
- Το συνολικό εργατικό δυναμικό
- Το σύνολο των εργαζομένων σε κάθε τομέα
- Οι συνολικές κυβερνητικές δαπάνες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι

Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων / ατομικές ενισχύσεις που βρίσκονταν σε ισχύ εντός του 2011, κατά Αρμόδια Αρχή⁷³

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης / ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
1	Κρατική χορηγία προς το Θεατρικό Οργανισμό Κύπρου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	14.232.588	20.210.420
2	Χορηγία στο Κυπριακό Πρακτορείο Ειδήσεων	Υπουργείο Εσωτερικών	1.998.175	1.991.374
3	Οικονομική ενίσχυση του φορέα "Pafos Aphrodite Festival Cyprus" για διοργάνωση του φεστιβάλ "Αφροδίτη" Πάφου	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	299.000	150.000
4	Χορηγία στο Ραδιοφωνικό Ίδρυμα Κύπρου	Υπουργείο Εσωτερικών	38.938.338	30.395.000
5	Αποπληρωμή παλαιών δανείων του Ραδιοφωνικού Ιδρύματος Κύπρου (Ρ.Ι.Κ.)	Υπουργείο Εσωτερικών	4.105.000	4.105.000
6	Σχέδιο ενισχύσεων για την τεχνολογική αναβάθμιση των κοινοπραξιών Ελληνοκυπρίων και Τουρκοκυπρίων με έμφαση στην ανάπτυξη της εμπορίας και μεταποίησης γεωργικών προϊόντων	Υπουργείο Οικονομικών	-	-

⁷³ Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων εντός της περιόδου 01.01.2011-31.12.2011.

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης / ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
7	Σχέδιο χορηγιών για ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων του μεταποιητικού τομέα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	5.668.624	4.529.256
8	Σχέδιο παροχής κυβερνητικών χορηγιών για ενίσχυση της εργαστηριακής υποδομής στην Κύπρο	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	178.107	83.428
9	Σχέδιο παροχής χορηγιών προς μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις για προώθηση του αγροτουρισμού στην ύπαιθρο	Τμήμα Πολεοδομίας και Οικήσεως	318.552	286.115
10	Σχέδιο στελέχωσης επιχειρήσεων με αποφοίτους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1.290.235	4.157.485
11	Σχέδιο κινήτρων για επενδύσεις αειφόρου εμπλουτισμού και αναβάθμισης του τουριστικού προϊόντος	Κυπριακός Οργανισμός Τουρισμού	2.222.269	1.705.881
12	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης - Διοργάνωσης ΑνΑΔ	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	-	-
13	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	46.652	41.116
14	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στο εξωτερικό	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	874.640	1.733.879

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης / ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
15	Μονοεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης στην Κύπρο-Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	3.805.413	3.881.798
16	Μονοεπιχειρησιακά Προγράμματα Αρχικής Κατάρτισης - Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	38.502	17.831
17	Σχέδιο μετακίνησης πολύ μικρών επιχειρήσεων σε καθορισμένες και κατάλληλες περιοχές	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	197.484	298.311
18	Σχέδιο χορηγιών για εξοικονόμηση ενέργειας και ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	-	18.360
19	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης - Συνήθη	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1.631.148	3.389.610
20	Πολυεπιχειρησιακά προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης ζωτικής σημασίας	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	944.265	1.468.869
21	Δέσμη προγραμμάτων για έρευνα, τεχνολογική ανάπτυξη και καινοτομία	Ίδρυμα Προώθησης Έρευνας	6.106.604	3.750.403

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης / ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
22	Σχέδιο παροχής κινήτρων για πρόσληψη ατόμων με αναπηρία	Τμήμα Εργασίας, Υπουργείο Εργασίας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων	133.106	316.937
23	Έκτακτο σχέδιο στήριξης της απασχόλησης με εξατομικευμένη κατάρτιση ανέργων στις επιχειρήσεις	Αρχή Ανάπτυξης Ανθρώπινου Δυναμικού	1.966.168	3.377.695
24	Ανάπτυξη της κυπριακής οικοτεχνίας/ χειροτεχνίας	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	1.100.000	1.200.000
25	Σχέδιο χορηγιών για ενθάρρυνση της ηλεκτροπαραγωγής από μεγάλα αιολικά, ηλιοθερμικά, φωτοβολταϊκά συστήματα και την αξιοποίηση της βιομάζας και τη συμπαραγωγή 2009-2020	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	48.511	4.711.339
26	Νέο Σχέδιο Αγροτικής Πολιτικής της ΑΗΚ βασισμένο στο Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007- 2013 και στον περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμο (Τροποποιητικός Νόμος Αρ. 143(I) του 1999)	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου	-	-
27	Καθεστώς Φόρου Χωρητικότητας της Κυπριακής Δημοκρατίας- Cyprus Tonnage Tax Scheme	Τμήμα Εμπορικής Ναυτιλίας	2.416.195	2.576.500

Α/Α	Τίτλος προγράμματος ενίσχυσης / ατομικής ενίσχυσης	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
28	Κανονισμός χρηματοδοτικών προγραμμάτων για την ενίσχυση κινηματογραφικών ταινιών	Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού	1.492.970	1.499.998
29	Σχέδιο Αποζημίωσης προς τους Κυπριακούς Αερομεταφορείς που επηρεάζονται από την απαγόρευση των πτήσεων πάνω από την Τουρκία	Υπουργείο Οικονομικών	-	20.000.000

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ

Προγράμματα κρατικών ενισχύσεων/ατομικές ενισχύσεις στους τομείς της πρωτογενούς γεωργικής παραγωγής που βρίσκονταν σε ισχύ εντός του 2011, κατά Αρμόδια Αρχή⁷⁴

Α/Α	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
1	Σχέδιο για την κατεδάφιση με σκοπό τη μετεγκατάσταση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών	Τμήμα Γεωργίας	322.096	128.563
2	Σχέδιο συλλογής, μεταφοράς και επεξεργασίας ζωικών αποβλήτων από την εταιρεία Sigan Management	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	2.849.780	3.118.725
3	Σχέδιο για αντιμετώπιση του ιού της τριστεζας των εσπεριδοειδών	Ινστιτούτο Γεωργικών Ερευνών	-	-
4	Σχέδιο για καταβολή κρατικής ενίσχυσης προς το Σύνδεσμο Εκτροφών Βοοειδών Holstein - Friesian	Τμήμα Γεωργίας	5.126	-
5	Ενίσχυση για την πληρωμή ασφαλιστρών	Οργανισμός Γεωργικής Ασφάλισης	3.480.212	4.013.081
6	Σχέδιο παροχής οικονομικής ενίσχυσης στους Συνδέσμους Προστασίας Φυτών	Τμήμα Γεωργίας	162.235	146.905

⁷⁴ Οι Αρμόδιες Αρχές εδέχοντο ή/και είχαν το δικαίωμα έγκρισης αιτήσεων εντός της περιόδου 01.01.2011-31.12.2011.

Α/Α	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
7	Σχέδιο Αναδασμού	Τμήμα Αναδασμού	1.304.579	857.969
8	Νέο Σχέδιο Αγροτικής Πολιτικής της ΑΗΚ βασισμένο στο Στρατηγικό Σχέδιο Αγροτικής Ανάπτυξης 2007 - 2013 και στον περί Ανάπτυξης Ηλεκτρισμού Νόμο (Τροποποιητικός Νόμος Αρ. 143(Ι) του 1999)	Αρχή Ηλεκτρισμού Κύπρου	594.201	566.637
9	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων για ενέργειες προώθησης και διαφήμισης των γεωργικών προϊόντων στην Εσωτερική Αγορά και τις Τρίτες Χώρες	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	60.000	-
10	Εθνικό σχέδιο πατατοκαλλιέργειας	Τμήμα Γεωργίας	304.908	1.523.226
11	Εθνικό πλαίσιο χορήγησης κρατικών ενισχύσεων για την αντιστάθμιση ζημιών στον τομέα της γεωργίας	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	1.483.991	-
12	Σχέδιο για την κατεδάφιση οχληρών κτηνοτροφικών υποστατικών για υγειονομικούς και περιβαλλοντικούς λόγους	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	890.268	836.098
13	Σχέδιο κρατικών ενισχύσεων για επαναδραστηριοποίηση πληγέντων αγροτών και για αποκατάσταση του περιβάλλοντος σε περιοχές που κηρύσσονται ως πληγείσες από πυρκαγιές	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	54.672	4.523

Α/Α	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
14	Πρόγραμμα Επιτήρησης Σπογγώδους Εγκεφαλοπάθειας Βοοειδών	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	57.930	64.736
15	Προγράμματα Ελέγχου της Σαλμονέλας στα σμήνη αυγοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	28.985	114.355
16	Πρόγραμμα επιτήρησης της γρίπης των πτηνών σε πτηνά της οργανωμένης πτηνοτροφίας και άγρια πτηνά	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	11.650	9.660
17	Προγράμματα Ελέγχου της Σαλμονέλας στα σμήνη κρεοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	130	394
18	Προγράμματα Ελέγχου της Σαλμονέλας στα σμήνη αναπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	1.640	13.009
19	Προγράμματα εκρίζωσης και επιτήρησης Βρουκέλωσης Βοοειδών και Αιγοπροβάτων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	145.301	228.807
20	Σχέδιο χορηγιών για εξοικονόμηση ενέργειας και ενθάρρυνση της χρήσης των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας για φυσικά και νομικά πρόσωπα καθώς και φορείς του δημόσιου τομέα που ασκούν οικονομική δραστηριότητα	Υπουργείο Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού	-	-
21	Σχέδιο Ελέγχου Τρομώδους Νόσου Αιγοπροβάτων	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	2.554.201	1.093.827

Α/Α	Τίτλος προγράμματος	Αρμόδια Αρχή	Ποσό ενίσχυσης που χορηγήθηκε σε €	
			2010	2011
22	Προγράμματα Ελέγχου της Σαλμονέλας στα σμήνη γαλοπούλων κρεοπαραγωγής	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	150	463
23	Σχέδιο Εθελοντικού Προγράμματος Ελέγχου της Λοιμώδους Αγαλαξίας	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	1.807	-
24	Σχέδιο Εθελοντικού Προγράμματος Ελέγχου της Προϊούσας Πνευμονίας του Προβάτου (Maedi-Visna) και της Αρθρίτιδας Εγκεφαλίτιδας των Αιγών (Caprine Arthritis Encephalitis)	Τμήμα Κτηνιατρικών Υπηρεσιών	1.120	-
25	Καθεστώς κρατικών ενισχύσεων προς ανθοκαλλιεργητές και άλλους για συμμετοχή στην παγκύπρια αγροτική έκθεση και βράβευση φυσικών και νομικών προσώπων	Υπουργείο Γεωργίας, Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος	-	17.500

ΓΡΑΦΕΙΟ ΕΦΟΡΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΡΑΤΙΚΩΝ ΕΝΙΣΧΥΣΕΩΝ
OFFICE OF THE COMMISSIONER FOR STATE AID CONTROL

Υπουργείο Οικονομικών, 1439 Λευκωσία, Κύπρος
Τηλ. +357 22601219 • Φαξ: +357 22 602753
E-mail: commissioner@publicaid.gov.cy
www.publicaid.gov.cy

Τυπώθηκε σε ανακυκλωμένο χαρτί